PROGRAMMAREKENING 2021

LISSE

Inhoudsopgave

Voorwoord ... 3
Rekening in één oogopslag ... 6
Leeswijzer ... 9

Programmaplan ... 11
- Programma 1 Vitaliteit ... 12
- Programma 2 Leefomgeving ... 30
- Programma 3 Bedrijvigheid ... 64
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning ... 76
- Algemene dekkingsmiddelen ... 90

Paragrafen ... 94
- Paragraaf Lokale heffingen ... 95
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 101
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen ... 105
- Paragraaf Financiering ... 116
- Paragraaf Bedrijfsvoering ... 123
- Paragraaf Verbonden partijen ... 128
- Paragraaf Grondbeleid ... 141
- Paragraaf Corona ... 156

Financiële jaarrekening ... 157
- Balans ... 158
- Totaaloverzicht resultaat per programma ... 160
- Waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening ... 162
- Toelichting op de balans ... 165
- Toelichting op de programma's ... 176
- Overzicht van incidentele baten en lasten ... 203
- Structureel evenwicht ... 207

Bijlagen ... 209
- Bijlage 1: SISA-verantwoording ... 210
- Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten ... 235
- Bijlage 3: Wet normering topinkomens ... 242
- Bijlage 4: Overzicht mutaties van de reserves ... 244
- Bijlage 6: Overhevelingen ... 250
- Bijlage 7: Risico-inventarisatie ... 256
- Bijlage 8: Overzicht baten en lasten per taakveld ... 261

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt de jaarrekening 2021. Wij leggen hiermee als college verantwoording af over het gevoerde beleid het afgelopen jaar. In de begroting hebben we u de uitgangspunten gepresenteerd die van toepassing waren; een sluitende begroting en blijven inzetten op de collegeambities binnen de beperkte financiële ruimte. De lastenstijging is afgelopen jaar voor onze inwoners beperkt gebleven.

Pandemie
In 2021 hebben we nog steeds te maken gehad met de corona pandemie en de gevolgen hiervan voor de gemeente en haar inwoners. Deze langdurige crisis heeft zonder uitzondering alle gemeentelijke taakvelden en alle gemeentelijke bestuurslagen geraakt. Toch zijn we trots op onze inwoners en de gemeentelijke organisatie dat wij met elkaar door zijn gegaan en hebben gekeken wat er in deze omstandigheden mogelijk was.

Onze collegeambities
Het college van Lisse heeft de afgelopen jaren drie ambities gepresenteerd waarop wij ons dorp verder wilden ontwikkelen: een aantrekkelijk Lisse, vitale inwoners en duurzame innovatie.

Een aantrekkelijk Lisse
De omgevingsvisie 'Samen maken we een levendig Lisse' is in 2021 vastgesteld. In de omgevingsvisie schetsen we de keuzes die daarbij horen, waarmee Lisse een nog levendigere plaats wordt om te wonen, te werken en te verblijven. Een belangrijk document voor de toekomst van Lisse, waar we veel tijd, energie en betrokkenheid bij hebben ervaren.
In 2021 hebben we de eerste stap gezet op weg naar een nieuw mobiliteitsplan: het vaststellen van de Mobiliteitsvisie. We hebben hiervoor samen met belangenorganisaties, beleidsmakers, raadsleden en inwoners ambities en speerpunten vastgesteld die voor verkeer en mobiliteit in het toekomstige Lisse belangrijk zijn.
De woningbouw heeft ook ontwikkelingen doorgemaakt. Meerdere omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen zijn verleend voor de bouw van woningen voor verschillende doelgroepen en bedrijfsruimtes. Binnen ons woningaanbod willen wij ook vernieuwen en open staan voor nieuwe initiatieven. We hebben een locatie voor het project Tiny houses gevonden en het woonconcept Knarrenhof is verder uitgewerkt.

Vitale inwoners
Iedereen doet ertoe en moet mee kunnen doen in Lisse. In 2021 hebben wij een nieuwe manier van beleidsontwikkeling en vormgeving uitgewerkt: de Maatschappelijke Agenda. Met deze nieuwe vorm van beleid willen wij bereiken dat maatschappelijke opgaven op een samenhangende en effectievere manier worden aangepakt. Samen met iedereen die daaraan wil en kan bijdragen.
In het voorjaar 2021 is de integrale toegang van 0 tot 100 jaar gerealiseerd. De lokale loketten, sociale teams en Jeugd- en gezinsteams zijn vanaf 1 maart samengegaan in de stichting Voor ieder1. Hier is een laagdrempelig en integraal hulp aanbod beschikbaar voor al onze inwoners. In Lisse is een Preventieakkoord gesloten, waarin de gezonde keuze centraal staat: Lisse Positief Gezond.
In 2021 zijn op basis van het zorgprogrammaplan jeugd en het inkoopplan Jeugd nieuwe inkoopcontracten voor de specialistische jeugdzorg afgesloten. Hiermee is een belangrijke stap gezet naar de transformatie van de jeugdzorg.

Duurzame innovatie
We vernieuwen voor een duurzame toekomst van ons dorp. De energietransitie is hierbij een belangrijk dossier. In 2021 zijn wij, samen met inwoners, ondernemers, medeoverheden en andere belangengroepen gefocust op het vaststellen van gedeelde toekomstbeelden: hoe willen wij de komende periode omgaan met de opgave die er ligt. De Regionale Energiestrategie, de Transitievisie Warmte en de Lokale energiestrategie zijn hierbij belangrijke handvatten. Deze stukken zijn allemaal in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.
In 2021 hebben wij ook het ambitieniveau voor onze klimaatadaptatie strategie vastgesteld op Actief. We zijn dit jaar gestart met het ecologisch berm- en oeverbeheer waarmee we de biodiversiteit vergroten. Bij inrichting van plantvakken wordt de plantkeuze afgestemd op meer biodiversiteit. Ook heeft de actie "Steen eruit, plant erin" weer plaatsgevonden, voor meer vergroening en klimaat adaptieve tuinen.
Binnen duurzame innovatie valt ook de aanpak Ondermijning. In 2021 is deze aanpak voortgezet en is er speciale aandacht geweest voor het betrekken van ondernemers en jongeren. We hebben ondernemers meer bewust gemaakt van de omgeving waarin zij ondernemen en de risico's die dat met zich meebrengt. Voor jongeren hebben we een campagne gevoerd op het gebied van geldezels op het voortgezet onderwijs. De aanpak ondermijning is succesvol en er wordt gewerkt om deze aanpak ook landelijk aan te gaan bieden vanuit de VNG.

Een toekomstbestendige begroting
In december 2021 werd de notitie "Toekomstbestendig begroten" vastgesteld, waarin samen met de raad de ambities werden vastgesteld voor de financiële toekomst van onze gemeente. Omdat de notitie aan het eind van 2021 werd vastgesteld is het jaar 2021 een overgangsjaar en zijn nog niet alle uitgangspunten verwerkt in deze programmarekening. Vanaf 2022 gaan wij deze uitgangspunten in de begroting voor het eerst strikt hanteren, of expliciet toelichten wat hierin financieel wel of niet haalbaar is.

Financiële resultaten
We sluiten het jaar af met een positief saldo van € 5,3 miljoen. Dit positieve resultaat komt voort uit een terughoudend financieel beleid als gevolg van het eerder verwachte tekort, extra inkomsten vanuit het Rijk en de verkoop van panden en grond.
De bijstelling van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds vanuit de September- en Decembercirculaire 2021 was positief door de presentatie van de Miljoenennota van het kabinet op Prinsjesdag. De Miljoenennota viel positiever uit dan in het voorjaar 2021 in de vorm van de Meicirculaire 2021 door het kabinet was aangegeven, waardoor de algemene uitkering voor gemeenten ook positiever uitviel. In de bespreking van de P&C producten hebben we de positieve ontwikkelingen van het saldo gezien en gemeld aan de gemeenteraad. Het vooruitzicht op een meerjarig financieel tekort heeft ons doen besluiten om dit bedrag niet direct uit te geven en nu al een stap te zetten in onze ambities voor een structureel sluitende begroting.

Daarnaast zijn een aantal voorzieningen vrijgevallen, wat een positief effect had op het saldo. De voorziening Wegen is vrijgevallen als gevolg van het nieuwe beleidsplan Wegen wat begin 2022 is vastgesteld. De voorzieningen Baggeren en Groot onderhoud accommodaties vielen vrij, omdat de onderliggende plannen nog niet geactualiseerd waren. We gaan aan de slag om deze te actualiseren, maar de vrijval van deze voorzieningen heeft geen gevolgen voor (de kwaliteit van) de uitvoering. Daar gaan we onverminderd mee door.

Binnen het sociaal domein was in 2021 een forse kostentoename voor de uitvoering van regelingen door de ISD voorzien. Onderaan de streep bleek aan het einde van het jaar de toename er te zijn, maar echter niet zo fors als eerder voorzien. Hierover hebben we de raad ook in november 2021 geïnformeerd.
Het positieve resultaat is eveneens ontstaan door de verkoop van panden en grond. Deze opbrengsten begroten wij niet op voorhand en worden pas geboekt bij de definitieve levering.

Tot slot
Dit is de laatste jaarrekening waarin wij in deze samenstelling als college verantwoording afleggen over het uitgevoerde werk. Wij zijn trots op ons dorp en we werken met elkaar om ons dorp een fijne plek te laten zijn voor nu en in de toekomst.

Namens het college,

Kees van der Zwet
Wethouder Financiën

Rekening in één oogopslag

Inleiding

De gemeente maakt elk jaar een jaarrekening om te laten zien waaraan zij het afgelopen jaar geld heeft besteed als verantwoording naar onze inwoners. In de jaarrekening 2021 doen wij verslag van de in 2021 door ons college uitgevoerde activiteiten en bereikte resultaten. Uitgangspunt van onze verantwoording is de door de raad vastgestelde Programmabegroting 2021.

De rekening in één oogopslag geeft op hoofdlijnen inzicht gegeven in de financiële resultaten over het gevoerde beleid in 2021. Daarnaast worden ook de belangrijkste financiële trends weergegeven, waaronder de ontwikkeling van het resultaat, de financiële kengetallen en toekomstbestendig begroten. Voor een meer gedetailleerd inzicht in de beleidsprestaties en de bijbehorende financiën verwijzen wij u door naar de programma's.

Wij stellen voor om een aantal budgetten ten laste van het resultaat beschikbaar te stellen in 2022, voor een bedrag van € 936.934 (in 2020: € 1,4 miljoen). De voorgestelde overheveling van budgetten naar 2022 heeft betrekking op het budget dat in 2021 is gereserveerd voor geplande projecten die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd. Het is, voor deze projecten, nodig de geplande uitvoering door te trekken naar 2022 en daarom de daarbij behorende (resterende) budgetten over te hevelen. We beschouwen de Programmarekening 2021 als een overgangsdocument voor de implementatie van de begrotingsprincipes uit de notitie "Toekomstbestendig begroten", die in december 2021 is vastgesteld. Voor de inzet van het resterende positieve resultaat worden geen voorstellen gedaan, vanwege de collegewisseling.

Ondanks het positieve resultaat van 2021 en wat we hebben gerealiseerd in Lisse, zien we tegelijkertijd belangrijke en zorgelijke ontwikkelingen. We denken hierbij concreet aan het eerder gepresenteerde negatieve financiële meerjarenperspectief 2023-2026 in de Kadernota 2023-2026, maar ook de naloop van de gevolgen van de coronapandemie effecten, de Oekraïne crisis, de hoge inflatie en onzekerheid over energie(kosten). De gemeente gaat een periode tegemoet waarin we lastige keuzes moeten maken om de ambitie uit de notitie "Toekomstbestendig begroten" te kunnen waarmaken. Het rapport "Meerjarig financieel evenwicht gemeente Lisse" biedt hiervoor de eerste handvatten.

Effecten coronapandemie

De coronapandemie heeft veel veranderd in de wereld. De maatschappelijke en economische gevolgen van de daaropvolgende crisis zijn groot en verstrekkend. De gemeente en HLTsamen hebben een enorme inspanning geleverd om met de inwoners en ondernemers zo goed mogelijk om te gaan met de beperkende maatregelen. De hogere uitgaven van Lisse en HLTsamen kunnen opgevangen worden door de middelen die het Rijk aan de gemeente beschikbaar heeft gesteld. Wij verwijzen naar de paragraaf corona in deze programmarekening voor meer informatie.

Analyse jaarrekeningresultaat

Het jaar 2021 sluiten we af met een positief resultaat van € 5.301.826 (in 2020 € 1.325.939 positief). Bij de 2e Tussentijdse Rapportage 2021 werd nog een negatief resultaat geraamd van afgerond € 546.000. Het verschil tussen het geraamde en werkelijke resultaat is afgerond € 5,8 miljoen.

Het positieve verschil tussen het geraamde en werkelijk resultaat heeft op hoofdlijnen de volgende oorzaken:

- de algemene uitkering viel € 1,1 miljoen hoger uit door de extra middelen in de September- en Decembercirculaire 2021. Door de late bekendmaking van deze middelen konden deze niet meer in 2021 worden ingezet. Over de uitkomsten van de Septembercirculaire 2021 is de gemeenteraad geïnformeerd bij de behandeling van de Programmabegroting 2022;
- als gevolg van de vaststelling van het nieuwe beleidsplan Wegen in februari 2022 door de gemeenteraad viel de voorziening Wegen vrij, waardoor het resultaat € 1,1 miljoen hoger uitvalt dan geraamd;
- door de verkoop van een woning aan de Broekweg, de voormalige Cardeaschool en diverse gronden viel het resultaat € 1,2 miljoen hoger uit.
- als gevolg van de vrijval van de voorzieningen baggeren en onderhoud accommodaties valt het resultaat € 792.000 hoger uit.
- de afrekening van HLTsamen met betrekking tot de buitendienst viel € 236.000 hoger uit dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat in 2020 nieuw materieel is aangeschaft en waarvan de kapitaallasten in 2021 nog niet juist begroot waren. Het andere deel wordt veroorzaakt door hogere personeelskosten.
- de kosten die gemaakt worden door de ISD Bollenstreek vielen lager uit, waardoor het resultaat € 915.000 hoger uitviel. Dat de kosten lager zouden uitvallen, was deels al bekend bij de gemeenteraad tijdens de vaststelling van Begrotingswijziging-1 van de ISD Bollenstreek in november 2021.
- als gevolg van de afrekening van de TOZO over 2020 is een nadeel ontstaan van € 237.000. Dit was nog niet bekend bij het opstellen van de 2e Tussentijdse rapportage 2021.
- de taakstelling accommodatiebeleid van € 500.000 is niet gerealiseerd, doordat verzuimd is de onttrekking aan de accommodatiereserve te begroten. Dit heeft een negatief effect op het resultaat gehad.
- In 2021 zijn niet alle activiteiten volledig uitgevoerd. Deze activiteiten zullen in 2022 worden uitgevoerd als het voorstel tot overhevelingen wordt overgenomen. Zie hiervoor bijlage 6.

De meeste van de genoemde positieve effecten op het resultaat hebben een incidenteel karakter en werken dan ook niet door naar de toekomst. Voor een uitgebreide analyse van het resultaat per programma verwijzen we naar het hoofdstuk “Toelichting op de programma’s”.

Financiële positie

	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Netto schuldquote	116,9%	175,9%	121,5%
- *Gecorrigeerd voor verstrekte leningen*	104,2%	158,2%	106,4%
Solvabiliteit	18,8%	14,2%	19,2%
Grondexploitatie	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0,6%	-0,2%	2,48%
Belastingcapaciteit	113,6%	108,5%	107%
Ratio weerstandsvermogen	2,8	2,0	4,3

De schuldpositie en de solvabiliteit van de gemeente vragen nog steeds om de nodige aandacht. De solvabiliteit per 31 december 2021 is 19,2% en is hoger dan bij de Programmabegroting 2021 verwacht. Dit wordt veroorzaakt doordat het resultaat 2021 positief is uitgevallen. Uit de begrote solvabiliteit (in de Programmabegroting 2022) voor de periode tot en met 2025 blijkt dat de solvabiliteit verder afneemt, maar de uitgangspositie voor de komende jaren is minder negatief dan verwacht.

Het kengetal voor de schuldpositie bedraagt 121,5% en gecorrigeerd voor verstrekte leningen komt het uit op 106,4%. Dit is lager dan bij de Programmabegroting 2021 en dat is positief. Dit wordt veroorzaakt doordat de baten hoger liggen als gevolg van de hogere algemene uitkering, de verkoopopbrengsten en de vrijval van de diverse voorzieningen. De meerjarige verwachting is dat de netto schuldquote boven de 130% komt en blijft.

De weerstandsratio komt uit op 4,3 en valt daardoor in de categorie ‘uitstekend’. Uit de ratio blijkt dat de gemeente nog steeds in staat blijkt om tegenvallers op te vangen. Zie voor meer informatie de paragraaf “Weerstandsvermogen en risicobeheersing”.

Leeswijzer

Inleiding

De inrichting van de programmarekening wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven en bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit het programmaplan en de paragrafen.

Sinds 2019 kent het **programmaplan** een door de raad vastgestelde indeling:

1. Vitaliteit
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur en ondersteuning

Hierna volgt het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen".

Met deze indeling in programma's en thema's ontstaat een logische clustering van beleid. Dit versterkt de integraliteit en programmasturing. Daarnaast ontstaat er meer aansluiting tussen het coalitieakkoord, de programmabegroting en de programmarekening. Elk thema bevat een clustering van de landelijk voorgeschreven taakvelden.

Inzicht per thema

Elk programma geeft per thema inzicht in de doelstellingen ("wat wilden wij bereiken?"). Aan de hand van een beschrijving van de activiteiten ("wat hebben wij daarvoor gedaan?") leggen we vervolgens uit hoe we deze doelstellingen hebben bereikt. Deze activiteiten waren onze ambities specifiek voor 2021. Reguliere, jaarlijks terugkerende taken, zonder bijzonderheden, zijn evenals vorig jaar, niet meer in de toelichting opgenomen. De activiteiten worden aangeven met een letter(doel) met daarachter het nummer van de activiteit (bijvoorbeeld A1, A2, A3). Als er een nummer(activiteit) of een letter(doel) ontbreekt, dan is deze activiteit of dit doel vóór 2021 afgerond of vervallen en daarom niet meer meegenomen in het begrotingsjaar 2021 (bijvoorbeeld A1, A3, A4).

Elk thema wordt afgesloten met de verplichte beleidsindicatoren en - waar van toepassing - de prestatie-indicatoren. De beleidsindicatoren zijn verplicht voorgeschreven gegevens die een trend kunnen signaleren. Deze gegevens worden voornamelijk vanuit externe bronnen verkregen. Deze informatie is ook beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl.

Financieel overzicht

Elk programma sluit af met het financiële overzicht "wat heeft het gekost?". In dit overzicht staan per taakveld de lasten en baten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties in de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen, alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000, kunnen afrondingsverschillen in totaaltellingen optreden. Na de vier programma's geven we inzicht in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting.

Totaaloverzicht van programma elementen

Naast het programmaplan geven de paragrafen een totaaloverzicht van de elementen die in diverse programma's opgenomen zijn. Zoals de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' of 'Verbonden partijen'. Wij gebruiken de standaardindeling van het BBV.

De jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de financiële jaarrekening en een aantal bijlagen.

Financiële jaarrekening

In de financiële jaarrekening zijn de waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening opgenomen. De balans en de toelichting op de balans geven inzicht in de financiële bezittingen en schulden van de gemeente. Naast de balans en de toelichting daarop is een totaaloverzicht opgenomen van de lasten en baten per programma en per taakveld. We geven inzicht in de verschillen en verklaren de verschillen tussen de begroting en de realisatie. Als laatste is er een specificatie opgenomen van de incidentele baten en lasten en leggen we uit waarom deze baten en lasten incidenteel zijn.

Bijlagen

Bij de jaarrekening zijn de volgende bijlagen opgenomen:

- De SiSa-verantwoording. Single information, Single audit (SiSa) is de manier waarop mede overheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.
- Het overzicht met de financiële stand van zaken van alle investeringskredieten met een korte toelichting.
- De inkomens- en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen op grond van de Wet Normering Topinkomens.
- Het overzicht van alle mutaties van de reserves.
- De Rapportage Interbestuurlijk Toezicht opgenomen. Hierin geven wij voor 6 thema's aan de provincie Zuid-Holland (als toezichthouder) aan of deze op orde zijn.
- Het overzicht met alle voorgenomen (budget)overhevelingen van 2021 naar 2022 is.
- De risico-inventarisatie, waarin de geïdentificeerde risico's zijn opgenomen met een toelichting van de impact van het risico en een inschatting van de mogelijke financiële effecten.
- Het overzicht met de baten en lasten per taakveld is opgenomen in bijlage 8.

Programmaplan

Programma 1 Vitaliteit

Trends en ontwikkelingen

Maatschappelijke agenda (MAG)

In 2021 is de maatschappelijke agenda vastgesteld. Van daaruit kijken we met een integrale blik naar wat de inwoner nodig heeft. We doen dit aan de hand van zeven pijlers: vitaliteit, talentontwikkeling, zorg voor elkaar, werk en inkomen, opgroeien, thuis wonen, hulp bij meedoen. Samen met onze partners werken we aan de opgaven in het brede sociale domein.

Voor ieder 1

In het voorjaar is de integrale toegang van 0 tot 100 jaar gerealiseerd. De lokale loketten, sociale teams en Jeugd- en gezinsteams zijn vanaf 1 maart samengegaan in de stichting Voor ieder 1. Hier is een laagdrempelig en integraal hulpaanbod beschikbaar voor al onze inwoners. Voor ieder 1 kan zelf hulp verlenen of toeleiden naar passende zorg of ondersteuning. Er is een samenwerking met diverse partijen, zoals welzijnswerk, woningbouwverenigingen, onderwijs, jeugdhulp, huisartsen, wijkverpleging en ggz.

Lisse Positief gezond

In Lisse is een lokaal Preventieakkoord gesloten, waarin de gezonde keuze centraal staat. Er wordt gewerkt via een integrale aanpak, die leidt tot meer resultaat, een groter bewustzijn en een gezondere leefstijl. Er wordt ingezet op zingeving en mentale gezondheid, overgewicht, roken, alcohol en middelen. Rondom deze thema’s is een partnernetwerk gevorm, waarmee we samen de gestelde doelstellingen en ambities willen realiseren.

Wet inburgering

Op 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering van kracht. Gemeenten krijgen de regie op inburgering en moeten inburgeraars een traject op maat aanbieden. In 2021 zijn voor de uitvoering hiervan de verordening wet inburgering 2022 en de beleidsnota Nieuwe wet inburgering vastgesteld.

Maatschappelijke zorg

Per 2023 wordt de maatschappelijke zorg gedecentraliseerd naar de gemeenten. In Holland Rijnland-verband is in 2021 gezamenlijk gewerkt aan de voorbereiding van deze decentralisatie. In de Duin- en Bollenstreek is uitvoering gegeven aan het plan ‘Omzien naar Elkaar’. In Lisse is een locatie gerealiseerd waar drie jongeren beschermd kunnen wonen.

Inkoop jeugdhulp

In 2021 zijn op basis van het zorgprogrammaplan jeugd en het inkoopplan Jeugd nieuwe inkoopcontracten voor de specialistische jeugdzorg afgesloten. Hiermee is een belangrijke stap gezet naar de transformatie van de jeugdzorg.

Onderwijs

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een leven lang leren stimuleren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A2	Opstellen van een regionaal beleidsplan volwasseneneducatie met lokale uitvoering.	Binnen Holland Rijnland is in 2020 het regionale programma aanpak laaggeletterdheid 2020-2024 opgesteld. Op basis van dit plan is er in 2021 een Taalpact voor de Duin- en Bollenstreek opgesteld. Daarin zijn 5 actielijnen uit het regionale plan verder uitgewerkt. Daarnaast wordt in het Taalpact de verbinding tussen laaggeletterdheid en andere beleidsterreinen zichtbaar gemaakt en gehouden. Het Taalpact is in december afgerond en ligt klaar ter ondertekening. De handtekeningen van de betrokken partijen zijn in het eerste kwartaal van 2022 gezet. Dit kon vanwege coronamaatregelen niet in december 2021.
A3	Interventies uitvoeren voor het terugbrengen van (digitale) laaggeletterdheid, onder andere door Taalhuis en samenwerking met Provalu.	Het Taalpact wordt breed gedragen en breed uitgerold. Digitale laaggeletterdheid vormt hier een onderdeel van.
A4	Vernieuwen Integraal HuisvestingsPlan (IHP).	Dit is uitgesteld vanwege prioriteit voor lopende projecten.
A5	Voorbereiden nieuwbouw/renovatie De Lisbloem.	Er is een onderzoek uitgevoerd en afgerond naar de ruimtelijke mogelijkheden op de huidige locatie en een start gemaakt met de planvorming voor de vervangende nieuwbouw van de school. Voor de taken van de gemeente is een projectleider aangetrokken.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Meer leerlingen tijdig (binnen 3 maanden) op een passende onderwijsplek met jeugdhulp waar passend en nodig, met de nadruk op normaliseren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	In samenwerking met onderwijs en de jeugdhulppartners inzetten op de juiste zorg op het juiste moment en de juiste plek.	Samen met het onderwijs hebben we binnen Holland Rijnland afspraken gemaakt over 'leidende principes onderwijs-jeugdhulp' als vervolg op en verbetering van de eerder gemaakte afspraken in 2019 over de aansluiting onderwijs-jeugdhulp. De uitvoering hiervan is o.a. algemeen toegankelijke jeugdhulp in het gespecialiseerd onderwijs, een belangrijke rol voor het Regionaal Bureau leerplicht (o.a. geen vrijstelling van onderwijs, tenzij) en een breder scala aan onderwijs-zorgarrangementen om alle leerlingen de kans op onderwijs en ontwikkeling te geven. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de Variawet die toestaat dat waar nodig een kleiner aantal uren onderwijs wordt gevolgd dan in de onderwijswetgeving is voorgeschreven en/of op een andere plek dan in een schoolgebouw.
C2	Onderwijs blijven betrekken bij de inkoop jeugdhulp voor de periode 2021 en daarna.	Het onderwijs is via de Samenwerkingsverbanden Passend onderwijs betrokken bij het inkoopproces jeugdhulp. Resultaat hiervan zijn o.a. algemeen toegankelijke jeugdhulp in het gespecialiseerd onderwijs en onderwijs-zorgarrangementen met gebruik van de Variawet.
C3	Uitvoeren ontwikkelagenda Regionale Educatieve Agenda 2019-2023 (REA).	De acties uit de Regionale Educatieve Agenda zijn uitgevoerd, voor zover mogelijk vanwege corona. Er is een beleids- en uitvoeringsplan anderstalige leerlingen dat wordt uitgevoerd door het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs, er is gebruik gemaakt van maatwerkvoorzieningen voor leerlingen die geen volledig onderwijs kunnen volgen of niet binnen een schoolse setting. De Variawet heeft het mogelijk gemaakt deze leerlingen toch een vorm van ontwikkeling en/of onderwijs te bieden. We geven zo min mogelijk vrijstellingen af maar gaan uit van leerrecht, tenzij een leerling geen ontwikkelingsmogelijkheden heeft. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt binnen Holland Rijnland die de afspraken van 2019 opvolgen en verbeteren. Algemeen toegankelijke jeugdhulp in het gespecialiseerd onderwijs is daar een voorbeeld van.
C4	Uitvoeren van het vastgestelde onderwijskansenbeleid.	In 2021 is het onderwijskansenbeleid geïmplementeerd en heeft de eerste evaluatie plaatsgevonden. Hierover is gerapporteerd aan de gemeenteraad.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Regionaal Bureau Leerplicht (onderdeel van Holland Rijnland) Provalu	Schoolbesturen Kinderopvangorganisaties Ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen Bibliotheek

Gezondheid & Vitaliteit

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voorkomen is beter dan genezen.
Inwoners van Lisse worden gezonder en vitaler.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	In lijn met 6 pijlers van positieve gezondheid (lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen, dagelijks functioneren) de samenwerking versterken tussen de eerste lijn gezondheidszorg, welzijn, sport en cultuur. Onder andere het gebruik van 'Lekker in lijf' en 'welzijn op recept' verder stimuleren.	In 2021 is een preventieakkoord Gezonde Leefstijl opgesteld (zie A2): Lisse Positief Gezond 2021. Hiervoor zijn de pijlers van positieve gezondheid belangrijk. Ook het Wijksamenwerkingsverband Lisse is aangesloten bij het preventieakkoord. (Zie ook Sociaal Domein A9 voor Welzijn op Recept)
A2	Uitvoeren Preventieakkoord voor een gezonde leeftijdstijl. Het in 2018 vastgestelde Nationaal Preventieakkoord verplicht ons om eigen beleid te maken op het terrein van roken, alcohol en overgewicht. Dit draagt bij aan de ambitie van Lisse voor het bevorderen van gezonde leefstijl. Op basis van overleg met de eerste lijn, Zorg & Zekerheid en Welzijn, stellen we beleid en een uitvoeringsnota voor 2020 - 2024 op. Dit beleid is onderdeel van de Maatschappelijke agenda.	In 2021 is een preventieakkoord Gezonde Leefstijl opgesteld. Dit preventieakkoord wordt vertaald naar een uitvoeringsparagraaf vitaliteit binnen de MAG.
A3	Actualiseren van alcohol- en drugsbeleid, in samenwerking met de partners in veiligheid en organisaties zoals GGD, Brijder en HALT.	Het alcohol- en drugsbeleid heeft een plek gekregen binnen het preventieakkoord.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Meer inwoners kunnen een leven lang sporten en bewegen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Uitvoeren van de nieuwe nota ’Sporten, bewegen en spelen 2019-2022’. Aansluiten bij het Preventieakkoord en het Nationale Sportakkoord.	In 2021 is uitvoering gegeven van de nota Sporten, Bewegen en Spelen'. Met het jaarverslag en een presentatie in het tweede kwartaal van 2022 worden raad en betrokkenen op de hoogte gebracht van de voortgang van de uitvoering van de sportnota. In 2021 is het Preventieakkoord verbonden aan de Sportakkoord, als onderdeel van het uitvoeringsprogramma vitaliteit.
B2	Het Team Buurtsportcoaches Lisse geeft uitvoering aan de nota 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022’ en brengt verschillende sport- en beweeginitiatieven met lokale samenwerkingspartners tot uitvoering.	Het Team Buurtsportcoaches Lisse is gevormd en operationeel. Op de website www.lisseactief.nl zijn de beweeginitiatieven van de samenwerkingspartners te vinden, voor iedere inwoner van Lisse.
B3	De JOGG (jongeren op gezond gewicht) regisseur geeft uitvoering aan het programma jongeren op gezond gewicht. Maakt onderdeel uit van de ambities en doelstellingen vanuit het Meerjarenprogramma 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022'.	De Jongeren Op Gezond Gewicht regisseur heeft een plan van aanpak opgeleverd en is gestart met de uitvoering. Dit plan van aanpak is gekoppeld aan het jaarverslag van het Meerjarenprogramma 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022'. Daarnaast maakt de JOGG regisseur onderdeel uit van het Team Buurtsportcoaches Lisse.
B4	Aansluiten bij het opstellen van de Omgevingsvisie voor sport, gezondheid en sociale duurzaamheid.	De Sportregisseur is aangesloten bij het opstellen van de Omgevingsvisie en neemt hierin het belang van sport, gezondheid en sociale duurzaamheid mee.
B5	Beweeg- en kindvriendelijke locaties realiseren om ongeorganiseerd spelen te stimuleren.	In Lisse zijn speelplekken voor kinderen. Ieder jaar wordt een aantal speelplekken heringericht. Ook komen er speelplekken bij in nieuwbouwlocaties. Speelplekken worden in participatie aangelegd. We zetten ons in om de wens van de gebruiker zoveel mogelijk te realiseren.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HECHT Hollands Midden (GGD)	Speeltuinverenigingen Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Zorgaanbieders Onderwijs

Sociaal domein

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voorkomen is beter dan genezen. Mogelijk maken van de inclusieve samenleving in Lisse.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A2	Gebruiken van de monitor sociaal domein (en andere data) om meer zicht op maatschappelijke outcome/effecten te krijgen.	In mei heeft de raad het rapport Monitor Sociaal domein: Sturen op jeugdhulp (1e helft 2020) ontvangen. Dat was een 'papieren' versie. In november is een eerste rapport vanuit een geautomatiseerd dashboard opgeleverd (2e helft 2020/1e helft 2021). Andere activiteiten die we vanuit de Monitor Sociaal domein hebben uitgevoerd zijn: het ontwikkelen van een voorzieningenkaart rondom ouderen, het ontwikkelen van een concept Minimadashboard en het realiseren van de randvoorwaarden voor monitoring van Voor ieder 1. Deze monitor is nog niet operationeel, omdat Voor ieder 1 nog geen gegevens vanuit een uniform registratiesysteem kan leveren.
A3	Onderzoeken van mogelijkheden naar meer algemene voorzieningen gericht op WMO-dagbesteding (bijv. licht dementerende ouderen) en Participatiewet (bijv. schoolverlaters werkfit maken).	In 2021 is het onderzoek naar de mogelijkheden voor de transformatie van maatwerk naar algemene voorzieningen afgerond. Aan de hand van de onderzoeksopzet en de opdracht zijn gesprekken gevoerd met partners en er zijn collectieve bijeenkomsten gehouden om te onderzoeken op welke wijze maatwerkvoorzieningen omgezet kunnen worden in algemene voorzieningen. Dit onderzoek heeft een rapportage opgeleverd aan de hand waarvan uitvoeringsplannen opgesteld kunnen worden. Bij de uitvoering is de inbreng van maatschappelijke organisaties noodzakelijk.
A4	Doorontwikkelen van Servicepunt Werk om meer mensen naar werk te begeleiden.	Servicepunt Werk is in september 2021 samengevoegd met de Maregroep. Zij hebben hun krachten gebundeld en gaan samen verder onder de naam Provalu.
A5	Onderzoeken van interventies om de bijstandsinstroom te beperken.	Provalu (voorheen Maregroep en SPW) zet in op duurzame plaatsing van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door in te zetten op duurzaamheid in plaats van kortlopende contracten, wordt de kans op instroom in de bijstand verkleind. Ondanks de Corona crisis is het aantal werklozen niet zorgelijk gestegen. De economie herstelt zich sneller dan verwacht. Verwachting is dat zich dat ook zal vertalen in de terugloop van het aantal bijstandsgerechtigden. De Intergemeentelijke Sociale Dienst voert sinds het begin van de crisis de regeling voor Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandig Ondernemers (TOZO) uit.
A6	Voortzetten van de tweejarige pilot, de zorg en veiligheidstafel jeugd, d.m.v. een lokale zorg- en veiligheidstafel. De pilot wordt eind 2021 geëvalueerd.	Dit project is geëvalueerd en op basis hiervan is besloten om dit project voort te zetten. Hierbij wordt ook verkend of de zorg en veiligheidstafel uitgebreid kan worden met volwassenzorg

A7	Uitvoeren pilot ‘respijtzorg met verblijf’ en met behulp van een analyse van het huidig aanbod komen tot een visie op het faciliteren van de mantelzorger.	Bij de voorbereiding van de pilot bleek dat de beoogde vorm van respijtzorg met verblijf onvoldoende aansloot bij de behoefte van mantelzorgers. De pilot is daarom niet doorgegaan (zie A12). We werken nu op regionaal niveau aan een passend aanbod (A10). In mei 2021 is in de gemeenteraad de notitie Mantelzorgondersteuning en -waardering 2022 vastgesteld met daarin een visie op het faciliteren van de mantelzorger. Eind 2021 heeft het college de Adempauzeregeling voor mantelzorgers 2022 vastgesteld. Mantelzorgers kunnen via deze regeling gebruik maken van huishoudelijke hulp, respijtzorg aan huis of maatwerk. Ze kunnen verder via WelzijnsKompas gebruik maken van individueel advies of aansluiten bij Supportgroepen (lotgenotencontact). Ook is een aanpassing vastgesteld voor het mantelzorgcompliment voor 2022. Mantelzorgers hebben voortaan de keuze tussen een VVV-bon en een bon voor lokale ondernemers.
A8	Pilots uitvoeren op het gebied van preventie en vroegsignalering, waar nodig in samenwerking met het onderwijs. Wij sluiten hiermee aan op het rijksprogramma 'Kansrijke Start' (een gezonde en vellige start van het leven voor elk kind).	Het programma Kansrijke Start is volop in ontwikkeling, onder dit programma worden andere projecten ondergebracht. ‘Nu Niet Zwanger’ en ‘Prenataal Huisbezoek’ zijn hier voorbeelden van. In september is een concept actieplan opgesteld en zijn er werkgroepen actief, ter voorbereiding van de officiële start van het programma. Binnen het programma Kansrijke Start in Lisse zijn drie ambities geformuleerd: 1. We verkleinen de gevolgen van taalbarrières. 2. We verkleinen de gevolgen van een lage sociaal-economische status voor de gezondheid en ontwikkeling van kinderen in de eerste 1.000 dagen. 3. Ouders geven aan te zijn toegerust voor het ouderschap, partnerschap en de opvoeding. Deze ambities zijn vertaald in concrete acties en doelen. Door corona is er vertraging ontstaan in de voorbereiding van de officiële start, de verwachting is dat dit in eerste kwartaal van 2022 gaat plaatsvinden.
A9	Gebruik 'Welzijn op Recept' stimuleren bij huisartsen en inwoners.	Bij huisartsen, praktijkondersteuners en inwoners is de mogelijkheid om gebruik te maken van ‘Welzijn op Recept’ regelmatig onder de aandacht gebracht, onder andere via welzijnsadviseurs, diverse media en in overleggen. Een welzijnsadviseur is in 2021 gestart met het houden van spreekuur in een huisartsenpraktijk.
A10	Samenwerken met Zorg & Zekerheid, zorg- en welzijnsorganisaties en gemeenten in de regio om respijtzorg op maat te realiseren.	De samenwerking krijgt vorm in de regionale werkgroep ouderen met Zorg & Zekerheid en gemeenten in de regio. Vanuit deze werkgroep zijn gesprekken gevoerd met zorgorganisaties over een gezamenlijk en passend aanbod respijtzorg.

A11	Samenwerking wijksamenwerkingsverband en welzijnsorganisatie stimuleren.	WelzijnsKompas en het wijksamenwerkingsverband eerste lijn weten elkaar steeds beter te vinden. Ze werken inmiddels, met andere maatschappelijke partners en de gemeente, samen in het Samenwerkingsverband Wonen Welzijn Zorg Lisse.
A12	Op basis van ervaringen bij voorbereiding van pilot 'respijtzorg met verblijf' een onderzoek uitvoeren naar behoefte aan respijtzorg (met verblijf) bij mantelzorgers die zorgen voor iemand met zware zorgbehoefte.	Bij de voorbereiding van de pilot bleek dat de beoogde vorm van respijtzorg met verblijf onvoldoende aansloot bij de behoefte van mantelzorgers. De pilot is daarom niet doorgegaan (zie A7). We hebben in 2020 een onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan respijtzorg. De uitkomst is dat er behoefte is aan maatwerk. De resultaten zijn gebruikt bij de verdere ontwikkeling van het mantelzorgbeleid (zie A7 en A10). We werken nu op regionaal niveau aan een passend aanbod (A10).

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Hulp en ondersteuning voor wie het nodig heeft, zodat zij weer 'samenredzaam' zijn.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Uitvoeren inkoopplan Jeugd, dat in 2020 is vastgesteld en extra maatregelen nemen om de kosten in de jeugdhulp beheersbaar te houden.	Op basis van het inkoopplan is in 2021 de contractering met de specialistische jeugdhulpaanbieders afgerond. Daarnaast is een aantal maatregelen genomen om de kosten in de jeugdhulp beheersbaar te houden, waaronder het project wachtlijstaanpak GGZ en het maximaliseren van het aantal uren ambulante zorg.
B2	Uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Maatschappelijke Zorg 'Omzien naar Elkaar'.	In 2021 is er in Holland Rijnland gezamenlijk gewerkt aan de voorbereiding van de decentralisatie maatschappelijke zorg per 2023. In de Duin- en Bollenstreek hebben we gewerkt aan het uitvoeringsplan 2021 –2023 'Omzien naar Elkaar'. Er is onder meer een locatie gerealiseerd voor drie jongeren die via het concept Beschermd Wonen Light kunnen wonen, herstellen en leren.
B3	Uitvoeren Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.	We hebben verschillende uitvoeringstaken van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg uitbesteed aan de GGD. Het systeem Khonraad, waarmee kan worden samengewerkt in elektronische dossiers, is aangepast aan de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.
B4	Starten van de integrale toegang van start. Hulp en ondersteuning voor jeugdigen en volwassenen in een gezin wordt integraal opgepakt.	In 2021 is Voor Ieder 1 van start gegaan. Inwoners van alle leeftijden hebben nu één plek waar zij terecht kunnen voor advies, ondersteuning en hulp. Inwoners worden ondersteund tot zij weer zelfredzaam zijn of met hulp van anderen verder kunnen. Vraagstukken binnen één gezin worden nu integraal opgepakt.
B6	Voortzetten pilot Vroeg Eropaf. Uitbreiding met het aantal schuldeisers om schulden te voorkomen of vroeg te signaleren, beperken papierwinkel, communicatie, stress-sensitieve	Vroegsignalering is sinds in 1 januari 2021 een wettelijk verplichte taak voor gemeenten. De uitvoering wordt gedaan door de ISD Bollenstreek. De ISD is aangesloten bij het Landelijk Convenant Vroegsignalering. Het aantal organisaties dat signalen meldt is uitgebreid. Stress-sensitieve

	dienstverlening en training en voorlichting.	dienstverlening is opgenomen is het beleidsplan 'Schuldhulpverlening 2022-2025'.
B7	Uitvoeren van de integrale aanpak armoede. 'Vroeg Eropaf', gericht oppreventie en vroegsignalering van schulden, wordt een vast bestanddeel conform de nieuwe wet schuldhulpverlening.	Er is een tussentijdse voortgangsrapportage armoedebeleid opgesteld. Samen met het Jeugdfonds Sport en Cultuur is een communicatiecampagne uitgevoerd. Dit heeft ervoor gezorgd dat er meer kinderen zijn gaan deelnemen. Schuldhulpmaatje en Stichting Leergeld hebben hun bereik in de gemeente verder vergroot.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen doet mee en werkt samen, voor het grotere doel 'Iedereen kan meedoen'.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C2	Stimuleren en belonen van burgercreativiteit en burgerinitiatieven voor de buurtcohesie, onder andere door lokaal fonds.	In 2021 hebben de contactfunctionarissen in samenwerking met het Lokaal Fonds Lisse, Welzijnskompas en Kwadraad weer de wedstrijd 'Het Beste idee van Lisse' georganiseerd. Alle deelnemers werden ondersteund om hun idee te realiseren. Het Beste idee kreeg naast ondersteuning ook een financiële tegemoetkoming van € 1.000. De contactfunctionarissen leggen in hun rol de verbinding tussen de samenleving en de interne organisatie van de gemeente.
C3	Uitvoeren motie Ouderenbeleid.	In 2021 is ter uitvoering van de motie Ouderenbeleid het samenwerkingsverband Wonen, Welzijn en Zorg opgericht. In dit verband is met partners gesproken over de opgave langer zelfstandig en comfortabel thuis wonen.
C4	In 2020 is het onderzoek naar 'De nieuwe oudere' uitgevoerd. Centrale vraag was wat het verschil is tussen de huidige senioren en de 'nieuwe' groep senioren op het gebied van mobiliteit, vitaliteit, leef- en woonwensen en welke impact dit verschil heeft op de toekomst.	In 2021 is er uitvoering gegeven aan de resultaten van dit onderzoek. Zie C3.
C5	Uitvoeren beleid doorlopende lijnen van 18- naar 18+.	In de inkoop van de specialistische jeugdhulp en in de contractering met de integrale toegang Voor ieder 1 is het opstellen van een toekomstplan in samenwerking met de jongere opgenomen als contractafspraak.
C6	Uitvoering geven aan de regiovisie Hollands Midden voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023.	In 2021 is gewerkt aan actielijn 2 van de regiovisie, namelijk: 'Stoppen en oplossen'. Deze actielijn is gericht op het bieden van gefaseerde ketenzorg. De teams van de integrale toegang, Voor ieder 1, zijn binnen het project 'Samenwerken aan stabiele veiligheid' getraind door Veilig Thuis. Ook zijn duidelijke samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en de integrale toegang gemaakt.

C7	De concept-notitie ouderenbeleid met resultaten van het onderzoek is besproken met commissieleden en in het participatietraject.	Zie C4.
C8	Uitvoeren van het beleid in 2021.	In 2021 is er in het Samenwerkingsverband met partners gesproken over het organiseren van laagdrempelige activiteiten en ontmoetingsplekken voor ouderen.
C9	Opstellen Maatschappelijke Agenda met integrale visie en opgaven.	In november 2021 heeft de gemeenteraad de Maatschappelijke Agenda Lisse, Leven Lang meedoen, vastgesteld. De Maatschappelijke Agenda bevat de integrale visie op het brede sociaal domein en benoemt de opgave in zeven pijlers.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu en Servicepunt Werk) Holland Rijnland HECHT Hollands Midden (GGD)	Uitvoeringsorganisatie gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) MEE Kwadraad Welzijnsstichtingen

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Sociaal domein

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	NL 2020	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	671,2	nb	-	795,9	LISA
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolkingen t.o.v. de beroepsbevolking	71,5%	nb	71,5%	68,4%	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	187,3	165,3	totaal aantal mensen met uitkering 226	2021: 349,5	CBS
Lopende re-integratie-voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	77,4	nb	108 trajecten	202	CBS
Cliënten met een maatwerk-arrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	610	570	795	2021: 649	CBS/ GMSD
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3%	nb	63 kinderen	6%	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1%	nb	1%	2%	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	14,2%	nb	-	11,9%	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1,0%	nb	-	1,2%	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,4%	nb	-	0,4%	CBS
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1%	nb	-	1%	CBS

De beleidsindicatoren zijn landelijk vastgesteld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten. Hierin staat welke indicatoren verplicht opgenomen moeten worden in de programmarekening, in welke eenheid zij gepresenteerd worden en wat de bron is. Dit bekent dat wij hier geen andere gegevens presenteren.

Toelichting indicator Banen
Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit gaat zowel om fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Toelichting indicator Kinderen in uitkeringsgezin
Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Een bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een

bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.

Toelichting indicator Netto arbeidsparticipatie
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Toelichting indicator Werkloze jongeren
Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Toelichting indicator Personen met een bijstandsuitkering
Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Toelichting indicator Lopende re-integratie- voorzieningen
Het aantal re-integratie-voorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met delict voor de rechter
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdhulp
Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Toelichting Jongeren met jeugdbescherming
Dit betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een jeugdbeschermingsmaatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdreclassering
Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Toelichting indicator Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo
Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmarekening nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, zijn ze te vinden op:
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Onderwijs

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	NL 2020	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	3,7	nb	-	2,7	DUO/ Ingrado
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	nb	nb	-	nb	DUO/ Ingrado
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,9	nb	-	1,7	DUO/ Ingrado

Toelichting indicator Absoluut verzuim
Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. 2021 gaat over schooljaar 2020/2021.

Toelichting indicator Relatief verzuim
Van relatief verzuim is sprake als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen valt hier onder.

Toelichting indicator Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, zijn ze te vinden op:
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Gezondheid & Vitaliteit

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	NL 2020	Bron
Niet-sporters	Percentage niet-sporters van het totaal aantal inwoners	48,8	n.v.t.	-	49,3%	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM en GGD)

Toelichting indicator Niet sporters
Het percentage niet-wekelijkse sporters (minstens één keer per week) t.o.v. totale bevolking van 19 jaar en ouder.

nvt: Dit onderzoek wordt 1 keer per vier jaar uitgevoerd.

Kaderstellende stukken

Onderwijs

- Programma Voortijdig schoolverlaten Holland Rijnland 2017-2020
- Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp Duin en Bollenstreek 2019-2023
- Fantastische lijnen onderwijs en arbeidsmarkt (dagbesteding) Holland Rijnland 2017-2020
- Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2016-2019
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs
- Beleidsregels handhaving Wet kinderopvang 2018
- Verordening Leerlingenvervoer

Gezondheid & Vitaliteit

- Meerjarenprogramma 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022'

Sociaal domein

- Kadernota WMO Bollen5 2015-2018
- Transformatieagenda WMO en haar omgeving (2017-2018)
- Regionaal beleidsplan transitie Jeugdzorg Holland Rijnland Hart voor de Jeugd
- Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019
- Programmaplan Jeugdhulpaanbod vanaf 2021 Duin & Bollenstreek
- Regionaal Inkoopplan Jeugdhulp
- Contourennota Servicepunt Werk Duin- en Bollenstreek
- Doelenboom mantelzorg
- Algemene subsidieverordening Lisse 2017
- Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2020
- Verordening Jeugdhulp 2015
- Verordeningen Participatiewet
- Iedereen doet mee, Een gezamenlijke aanpak voor uitkomen met het inkomen, Beleidsnota Lisse 2019-2022
- Omzien naar elkaar, Uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg en beschermd wonen Duin- en Bollenstreek 2018-2020
- Beleidsplan schulddienstverlening ISD Bollenstreek 2016-2020

Cultuur

- Aandacht voor Cultuur, Beleidsnota cultuur 2016 – 2019

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Onderwijs				
Onderwijshuisvesting	-2.467	-2.656	-2.814	-2.530
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-632	-738	-682	-732
Openbaar basisonderwijs	-190	-141	-141	-194
Thema Sociaal domein				
Inkomensregelingen	-6.618	-4.273	-6.216	-5.630
Wijkteams	-1.240	-1.227	-1.785	-1.516
Samenkracht en burgerparticipatie	-1.683	-1.616	-2.364	-1.717
Arbeidsparticipatie	-223	-252	-224	-222
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-943	-1.412	-438	-345
Geëscaleerde zorg 18-	-292	-547	-339	-353
Geëscaleerde zorg 18+			-17	-17
Maatwerkdienstverlening 18-	-3.689	-3.579	-4.410	-4.321
Begeleide participatie	-1.968	-1.663	-1.954	-1.623
Maatwerkdienstverlening 18+	-4.629	-4.295	-5.542	-5.119
Thema Gezondheid & Vitaliteit				
Sportaccommodaties	-2.152	-2.508	-2.299	-1.751
Sportbeleid en activering	-1.040	-1.062	-1.126	-1.088
Volksgezondheid	-1.348	-1.303	-1.632	-1.641
Totaal lasten	**-29.114**	**-27.272**	**-31.983**	**-28.799**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Onderwijs				
Onderwijshuisvesting	429	320	320	448
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	79	108	99	345
Thema Sociaal domein				
Inkomensregelingen	6.408	3.703	4.826	4.601
Wijkteams	0	0	0	1
Samenkracht en burgerparticipatie	220	0	61	104
Maatwerkdienstverlening 18-	-23	0	0	17
Begeleide participatie	0	-72	-72	0
Thema Gezondheid & Vitaliteit				
Sportaccommodaties	410	396	459	599
Sportbeleid en activering	7	0	0	9
Volksgezondheid	23	0	94	86
Totaal baten	**7.553**	**4.455**	**5.787**	**6.210**
Saldo voor resultaatbestemming	**-21.560**	**-22.816**	**-26.195**	**-22.587**

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Toevoegingen reserves	-2.000	-2.000	-2.018	-2.018
Onttrekkingen reserves	3.856	4.141	5.096	4.832
Totaal reserves	**1.856**	**2.141**	**3.078**	**2.813**
Saldo na resultaatbestemming	**-19.703**	**-20.677**	**-23.117**	**-19.775**

Programma 2 Leefomgeving

Trends en ontwikkelingen

Schaarse ruimte

Het zoeken naar balans tussen wonen, werken, recreëren en verblijven geeft een continue spanning. En daarbij maakt de energie- en warmtetransitie ook aanspraak op de schaarse ruimte. Het is een uitdaging om de concurrerende ruimtevragen integraal af te wegen en waar mogelijk multifunctioneel gebruik te maken van ruimte. De volgende ontwikkelingen leiden tot extra ruimtevraag:

> Door de krapte op de woningmarkt is het voor starters, spoedzoekers, kwetsbare groepen en huishoudens met lage en middeninkomens moeilijk om een betaalbare woning te vinden. Dit raakt aan zowel de huur- als de koopsector. Bijbouwen blijft urgent, omdat het woningtekort de komende jaren nog verder zal oplopen.
Daarnaast ontstaan er steeds meer één- en tweepersoonshuishoudens die een andere woonvraag hebben dan de traditionele gezinnen. De uitstroom uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen dragen bij aan deze ontwikkeling. Er is een toenemende vraag naar flexibele en tijdelijke woonruimte, onder andere voor spoedzoekers. Ook de aanwezigheid van arbeidsintensieve bollenteelt leidt tot een toestroom van arbeidsmigranten met een vraag naar (kwalitatieve) huisvesting.

> Met de toenemende verstedelijking neemt de behoefte aan recreatie en groen toe. Inwoners hebben behoefte aan voldoende gebieden van goede kwaliteit voor bewegen, recreëren, natuur en rust. Ook de vraag naar accommodaties en voorzieningen stijgt. De toenemende behoefte aan ruimte om te recreëren en ontspannen staat in sommige gevallen op gespannen voet met andere fysieke ruimtevragers, zoals woningbouw of duurzame energieopwekking.

> De toenemende verstedelijking leidt tot zwaardere belasting van de bestaande infrastructuren en vervoersvormen. Dat betekent knelpunten in de capaciteit, veiligheid en leefbaarheid. Sterke en duurzamere vormen van ontsluiting en mobiliteit vragen om extra ruimte. De coronacrisis en het thuiswerken laten zien dat de behoefte aan 'groene ommetjes' en aangename recreatieve verbindingen in de nabije omgeving te hebben groot is.

> De komende jaren zet de krimp in het aantal bedrijven in de bollensector door. Dat resulteert in verdergaande schaalvergroting en specialisatie binnen de sector, met aandacht voor duurzaam bodembeheer.

> Voor de omschakeling van fossiele naar duurzame energiebronnen is veel ruimte nodig; zowel boven de grond (o.a. zonneweides en windturbines) als ondergronds (warmtesystemen). Ook voor het klimaatbestendig inrichten is extra ruimte nodig (o.a. waterberging, meer groen in woonwijken).

Klimaat

Veranderingen in het klimaat worden meer en meer zichtbaar en voelbaar. De zeespiegel stijgt en het bodempeil daalt verder. Extreme neerslag en droogte zullen vaker voorkomen. Beschermen tegen hoogwater, verzilting en zorgen voor voldoende zoetwater zijn de centrale opgaven. Onze regio moet klimaatbestendig worden.
Daarnaast is het een opgave om verdere klimaatverandering af te remmen of te stoppen door middel van het mondiaal terugdringen van CO2-emissies. In het Interbestuurlijk Programma (IBP) zijn het Rijk en de decentrale overheden overeengekomen om gezamenlijk te streven naar een CO2-reductie van 49 % in 2030. Het Klimaatakkoord bevat concrete maatregelen om deze doelstelling te halen. De komende jaren betekent dit dat we allerlei duurzame veranderingen

moeten inpassen in de leefomgeving. Denk hierbij aan het verduurzamen van de gebouwde omgeving en de omschakeling naar duurzame energie. Op lokaal niveau zijn de beleidskaders hiervoor, vormgegeven in de Lokale Energiestrategie (LES) en de Transitievisie Warmte (TVW), reeds vastgesteld. Deze ontwikkelingen vergen actieve betrokkenheid van vele organisaties, bedrijven en inwoners.

Meer integraal werken

De komst van de Omgevingswet betekent voor de overheid een verandering in het denken over een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving. Een belangrijk verschil tussen de Omgevingswet en de 'oude manier van werken' is dat niet langer allerlei sectoraal beleid op elkaar wordt gestapeld (zoals parkeernormen, structuurvisies, detailhandelsbeleid en woonbeleid) maar dat wordt uitgegaan van integrale gebiedsontwikkeling. In deze gebiedsontwikkelingen worden zaken zoals klimaatadaptatie, erfgoed, mobiliteit, biodiversiteit en veiligheid ook betrokken bij een integrale afweging.

Veiligheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Operationeel maken van het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 in het jaarlijks Veiligheidsjaarplan (2021). Prioriteiten zijn: ondermijning, cybercrime, jeugd en overlast/ maatschappelijke onrust.	Het veiligheidsplan 2020-2023 is deels operationeel gemaakt. Door de COVID pandemie is ook in 2021 een deel van de medewerkers openbare orde en veiligheid (OOV) niet aan de reguliere werkzaamheden toegekomen. Verschillende medewerkers zijn geheel of grotendeels vrijgesteld van hun reguliere werkzaamheden en ingedeeld in de crisisorganisatie. Dit heeft ertoe geleid dat niet alle prioriteiten conform planning zijn uitgevoerd. *Ondermijning* We staan samen met onze partners schouder aan schouder in de aanpak van georganiseerde criminaliteit, die onze samenleving ondermijnt. Belangrijk onderdeel van de aanpak is werken aan een weerbare samenleving en organisatie. Daarnaast zijn informatiegestuurd werken en preventie belangrijk. We zoomen hierbij specifiek in op vastgoed, malafide bedrijven en bedrijventerreinen. Onder activiteit C1 wordt verder ingezoomd op het thema ondermijning. *Bibob* in 2021 hebben we een toename gezien van het aantal Bibob-casussen. Dit heeft te maken met enkele overnames en de start van nieuwe ondernemers. *Cybercrime* Er is in samenwerking met politie ingezet op voorlichting en onderzoek. Er is een speciaal project voor jongeren uitgevoerd, gericht op money muling. Dit is een vorm van criminaliteit waarbij personen, in dit geval jongeren, worden benaderd om hun rekening beschikbaar te stellen als tussenrekening voor crimineel geld. De impact hiervan is groot; slachtoffers hebben hierna een strafblad en kunnen voor langere tijd geen bankrekening meer openen.

		Jeugd en overlast in het jaar 2021 is er geen noemenswaardige jeugdoverlast geweest. Net als in 2020 zijn er ook in 2021 vanwege corona beperkingen geweest. Veel ontmoetingsplaatsen voor jongeren, zoals horeca, buurthuizen en sportaccommodaties zijn lange tijd gesloten geweest. Het aantal sociale contacten in de openbare ruimte was ook lager dan normaal. In samenwerking met Welzijnskwartier, het ambulante jongerenwerk, is er stevig ingezet op de jongeren. Om overlast te voorkomen is er in eerste instantie coachend gehandhaafd en waar nodig is er gesanctioneerd. Ondanks alle beperkingen in een moeilijke periode hebben de meeste jongeren zich erg goed aan de regels gehouden.. In 2021 is er in de gemeente Lisse geen sprake geweest van maatschappelijke onrust.
A2	Ontwikkelen KVO Meer en Duin (Keurmerk Veilig Ondernemen) in samenwerking met de ondernemers.	De uitvoering van het KVO Meer en Duin is gestart. Eer is een bestuur samengesteld en er zijn verschillende schouwen en bijeenkomsten gehouden met ondernemers, gemeente, politie en brandweer. In vervolg op de schouwen is er op verschillende plekken onkruid verwijderd, bebording vastgezet en verlichting gerepareerd. In 2022 zal het KVO worden voortgezet en bijdragen aan een verdere integrale aanpak op Meer en Duin.
A3	Actualiseren van de Algemene Plaatselijke Verordening.	De tweejaarlijkse herziening van de Algemene Plaatselijke Verordening Lisse heeft eind 2021 geleid tot het opnemen van een artikel over optreden tegen oneigenlijk gebruik van lachgas.
A4	Het coffeeshopbeleid herzien/actualiseren.	Het huidige coffeeshopbeleid voldoet aan de nu geldende wetgeving, er zijn geen aanpassingen nodig.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Duurzame oplossingen door veiligheid en zorg combineren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Voorzetten pilot Zorg en veiligheid jeugd, d.m.v. een lokale zorg- en veiligheidstafel voor een periode van twee jaar. In 2021 wordt deze pilot geëvalueerd.	In mei 2021 is de zorg- en veiligheidstafel geëvalueerd. Eind 2021 heeft het college ingestemd met het structureel continueren hiervan.
B2	Ontschotten op casusniveau (veiligheid, zorg, huisvesting, etc., problematiek integraal aanpakken)	Er zijn in 2021 geen casussen geweest waarbij openbare orde betrokken is geweest.
B3	Vastgesteld werkproces voor de Wet verplichte GGZ.	Werkproces is vastgesteld.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Doelgerichte en integrale actie op het aanpakken van ondermijnende criminaliteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	- Voortzetten programma ondermijning onder andere d.m.v. een ondermijningstafel en: 1. Het (doorlopend) versterken van awareness en meldingsbereidheid van bestuurders, medewerkers en inwoners. 2. Datagedreven werken (door)ontwikkelen. 3. Uitvoeren integriteitsbeoordelingen door toepassen BIBOB-beleid. 4. Aanpak hennepteelt en drugshandel, door het sluiten van woningen of bedrijfspanden (art. 13B Opiumwet). 5. Integrale onderzoeken & acties, inzetten bestuurlijke maatregelen waar nodig. 6. Het vormgeven van maatschappelijke coalities: samenwerking met sleutelfiguren en private partijen, het bewust maken van specifieke doelgroepen. 7. Aanpak van mensenhandel (w.o. arbeidsuitbuiting), versterken integraliteit en toepassen barrièremodellen. 8. Inzetten op preventief beleid: - we zijn zichtbaar aanwezig in 'vergeten' gebieden zoals buitengebied, bedrijventerreinen; - project huisvesting arbeidsmigranten; - Keurmerk Veilig Ondernemen winkelgebieden/bedrijventerreinen;	De lokale gezagsdriehoek/het districtscollege+ voert de regie op de aanpak van ondermijning en elke partner draagt bij aan de aanpak. Deze is zo sterk als de zwakste schakel. Om deze reden zijn er op districtsniveau basisafspraken gemaakt om de aanpak te verstevigen, waaraan iedere partner zich heeft gecommitteerd. Elke gemeente levert een inspanning voor het inrichten van de gemeentelijke organisatie voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Zo ontstaat in het district voor gemeenten een uniforme basis voor de (bestuurlijke) aanpak van ondermijning. We staan samen met onze partners schouder aan schouder in de aanpak van georganiseerde criminaliteit die onze samenleving ondermijnt. Belangrijke onderdelen van de aanpak zijn werken aan een weerbare samenleving en organisatie. Daarnaast zijn informatie gestuurd werken en preventie belangrijk. We zoomen specifiek in op vastgoed, malafide bedrijven, bedrijventerreinen en recreatieparken. In 2021 is geïnvesteerd in het verbeteren van het zicht op ondermijning door het vergroten van de bewustwording (awareness), het versterken van de meldingsbereidheid en het verbinden van relevante in- en externe partners. Er is geïnvesteerd op de inzet van ogen en oren van zowel de medewerkers in onze eigen organisatie, als van onze inwoners. Dit is gedaan met algemene communicatiecampagnes (algemeen en drugscriminaliteit), en met doelgroepgerichte communicatiecampagnes: ondernemers, jongeren (campagne geldezels op voortgezet onderwijs) en inwoners (voorlichting in winkelstraten met hennepcontainer), werken aan de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie

	- toekomstbestendige en veilige bedrijventerreinen (onderzoek mogelijkheden preventieve aanpak, o.a. herinrichting, herontwikkeling).	en het integraal aanpakken van casuïstiek. De samenwerkingsstructuren zijn ontwikkeld en de resultaten van die versterking zijn zichtbaar geworden (zie: tweede voortgangsrapportage aanpak ondermijnende criminaliteit). Daarnaast worden per district ondermijningstafels georganiseerd. HLTsamen-breed, dus ook voor gemeente Lisse, zijn signalen ingebracht en door verschillende partijen getoetst. In 2021 zijn in gemeente Lisse binnengekomen signalen adequaat opgepakt, wat heeft geleid tot het stoppen van ondermijnende activiteiten. We hebben ook ingezet op (preventief) toezicht en integrale controles op 'knooppunten' als bedrijventerreinen. Ook de integriteitsbeoordelingen door het toepassen van Bibob-beleid is gecontinueerd.
C3	Verder werken aan kwalitatieve huisvesting van Arbeidsmigranten met aandacht voor informatiepositie, controles veiligheid (in samenwerking met brandweer)	Afgelopen jaar is ingezet op het verbeteren van de informatiepositie van de gemeente ten aanzien van arbeidsmigranten, is er gewerkt aan een eenduidige manier van registeren en zijn er stappen gezet op het gebied van regionale samenwerking in de Duin- en Bollenstreek en in Holland Rijnland-verband. De opgave is nog niet opgelost en zal een vervolg moeten krijgen in een tweede fase van het actieprogramma arbeidsmigranten.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Veilig en legaal bouwen en voorkomen van strijdig gebruik.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	Uitvoering Handhavingsbeleid 2019 – 2022 o.b.v. Handhavingsprogramma's (o.a. prioriteiten APV en BWT-toezicht en handhaving).	Het Handhavingsuitvoeringsprogramma 2021 is vastgesteld in het college en ter kennisname gebracht aan de gemeenteraad. De boa's zijn voor een groot deel van de tijd ingezet geweest voor handhaving van de noodverordening COVID-19 en de Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19. Waar mogelijk zijn de controles gecombineerd met het afhandelen van reguliere meldingen van bijvoorbeeld (jeugd)overlast. Het project handhaving Buitengebied loopt grotendeels volgens planning, maar heeft in 2021 wel enige vertraging opgelopen door handhaving in het kader van de coronamaatregelen.
D2	Voorbereiden veranderingen VTH-taken als gevolg van wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en invoering Omgevingswet (van kracht op 1 januari 2022).	De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen treden gezamenlijk naar verwachting op 1 januari 2023 in werking. De voorbereiding voor handhaving van beide wetten is voortgezet.

D3	Uitvoering Project Handhaving Buitengebied 2019-2022 (ruimtelijke duurzaamheid). Intensief oppakken van toezicht en handhaving illegale bouw en gebruik in het buitengebied ten behoeve van behoud Bollengebied.	Het project handhaving buitengebied ISG is in 2019 gestart en zou tot eind 2022 doorlopen. Doel van het project is om strijdig gebruik van bollengrond tegen te gaan en verrommeling op te ruimen, om zodoende het areaal bollengrond te herstellen waarop geteeld kan worden. We handhaven met de menselijke maat, we gaan met de betrokkenen in gesprek om op die manier de betrokkenen te bewegen het strijdig gebruik te staken en de verrommeling aan te pakken. Het project handhaving Buitengebied loopt grotendeels volgens planning, maar heeft in 2021 enige vertraging vanwege handhavingswerkzaamheden in het kader van de corona-maatregelen. De verwachting is daarom dat dit project doorloopt in 2023.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Veiligheidsregio Hollands Midden Omgevingsdienst West Holland	Politie, GHOR, CJG/JGT, Veiligheidshuis Hollands Midden, Brijder, Halt Welzijnskwartier, Reclassering, OM, RIEC, Belastingdienst, onderwijs, woningcorporatie, Jeugdbescherming West, ondernemers

Mobiliteit

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Betere auto-, fiets- en OV-bereikbaarheid.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Opstellen Mobiliteitsplan met uitvoeringsprogramma mobiliteit aansluitend op de systematiek van de Omgevingswet en op de inhoud van de Omgevingsvisie. Het project is gestart in 2020; vaststelling van het plan en uitvoeringsprogramma mobiliteit worden in 2021 vastgesteld.	In september is de Mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze visie heeft de basis gevormd voor de verdere uitwerking van ons mobiliteitsbeleid. De in de visie vastgelegde ambities zijn vertaald in concrete doelstellingen met bijbehorende maatregelen, in het Mobiliteitsplan Lisse. Zo ligt er nu een actueel, gedragen en samenhangend mobiliteitsbeleid dat geïntegreerd kan worden in de Omgevingsvisie. Dit Mobiliteitsplan is in januari 2022 in de raad besproken.
A3	Afronden en opvolgen onderzoek naar de verkeersveiligheid en inpasbaarheid van de HOV-route op de Sportlaan.	Er is een voorkeursontwerp (voorkeursbeslissing) opgesteld en dit is afgelopen zomer gedeeld met stakeholders. Deze voorkeursvariant is op 16 november 2021 vastgesteld door het college en wordt nu uitgewerkt in een voorlopig ontwerp.
A4	Actief uitvoering geven aan de regionale strategie mobiliteit en de OV-visie voor doelgroepenvervoer, trein en OV over water.	Na het doorlopen van een wensen en bedenkingen procedure bij alle Holland Rijnlandgemeenten heeft het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland op 30 juni 2021 de Regionale Strategie Mobiliteit (RSM), de Ruimtelijke Omgevingsagenda (ROA) en de Regionale Energie Strategie (RES) vastgesteld. De RSM en ROA worden uitgewerkt in een gezamenlijk uitvoeringsprogramma.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Blijvende aandacht voor verkeersveiligheid.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma mobiliteit hebben we nadrukkelijk aandacht voor verkeersonveilige situaties en nemen we maatregelen op in het uitvoeringsprogramma om deze onveilige situaties op te lossen.	In 2021 is de dat jaar vastgestelde Mobiliteitsvisie vertaald in een Mobiliteitsplan Lisse. Dit Mobiliteitsplan is in januari 2022 in de raad besproken. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor het verbeteren van de verkeersveiligheid, waarbij zowel gekeken wordt naar infrastructurele aanpassingen als naar gedrag.
B2	Voortzetten van de lopende verkeerseducatie-acties voor jongeren met VVN, alle scholen en Holland Rijnland. We faciliteren bij de landelijke acties en stimuleren en faciliteren de verkeersbrigadiers bij lagere scholen. Regionaal en/of landelijk worden nieuwe educatieve – en/of voorlichtingscampagnes ontwikkeld.	Voortzetten van de lopende verkeerseducatie-acties voor jongeren met VVN, alle scholen en Holland Rijnland. We faciliteren bij de landelijke acties en stimuleren en faciliteren de verkeersbrigadiers bij lagere scholen. Regionaal en/of landelijk worden nieuwe educatieve – en/of voorlichtingscampagnes ontwikkeld.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Duurzamere mobiliteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Versnellen van de plaatsingsprocedure voor laadpalen.	In 2021 is integraal beleid voor laadinfrastructuur opgesteld. Eind 2021 heeft het college de beleidsregels voor laadinfrastructuur vastgesteld en is het Beleid Laadinfrastructuur gemeente Lisse 2021-2025 in december voor de gemeenteraad geagendeerd (het beleid is in januari 2022 vastgesteld). Het beleid en de beleidsregels vormen de basis voor de uitvoering; de daadwerkelijke implementatie van laadinfrastructuur in Lisse. In de tweede helft van 2021 zijn prognosekaarten opgesteld voor de laadbehoefte tot 2025. Op basis van deze prognoses is in het laatste kwartaal van 2021 gestart met het opstellen van geactualiseerde plankaarten voor laadinfrastructuur. Met deze plankaarten wordt de plaatsing van laadpalen vergemakkelijkt en versneld. Deze plankaarten zijn naar verwachting in het tweede kwartaal 2022 gereed.
C2	Bij het opstellen van het mobiliteitsplan en uitvoeringsprogramma mobiliteit hebben we nadrukkelijk aandacht voor vormen van duurzame mobiliteit.	In 2021 zijn achtereenvolgens de Mobiliteitsvisie en, op basis daarvan, het Mobiliteitsplan Lisse opgesteld. De Mobiliteitsvisie is in 2021 door de raad vastgesteld, het Mobiliteitsplan in januari 2022. In beide documenten is uitgebreid aandacht besteed aan duurzame mobiliteit, een van de drie hoofdambities in het Mobiliteitsplan. Duurzame mobiliteit is uitgewerkt in twee speerpunten: het stimuleren van elektrisch rijden en de inzet op duurzame vervoerswijzen. Belangrijkste maatregel om elektrisch rijden te stimuleren is het voorzien in voldoende laadinfrastructuur. Duurzaam verplaatsen wordt gestimuleerd door het versterken van loop- en fietsnetwerken en de inzet op het ontwikkelen van een knooppunt openbaar vervoer op de spoorlijn Leiden-Haarlem en op vormen van deelmobiliteit (deelauto's).
C3	De ambities voor duurzame parkeervoorzieningen komen voort uit de Omgevingsvisie. In het Mobiliteitsplan wordt hierop voortgeborduurd. De huidige CROW-parkeernormen zullen na vaststelling van het uitvoeringsprogramma worden omgezet in een nieuwe parkeernota.	In het Mobiliteitsplan is een nieuwe richting voor het parkeerbeleid aangegeven. Door een duidelijker onderscheid aan te brengen tussen verschillende doelgroepen ontstaat een evenwichtiger spreiding en bezetting van parkeervoorzieningen. Hiermee wordt ook de vindbaarheid en routering naar parkeervoorzieningen verbeterd, waardoor er minder kilometers worden afgelegd bij het zoeken naar een vrije parkeerplaats. Dit komt een duurzaam parkeersysteem ten goede. Ook komt er hierdoor meer parkeercapaciteit vrij die (deels) kan worden ingezet om de parkeervraag van nieuwe ontwikkelingen te faciliteren, zonder dat hier nieuwe parkeerplaatsen voor nodig zijn. Deze benadering vormt de basis voor verdere uitwerking in een nieuwe Nota Parkeernormen. Deze uitwerkingen van de nieuwe richting van het

		parkeerbeleid volgen in 2022.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Betere ontsluiting van de Duin- en Bollenstreek.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D2	Samen met provincie Zuid-Holland en de andere gemeenten in de Duin- en Bollenstreek zoeken we naar mogelijkheden om de provincie-overstijgende problematiek op het gebied van bereikbaarheid, in samenhang met andere bereikbaarheidsthema's, de komende tijd aan te pakken. Daarbij zetten we in op het realiseren van de Zuidelijke Randweg en heropening van station Lisse.	In februari 2021 hebben Provinciale Staten van Zuid-Holland besloten tot een Plan van Aanpak Mobiliteitsmaatregelen Noordelijke Duin- en Bollenstreek. Hierin werken de provincie Zuid-Holland, Holland Rijnland en de gemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen samen aan een verbetering van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de verkeersveiligheid van de noordelijke Duin- en Bollenstreek. Het doel van het Plan van Aanpak is te komen tot structurele maatregelen voor de middellange en lange termijn voor alle vervoerwijzen.
D3	Het provinciale onderzoek naar de verbetering van de doorstroming op de N207/N208 is nog gaande. Wij dragen daaraan bij. In 2021 en verder wordt duidelijk wanneer de uitvoering zal plaatsvinden.	Het onderzoek van de provincie heeft tot een aantal snel te realiseren oplossingen geleid, die maatregelen voor de langere termijn uit het project Mobiliteitsmaatregelen noordelijke Duin- en Bollenstreek niet frustreren. In het vierde kwartaal van 2021 is de provincie gestart met uitvoering van deze maatregelen. Vanwege weersomstandigheden volgde de afwerking begin 2022.
D4	Vervolg geven aan gevoerde gesprekken met verschillende partijen om de bereikbaarheid van de Keukenhof te verbeteren.	Periodiek is er bestuurlijk en ambtelijk overleg met verschillende partijen: RWS, provincies Noord- en Zuid-Holland, Keukenhof en gemeenten. Deze partijen bemensen ook de projectgroep, die verantwoordelijk is voor het verkeersmanagement in het Keukenhofseizoen. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd voor bewoners en ondernemers. Met de provincie Zuid-Holland is gesproken over maatregelen die de doorstroming op het kruispunt N208 – N207 verbeteren. Keukenhof heeft ervaring opgedaan met de voorverkoop van toegangskaartjes gekoppeld aan de bezoekperiode. Dit zorgt voor betere spreiding van het bezoekersverkeer.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Regiogemeenten/ gemeente Haarlemmermeer Burgers, bedrijfsleven en belanghebbenden Provincies Noord- en Zuid-Holland VVN/ Fietsersbond/ Politie Vervoerregio Amsterdam Openbaarvervoerbedrijven Keukenhof

Wonen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voorzien in de lokale en (boven)regionale woningbehoefte (kwantitatief en kwalitatief)

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Jaarlijks - Uitvoeren en monitoren van het meerjarig woningbouwprogramma Lisse, zodat tijdig bijgestuurd kan worden.	De provincie Zuid Holland heeft medio 2021 de nieuwe woningbehoefteraming (WBR2021) beschikbaar gesteld op subregionaal niveau. De gewenste toename van de woningvoorraad tot 2030 in de vier gemeenten van de subregio noord (Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen) is 6.650 woningen. In subregionale afstemming zal Lisse daarvan ruim 1.000 woningen op zich nemen. Jaarlijks rapporteren we via het Projectenboek over de realisatiecijfers van het woningbouwprogramma. We continueren de inspanningen om de programmering te realiseren.
A2	Jaarlijks - Regionaal afstemmen van de programmering en fasering van de woningbouw, zodat in de regio het gewenste woningbouwprogramma wordt gerealiseerd.	De provincie Zuid Holland heeft medio 2021 de nieuwe woningbehoefteraming (WBR2021) op subregionaal niveau beschikbaar gesteld. De gewenste toename van de woningvoorraad tot 2030 in de vier gemeenten van de subregio Noord (Lisse, Hillegom, Noordwijk en Teylingen) is 6.650 woningen. In (sub)regionale afstemming en na provinciale goedkeuring neemt Lisse daarvan ruim 1.000 woningen op zich. In de in 2021 vastgestelde Omgevingsvisie zijn deze cijfers verwerkt. De inspanningen om de programmering te realiseren worden gecontinueerd.
A3	Jaarlijks - Monitoren van demografische ontwikkelingen en overige ontwikkelingen op de woningmarkt. Waar nodig kan er bijgestuurd worden.	De nieuwe woningbehoefteraming (WBR2021) is in 2021 op subregionaal niveau beschikbaar gekomen. Deze passen binnen de uitgangspunten van het woonprogramma dat vastgesteld is in 2020 en waarin extra aandacht is voor verschillende doelgroepen zoals senioren en starters.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Actueel woonbeleid gedragen door betrokken partners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Jaarlijks - Uitvoering geven aan het woonprogramma 2020-2024 'Evenwicht op de woningmarkt' zoals het instellen van een doelgroepenverordening en het instellen van een vereveningsfonds.	In het Woonprogramma 2020-2024 is vastgelegd dat we 60% van de plancapaciteit reserveren voor betaalbare en goedkope woningen. Er is extra aandacht voor de doelgroepen senioren en starters. Bij koopwoningen zetten we in op marktconform bouwen. In 2021 zijn regels vastgesteld voor een zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding voor nieuwbouwwoningen tot € 450.000. In 2021 is een doelgroepenverordening vastgesteld met instandhoudingsregels voor sociale huur, middeldure huur en koopwoningen tot de NHG-grens, zodat deze woningen betaalbaar blijven.
B2	Jaarlijks - Sluiten, uitvoeren en monitoren prestatieafspraken met Stek en Huurdersbelangen-vereniging Bollenstreek. Zodat er afspraken zijn over betaalbaarheid, voldoende woningen voor diverse doelgroepen, duurzame woningen, wonen met zorg en de huisvesting van bijzondere doelgroepen.	In de Prestatieafspraken 2021 hebben we afspraken vastgelegd over hoe we de volkshuisvestelijke opgaven in de gemeente aanpakken. Hierin is aandacht besteed aan betaalbaarheid, beschikbaarheid, wonen en zorg, duurzaamheid en leefbaarheid. Aan de prestatieafspraken is het afgelopen jaar uitvoering gegeven en de voortgang is tussentijds gemonitord. Om de doorstroming te verbeteren was afgesproken om lokaal maatwerk in te zetten voor senioren die een sociale huurwoning in de gemeente achterlaten. Daarnaast was afgesproken dat jongeren bij specifieke woningen voorrang krijgen zonder dat zij daarbij hun inschrijftijd kwijtraken. In december 2021 zijn de nieuwe meerjarige prestatieafspraken 2022-2025 ondertekend door de gemeente, Stek en de Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek.
B3	Jaarlijks - Uitvoeren Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2017 (RWA) en in 2021 opvolging geven aan de aanbevelingen uit de evaluatie 2020.	De doelen uit de Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2017 (RWA) zijn meegenomen in het woonprogramma. In het Woonprogramma 2020-2024 is opgenomen dat 25% van de toe te voegen woningen bestaat uit sociale huur. In nieuwbouwplannen wordt actief gestuurd op het toevoegen van voldoende sociale huurwoningen, middeldure huurwoningen en betaalbare koopwoningen. In 2021 is begonnen aan een actualisatie van de Regionale Woonagenda. De vaststelling is voorzien in 2022.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een meer passend woningaanbod voor alle doelgroepen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Jaarlijks - Inzetten op divers aanbod van betaalbare woningen voor senioren en starters/jongeren, zodat er een passend woningaanbod ontstaat.	In het Woonprogramma 2020-2024 is vastgelegd dat 60% van de plancapaciteit wordt gereserveerd voor betaalbare en goedkope woningen. Er is extra aandacht voor de doelgroepen senioren en starters. In 2021 is een uitgangspuntennotitie vastgesteld voor de twee deellocaties op Grevelingen-zuid, met daarin ruimte voor een ouderenhof op de Ruishornlaan 25 en jongerenhuisvesting op de Ruishornlaan 21.
C2	2021 - Opstellen nieuwe regionale huisvestingsverordening Holland Rijnland zodat er een transparant verdeelsysteem is dat inspeelt op de huidige sociale woningmarkt.	Naar aanleiding van het Themacafé woonruimteverdeling in 2020 en andere signalen wordt een bijstelling van het woonruimteverdeelsysteem onderzocht. In 2021 is in regionaal verband gestart met onderzoek en analyse van de mogelijkheden om dit systeem bij te stellen zodat het past bij de huidige sociale woningmarkt. Vragen daarbij zijn hoe we de schaarste verdelen, of een wachtlijst het beste systeem is en wie er voorrang zouden moeten krijgen voor een sociale huurwoning. Op basis daarvan wordt naar verwachting in 2022 de regionale huisvestingsverordening aangepast.
C3	Jaarlijks - Bevorderen van initiatieven en faciliteren van de woonopgave als gevolg van transitie en transformatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Zo anticiperen we op de toekomstige woonvraag.	De gezamenlijke huisvestingsopgave in de Duin- en Bollenstreek voor zowel Beschermd Wonen (BW) als Maatschappelijke Opvang (MO) is eind 2021 in beeld gebracht. Over de benodigde aantallen woningen/woonplekken per gemeente worden met de corporaties afspraken gemaakt die worden vastgelegd in de Prestatieafspraken 2023 en volgende jaren. In samenwerking met woningcorporatie Stek is in 2021 in de gemeente een woning beschikbaar voor Beschermd Wonen light; een woonhuis waar een aantal jongeren met begeleiding zich voorbereidt op zelfstandig wonen.
C4	Jaarlijks - Verstrekken van startersleningen, zodat starters hun eerste stap op de koopmarkt kunnen zetten.	In 2021 zijn 12 startersleningen verstrekt. Na evaluatie zijn in 2021 de voorwaarden van de verordening aangepast, waarbij de maximale aankoopsom nu is gelijkgesteld aan de NHG-grens.
C5	2021-2022 - Inzicht krijgen in de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten en het faciliteren van de daaruit voortvloeiende woonopgave.	De vijf gemeenten in de Duin- en Bollenstreek werken gezamenlijk aan een integrale aanpak rondom o.a. huisvesting, veiligheid en registratie van arbeidsmigranten. In de tussentijd is in 2021 de Beleidsregel 'ruimtelijke randvoorwaarden logiesgewijze huisvesting tijdelijke arbeidsmigranten' aangepast zodat deze praktisch beter toepasbaar is. Daarnaast is er in opdracht van de Greenport ook namens de gemeente een onderzoek uitgevoerd naar het arbeidspotentieel in de Duin- en Bollenstreek. Ook daaruit kan een woonopgave voortvloeien. Dit is onderdeel van fase 1 van het vastgestelde Actieprogramma arbeidsmigranten.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Stimuleren van een innovatieve en duurzame woningmarkt in Lisse.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	Jaarlijks - Onderzoeken innovatieve woonconcepten voor tijdelijke en/of flexibele huisvesting, zodat voor verschillende doelgroepen waaronder spoedzoekers passende huisvesting beschikbaar komt.	Met de beoogde bewoners van het project Tiny Houses en omwonenden is in 2021 in diverse participatierondes onderzocht hoe dit woonconcept op de beoogde locatie kan worden gerealiseerd. Dit participatieproces om te komen tot een spelregelkader en selectieleidraad is eind 2021 in de afrondende fase. Naar verwachting kan de raad hierover in het tweede kwartaal van 2022 een besluit nemen. Bij een positief besluit kan de ontwikkeling een volgende fase in. In 2021 is ook een scan gemaakt of andere gemeentelijke gronden gebruikt kunnen worden voor tijdelijke huisvesting. Hieruit bleek dat deze mogelijkheden er niet zijn. De gemeente staat open voor initiatieven op particuliere gronden.
D3	Jaarlijks - Inzetten op het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad en het realiseren van duurzame nieuwbouw zodat de woonvoorraad toekomstbestendig wordt.	Duurzaamheid is fundamenteel in het Woonprogramma 2020-2024. Voor nieuwe woningbouwontwikkelingen hanteren we het kader Duurzame Gebiedsontwikkeling. De Lokale Energiestrategie en de Transitievisie Warmte beschrijven de uitgangspunten voor de bestaande woningvoorraad. We zijn actief aan de slag gegaan met het stimuleren van energiebesparing en het ondersteunen van eigenaren om gebouwen gereed te maken voor transitie. Daarnaast verstrekken we duurzaamheidsleningen en maken we prestatieafspraken met Stek. In de prestatieafspraken is opgenomen dat woningen van Stek met energielabels F en G in 2025 een A-label hebben. Met Stek hebben we afgesproken dat nieuwbouw standaard Bijna Energie Neutraal (BENG) is; het streven is Nul Op de Meter (NOM). Bij groot onderhoud en mutatie brengt Stek standaard energetische voorzieningen aan, zoals isolatie en zonnepanelen. Aanvullend op de prestatieafspraken zijn we in samenwerking met Stek en de energiecoaches van Lisse gestart met het pilotproject Meters Maken. Hierbij zijn 140 huurders in een renovatiecomplex benaderd of zij een gratis energiedisplay willen, waarmee ze inzicht krijgen in het energieverbruik en de mogelijkheden om energie te besparen. Energiecoaches en vrijwilligers van de Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek komen bij de betreffende huurders langs voor een energiegesprek en het installeren van het display. Dit project is in het najaar 2021 gestart en loopt door in 2022.

D4	2021 - Uitvoering geven aan initiatiefvoorstellen van de raad over innovatieve woonconcepten.	Voor het project Tiny Houses is in 2021 met de beoogd bewoners en omwonenden in diverse participatierondes onderzocht hoe dit woonconcept op het binnenterrein in de Bloemenbuurt kan worden gerealiseerd. Dit participatieproces om te komen tot een spelregelkader en selectieleidraad was eind 2021 in de afrondende fase. Naar verwachting kan de raad hierover in het tweede kwartaal van 2022 een besluit nemen. Bijeen positief besluit kan de ontwikkeling een volgende fase in. Voor het raadsinitiatief voor een Knarrenhof is in 2021 een informatiebijeenkomst gehouden waar veel interesse voor was. Daarna hebben wij een locatieonderzoek uitgevoerd. In december 2021 heeft de gemeenteraad besloten met Stichting Knarrenhof en de trekkersgroep, binnen de vastgestelde stedenbouwkundige kaders, een plan te ontwikkelen voor de locatie Ruishornlaan 21 (Grevelingen-Zuid).

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Woningcorporatie Stek Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek (HBVB) Huurders Holland Rijnland (HHR) Vereniging Holland Rijnland Wonen (HRW) Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) Zorgaanbieders

Implementatie Omgevingswet

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Via de instrumenten van de Omgevingswet werken we samen met alle relevante partijen aan een veiligere en gezondere leefomgeving, waarbij innovatie, participatie en creativiteit voorop staan.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Opstellen, monitoren, evalueren en/of actualiseren van een Omgevingsvisie en bijbehorende uitvoeringsprogramma's in lijn met de Toekomstvisie 2030.	De Omgevingsvisie 'Samen werken aan een levendig Lisse' is 25 november 2021 door de gemeenteraad vastgesteld.
A3	Opstellen van een omgevingsplan conform wettelijke vereisten.	Uitgangspunten voor het omgevingsplan zijn opgesteld. Daarnaast is er eind 2021 een eerste start gemaakt met het aanbestedingstraject voor het opstellen van het omgevingsplan door een stedenbouwkundig bureau.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Optimale dienstverlening. Daar waar nodige een traject van cultuurverandering bij bestuurders en ambtenaren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Organiseren van bijeenkomsten en proeftuinen voor ambtenaren, bestuurders, samenwerkingspartners en initiatiefnemers om de nieuwe manier van werken te introduceren.	In de aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben we ons als organisatie verder ontwikkeld om te werken in de geest van de Omgevingswet en om ons niveau van dienstverlening op peil te houden. Het werken met een Omgevingstafel op casusniveau is hiervan een belangrijk onderdeel.
B2	Werken met Serviceformules uitgaande van één-loket-gedachte (zie programma 4 Dienstverlening).	Door het werken met serviceformules worden producten die voldoen aan sneltoetscriteria (Snelserviceformule) gescheiden van de complexere aanvragen (Ontwerpformule). De intake- en omgevingstafel bij Vergunningen vormt nu het reguliere proces voor complexe aanvragen (Ontwerpformule). Initiatieven worden sneller en meer integraal met expertise van andere teams beoordeeld. De meer eenvoudige producten (Snelservice) worden door het team Vergunningen zo snel mogelijk afgehandeld.
B3	Kaders ontwikkelen hoe we (overheids)participatie onder de Omgevingswet gaan vormgeven. (zie programma 4 Participatie).	Afgelopen jaar is gewerkt aan het opstellen van de kaders in de vorm van participatiebeleid. Ook is er een toolbox opgesteld voor verschillende gebruikers, zowel initiatiefnemers als interne gebruikers. Daarnaast is in een raadsbesluit vastgelegd voor welke (buitenplanse) initiatieven een participatieverplichting van toepassing is.

B4	Uitvoeren van het strategisch communicatie- en participatieplan.	Intern is op structurele wijze via o.a. nieuwsbrieven en digitale bijeenkomsten met de organisatie en het bestuur gecommuniceerd over de wijzigingen die de Omgevingswet met zich meebrengt. Ook is op landelijk niveau meegewerkt aan de voorbereiding van de publiekscampagne als de wet in werking treedt.
B5	Aanpassen competentieprofielen	In overleg met enkele kernteams en personeelszaken is gewerkt aan het inzichtelijk maken van de wijzigingen in competentieprofielen en is in beeld gebracht welke ontwikkelingen nog nodig en wenselijk zijn.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een digitale ontsluiting van gegevens en infrastructuur, die aansluit op het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) passend bij de invoering van de Omgevingswet.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Kennisuitwisseling en samenwerking met partners.	Op structurele basis vindt kennisuitwisseling en overleg plaats met de ketenpartners, zowel op beleidsinhoud als bij het aanpassen van de werkprocessen aan de komende wet. Doordat systemen nu steeds meer gaan werken kan ook gezamenlijk aan de gehele keten van het DSO worden samengewerkt.
C2	Pilots met aansluiting op landelijke digitale stelsel Omgevingswet.	In 2021 is een derde van de aansluiting op het DSO gerealiseerd. Het overige deel is niet gerealiseerd omdat de ICT aan de kant van het DSO nog niet gereed was. Daardoor werd de invoering van de Omgevingswet op 27 mei 2021 uitgesteld werd van 1 januari naar 1 juli 2022. Inmiddels is de beoogde startdatum 1 januari 2023.. Leveranciers hebben het uitstel benut om hun software te optimaliseren. Dit alles heeft er voor gezorgd dat we niet bereikt hebben wat we wilden, maar zijn er ook evenredig minder kosten gemaakt. In 2022 gaan we wel proberen volledig aan te sluiten op het DSO en worden de kosten ook evenredig in 2022 gemaakt.
C3	Noodzakelijke IT-architectuur (applicaties en gegevens) realiseren om nieuwe processen te ondersteunen.	De interne IT-architectuur is gerealiseerd, maar er moeten nog wel steeds aanpassingen worden gedaan gestuurd vanuit de Landelijke Voorziening DSO.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Omgevingsdienst West-Holland RDOG Hollands Midden (GGD Hollands Midden) Veiligheidsregio Hollands Midden	Ministerie van Binnenlandse zaken VNG Omgevingswet Livinglab Zuid Holland (Hogeschool Leiden) Provincie Zuid-Holland Hoogheemraadschap van Rijnland Omliggende gemeenten Inwoners en initiatiefnemers

Gebiedsontwikkeling

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Duurzame gebiedsontwikkeling en realiseren van nieuwe woningen voor doelgroepen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	In het kader van de omgevingsvisie een integrale ruimtelijke vertaalslag maken van de woningbouwopgave tot 2030, in relatie tot andere ruimtevragers.	De Omgevingsvisie is in november 2021 door de gemeenteraad vastgesteld.
A2	Faciliteren van initiatiefnemers die nieuwe woningen willen realiseren bij nieuwe initiatieven en lopende projecten zoals de projecten van derden uit het projectenboek en de quick wins.	Mede door de grote vraag naar woningen zijn er veel initiatiefnemers die plannen hebben om nieuwe woningen te realiseren. We stimuleren plannen waarbij zoveel mogelijk doelen worden behaald op het gebied van duurzaamheid en woonprogramma. Met alle eisen die we stellen, bijvoorbeeld op het gebied van parkeren, en de uitdagingen die binnenstedelijk bouwen met zich meebrengen, zoals sloop--/saneringskosten en participatie, is de puzzel soms maar moeilijk te leggen en duren trajecten vaak langer dan gewenst. Door alle inspanningen van beide zijden behalen we gezamenlijk met initiatiefnemers toch mooie resultaten. Daarover is periodiek aan de gemeenteraad gerapporteerd via het projectenboek.
A3	Waar mogelijk versnellen van de woningbouwproductie en -processen waarbij de gemeente een actieve rol heeft.	Met name in de ontwikkeling van de nieuwe wijk Geestwater zijn dit jaar flink wat stappen gezet. De keuze om als gelijkwaardige partners samen te werken (Stek, Lisse en Amvest) en in één jaar tijd een concreet en haalbaar plan te maken heeft geresulteerd in een concreet en innovatief plan, dat op medewerking kan rekenen van stakeholders en wordt gewaardeerd door omwonenden en geïnteresseerden in een woning. Eenzelfde aanpak heeft tot succes geleidt in projecten als Greveling Zuid en Rembrandt. Ondernomen acties die hebben bijgedragen aan de versnelling: • gelijkwaardigheid van partijen in de ontwikkeling, en daarmee inzet van ieders expertise; • gezamenlijke focus (doel) met ambitieuze planning; • intensief samenwerken met belangrijke stakeholders: alle belangen, inclusief tegenstrijdige, op tafel en samen zoeken naar win-win; • heldere en duidelijke overlegstructuur, hoge intensiteit; • integrale aanpak/alle disciplines aan tafel: ontwerp, techniek, contract en kosten en opbrengsten; • parallelschakeling van processen; • positiviteit/werkplezier; • woningcorporatie onderdeel van gemeentelijk projectteam; • participatie vanaf de schetsfase, 'buren'-

		gesprekken met omwonenden in het kader van 'een goede buur willen zijn'.
A4	Inzetten kader duurzame gebiedsontwikkeling bij gesprekken en onderhandelingen met initiatiefnemers, projectontwikkelaars en bedrijven, waarbij energietransitie, warmtetransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie centraal staan.	De methode Duurzame gebiedsontwikkeling (DGO) is verankerd in de anterieure overeenkomst voor gebiedsontwikkeling. Er is een artikel over DGO toegevoegd en het bijbehorende projectformulier is als bijlage opgenomen. Het projectformulier bevat de thema's energietransitie, duurzame mobiliteit, water & klimaatadaptatie, circulaire economie & materialen, natuur & milieu en welzijn & gezondheid. Aan de hand van dit formulier worden de thema's en ambities met de ontwikkelaar besproken en ingevuld. Het formulier wordt ook gehanteerd, bij principeverzoeken en vergunningen en de methode is geïntegreerd in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR). Voor 2022 is er een pilot opgestart met deze methode bij een groot project. De methode wordt in 2022 ook geüpdatet vanwege nieuwe inzichten en technieken.
A5	Voortgaan met de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) voor aanpak verrommeling ten behoeve van economische structuurversterking en ruimtelijke kwaliteitsverbetering.	De ambities en uitgangspunten van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek 2016 worden onverkort onderschreven. De slagkracht van de uitvoeringsorganisatie GOM is dit jaar (zeer) beperkt gebleven vanwege het uitgevoerde onderzoek door de Rekenkamercommissie Teylingen over de ISG/GOM en het daarop volgende en nog lopende onderzoek van de raadswerkgroep Teylingen ISG/GOM. Ook de discussie over het financieringsmodel van de ISG (opbrengst Greenporttitels) draagt daaraan bij. In Noordwijk wordt hierover een soortgelijke discussie gevoerd. De evaluatie ISG/GOM die wordt voorbereid, raakt de voortgang GOM en kan impact op toekomstige ontwikkelingen hebben.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. Holland Rijnland	Woningbouwcorporaties Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers

Openbare ruimte en duurzaamheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een aantrekkelijke gemeente met specifieke aandacht voor groen, milieu, biodiversiteit en beweging.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Uitvoering geven aan het nieuwe beleid c.q. uitvoeringsprogramma Spelen, Sport en Bewegen in de buitenruimte.	Conform het beleid is een aantal speeltuinen vervangen en opnieuw ingericht. In het kader van meer bewegen is er een beweegtuin gerealiseerd in het Mondriaanpark.
A2	Uitvoering geven aan het Gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek 2016 en daarmee een bijdrage leveren aan landschap, recreatie, natuur en economie van de streek.	Het project entree N207/N208 Hillegom Lisse is zo goed als gereed, de bermen zijn passend bij het landschapstype ingezaaid met bollen en zaden, die de biodiversiteit verhogen. De aanbesteding voor de kunstwerken is opgestart.
A5	Uitwerken maatregelenpakket voor klimaatadaptie op basis van in 2020 vastgestelde ambities (afgestemd op de doelstellingen van klimaatadaptatie uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie).	In 2021 is voor de klimaatadaptatie-strategie het ambitieniveau Actief gekozen. Er loopt nu een traject om alle projecten in kaart te brengen die nu of binnenkort starten, en deze conform dit ambitieniveau Actief te ontwikkelen. Hierbij wordt ook gekeken of project(en) in aanmerking komen voor de subsidieregeling Stimulering klimaatmaatregelen vanuit de rijksoverheid.
A6	Opstellen Integraal waterbeheerplan c.q. uitvoeringsprogramma (waarin het maatregelenpakket voor klimaatadaptie wordt opgenomen). In dit plan is ook aandacht is voor bermen en biodiversiteit.	In het Programma Water en Klimaatadaptatie (integraal waterbeheerplan) worden op basis van het gekozen ambitieniveau Actief de gevolgen voor het watersysteem (baggeren, beschoeiing en duikers) uitgewerkt voor de gemeente Lisse. In het tweede kwartaal van 2022 wordt dit beleidsstuk opgeleverd en aan het bestuur aangeboden. Tevens wordt in samenspraak met dit beleidsstuk projecten in kaart die nu of binnenkort starten conform deze ambitieniveau, mogelijk middels subsidie, te ontwikkelen. In 2021 zijn we gestart met het ecologisch berm- en oeverbeheer waarmee we de biodiversiteit vergroten.
A7	Optimaliseren van de samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland bij het invullen van de (milieu) taken.	In 2021 is nauw samengewerkt op de programma's Milieu en Bodem. Binnen dit programma vallen zowel de producten en diensten die te maken hebben met vergunningverlening en behandelen van meldingen van bedrijven die vallen onder de milieuwetgeving, als die nodig zijn voor het toepassen van grond. Daarnaast houdt de ODWH ons goed op de hoogte over het toezicht op de naleving van de geldende regels bij bedrijven en bij grondverzet. Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn diverse thematische sessies georganiseerd om te zorgen dat de verschillende transities meegenomen zullen worden in de werkzaamheden van de ODWH. In 2022 zullen wij ons hier verder op voorbereiden.

A8	Gericht communiceren naar bewoners over de eigen invloed op de leefomgeving (bijv. over trias energetica, milieuvervuiling, geluidsoverlast en vergroening t.b.v. waterberging)	Nieuwbouw: in 2021 is er een plan opgesteld door de Tuinambassadeurs om bewoners van nieuwbouwprojecten te informeren over het vergroenen van hun tuin. Er zijn contacten gelegd met de projectontwikkelaar, maar door de coronamaatregelen was het niet mogelijk om fysiek een presentatie te verzorgen voor de nieuwe bewoners. Planten inleveren: in het voorjaar 2021 heeft de actie "Steen eruit, plant erin" plaatsgevonden. Bij de lokale tuincentra konden tegels ingeleverd worden en kregen inwoners daar planten voor terug. Voorlichtingscampagnes: l IVN en Stichting Steenbreek hebben (online, vanwege de coronamaatregelen) workshops verzorgd. Daarnaast heeft de gemeente deelgenomen aan het NK Tegelwippen. Hierdoor hebben is van maart tot september actief aandacht gevraagd/de nadruk gelegd op het vergroenen van de tuinen. In 2021 gaven de Tuinambassadeurs advies aan omwonenden, waren zij bereikbaar voor vragen over tuinieren en deelden zij tips via (sociale) media.
A9	Bijdrage leveren aan een mogelijk nieuw gebiedsprogramma voor de Duin- en Bollenstreek aan de hand van de visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving van de provincie Zuid-Holland. Bij invoering zullen we hier uitvoering aan geven. Uitvoering geven aan het Groenprogramma Holland Rijnland.	De focus heeft gelegen op de projecten uit het lopende programma. Daarom is het ontwikkelen van een nieuw programma uitgesteld naar 2022.
A10	Op basis van het traject Omgevingsvisie worden (nieuwe) kaders en uitgangspunten voorgelegd voor het Groenbeleid. Op basis daarvan stellen we een nieuwe groenbeheerplan met uitvoeringsprogramma op.	In 2021 is het nieuwe groenbeheerplan met uitvoeringsprogramma vastgesteld en in werking getreden.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lisse circulair in 2040.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Uitvoeren afval communicatie en voorlichting: op basis van het Afvalbeleidsplan geven we voorlichting om bewustzijn te creëren over een duurzame omgang met afval ter bevordering van afvalscheiding en hergebruik.	Voor de gemeente Lisse is een afvalcoach in 2021 aangesteld. Er ontstaan steeds meer initiatieven die het bewustzijn vergroten.

B3	Op basis van in 2020 uitgevoerde metingen van afvaldumpingen en bijplaatsingen voeren we gerichte optimalisaties door ter bevordering van afvalscheiding.	In 2021 is er verder ingezet op het monitoren en verwijderen van bijplaatsingen (het achterlaten van afval naast bijvoorbeeld containers) en dumpingen in de gemeente. De afvalcoach spreekt bewoners aan en bij de Westerdreef is een inzamellocatie heringericht waardoor er minder bijplaatsingen zijn.
B4	Onderzoek naar een nieuwe (gezamenlijke) milieustraat 3.0 passend in de context van een circulaire economie.	Het samenwerkingsbedrijf Meerlanden verzorgt het regionale onderzoek naar een hedendaags milieustation 3.0. In 2021 heeft Meerlanden een potentiële locatie gevonden. Er wordt onderzocht of deze voldoet de gestelde eisen (ruimte, omgevingsvergunning, etc.). Dit proces, inclusief de formele locatiekeuze, loopt door in 2022.
B5	Jaarlijks voeren we sorteeranalyses uit naar de samenstelling van het gescheiden en ongescheiden afval. Op basis van die uitkomsten voeren we gerichte optimalisaties en eventuele beleidswijzigingen door ter bevordering van afvalscheiding.	Door Corona konden de sorteeranalyses helaas in 2021 helaas niet plaatsvinden.
B6	Afronding onderzoek naar uniforme tarieven voor straatreiniging, onkruidbestrijding en gladheidsbestrijding	Dit proces heeft vertraging opgelopen en loopt door in 2022. De verwachting is het project in de eerste helft van het jaar af te ronden.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Energieneutrale gemeente in 2050 en op termijn klimaatneutraal.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Actief deelnemen aan uitvoering Energieakkoord Holland Rijnland (2017-2025).	Vanuit het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 hebben we verdere stappen gezet in de samenwerking om de energietransitie sneller dichterbij te brengen. De uitvoering van het Energieakkoord vindt onder andere plaats in de Regionale Energiestrategie (RES), waarvan een lokale uitwerking volgt in de Lokale Energiestrategie (LES) en de Transitievisie Warmte (TVW). De RES 1.0 is in 2021 opgeleverd en vastgesteld. De TVW is in oktober 2021 vastgesteld, de LES wordt in januari vastgesteld.
C2	Opstellen en uitvoeren lokale energiestrategie en op basis daarvan inpassen duurzame energiebronnen (2020 tot en met 2050).	Op 25 maart 2021 zijn de uitgangspunten voor de LES vastgesteld. Op basis van deze uitgangspunten en na een uitgebreid participatietraject met online bijeenkomsten in april en mei , is de LES opgesteld. Vaststelling van de LES staat gepland voor de raadsvergadering van 27 januari 2022. Het bijbehorende uitvoeringsprogramma wordt medio 2022 verwacht.

C3	Opstellen en vaststellen transitievisie warmte bestaande bouw.	Op 25 maart 2021 zijn de uitgangspunten voor de TVW vastgesteld. Op basis van deze uitgangspunten en na een uitgebreid participatietraject met online bijeenkomsten in april en mei, is de TVW opgesteld. Op 14 oktober is de TVW vastgesteld. Het bijbehorende uitvoeringsprogramma wordt medio 2022 verwacht. Ondertussen zijn we aanvullend op de prestatieafspraken in 2021 gestart met het pilotproject Meters Maken, in samenwerking met Stek en de energiecoaches van Lisse. Hierbij werden 140 huurders in een renovatiecomplex benaderd of zij een gratis energiedisplay willen, waarmee ze inzicht krijgen in het energieverbruik en mogelijkheden om energie te besparen. Energiecoaches en vrijwilligers van de Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek komen bij de betreffende huurders langs voor een energiegesprek en het installeren van het display. Dit project is najaar 2021 gestart en wordt in 2022 verder voortgezet.
C5	Uitvoering geven aan en monitoren van Richtinggevend Plan Duurzaamheid (2018-2025).	In 2021 is het Richtinggevend Plan door de rekenkamer getoetst. Op basis van de bevindingen is een nieuw Plan Duurzame Ontwikkeling Lisse 2022-2026 opgesteld, met een uitvoeringsprogramma. Met dit nieuwe plan geeft de gemeente uitvoering aan de aanbevelingen van de rekenkamer en de wensen van de raad om meer concrete activiteiten te ondernemen voor een duurzame ontwikkeling van Lisse. Het nieuwe plan wordt begin 2022 aan de raad aangeboden.
C6	Opstellen en vaststellen Regionale Energiestrategie.	Op 17 juni 2021 is de RES vastgesteld. Een uitvoeringsprogramma geeft uitvoering aan de RES 1.0.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Openbare ruimte is klimaatbestendig.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	Uitwerken maatregelenpakket voor klimaatadaptie op basis van in 2020 vastgestelde ambities (afgestemd op de doelstellingen van klimaatadaptatie uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). Dit plan wordt onderdeel van het nieuwe Integrale Waterbeheerplan.	In 2021 is voor de klimaatadaptatie-strategie het ambitieniveau Actief gekozen. In het Programma Water en Klimaatadaptatie (integraal waterbeheerplan) worden op basis van deze keuze de gevolgen voor het watersysteem (baggeren, beschoeiing en duikers) uitgewerkt voor de gemeente Lisse. In het tweede kwartaal van 2022 wordt dit beleidsstuk opgeleverd en aan het bestuur aangeboden. Tevens worden in samenhang met dit beleidsstuk projecten in kaart gebracht die nu of binnenkort starten conform deze ambitieniveau, en die mogelijk met subsidie kunnen worden ontwikkeld.

D2	Uitvoeren bewustwordingscampagne Operatie Steenbreek: op basis van de landelijke campagne Operatie Steenbreek voeren we jaarlijks bewustwordingscampagnes uit gericht over het vergroenen van tuinen.	In 2021 is de focus gelegd op het vergroenen van tuinen. Het project 'Groen Dichterbij' is voorgezet en we zijn gestart met de campagne 'Alle tuinen groen' in samenwerking met IVN en De Groene Uitdaging.. Tijdens het 'NK Tegelwippen' is de competitie aangegaan met andere gemeenten. Bij inrichting van plantvakken wordt de plantkeuze afgestemd op meer biodiversiteit. Zo worden er vruchtdragende bomen en heesters aangeplant. Maar ook waar mogelijk prikkelstruiken, zodat bijvoorbeeld egels er kunnen schuilen en overwinteren of vogels er een nest kunnen maken. Ook zijn er in 2021 op diverse locaties nectar- en stuifmeel gevende bloembollenmengsels gecombineerd met kruiden die tot in het late najaar doorbloeien.
D3	Jaarlijks actualiseren we de Leidraad duurzame (her)inrichting van de openbare ruimte aan de hand van nieuwe ontwikkelingen en ervaringen die voortkomen uit de toepassing van de methode Duurzame Gebiedsontwikkeling (DGO).	In 2021 zijn de eerste projecten conform de DGO-eisen opgenomen. De projecten zijn nog volop in ruimtelijke ontwikkeling. De eerste ervaringen zullen zich vertalen in de actualisatie van de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR). De LIOR kent inmiddels een cyclus waarin jaarlijks een update plaatsvindt op basis van onder andere de laatste trends, ontwikkelingen, wet- en regelgeving.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland Meerlanden N.V. Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek Veiligheidsregio Hollands Midden Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. Werkvoorziening Kust, Duin- en Bollenstreek - Provalu	Hoogheemraadschap Rijnland Provincie Zuid-Holland Inwoners Bedrijven

Maatschappelijk vastgoed

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het efficiënt en effectief inzetten van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed en de accommodaties van derden.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Terugdringen van het aantal vierkante meters aan accommodaties en/of afstoten van accommodaties en die voorleggen ter besluitvorming. Waarbij rekening gehouden wordt met de huisvestingsvraag van de verschillende maatschappelijke activiteiten die bijdragen aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen.	Het richtinggevend plan 'Stenen voor stenen' is door het college vastgelegd en in de raadscommissie besproken. Voor de verschillende locaties worden uitvoeringsplannen gemaakt en ter besluitvorming voorbereid.
A2	Faciliteren en stimuleren van het bij elkaar brengen/clusteren van functies en activiteiten.	Dit is integraal onderdeel van het richtinggevend plan 'Stenen voor stenen'.
A3	Investeren in de samenwerking tussen instellingen/organisaties en verenigingen om elkaar te versterken in efficiënt gebruik van locaties en voorzieningen.	Dit is uitgangspunt van het richtinggevend plan 'Stenen voor stenen'.
A5	Vernieuwen beheer- en exploitatieovereenkomsten gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties.	In 2021 is het niet gelukt om de beheer- en exploitatieovereenkomst voor de gemeentelijke binnensportaccommodaties te vernieuwen. Dit wordt doorgeschoven naar 2022.
A6	Uitvoering geven aan opdracht om het pand (De Greef) aan de Ruishornlaan 21 en het pand aan de Bondstraat 13 te herontwikkelen of af te stoten.	Voor Welzijnskwartier, dat gebruik maakt van de locatie Ruishornlaan, is naar een alternatieve locatie gezocht. Hiervoor is een projectleider aangetrokken en zijn mogelijkheden afgewogen. De locatie Bondstraat is afgestoten en wordt herontwikkeld.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Herontwikkeling van vrijkomend maatschappelijk vastgoed.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Locaties van vrijkomend vastgoed herbestemmen en herontwikkelen.	Dit vormt de basis van het richtinggevend plan 'Stenen voor stenen'. De locatie Bondstraat is afgestoten en wordt herontwikkeld.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Onderzoeken en prioriteren verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed; o.a. gemeentehuis, sportaccommodaties en sociaal culturele accommodaties. Op basis van de uitkomstenvervolgstappen en acties voorleggen ter besluitvorming.	De verduurzaming van de maatschappelijke accommodaties is in afwachting van gemeentebreed verduurzamingsbeleid.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Uitvoering geven aan de nieuwbouw van de Ter Specke-hal en accommodatie FC Lisse.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	Uitvoering geven aan de nieuwbouw van de Ter Specke hal in samenspraak en afstemming met voetbalvereniging FC Lisse.	Eind 2021 is sporthal Ter Specke opgeleverd en in gebruik genomen. Exploitatie en beheer van de sporthal zijn ondergebracht bij Sportfondsen Lisse. FC Lisse levert hieraan een bijdrage met de inzet van vrijwilligers.
D3	Uitvoering geven aan vernieuwbouw gymzaal Frans Halsstraat.	Uitvoering is uitgesteld in afwachting van uitkomst naar alternatieve locatie voor Welzijnskwartier, die nu gebruik maakt van de locatie Ruishornlaan.
D4	Het efficiënt en effectief inzetten van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed en de accommodaties van derden.	Het richtinggevend plan 'Stenen voor stenen' is door het college vastgelegd en in de raadscommissie besproken. Voor de verschillende locaties worden uitvoeringsplannen gemaakt en ter besluitvorming voorbereid.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Huurders / gebruikers Verenigingen Woningbouwcorporatie Sportfondsen Bescal FC Lisse Omwonenden Particuliere initiatiefnemers

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleids- en prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	NL	Bron
Gemiddelde WOZ-waarde	Per duizend euro	€ 303	€325	€ 220	2021: € 290	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	4,9	6,2	7,9	2020: 8,9	Basis-registratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%)	79,5%	79,4%	78%	2021: 70,1%	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 755	€779	€ 757	2021: € 733	COELO
Gemeentelijke woonlasten meer-persoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 843	€868	€ 841	2021: € 810	COELO

Toelichting indicator Gemiddelde WOZ waarde
De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Toelichting indicator Nieuwgebouwde woningen
Het aantal nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Toelichting indicator Demografische druk
De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	NL	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner in kilo's	93,6	98	46	2019: 161	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	% elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	** NB	4,7%	8,1%	2019: 20%	RWS

Toelichting indicator Omvang huishoudelijk restafval
Dit betreft het huis-aan-huis ingezameld afval exclusief het grofvuil. Het loslaten van diftar in combinatie met de gevolgen van een toename van het afval als gevolg van corona/meer thuiswerken zorgt voor een stijging van de tonnages restafval. De hoeveelheid restafval blijft echter nog onder de landelijke norm van 100 kg per inwoner

Toelichting indicator Hernieuwde elektriciteit
De realisatiegegevens hebben betrekking op 2019 en zijn afkomstig uit de landelijke Klimaatmonitor. Recente gegevens zijn niet beschikbaar. De ontwikkeling van betere monitoring is in onderzoek bij Holland Rijnland.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren (in de leeftijd 12 - 17 jaar)	50	NB	240	2020: 110	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	* NB	1,8	1	2021: 1,7	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,2	0,04	2,8	2020: 4,6	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	* NB	0,26	1,5	2019: 2,3	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,4	3	3	2020: 6,2	CBS

Toelichting indicator Verwijzingen Halt
Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Toelichting indicator Winkeldiefstallen
Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Toelichting indicator Geweldsmisdrijven
Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Toelichting indicator Diefstallen uit woning
Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Toelichting indicator Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)
Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

* NB: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmarekening nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, zijn deze te vinden op: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Prestatie-indicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	Bron
RIEC-casussen	Aantal casussen	3	3	10	*
Overlast door personen	Aantal meldingen	96	97	90	*
Meldingen huiselijk geweld	Aantal meldingen	8	38	20	*
Toepassing huisverbod	Aantal toepassingen	4	1	4	*
Sluiting panden Opiumwet	Aantal sluitingen	1 (waarschuwing)	4	2	*
Bibob-formulieren	Aantal formulieren	13	11	6	*

* Eigen gegevens.

Kaderstellende stukken

Veiligheid

- Integraal Veiligheidsbeleid Lisse 2020-2023
- Veiligheidsjaarplan 2020
- Wet veiligheidsregio's
- Regionaal Beleidsplan
- Regionaal Crisisplan
- Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016
- Regionale Structuurvisie, 2020 Holland Rijnland
- Actieplan Duurzaam veilig 2014-2018
- Prestatieafspraken Lisse 2017-2020
- Verordening Erfgoedcommissie Lisse 2019
- Algemene Plaatselijke Verordening Lisse
- Nota grondbeleid Lisse 2016-2020

Mobiliteit

- Visie Ruimte en Mobiliteit provincie Zuid-Holland

Wonen

- Woonvisie Lisse 2015-2020 - Goed wonen op de Lis (2016)
- Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2017
- Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016
- Regionale Structuurvisie, 2020 Holland Rijnland
- Actieplan Duurzaam veilig 2014-2018
- Prestatieafspraken Lisse 2017-2020
- Verordening Erfgoedcommissie Lisse 2019
- Algemene Plaatselijke Verordening Lisse
- Nota grondbeleid Lisse 2016-2020

Implementatie omgevingswet

- Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016
- Regionale Structuurvisie, 2020 Holland Rijnland
- Actieplan Duurzaam veilig 2014-2018
- Prestatieafspraken Lisse 2017-2020
- Verordening Erfgoedcommissie Lisse 2019
- Algemene Plaatselijke Verordening Lisse
- Nota grondbeleid Lisse 2016-2020

Gebiedsontwikkeling

- Integraal Afvalwaterketenplan 2017-2021
- Bomenbeleidsplan 2014-2030
- Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer - Bollenstreek, Provincies Noord- en Zuid-Holland, 2006
- Groenprogramma Holland Rijnland, gebiedsprogramma 2016-2020
- Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016
- Regionale Structuurvisie, 2020 Holland Rijnland
- Actieplan Duurzaam veilig 2014-2018
- Prestatieafspraken Lisse 2017-2020
- Verordening Erfgoedcommissie Lisse 2019
- Algemene Plaatselijke Verordening Lisse
- Nota grondbeleid Lisse 2016-2020

Openbare ruimte en duurzaamheid

- Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025
- Integraal Afvalwaterketenplan 2017-2021
- Bomenbeleidsplan 2014-2030
- Groenprogramma Holland Rijnland, gebiedsprogramma 2016-2020
- Richtinggevend plan Duurzaamheid Lisse 2040
- Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016
- Regionale Structuurvisie, 2020 Holland Rijnland
- Actieplan Duurzaam veilig 2014-2018
- Prestatieafspraken Lisse 2017-2020
- Verordening Erfgoedcommissie Lisse 2019
- Algemene Plaatselijke Verordening Lisse
- Nota grondbeleid Lisse 2016-2020

Maatschappelijk vastgoed

- Herziening accommodatiebeleid 2016

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Veiligheid				
Openbare orde en veiligheid	-677	-633	-729	-750
Crisisbeheersing en brandweer	-1.506	-1.615	-1.655	-1.498
Thema Mobiliteit				
Verkeer en vervoer	-2.373	-2.333	-2.824	-3.185
Parkeren	-82	-105	-128	-132
Thema Wonen				
Wonen en bouwen	-808	-715	-1.572	-1.076
Ruimtelijke ordening	-3.740	-508	-875	-3.448
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.573	-1.281	-2.294	-2.530
Afval	-2.485	-2.857	-2.715	-2.507
Riolering	-1.699	-1.518	-1.555	-1.692
Milieubeheer	-1.046	-960	-1.154	-1.137
Begraafplaatsen en crematoria	-2	-3	-3	
Totaal lasten	**-15.991**	**-12.528**	**-15.504**	**-17.955**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Veiligheid				
Openbare orde en veiligheid	10	40	20	7
Crisisbeheersing en brandweer	111	110	110	167
Thema Mobiliteit				
Verkeer en vervoer	169	158	184	1.438
Parkeren	5	4	7	5
Thema Wonen				
Wonen en bouwen	1.042	447	1.070	1.009
Ruimtelijke ordening	3.599	0	815	2.836
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	61	53	53	370
Afval	3.461	3.860	3.498	3.497
Riolering	2.557	2.401	2.601	2.593
Milieubeheer	139	0	0	142
Totaal baten	**11.154**	**7.073**	**8.358**	**12.064**
Saldo voor resultaatbestemming	**-4.837**	**-5.455**	**-7.148**	**-5.891**

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Toevoegingen reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	569	410	594	593
Totaal reserves	**569**	**410**	**594**	**593**
Saldo na resultaatbestemming	**-4.269**	**-5.045**	**-6.554**	**-5.297**

Programma 3 Bedrijvigheid

Economie

In het Interbestuurlijk Programma (IBP) wordt gesproken over regionale economie als versneller. Hiermee wordt de ambitie 'werken aan regionale economische structuurversterking' uitgesproken. De economische agenda Duin- en Bollenstreek heeft een vergelijkbare doelstelling: het versterken van de regionale economie zonder dat het ten koste gaat van de woonaantrekkelijkheid. In 2018 is de Economic Board Duin- en Bollenstreek geïnstalleerd om genoemde doelstellingen te realiseren. Omdat 2021 het laatste jaar van de economische agenda is, is in 2021 een evaluatie uitgevoerd.

Bollensector

De komende jaren zet de schaalvergroting in combinatie met de krimp van het aantal bedrijven in de bollensector door. Veel bedrijven gaan steeds meer specialiseren. Daarnaast zet de focus op duurzaam bodembeheer de komende jaren door. Door meer rotatie van gewassen ontstaat meer vraag naar areaal dat geschikt is voor bloembollen. Deze ontwikkelingen leggen een (nog) grotere druk op het ruimtegebruik in de streek. Met de oprichting van Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) is in 2009 gestart met het optimaal inrichten van de beschikbare ruimte in de streek. Desondanks zien we de afgelopen jaren dat telers meer en meer hectares in andere gebieden opzoeken voor hun teelt. De sector ziet de Bollenstreek nog altijd als haar bakermat vanwege de aanwezigheid van kennispartners (KAVB, BKD, Hobaho, CNB, e.a.), toeleveranciers, de band met Keukenhof en de nabijheid van kennisinstituten (Leiden, Delft, Amsterdam) en onderwijsinstellingen (Wellant, Hogeschool Leiden, Hogeschool Inholland). Er wordt samengewerkt met diverse partners in de Stichting Greenport.

Arbeidsmigranten

De arbeidsintensieve agrarische bedrijfstak (bollenteelt) en andere sectoren zoals logistiek, horeca en distributie, leiden tot een toestroom van arbeidsmigranten. Daardoor ontstaan verschillende knelpunten zoals het stimuleren van deelname aan onze lokale samenleving en illegale of slechte huisvesting. Dit vraagt om een integrale afweging als basis voor oplossingen voor integratie en huisvesting, in eeneen juiste balans me de belangen van de andere doelgroepen. Bestaande beleidsterreinen werken samen aan een aanpak.

Detailhandel en bedrijventerreinen

De lokale economie in het algemeen en de detailhandel in het bijzonder, zijn door de coronacrisis onder enorme druk komen te staan. Ook structurele ontwikkelingen, zoals de opkomst van online winkelen en verdere internationalisering van productieprocessen, hebben gevolgen voor de lokale economie. Door de steunpakketten is nog lastig te bepalen wat de structurele effecten zullen zijn.

Regionale economie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een sterke regionale economische hoofdstructuur.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Ondersteunen van de activiteiten van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.	Er is ambtelijke ondersteuning, advies en coördinatie geboden aan activiteiten van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.
A2	Ondersteunen van de activiteiten van de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek.	De stichting heeft onder andere activiteiten ontwikkeld op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt, duurzaamheid, positionering van de Greenport, de gevolgen van corona, landelijke Greenport-programma's en onderzoeksprogramma's op het gebied van circulariteit en biodiversiteit.
A3	Waar mogelijk lokale initiatieven aanhaken bij de regionale samenwerking om zo de effecten voor Lisse te maximaliseren (en andersom).	In 2021 is in het kader van de Economic Board onderzocht wat de kansen zijn voor een 'ondernemershuis/startersfonds'. Dit is een initiatief dat het lokale bedrijfsleven kan helpen bij het toekomstbestendig ondernemen. In de Duin- en Bollenstreek is een regiodeal voor het MKB in Lisse en drie andere gemeenten verkregen, waarvoor een Energieloket voor ondernemers wordt opgezet. Daarnaast zijn ook in het kader van Greenport Duin- en Bollenstreek meerdere activiteiten ontplooid op het gebied van duurzaam ondernemen. Specifiek voor Lisse heeft de Greenport een netwerkbijeenkomst over agrotoerisme georganiseerd in Lisse.
A4	Vaststellen van visie/beleid voor verblijfsrecreatie voor de HLT-gemeenten.	De gesprekken en bijeenkomsten met stakeholders en de uitwerking van de opgehaalde informatie hebben meer tijd gekost. Daardoor wordt de visie pas in het eerste kwartaal van 2022 vastgesteld.
A5	Verkennen van strategische samenwerking met omliggende gemeenten (ook buiten de Duin- en Bollenstreek). In de Duin- en Bollenstreek verkennen we of en hoe de verschillende kernen elkaar kunnen versterken, en maken hier waar mogelijk uitvoeringsafspraken over.	In 2021 is een strategische uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek opgesteld, waarin ook de prioritaire economische opgaven voor de toekomst zijn opgenomen. Tevens zijn de gedeelde economische opgaven van de streek beschreven op basis waarvan de economische samenwerking wordt voortgezet in 2022. In het bredere samenwerkingsverband van Holland Rijnland is dit meegenomen in het overleg over de regionale omgevingsagenda Holland Rijnland 2040.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een inventarisatie van hoe onze gemeente aan de kwantitatieve en kwalitatieve vraag rond de vormen van bedrijvigheid die we ambiëren, kan voldoen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Het in relatie met ontwikkelingen op het gebied van o.a. mobiliteit en ontsluiting vertalen van de bevindingen van de bedrijventerreinenanalyse naar onze gemeente, en komen tot een plan van aanpak waarin ook de opgaven worden meegenomen die voortkomen uit de klimaatstresstest en die samenhangen met verduurzaming.	Er is aandacht voor bedrijventerreinen in de vastgestelde Omgevingsvisie. Daarnaast is dit onderdeel van de ruimtelijke opgaven binnen Duin- en Bollenstreek en Holland Rijnland. Dat heeft nog niet geleid tot concrete acties.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Economic Board Duin- en Bollenstreek Omliggende gemeenten Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek Provincie Zuid-Holland Provincie Noord-Holland Metropoolregio Amsterdam Vertegenwoordigende partijen als LTO, KAVB, Anthos

Lokale economie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een economisch vitaal dorpshart, als ontvangstplek voor de lokale en regionale consument, met een hoog shopping comfort en convenience karakter.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Prioriteit geven aan de verdere uitvoering van de detailhandelsvisie 2016-2020 Lisse.	Er is prioriteit gegeven aan de verdere uitvoering van de detailhandelsvisie 2016-2020 Lisse. In samenspel met zowel ondernemers als vastgoedeigenaren uit het centrum is onder begeleiding van een extern adviesbureau een uitvoeringsrichting vastgesteld waarin gezamenlijk gedragen kansen worden beschreven. Hieraan kan vervolgens verdere uitvoering worden gegeven.
A2	Stimuleren van de ontwikkeling van locaties benoemd in de detailhandelsvisie, en in beeld brengen hoe de gemeente deze ontwikkelingen kan bespoedigen.	Een aantal locaties, benoemd in de detailhandelsvisie, is in ontwikkeling om het vitale dorpshart te behouden.
A3	Verbinding zoeken met provinciale detailhandelsprogramma's waar dit bijdraagt aan de versterking van ons dorpshart.	De gemeente Lisse heeft gebruik gemaakt van een door de provincie ter beschikking gestelde subsidie t.b.v. de stimulering van detailhandelsgebieden. Deze subsidie is gebruikt voor een traject waarin de gemeente met samen met ondernemers en vastgoedeigenaren uit het centrum uitvoering heeft gegeven aan de detailhandelsvisie 2016-2020.
A4	Op basis van de Omgevingsvisie een uitvoeringsprogramma voor het centrum opstellen.	De Omgevingsvisie op 25 november 2021 vastgesteld. In 2021 is hiervoor nog geen uitvoeringsprogramma opgesteld.
A5	Samenwerken met de Keukenhof, op basis van het convenant, zodanig dat heel Lisse en waar mogelijk de Bollenstreek hiervan profijt heeft	De samenwerking met Keukenhof is ook in 2021 voortgezet. Voor het tweede jaar op rij konde bloemententoonstelling de coronacrisis niet regulier open. De gemeente en Keukenhof hebben ook hierin goed contact gehad en samengewerkt voor bijvoorbeeld de proefweekenden in het kader van een tijdelijke opening met veel coronarestricties. Daarnaast heeft Keukenhof het landgoed, waarin dit park een groene oase is, tijdens de lockdowns en overige coronabeperkingen breed opengesteld . De samenwerkingsprojecten op het gebied van groen en duurzaamheid zijn doorgezet. Zo beheert en financiert Keukenhof de rotondes op de wegen richting de tentoonstelling, evenals de hanging baskets en bloembakken in het dorp. Ook voor het verbeteren van bereikbaarheid hebben we gezamenlijk opgetrokken. Tenslotte heeft Keukenhof de vrijwilligersprijs financieel ondersteund.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een aantrekkelijk Lisse voor bewoners, bezoekers en bedrijven.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Samenwerken met Stichting Lisse Marketing (SLM).	Het convenant met Stichting Lisse Marketing is onder gelijke voorwaarden verlengd met twee jaar tot 31 december 2023. Net als afgelopen jaar was Stichting Lisse Marketing door de coronamaatregelen erg beperkt on het organiseren van activiteiten en het ontwikkelen van campagnes. Desalniettemin heeft Stichting Lisse Marketing zich op andere fronten ingezet en is een toegevoegde waarde gebleken voor de gemeente.
B2	Uitvoeren projecten uit de uitvoeringsagenda Economie en Toerisme.	Er is uitvoering gegeven aan de volgende onderdelen uit de uitvoeringsagenda: 1. Het convenant met Stichting Lisse Marketing 2020-2021 is verlengd onder gelijke voorwaarden t/m 31 december 2023; 2. Er is een verkennend onderzoek afgerond door een extern bureau. Het rapport identificeert opgaven en doet aanbevelingen voor de weekmarkt. Deze resultaten zijn aan de commissie Ruimte en Infrastructuur gepresenteerd op 7 oktober 2021; 3. De visie op verblijfsrecreatie is in 2021 opgesteld. Deze wordt in 2022 aan de raad voorgelegd; 4. De reguliere (bestuurlijke) overleggen met de ondernemersvereniging Alverha, Stichting Lisse Marketing en Dorpshart hebben plaatsgevonden.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Behoud van Lisse als centrum van de bloembollensector op het gebied van kennis, expertise én toerisme.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Versterken van de Greenport via de rol als aandeelhouder in GOM, via deelname aan de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek en via projecten van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.	Er is langs alle sporen inzet geweest op het versterken van de Greenport.
C2	Eventuele plannen van museum De Zwarte Tulp rondom huisvesting waar mogelijk faciliteren.	Er zijn geen nieuwe plannen geweest.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Integrale en afgewogen aanpak in het kader van huisvesting van arbeidsmigranten in samenspraak met relevante partijen ten behoeve van het lokale bedrijfsleven.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	In kaart brengen van de totale omvang en aard en aansluitend daarop een integraal beleids- en actieplan opstellen.	Afgelopen jaar is ingezet op het verbeteren van de informatiepositie van de gemeente ten aanzien van de opgave rond arbeidsmigranten, en zijn er stappen gezet op het gebied van regionale samenwerking in de Duin- en bollenstreek, in Holland Rijnland en met marktpartijen. De opgave is nog niet opgelost en zal een vervolg moeten krijgen in een tweede fase van het actieprogramma arbeidsmigranten.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) Holland Rijnland	Keukenhof Stichting Lisse Marketing Economic Board DBS Stichting Greenport DBS Provincie Zuid-Holland Huisvesters arbeidsmigranten Informatiepunten voor arbeidsmigranten (andere regio's) Dorpshart Lisse Alverha Ondernemers(fonds) Museum Zwarte Tulp

Kunst en Cultuur

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verbinden: door krachten te bundelen en dwarsverbanden te leggen kunnen zo veel mogelijk inwoners meedoen aan cultuur.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Voortzetten in nieuwe vorm Cultureel Café Lisse.	Door de coronamaatregelen (met name de lockdowns) zijn in 2021 geen cultureel cafés georganiseerd.
A2	Continueren Beleidsregel 'Muziek, zang en podiumkunsten'	Aan een culturele instelling is in 2021 subsidie verleend voor de uitvoering van een culturele activiteit. De beleidsregel in de oude vorm is niet meer van kracht, maar aan de doelen van deze beleidsregel is wel subsidie verleend, maar op een andere grond.
A3	Benutten Bibliotheek Bollenstreek als facilitator van culturele activiteiten.	De bibliotheek is benut als facilitator van culturele activiteiten. Dit gebeurde vanwege corona in beperkte mate en in aangepaste vorm.
A4	Opstellen projectschets 'De historie van Lisse beschreven'	Aan Arie in 't Veld is in 2020 de opdracht verleend om de jaren negentig van de vorige eeuw te beschrijven. Hij is hiermee gestart, maar door persoonlijke omstandigheden is de afronding vertraagd. De verwachting is dat dit boekje eind 2022 is afgerond en wordt uitgegeven. Daarmee is het project 'De historie van Lisse beschreven' afgerond.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Samenwerken: bevorderen van samenwerking tussen verschillende culturele instellingen onderling én met het onderwijs en andere organisaties in het maatschappelijk veld. Vergroten van diversiteit van het culturele aanbod en de kwaliteit hiervan.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Voortzetten netwerkoverleg VO en culturele instellingen.	Door corona is het overleg tussen het Voortgezet Onderwijs en de culturele instellingen niet doorgegaan.
B3	Aansluiting zoeken bij de Nationale Kunstweek.	Door corona hebben geen activiteiten plaatsgevonden tijdens de Nationale Kunstweek.
B4	Nieuwe invulling cultuurpagina Lisse.	In 2021 is de cultuurpagina maandelijks verschenen in de lokale krant Lisser Nieuws.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Cultuureducatie: bevorderen van de persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren. Vergroten van kennis van cultuur én de belangstelling hiervoor.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Voortzetten deelname aan deelregeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit'.	Het Cultuureducatieprogramma is voortgezet. De basisscholen van Lisse nemen deel aan de nieuwe rijksregeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit' voor de jaren 2021-2024. Hiervoor heeft het college van Lisse in 2020 een adhesieverklaring ondertekend en is in 2021 een samenwerkingsovereenkomst met Kunstgebouw afgesloten.
C2	Voortzetten samenwerkingsprojecten VO-scholen en culturele instellingen.	Door corona heeft de Projectweek 'De Zwarte Tulp', een samenwerkingsproject van het Fioretti College, museum De Zwarte Tulp en andere culturele instellingen, in 2021 niet plaatsgevonden.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Commissie Culturele Zaken Kunstcommissie Cultuurverenigingen- en organisaties Bibliotheek Bollenstreek Vereniging Oud Lisse Cultuureducatiegroep Kunstgebouw Museum de Zwarte Tulp 't Huys Dever Keukenhof Fioretti Basisscholen Lisse VVV Bollenstreek/Kleurrijk Lisse Stichting Lisse Marketing Kunstenaars

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	NL	Bron
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	156,9	nb	143,7	2020: 158,4	LISA
Functiemenging	Index dat verhoudingswaarde aangeeft tussen banen en woningen	48%	nb	47,2%	2020: 53,2%	LISA

Toelichting indicator Vestigingen van (bedrijven)
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Functievermenging
De functiemenging index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmarekening nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, zijn deze te vinden op:
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Kaderstellende stukken

Regionale economie

- Economische agenda Duin- en Bollenstreek, visie 2030 en uitvoeringsprogramma 2016
- Uitvoeringsagenda Economie en Toerisme 2019
- Meerjarenprogramma Greenport Duin- en Bollenstreek 2017-2020
- Intergemeentelijke structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek 2016
- Groenprogramma Holland Rijnland, gebiedsprogramma 2016-2020

Lokale economie

- Detailhandelsvisie 2016-2020
- Fantastische lijnen onderwijs en arbeidsmarkt (dagbesteding) Holland Rijnland
- Convenant huisvesting arbeidsmigranten Holland Rijnland 2014 – 2018
- Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland

Kunst en Cultuur

- Aandacht voor Cultuur! 2016-2019

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Regionale economie				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-27	-33	-64	-52
Economische promotie	-136	-143	-222	-201
Economische ontwikkeling	-1.001	-1.047	-1.100	-890
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-9			
Thema Kunst & Cultuur				
Media	-702	-697	-684	-697
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-723	-311	-262	-745
Cultureel erfgoed	-16	-20	-81	-55
Musea	-77	-77	-77	-77
Totaal lasten	**-2.691**	**-2.328**	**-2.490**	**-2.717**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Regionale economie				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	8	13	13	8
Economische promotie	59	124	124	83
Thema Kunst & Cultuur				
Media	198	233	233	201
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	25	23	23	8
Totaal baten	**290**	**393**	**393**	**300**
Saldo voor resultaatbestemming	**-2.402**	**-1.935**	**-2.097**	**-2.418**

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Toevoegingen reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	299	0	119	119
Totaal reserves	**299**	**0**	**119**	**119**
Saldo na resultaatbestemming	**-2.102**	**-1.935**	**-1.978**	**-2.299**

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Trends en ontwikkelingen

Onze moderne samenleving kent een grote dynamiek met verandering en ontwikkeling als constante factoren. Deze dynamiek dwingt de gemeentelijke organisatie mee te bewegen en zich voortdurend af te vragen welke eisen dit stelt aan de gemeente en het bestuur. Lisse hecht aan zo'n dynamische samenleving, waarin iedereen ertoe doet en mee kan doen. De gemeente, inwoners, bedrijven en organisaties zetten zich hiervoor gezamenlijk in.

Participatie en communicatie

Als bestuur zien we diverse veranderingen op ons afkomen die we willen aangrijpen ten behoeve van onze inwoners. Ze verwachten kwaliteit van beleid, willen betrokkenheid bij de totstandkoming ervan en nemen soms zelf het initiatief. Deze ontwikkelingen vragen de gemeente steeds meer 'van buiten naar binnen' te werken en gezamenlijk op te trekken. Dienstverlening, communicatie en participatie raken hierdoor steeds meer met elkaar vervlochten.

Het bovenstaande vraagt om proactieve communicatie in twee richtingen en het effectief inzetten van communicatiekanalen. De dialoog met onze partners (burgers, bedrijven, verenigingen en instellingen) draagt bij aan een gelijkwaardige samenwerking tussen de gemeente en de samenleving. Deze samenwerking betekent dat de rol van de gemeente verandert. Meer ruimte voor burgerinitiatief gaat gepaard met een terughoudende opstelling van de gemeente en daarmee een nieuwe verhouding tussen gemeente en inwoners.

Smart city

Digitalisering - altijd en overal met alles online - opent een nieuwe wereld. Denk aan de smart city, de slimme stad, waarbij we met behulp van informatietechnologie, zoals 'the internet of things', de stad steeds meer kunnen beheren en besturen. De komende jaren krijgen we steeds meer te maken met slimme applicaties en apparaten in onze samenleving en in de buitenruimte. Denk aan parkeersystemen die de nog vrije parkeerplekken weergeven, prullenbakken die de gemeente melden wanneer ze vol zijn of lantaarnpalen die afhankelijk van de verkeersstromen meer of minder licht geven.

Datagedreven sturen en monitoren

dankzij nieuwe digitale mogelijkheden verzamelen we steeds meer en steeds gemakkelijker allerlei data. Dit leidt tot nieuwe kansen. Via het gebruik van data willen we nog beter aansluiten bij wat inwoners en ondernemers van ons willen. Behalve voor slimme toepassingen in de buitenruimte willen we 'datagedreven werken' ook in andere beleidsvelden inzetten, bijvoorbeeld voor de koersverandering binnen het sociaal domein. Met behulp van data willen we nog beter inzicht krijgen in wat wel en niet werkt zodat we ons beleid daar beter op kunnen afstemmen.

Het programma Datagedreven sturing maakt op basis van data ontwikkelingen en beleid inzichtelijk. We willen via concrete cijfers antwoord kunnen geven op maatschappelijke vragen. Zo willen we met de monitor sociaal domein laten zien of de gemeente inwoners met een hulpvraag de juiste zorg biedt. We willen de pilots van het afgelopen jaar, waaronder de monitor sociaal domein, omzetten in een sterke onderzoeksvoorziening. Op deze manier willen we een platform creëren dat aan verschillende informatiebehoeften kan voldoen.

De behoefte aan monitoring neemt verder toe, want individuele opdrachten vormen in de praktijk de meest gekozen oplossing. Deze losse oplossingen kunnen we samenbrengen in een stevig onderzoeksplatform waarop gebruikers op een centrale plek antwoorden vinden. Deze bundeling van krachten bespaart tijd en middelen. Op dit moment werkt HLTsamen aan het vormgeven van het programma Datagedreven sturing.

Regionale samenwerking

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verstevigen van de positie van Lisse als samenwerkingspartner binnen en buiten de regio.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Het onderhouden, uitbouwen van en investeren in een stevige (bestuurlijke) samenwerkingsrelatie met: · de regiogemeenten · Haarlemmermeer · Metropool regio's Amsterdam en Rotterdam Den Haag · Externe stakeholders zoals Schiphol	Door corona heeft deze activiteit minder aandacht en tijd gekregen. Wel is ingezet op de strategie ten aanzien van dubbeldorpen (via het netwerk gemeentesecretarissen) en is bestuurlijk geanticipeerd op de Haarlemmermeerse nieuwbouwstrategie in Haarlemmermeer Zuid/Lisserbroek.
A2	Innemen van strategische (bestuurlijke) posities voor het versterken van de invloed en positie van Lisse.	Bestuurders van Lisse hebben in 2022 vanuit bestaande posities de invloed op regionale beleidsvoering, bijvoorbeeld aan de tafel van Holland Rijnland, vergroot. Daarnaast heeft de versterkte samenwerking met de Duin- en Bollengemeenten geleid tot een stevige belangenbehartiging richting Holland Rijnland en Provincie Zuid-Holland, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid (RES 1.0) en de economische agenda Duin en Bollenstreek. Eveneens is een start gemaakt met de intensivering van de samenwerking voor de uitvoeringsagenda Duin en Bollenstreek. In 2022 volgt hierover nadere informatie.
A3	Samen met de provincie en (regio)gemeenten verder ontwikkelen van het gebiedsgericht werken.	Na een relatief stille periode is de samenwerking tussen de Duin- en Bollengemeenten en het Gebiedsteam van de Provincie Zuid-Holland aan het eind van 2021 nieuw leven ingeblazen. Daarnaast is de Provincie Zuid-Holland doorlopend betrokken in samenwerking tussen de Duin- en Bollengemeenten (Collegeconferentie en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek) en op het niveau van Holland Rijnland.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken belangenbehartiging en versterken van invloed van Lisse binnen Holland Rijnland op een aantal beleidsterreinen zoals bij verkeer en vervoer.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	In beeld brengen van de belangrijke overlegtafels voor Lisse.	Deze overleggremia zijn goed ingezet bij de Mobiliteitsvisie/bereikbaarheid en de bereikbaarheid van Noordzijde Bollenstreek.
B2	Opstellen lobby-agenda voor Lisse.	Is in 2021 niet systematisch uitgewerkt vanwege de beperkte ambtelijke capaciteit.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Benutten van onze 'scharnierfunctie' tussen de grote stedelijke gebieden.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	Het ambtelijk en bestuurlijk brede netwerk opbouwen en verder ontwikkelen om zo kansen en mogelijkheden van onze scharnierfunctie nader te onderzoeken.	Bestaande verbindingen zijn onderhouden. Er zijn echter vrijwel geen nieuwe initiatieven opgepakt vanwege het ontbreken van fysieke netwerkactiviteiten, en waren er beperkte digitale netwerkactiviteiten.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland	Haarlemmermeer Schiphol Provincie Zuid-Holland Metropoolregio Amsterdam Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Dienstverlening

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We werken daadkrachtig en snel, en staan dichtbij onze inwoners en ondernemers. We streven naar zo mogelijk één relatie met de klant en geven via elk dienstverleningskanaal hetzelfde antwoord. Onze klanten ondervinden geen hinder van onze interne structuur. Wij leveren service op maat; in een keer goed.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	We duiden en geven invulling aan de een-loket-gedachte en gaan verder met het werken met serviceformules. De thema's kanaalsynchronisatie, kanaaltransitie (meten en sturen) en kanaalinteractie (newsroom) uit het programma 'Regie op Kanalen' worden doorontwikkeld. De newsroom wordt in 2021 geëvalueerd. We communiceren proactief en in begrijpelijke taal. We helpen onze klanten en versterken hierbij de een-loket-gedachte. We verleiden de klant naar het optimale dienstverleningskanaal.	Door het werken met serviceformules worden producten die voldoen aan sneltoetscriteria (Snelserviceformule) gescheiden van de complexere aanvragen (Ontwerpformule). De intake- en omgevingstafel bij Vergunningen vormt nu het reguliere proces voor complexe aanvragen (Ontwerpformule). Initiatieven worden sneller en meer integraal met expertise van andere teams beoordeeld. De meer eenvoudige producten (Snelservice) worden door team Vergunningen zo snel mogelijk afgehandeld. Bij Burgerzaken is gewerkt aan het inrichten van e-diensten waardoor inwoners zelf digitaal kunnen aanvragen of een melding kunnen doen. De e-diensten zijn nu beschikbaar voor: - verhuizingsaangifte (naar gemeente en binnen de gemeente); - aanvraag diverse uittreksels BRP; - aanvraag afschrift Burgerlijke Stand; - wijzigen geheimhouding persoonsgegevens. Vragen van onze klanten komen via verschillende kanalen binnen; bijvoorbeeld telefonisch, per mail, per post, via social media of via accountmanagers. In de newsroom komen deze kanalen bij elkaar en wordt de strategie voor het behandelen en beantwoorden van de vragen besproken. Er wordt ook proactief informatie gedeeld op de website en social mediakanalen. Net als in 2020 zijn corona-gerelateerde vragen via de crisisorganisatie beantwoord. Met communicatiecampagnes via de website, social media, gemeenteberichten, sandwichborden en de schermen in de hal van het gemeentehuis worden de klanten verleid om het optimale dienstverleningskanaal te gebruiken.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We ondersteunen initiatieven van (groepen van) inwoners en/of ondernemers, vanuit een positieve grondhouding (Ja, mits...) en onderzoeken hoe we initiatieven mogelijk kunnen maken.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	We zetten contactfunctionarissen in voor wijken, verenigingen en ondernemers en bij overheids- en buurtparticipatie (ontwerpformule en ontwikkelformule).	Er zijn contactfunctionarissen aangesteld voor wijken, verenigingen en ondernemers. Zij zijn het vaste, eerste aanspreekpunt voor inwoners, instellingen en ondernemers in de gemeente.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We willen de grenzen bereiken van een maximale digitalisering.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	We gaan zo veel mogelijk producten en diensten digitaliseren en automatiseren, waarbij klanten die niet mee kunnen in de digitale wereld op maatwerk kunnen rekenen.	Zoveel mogelijk producten en diensten die digitaal aangevraagd kunnen worden, zijn beschikbaar. Waar mogelijk worden E-formulieren samengevoegd om efficiënter te kunnen werken. Klanten die niet digitaal vaardig zijn, ontvangen we in het gemeentehuis. In dashboards worden gegevens van producten en diensten bijgehouden. Bijvoorbeeld het aantal baliebezoeken en de behandeltijd aan de balie. Deze gegevens worden gebruikt om beleid op te stellen en aan te passen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De klant waardeert de dienstverlening van de gemeente en er vindt gerichte sturing plaats aan de hand van data en slimme technologieën.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	We meten de klanttevredenheid en de prestatie van onze dienstverlening. We relateren de scores aan onze servicenormen. Mede aan de hand van deze uitkomsten sturen we bij en verbeteren wij onze dienstverlening.	In 2021 is niet deelgenomen aan de Burger- en Ondernemerspeiling van 'Waar staat je gemeente'. Dat gebeurt eens per twee jaar en staat voor 2022 weer op de planning. In dashboards worden gegevens van producten en diensten bijgehouden. Bijvoorbeeld het aantal baliebezoeken en de behandeltijd aan de balie. Deze gegevens worden gebruikt om beleid op te stellen en aan te passen. De klanttevredenheid van de website en fixi (meldingen openbare ruimte) wordt gemeten met GovMetric.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) instellingen

Participatie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De raad positioneren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Afstemmen van rollen en verantwoordelijkheden in het kader van (overheids-)participatie en hierbij specifiek aandacht schenken aan verwachtingsmanagement.	In 2021 is het programma participatie van start gegaan met daaronder een aantal projecten. Doel van het programma is uitvoering geven aan de ambities van de gemeenten op het gebied van participatie. Het project 'Lessons Learned' als onderdeel van het programma heeft zich gericht op het ophalen van de geleerde lessen en de opgedane kennis en ervaring. Onderdeel hiervan is het verwachtingsmanagement. Wat werkte goed en waar is nog iets te leren? Ook is daaraan vanuit de raadswerkgroep participatie gewerkt, door het evalueren van de pilotprojecten. Opgehaalde input is meegegeven voor het opstellen van het participatiebeleid en de participatieverordening.
A2	Verder in gesprek met de raad voor het samenstellen van uitgangspunten, rol en rolvastheid	Samen met de raadswerkgroep participatie is er onder leiding van o.a. Berenschot verder gesproken over participatie, belangrijke uitgangspunten en vooral eigen rollen en verantwoordelijkheden. Deze input is verwerkt in het project 'Lessons learned' en dient als basis voor het op te stellen participatiebeleid.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken van de bijdrage van inwoners (jongeren) aan vraagstukken in de Lissese samenleving.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Communicatie op maat verzorgen bij het opzetten en uitvoeren van projecten en thema's (inzet sociale media, directe benadering via scholen, inzet 'Denktank Jeugd' etc.)	Ondanks de beperkende coronamaatregelen is er op verschillende manieren ingezet op communicatie op maat. Onder andere door de uitvoering van de netwerkstrategie, de inzet van digitale participatiemethoden om toch contact te houden met inwoners en andere belanghebbenden, en door het benoemen van vaste herkenbare campagnes vanuit communicatie.
B2	We leveren een kader, een werkwijze, middelen en een platform op voor online participatie.	Dit is afgerond in 2021.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: (Pro-) actief ondersteunen van initiatieven van bewoners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
C1	We geven duiding en invulling aan overheidsparticipatie (het ondersteunen van initiatieven van inwoners).	Er is in 2021 verder gewerkt aan het opzetten van participatiebeleid en een bijpassende toolbox om op een adequate manier invulling te geven aan initiatieven vanuit inwoners. In 2022 wordt hieraan verder vorm aan gegeven, samen met de raad.
C2	Gezamenlijk afstemmen van de verantwoordelijkheid bij het uitvoeren van initiatieven en ideeën.	Vanuit de pilots, gestart als initiatief vanuit de raad, en de projecten gestart vanuit het college is actief (ook digitaal) ingezet op het helder krijgen van rollen en verantwoordelijkheden bij initiatieven. Het project tiny houses is hiervan een mooi voorbeeld, net als de totstandkoming van de Omgevingsvisie.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De organisatie is toegerust om te werken met (ideeën en wensen van) inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	We beschrijven de verschillende rollen die de betrokkenen in het proces van zowel burger als overheidsparticipatie in kunnen nemen.	Zowel vanuit de Omgevingswet als vanuit het programma participatie is gewerkt aan het beschrijven van de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Ook de raad heeft hierbij in 2021 een belangrijke rol gespeeld.
D2	We stellen een visie inclusief toolbox op voor medewerkers en bestuurders voor burger- en overheidsparticipatie.	De interne visie en toolbox voor medewerkers is in 2021 verder aangevuld en uitgebreid. Er is daarbij versneld ingezet op digitale participatie dat als gevolg van COVID meer prioriteit heeft gekregen. Er is gestart met het opstellen van een participatiebeleid samen met het team van de Omgevingswet.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) instellingen. Ingezetenen en overige belanghebbenden.

Communicatie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verder versterken van de positionering van de gemeente Lisse.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
A1	Het opstellen en uitvoeren van een strategisch communicatie-programma 2021 om daarmee de positie van de gemeente Lisse te versterken.	Het afgelopen jaar hebben wij als gemeente, mede door de coronapandemie, met de campagne 'Koop Lokaal' tijd en aandacht geschonken aan de saamhorigheid in Lisse . Ook is er een brede netwerkstrategie opgezet waarin het college actief verbinding heeft gezocht met onder andere ondernemers, (sport-)verenigingen, culturele instellingen, kerken, zorg en het onderwijs. In november heeft Lisse meegedaan met de landelijke Sinterklaasoptocht van de NTR. Daar is actief samengewerkt met het Bloemencorso en zijn vele vrijwilligers (o.a. de scouting en kwekers). Dit was een groot succes en door middel van een corsowagen met sinterklaasthema heeft Lisse zichzelf landelijk gepresenteerd als het hart van de bollenstreek. Begin 2021 is de verbetering en verbreding van de huisstijl afgerond.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Communicatie faciliteert overheidsparticipatie.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
B1	Pilot (raad) en overheidsparticipatie.	College en raad zijn gefaciliteerd bij de uitvoering van participatietrajecten. Zowel vanuit digitale participatie als bij lopende projecten zoals die van Tiny Houses. Ook met de uitvoering van de netwerkstrategie zijn verbindingen met de samenleving gelegd.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Communicatieve vaardigheden van de medewerkers verder verbeteren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening

C1	Activiteiten gericht op stimuleren van maatschappelijke sensitiviteit en omgevingsbewustzijn van de organisatie.	De newsroom kan de gemeente meer inzicht geven in wat er speelt bij inwoners, ondernemers en stakeholders. In 2021 is een flinke kwaliteitsslag gemaakt. Dagelijks is er een intensieve analyse van wat er om ons heen gebeurt. In die analyse staan de prioriteiten per gemeente centraal. Door de intensieve samenwerking tussen communicatiemedewerkers, contactfunctionarissen en medewerkers van het informatiecentrum is het omgevingsbewustzijn verder vergroot. In 2021 zijn voorbereidingen getroffen om de dagelijkse monitoring te vertalen in een omgevingsbeeld waarin het belangrijkste nieuws is genoemd en geduid. Deze duiding vindt plaats in een samenwerking tussen de newsroom-medewerkers en beleidsmedewerkers. Zo krijgen alle medewerkers van HLTsamen sinds januari 2022 twee keer per week de belangrijkste ontwikkelingen en de duiding voor ons als gemeente en besturen in hun mailbox.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verder versterken verbinding met de samenleving door doordacht online en offline te communiceren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening
D1	opstellen online contentstrategie en programma (online ontwikkeling o.a. Instagram). ->Door middel van webcare en de newsroom de buitenwereld naar binnen halen.	De ontwikkelingen in de newsroom in 2021 maken het weten en meten van welke sentimenten er spelen in de Lissese samenleving transparanter en actiever. Webcare en communitymanagement zijn volop in ontwikkeling
D2	Inzetten en evalueren van het digipanel Lisse.	In 2021 is het digipanel in Lisse ingezet voor een tevredenheidsonderzoek over het digipanel zelf en er is een ondernemerspeiling gehouden. We merken enige terughoudendheid bij het inzetten van het Digipanel, zowel vanuit de organisatie alsmede vanuit de gemeenteraad. We gaan dit in 2022 onderzoeken en bekijken hoe we dit, samen met de participatievisie, kunnen verbeteren.

Samenwerkingspartners

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Werkorganisatie HLTsamen Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland Samenwerking Belastingen Bollenstreek Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea) Alliander N.V. Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK) * De overige verbonden partijen zijn opgenomen bij het van toepassing zijnde programma.	Bloemencorso Bollenstreek

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Zie begroting GR HLTsamen	Zie jaarrekening GR HLTsamen	Zie begroting GR HLTsamen	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners				*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen				*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	520	359	511	*
Overhead	% van de totale lasten	15,3%	13%	16%	*

* Eigen gegevens

NB: De apparaatskosten per inwoner en het percentage overhead zijn ten opzichte van de realisatie 2020 en de oorspronkelijke begroting 2021 gedaald door de actualisatie van de kostenverdeling van de ambtelijke capaciteit van HLTsamen in de begroting.

Toelichting indicator Formatie
Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, via een tijdelijke aanstelling of dat ze nog openstaan (vacature). Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Toelichting indicator Bezetting
Dit is het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Terugkijkend op een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar berekend door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

Toelichting indicator Externe inhuur
Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een opdrachtgever die bij de organisatie in dienst is i) door een private organisatie met winstoogmerk ii) die tegen betaling personele capaciteit en deskundigheid inzet, iii) zonder arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de ingezette personen.

Toelichting indicator Apparaatskosten
Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Toelichting indicator Overhead
De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Kaderstellende stukken

Regionale samenwerking

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Dienstverlening

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Participatie

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Communicatie

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Verbonden partijen

- Plan van aanpak Werkorganisatie Hillegom, Lisse, Teylingen: HLT Samen (2015)
- Bedrijfsplan HLT Samen Sterker! (2016)
- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Dienstverlening				
Beheer overige gebouwen en gronden	-161	-110	-296	-232
Burgerzaken	-466	-543	-719	-611
Thema Regionale samenwerking				
Bestuur	-1.928	-1.460	-1.720	-1.647
Totaal lasten	**-2.555**	**-2.113**	**-2.735**	**-2.490**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Dienstverlening				
Beheer overige gebouwen en gronden	730	138	138	884
Burgerzaken	226	330	293	285
Thema Regionale samenwerking				
Bestuur	65	0	34	258
Totaal baten	**1.021**	**468**	**465**	**1.427**
Saldo voor resultaatbestemming	**-1.533**	**-1.645**	**-2.270**	**-1.063**

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Toevoegingen reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	301	40	219	195
Totaal reserves	**301**	**40**	**219**	**195**
Saldo na resultaatbestemming	**-1.232**	**-1.605**	**-2.051**	**-869**

Algemene dekkingsmiddelen

Verplichte onderdelen Besluit begroting en verantwoording

Alle lasten en baten die samenhangen met de programma's worden direct op het desbetreffende programma geboekt. De baten in algemene middelen bestaan uit doeluitkeringen, specifieke rijksvergoedingen, huuropbrengsten en dergelijke. Dit onderdeel van de begroting volgt uit artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In Algemene dekkingsmiddelen staan de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Dividenden
- Saldo financieringsfunctie
- Overige algemene dekkingsmiddelen

Lokale heffingen

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak; de besteding is niet geoormerkt. De onroerende zaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. Dit geldt niet voor de rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges, en marktgelden. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de Begroting 2021 is rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire 2020. Bij de 2e Tussentijdse rapportage 2021 zijn de ramingen aangepast tot en met de Meicirculaire 2021. Het ontvangen bedrag in de jaarrekening 2021 voor de algemene uitkering is inclusief de Decembercirculaire 2021. In de getoonde jaarrekeningcijfers zijn de compensatiepakket mede overheden vanwege de coronacrisis opgenomen.

Algemene uitkering	Begroting 2021	1e Tussen-tijdse rapportage	2e Tussen-tijdse rapportage	September-circulaire 2021	December-circulaire 2021	Rekening 2021
Maatstaven	18.234.690	18.255.959	19.813.760	20.052.167	20.192.728	20.192.728
Uitkeringsfactor	1,656	1,659	1,676	1,690	1,691	1,691
	30.196.646	30.286.636	33.207.863	33.888.162	34.145.903	34.145.903
Kortingen OZB	-3.466.844	-3.555.557	-3.575.393	-3.574.654	-3.574.140	-3.574.140
Suppletie integratie Sociaal Domein	-4.170	1.081	1.081	-6.474	-6.474	-6.474
Algemene uitkering subtotaal	**26.725.632**	**26.732.160**	**29.633.550**	**30.307.033**	**30.565.289**	**30.565.289**
Decentralisatie uitkeringen						
Combinatiefuncties Brede Scholen sport en cultuur	97.200	97.200	97.200	97.200	97.200	97.200
Gezond in de stad		6.004	6.004	6.004	6.004	6.004
Dec.prov.taken vergunningverl toez en handhaving	26.267	26.267	26.267	26.267	26.267	26.267
Voorschoolse vz peuters	32.316	37.810	37.810	37.810	37.810	37.810
Armoedebestrijding kinderen	58.229	60.016	60.016	60.016	60.016	60.016
Maatschappelijke begeleiding statushouders		11.850	11.850	11.850	11.850	11.850
Brede aanpak dak-en thuisloosheid		32.051	32.051	32.051	32.051	32.051
Extra kosten verkiezingen Covid-19 (2e kamer)		31.590	31.590	31.590	31.590	31.590
Versterking omgevingsveiligheidsdienst		1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Cultuurmiddelen Covid-19		102.725	102.725	102.725	102.725	102.725
Jeugd aan zet		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Herorientatie zelfstandigden		7.913	7.913	7.913	7.913	7.913
Einde lening inburgeringsplicht					2.333	2.333
Inkomstenderving gem. (covid19)					77.000	77.000
Integratie uitkeringen						
Vergoeding raadsleden kleine gemeenten	77.780	85.126	85.126	85.126	85.126	85.126
Inburgering			31.006	31.006	47.654	47.654
Integratie-uitkeringen : Deelfonds sociaal domein						
Decentralisatie Participatiewet	1.637.038	1.708.764	1.734.487	1.729.513	1.769.493	1.769.493
Voogdij/18+	351.538	412.036	420.655	420.655	420.655	420.655
Totaal diverse uitkeringen	**2.280.368**	**2.630.352**	**2.695.700**	**2.690.726**	**2.826.687**	**2.826.687**
Totale Algemene uitkering	**29.006.000**	**29.362.512**	**32.329.250**	**32.997.759**	**33.391.976**	**33.391.976**
Verschil met vorig rekenmoment		356.512	2.966.738	668.509	394.217	0

In 2021 is, naast de € 33 miljoen aan algemene uitkering en diverse uitkeringen, ook een kleine nabetaling ontvangen voor de jaren 2020 en 2019 van € 45.373.

Voor decentralisatie- en integratie uitkeringen geldt, net als bij de algemene uitkering, dat er geen verplichting op de middelen ligt om het ook uit te geven aan de genoemde taak. De raad kan ook besluiten om het geld aan iets anders uit te geven.

Het financiële effect van de aanvullende corona-compensatiemaatregelen en de extra kosten zijn verwerkt in de jaarrekening.

Dividenden

We ontvangen dividend van Alliander, Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en Meerlanden naar rato van het bedrijfsresultaat. Het dividend van Alliander, BNG en Meerlanden is in 2021 ontvangen.

Bedragen x € 1.000

Dividenden	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroting 2021 na wijziging	Realisatie 2021
Alliander	594	449	371	365
Bank Nederlandse Gemeenten	52	23	33	33
Meerlanden	66	37	40	45
Totaal dividenden	711	509	444	443

Saldo financieringsfunctie

In de vernieuwde BBV zijn de regels over rentetoerekening gewijzigd. De notitie Rente van de Commissie BBV geeft aan dat er niet meer rente mag worden toegerekend dan de werkelijke rentelasten. Er is geadviseerd geen rente meer toe te rekenen aan eigen vermogen (voorheen bespaarde rente). Lisse rekent geen bespaarde rente toe aan investeringen.
Lisse hanteert een omslagpercentage van 2% - berekend volgens de omslagrentemethode - voor de toerekening van rente aan investeringen die via kapitaallasten ten laste van de taakvelden komt. Het renteresultaat in Lisse bedraagt € 114.000.

Renteschema					
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€	1.852
b. De externe rentebaten			-/-	€	43
Totaal door te rekenen externe rente				€	1.809
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ -			
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-/-	€ 35			
			-/-	€	35
Saldo door te rekenen externe rente				€	1.774
d1. Rente over eigen vermogen				€	-
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)				€	-
De aan taakvelden toe te rekenen rente				€	1.774
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	€	1.888
f. Renteresultaat op het taakveld treasury				€	-114

Boekwaarde activa integraal gefinancierd	€ 94.416
Rentepercentage aan taakvelden toe te rekenen rente	1,88%
Toegepast omslagpercentage	2%
Verschil (beneden 0,5%)	0,12%
Afwijking in bedrag	€ 114,18

Overige algemene dekkingsmiddelen

De hier berekende bedragen werden veroorzaakt door de kostenverdelingssystematiek. In de vernieuwde BBV-voorschriften is de kostenverdeling opgeheven. De overhead wordt verantwoord in prestatieveld bedrijfsvoering en de directe bedrijfskosten worden rechtstreeks toegerekend aan de producten en activiteiten. De overhead wordt wel meegenomen in de berekening van de kostendekkende tarieven.

Overhead

In het gewijzigde BBV is onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten het uitgangspunt. Daarom heeft de wetgever ervoor gekozen de kosten van overhead op één taakveld te laten registreren en op één centrale plaats in de begroting te vermelden. Door deze nieuwe systematiek gaan gemeenten op dezelfde wijze om met kostentoerekening, waardoor de vergelijking van kosten van producten en/of diensten volgens de wetgever ook zuiverder is. Om dit effect te versterken, is voor het eerst ook een uniforme definitie van overhead gegeven. De centrale presentatie heeft als neveneffect dat het zicht op de integrale kostprijs in de programma's verloren gaat. Het opnemen van het totaalbedrag aan ondersteunende activiteiten zegt daarnaast weinig zonder de relatie met het primaire proces te leggen/kennen. In dat verband houden wij conform de Financiële verordening extra comptabel ook nog zicht op de integrale kostprijs, zodat daarop sturing kan plaatsvinden.

In 2021 bedraagt de totale overhead afgerond € 7.293.000. Dit is 11,8% van de totale gerealiseerde lasten ad € 61.806.310.

De overhead bestaat uit:

bedragen x € 1.000

Overhead	
Deel	Bedrag
Bijdrage HLTsamen (overhead deel)	6.810
Huisvesting (gemeentehuis)	338
Overige overhead (zoals bijdrage VNG)	145
Totaal Overhead	**7.293**

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn onder de nieuwe wet in principe vennootschapsbelasting-belastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie, ondersteund door PWC, wijst er op dat Lisse geen onder de vennootschapsbelasting vallende activiteiten heeft. We hebben de definitieve aanslag vennootschapsbelasting 2019 van de Belastingdienst ontvangen. Die kwam uit op nihil.

Onvoorzien

De post onvoorzien is vrijgevallen bij de 2e Tussenrapportage 2021. Er is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Algemene dekkingsmiddelen				
Overhead	-9.875	-9.934	-7.645	-7.368
Overige baten en lasten	-32	103		-5
Treasury	-62	442	6	-4
Belastingen overig	-415	-414	-419	-450
Totaal lasten	**-10.384**	**-9.803**	**-8.058**	**-7.827**

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Thema Algemene dekkingsmiddelen				
Overhead	42	0	75	75
Overige baten en lasten	0	0	0	-5
Treasury	626	846	538	521
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	31.078	30.995	32.349	33.437
OZB niet-woningen	2.327	2.169	2.334	2.305
OZB woningen	2.672	2.862	2.647	2.641
Belastingen overig	2.271	2.263	2.293	2.395
Totaal baten	**39.016**	**39.135**	**40.236**	**41.369**
Saldo voor resultaatbestemming	**28.633**	**29.333**	**32.177**	**33.542**

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Toevoegingen reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0
Totaal reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo na resultaatbestemming	**28.632**	**29.333**	**32.178**	**33.543**

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen zijn te verdelen in belasting en rechten. In de paragraaf Lokale heffingen wordt aangegeven wat daadwerkelijk aan opbrengsten van belastingen en rechten is ontvangen. De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. De Gemeente Lisse maakt geen gebruik van de wettelijke mogelijkheid om forensenbelasting te heffen.

Belastingen

Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen: onroerende zaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelastingen (RZB), toeristenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting.

Rechten

Rechten zijn betalingen voor een geleverde of een bewezen dienst. Hiervan zijn de tarieven in principe volledig kostendekkend. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. In Lisse worden afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en marktgeld als rechten geheven.

Welke ontwikkelingen spelen er

- Geen uitbreiding lokaal belastinggebied tot 2025. In het Coalitieakkoord van Rutte IV zijn hiervoor geen ontwikkelingen opgenomen.
- Van de Berichtenbox van MijnOverheid wordt steeds meer gebruik gemaakt. In 2021 is het aantal gebruikers gestegen van 37% naar 39% van de aanslagen.

Overzicht lokale heffingen

Bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021
Belastingen				
Onroerende zaakbelasting	4.999	5.031	4.981	4.946
Roerende zaakbelasting	2	3	3	2
Toeristenbelasting	59	124	124	83
Hondenbelasting	83	102	102	106
Precariobelasting	2.177	2.158	2.188	2.221
Totaal niet-bestedingsgebonden	**7.321**	**7.418**	**7.398**	**7.358**
Leges en Rechten				
Secretarieleges	247	330	327	310
Leges bouwvergunningen	1.007	410	510	574
Marktgelden	8	13	13	8
Afvalstoffenheffing	3.215	3.248	3.248	3.258
Rioolrechten	2.557	2.401	2.601	2.593
Totaal gebonden aan bestedingen	**7.034**	**6.402**	**6.699**	**6.743**
Totaal	**14.354**	**13.820**	**14.096**	**14.101**

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De tarieven zijn bij de vaststelling aangepast aan de gemiddelde daling of stijging van de WOZ-waarde. De hertaxatie van alle WOZ-objecten vindt jaarlijks plaats. Voor 2021 geldt de waarde van de objecten naar het prijspeil van 1 januari 2020. De opbrengsten van de OZB zijn in 2021

verhoogd met het inflatiepercentage van 1,8%. Daarnaast zijn de opbrengsten in 2021 verhoogd met € 350.000 te compensatie van de wegvallende precariobelasting voor kabels en leidingen, dit overeenkomstig de Kadernota 2019. De geraamde compensatie is in het tarief absoluut gecompenseerd.
De opbrengsten zijn vrijwel overeenkomstig de ramingen. De stijgende trend van de waarde van de woningen zet zich door.

Roerende zaakbelasting (RZB)

Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimte wordt geheven over roerende zaken. Woonboten worden in de heffing betrokken, de waarde van de objecten is de heffingsgrondslag. De tarieven en voorwaarden zijn gelijk aan die van de Onroerende zaakbelastingen.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van personen die verblijf houden binnen de gemeente en die niet als ingezetene staan ingeschreven in de Basisregistratie personen. Degene die gelegenheid biedt tot het houden van verblijf (hotelhouder of campinghouder) wordt als belastingplichtige aangewezen. De opbrengsten zijn negatief beïnvloed door de gevolgen van de corona crisis.

Hondenbelasting

Voor het hebben van een hond wordt een belasting geheven. De opbrengsten zijn hoger dan in 2020 en overeenkomstig de ramingen door de resultaten van de uitgevoerde hondencontrole in 2021.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het innemen of gebruiken van de openbare grond. De opbrengsten precariobelasting voor het hebben van leidingen, kabels of buizen is hoger dan geraamd door de opgave kilometrage voor het leidingnetwerk. Gemeenten hebben de mogelijk om deze vorm van precariobelasting tot en met het jaar 2021 te heffen.

Leges en rechten

Kostendekkendheid

Voor het bepalen van de kostendekkendheid van leges en rechten mogen extra comptabel de volgende zaken worden meegerekend:

a. De directe lasten van personeel HLTsamen zijn verantwoord op het taakveld. De overhead, de kosten voor leidinggevend personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting (piofach), zijn gerelateerd aan de totale lasten van de bedrijfsvoering.
b. De lasten in het prestatieveld zijn exclusief BTW. Omdat het BTW–compensatiefonds (bcf) wordt gevoed uit het Gemeentefonds, is toerekening van de BTW geoorloofd.
c. Bij de berekening van de baten wordt een derde van de kosten van het taakveld Straatreiniging toegerekend aan de heffing afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De kosten van straatreiniging worden mede gemaakt om het zwerfvuil te verminderen en om verstoppingen in het rioolstelsel te voorkomen.
d. Het is geoorloofd om het bedrag aan gegeven kwijtscheldingen waar mogelijk te compenseren in het tarief van de rechten.
e. De kosten, gemaakt voor inning en invordering door de gemeenschappelijke regeling Belastingen Bollenstreek, mogen worden toegerekend aan de rechten. Bij Afval en Riolering zijn deze kosten opgenomen in het taakveld.

Leges

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges waar nodig verhoogd met 2,3%. Tariefaanpassing vindt slechts plaats voor zover daarmee de kostendekkendheid van de tarieven niet wordt overschreden.

					(Bedragen x € 1.000)
	Berekening kostendekkendheid Leges en rechten				
Taakveld	**Omschrijving**	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2021 na wijziging**	**Rekening 2021**
1	Kosten Burgerzaken	466	543	719	611
2	Kosten Wonen en Bouwen	801	716	1.050	1.068
	Netto kosten	1.267	1.259	1.768	1.680
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	204	223	313	298
	Totale kosten	1.471	1.482	2.082	1.978
	Opbrengsten Leges	247	330	371	310
	Opbrengsten Omgevingsvergunningen	1.007	410	510	577
	Totale opbrengsten	1.254	740	881	884
Kostendekkendheidspercentage		**85%**	**50%**	**42%**	**45%**

De leges-opbrengsten van het taakveld Burgerzaken zijn negatief beïnvloed door de coronacrisis. De werkelijke opbrengst Omgevingsvergunningen is hoger dan geraamd, mede door de opbrengst van zo'n € 318.000 voor een vijftal grotere bouwprojecten. Er zijn ruim 260 legesbrieven verzonden.

Marktgelden

Met het oog op de levensvatbaarheid van de markt zijn de marktgelden niet verhoogd. Hieronder geven we inzicht in de kostendekkendheid van de marktgelden.

					(Bedragen x € 1.000)
	Berekening kostendekkendheid Markt				
Onder-deel	**Omschrijving**	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2021 na wijziging**	**Rekening 2021**
Markt	Kosten Markt	16	23	29	28
	Baten Markt	0	0	0	0
	Toe te rekenen kosten	16	23	29	28
a.	Overhead	5	4	4	5
b.	BTW	3	4	4	6
	Totale kosten	24	31	37	39
	Opbrengsten Leges	8	13	13	8
	Totale opbrengsten	8	13	13	8
Kostendekkendheidspercentage		**32%**	**42%**	**35%**	**20%**

De kosten en lasten zijn verantwoord in het taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen, er zijn geen bijzonderheden.

Afvalstoffenheffingen

Het overzicht van de kostendekkendheid van het taakveld Afval. De opbrengst van de afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten.

					(Bedragen x € 1.000)
	Berekening kostendekkendheid Afval				
Taakveld	**Omschrijving**	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2021 na wijziging**	**Rekening 2021**
Afval	Kosten Taakveld Afval	2.485	2.857	2.715	2.564
	Baten Taakveld Afval	245	612	250	239
	Netto kosten	2.240	2.205	2.465	2.325
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	313	303	303	445
b.	BTW	505	505	505	538
c.	Afvoeren veegafval	189	120	123	226
d.	Kwijtschelding	104	75	75	102
	Totale kosten	3.351	3.248	3.503	3.645
	Opbrengsten heffingen	3.216	3.248	3.045	3.258
Kostendekkendheidspercentage		**96%**	**100%**	**79%**	**89%**

De directe kosten van de werkorganisatie HLTsamen zijn in de 1e Tussentijdse rapportage 2021 aangepast aan de werkelijke werkzaamheden en opgenomen in de kosten van de taakvelden. Daarnaast zijn bij de toe te rekenen kosten de werkelijke overheadkosten en BTW-lasten berekend om een juist beeld te geven van het kostendekkendheidspercentage.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). De opbrengst van de rioolheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten.

					(Bedragen x € 1.000)
	Berekening kostendekkendheid Riolering				
Taakveld	**Omschrijving**	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2021 na wijziging**	**Rekening 2021**
Riolering	Kosten Taakveld Riolering	1.699	1.605	1.555	1.682
	Baten Taakveld Riolering	0	0	0	0
	Netto kosten	1.659	1.605	1.555	1.682
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	310	310	310	250
b.	BTW	280	280	280	355
c.	Afvoeren veegafval	189	120	171	226
d.	Kwijtschelding	79	86	86	80
	Totale kosten	2.557	2.401	2.402	2.593
	Opbrengsten heffingen	2.557	2.401	2.601	2.593
Kostendekkendheidspercentage		**100%**	**100%**	**108%**	**100%**

De wijzigingen voor 2021 zijn verwerkt in de Tussentijdse rapportage en gaven een kostendekkendheidspercentage van 108%. De dotatie aan de voorziening is daarom verhoogd. De

kostendekkendheid in 2021 is uiteindelijk gekomen op 110%. Het uiteindelijke overschot is in de voorziening gestort voor toekomstige uitgaven, waardoor de kostendekkendheid in 2021 100% is.

Kwijtscheldingen

Aan degenen die niet in staat zijn om de belastingaanslag te betalen, is (op grond van de Invorderingswet 1990) gehele of gedeeltelijke kwijtschelding verleend. De kwijtscheldingsnorm is bepaald op 100% van de geldende bijstandsnorm en is met het vaststellen van de belastingverordeningen bevestigd. Kwijtschelding is verleend voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Toegekende kwijtscheldingen lokale heffingen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021
Kwijtscheldingen rioolheffing	€ 79.012	€ 86.000	€ 86.000	€ 80.366
Kwijtscheldingen afvalstoffenheffing	€ 104.303	€ 75.000	€ 75.000	€ 101.882
Kwijtscheldingen OZB	€ 375			
Totaal kwijtscheldingen	**€ 183.690**	**€ 161.000**	**€ 161.000**	**€ 182.248**

Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De OZB is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning per gemeente en voor de afvalstoffen- en rioolheffing op basis van een meerpersoonshuishouden. In onderstaand overzicht staan de woonlasten van Lisse en een aantal regio- en omliggende gemeenten van het afgelopen begrotingsjaar.

Woonlasten 2021 (bron: Coelo)

Gemeente	OZB woningen	OZB niet woningen	Afvalstoffen -heffing	Riool-heffing	Woonlasten huurder (afval en riool)	Woonlasten eigenaar OZB riool en afval
Teylingen	0,0880%	0,33437%	€ 210	€ 146	€ 356	€ 614
Katwijk	0,0845%	0,4614%	€ 334	€ 133	€ 467	€ 752
Haarlemmermeer	0,0848%	0,5473%	€ 382	€ 135	€ 517	€ 809
Lisse	0,1088%	0,4539%	€ 353	€ 238	€ 591	€ 843
Hillegom	0,0962%	0,3800%	€ 330	€ 234	€ 564	€ 871
Noordwijk	0,0923%	0,2865%	€ 362	€ 189	€ 551	€ 920
Leiden	0,1240%	1,0299%	€ 390	€ 170	€ 560	€ 944
Heemstede	0,0736%	0,4127%	€ 357	€ 226	€ 583	€ 1.008
Oegstgeest	0,1073%	0,5153%	€ 390	€ 212	€ 602	€ 1.096
Bloemendaal	0,1081%	0,6299%	€ 402	€ 255	€ 657	€ 1.517

Verplichte tabel kengetallen Woonlasten

Woonlasten		Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	304	354	354
A	Compensatieregeling OZB-RZB	-53	-79	-79
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	234	238	238
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	347	353	353
D	Eventuele heffingskorting	-	-	-
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	832	866	866
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	776	810	810
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%		**107%**	**107%**	**107%**

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 11 van het BBV.

Inleiding en Achtergrond

Lisse omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Een risico onderscheidt zich van een probleem omdat een probleem een zekerheid is. Risico's kunnen zowel intern als extern zijn.

Door te sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is Lisse beter in staat om zijn doelen te verwezenlijken met de beschikbare middelen. Bij het aangaan van risico's worden onderstaande vier vragen in acht genomen:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat is daarbij onzeker (voor wie)?
- Wat gaan wij doen (voor wie)?
- Hoeveel risico is aanvaardbaar*?

**Ten aanzien van de hoeveelheid aanvaardbaar risico is het voorlopige uitgangspunt gekozen dat de (netto) kans maal (netto) impact van de risico's per programma totaal niet groter mogen zijn dan 5% van het programmabudget tenzij hier een door het college goedgekeurde onderbouwing aan ten grondslag ligt. Het uitgangspunt zal formeel worden vastgesteld wanneer er voldoende ervaring is opgedaan met de herziene methodiek van risicoberekening.*

Het beperken van risico is geen doel op zich. Zonder risico kan Lisse geen invulling geven aan zijn maatschappelijke missie. Volledige controle vereist immers oneindig budget. De kern van bovengenoemde vragen is om een gedegen afweging te maken tussen effectiviteit en efficiency.

Het sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is een ontwikkeling binnen Lisse die zich de komende jaren verder zal uitbreiden. In het huidige begrotingsjaar ligt de nadruk op het inventariseren en beheren van de strategische risico's per programma. Hierbij wordt gekeken naar de netto risico's. Dit zijn de risico's na het inrichten van de beheersmaatregelen. De operationele risico's binnen het ambtelijk apparaat (HLTsamen) komen terug in de risico's ten aanzien van verbonden partijen. In de komende jaren zal een grotere nadruk worden gelegd op risicobewustzijn op zowel strategisch, tactisch en operationeel niveau. De huidige opzet ten aanzien van het risicomanagement is weergegeven in onderstaand figuur.

Omvang Risico en Weerstandscapaciteit

De omvang van het risico is berekend door per programma inzichtelijk te maken wat de belangrijkste risico's (zie inleiding en achtergrond) zijn, hoe groot de kans wordt ingeschat dat het risico zich door de jaren heen zal voordoen en hoe groot de impact (in euro) naar inschatting zal zijn wanneer dit plaatsvindt. De kans maal de impact is het risicobedrag dat wordt toegevoegd aan het benodigde weerstandsvermogen.

Bij het inschatten van kans en impact wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn getroffen (of worden getroffen) om het risico en/of de impact te verkleinen, bijvoorbeeld een verzekering om de schade na een brand te beperken. Op deze manier wordt het netto risicobedrag berekend.

De risico's zijn geïnventariseerd en geactualiseerd door de managers die sturen op beheersing van het risico en de daarmee verbonden doelstellingen. Bij het inschatten van kans en impact hebben zij kunnen kiezen tussen het gebruik een standaard tabel voor kans en impact of het maken van eigen beoordeling.

Op basis van bovengenoemde risico-inventarisatie is gebleken dat de omvang van het netto risico van Lisse € 2.409.000 bedraagt. Dit bedrag zal als aparte reservering worden opgenomen op de balans.

Omvang risico Lisse

Per 31-12-2021	
Strategisch risico (nieuw + oud beleid)	€ 2.409.000
% risico i.r.t. programmabudgetten	4%
Netto risico Financiering	€ 82.000
Netto risico Overkoepelend risico	€ 451.000
Netto risico Verbonden partijen	€ 1.229.000
Netto risico Vitaliteit	€ 312.000
Netto risico Leefomgeving	€ 252.000
Netto risico Bestuur en ondersteuning	€ 83.000

In bijlage 7 is een specificatie opgenomen van de strategische netto risico's.

Omvang weerstandscapaciteit Lisse

	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Algemene reserve	€ 2.125.000	€ 1.469.000	€ 2.724.000
Stille reserve	€ -	€ -	€ -
Vastgestelde buffer reserve Weerstandsvermogen	€ 2.145.000	€ 2.735.000	€ 2.409.000
Resultaat boekjaar	€ 1.326.000	€ 71.000	€ 5.302.000
Totaal	**€ 5.596.000**	**€ 4.275.000**	**€ 10.435.000**

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is het vrij besteedbaar deel van de reserves en bedraagt per 31 december € 10.435.000.

De ratio voor het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Voor Lisse komt de ratio uit op (afgerond) 4,3 (€ 10,4 / € 2,4 miljoen) en valt daarmee in niveau A op basis van de waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR).

Waarderings cijfer	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Voor Lisse, met een ratio van 4,3, betekent dit dat het weerstandsvermogen ruim voldoende is en voldoet aan de eis van minimaal niveau B, zoals vastgelegd in de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing en de notitie Toekomstbestendig begroten.

Kengetallen Lisse

	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Netto schuldquote	116,9%	175,9%	121,5%
- *Gecorrigeerd voor verstrekte leningen*	104,2%	158,2%	106,4%
Solvabiliteit	18,8%	14,2%	19,2%
Grondexploitatie	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0,6%	-0,2%	2,5%
Belastingcapaciteit	113,6%	108,5%	107%
Ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit)	2,8	2,0	4,3

De kengetallen geven het volgende aan:

Netto schuldquote:
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. De berekening is uitgewerkt in de paragraaf financiering

Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen
Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Solvabiliteit
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen
vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.
De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de voorraadquote op.

Structurele exploitatieruimte:
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Woonlasten: De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan het landelijk gemiddelde. In de paragraaf lokale lasten zijn de woonlasten van de diverse heffingen weergegeven.

Ratio weerstandsvermogen: Wij maken gebruiken van de waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor risicomanagement. De minimale ratio is $1,4 < x < 2$. Hoe hoger de ratio, hoe beter de gemeente in staat is om risico's op te kunnen vangen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Hierin vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken, reizen en recreëren. Daarbij maken we gebruik van kapitaalgoederen die in de openbare ruimte aanwezig zijn:

- Infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken);
- Voorzieningen (groen, sportfaciliteiten);
- Gebouwen.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 12 uit het BBV, de belangrijkste kapitaalgoederen die de gemeente in eigendom en/of beheer heeft.
Inrichting en onderhoud hebben een directe relatie met elkaar. Sommige inrichtingen vragen veel onderhoud, andere juist weinig. Het doel is overzicht te krijgen van het noodzakelijk onderhoud van deze kapitaalgoederen omdat ze een substantieel onderdeel van de begroting vormen.

Welke ontwikkelingen speelden er?

- Door de Europese kaderrichtlijn Water moeten er in de toekomst meer natuurlijke oevers komen. Het beheer moeten we hierop afstemmen.
- Integraal, duurzaam en klimaatadaptief inrichten en beheren van de openbare ruimte wordt verder ontwikkeld. Duurzame en klimaatadaptieve oplossingen zijn steeds vaker mogelijk.

Gemeentelijke gebouwen en objecten	
Naam Beleidsplan	Beleidsplan beheer gemeentelijke gebouwen Lisse 2021-2024
Vastgesteld	2021
Looptijd	2021-2024
Actualisatie	2025
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Conditiescore 3
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Meerjaren onderhoudsplan 2021-2040
Looptijd	2021-2040
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening gemeentelijke gebouwen Lisse

Voorziening M.O.P. Gebouwen		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Stand per 1 januari	822	822
Storting	174	174
Uitname	325	48
Stand per 31 december	671	948

Voorziening Groot onderhoud accommodaties		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Stand per 1 januari	125	125
Storting	305	0
Uitname	149	-125
Stand per 31 december	281	0

Uitvoering in 2021
Uitvoering herstelwerkzaamheden NEN 3140 keuringen diverse gebouwen
Totaalonderhoud en vervangen inbraak- en brandmeldinstallatie
Zemelpoldermolen
Tussenbeurt buitenschilderwerk Gemeentehuis

Door het ontbreken van een goede onderbouwing in de vorm van een meerjarenonderhoudsplan is de voorziening Groot onderhoud accommodaties vrijgevallen in 2021. Het nieuwe meerjarenonderhoudsplan moet in samenspraak met onze partners Bescal en Sportfondsen Lisse worden opgesteld. Het wegvallen van de voorziening heeft geen gevolgen voor het kwaliteitsniveau van onze accommodaties.

Sportpark	
Naam Beleidsplan	-
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheer- en onderhoudsplannen	Beheerplan Sportpark Ter Specke 2018-2027
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2027
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Investeringen	759	

Uitvoering in 2021
Vervangen Kunstgrasvoetbalvelden FC Lisse velden 7,8 en 10

Toelichting:
Vanaf 2020 is een groot deel van het onderhoud overgedragen aan de verenigingen. Vereniging, externe adviseur en gemeente voeren elk kwartaal een schouw uit om te bepalen of de gemaakte onderhoudsafspraken gehaald zijn, dan wel bijgesteld moeten worden. Tevens wordt aan de hand van deze schouwen bepaald of geplande vervanging eerder nodig is, of kan worden uitgesteld. zijn. Met name voor de natuurlijk grasvelden en sportparkinrichting is het beeld veranderlijk door weersinvloeden, speelintensiteit en het tijdstip van beoordeling ten opzichte van het speelseizoen van een sport. Hierdoor kan geplande uitvoering/ vervanging verschuiven.

Bij voetbalvereniging FC Lisse zijn de kunstgrasvelden 7, 8 en 10 dit jaar vervangen.

Riolering	
Naam Beleidsplan	Integraal Afvalwaterketenplan 2017-2021
Vastgesteld	2017
Looptijd	2017-2021
Actualisatie	2022
Vastgesteld kwaliteitsniveau	n.v.t.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	n.v.t.
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening Riolering

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Investeringen	1.307	197

Voorziening riolering		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Stand per 1 januari	1.431	1.903
Storting	0	229
Uitname	2	0
Stand per 31 december	1.429	2.132

Uitvoering in 2021
Rioolrenovaties Herenweg, Grevelingstraat en Schorpioen
Afkoppelen verhard oppervlak en aanleg drainage Witte de Withstraat en Evertsenstraat

Toelichting:
Het beheer en onderhoud van de riolering is uitgevoerd op basis van het Integraal Afvalwaterketenplan 2017-2021. In dit gezamenlijk in de Bollenstreek opgestelde plan wordt het riolerings- en zuiveringsbeleid in de regio op elkaar afgestemd. Het afvalwaterketenplan vervangt het gemeentelijk rioleringsplan en omvat het gemeentelijk beleid ten aanzien van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Op basis van de financiële consequenties van het plan wordt de hoogte van de rioolheffing bepaald. In 2022 wordt er een nieuw Integraal Waterketenplan aan de raad voorgelegd voor de periode 2022 t/m 2026.

Afgelopen jaar is in diverse straten circa 350 meter van de vrijvervalriolering gerenoveerd. Deze renovatie is uitgevoerd vanuit de rioolleidingen zelf zonder de straten open te breken. Eind 2021 zijn een aantal delen van de vrijvervalriolering gerenoveerd vanuit de rioolleidingen zelf. Het hiervoor gereserveerde budget ging echter uit van vervangingen in open ontgravingen. De kosten van renovatie vanuit de rioolleidingen zijn echter een stuk lager waardoor de investeringen ook lager uitvallen en het beschikbare investeringsbedrag niet volledig is gebruikt.

In de Zeeheldenwijk is tijdens de ophoging en herinrichting van de Witte de Withstraat en de Evertsenstraat het wegoppervlak afgekoppeld. Het grondwater wordt gereguleerd door de gelijktijdig aangelegde afzonderlijke hemelwaterafvoeren en drainages.

Groen	
Naam Beleidsplan	Groenbeleidsplan 2019
Vastgesteld	Niet vastgesteld. Beleid zal worden meegenomen bij het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie.
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	
Vastgesteld kwaliteitsniveau	A in het winkelgebied en B in de rest van Lisse
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2021-2030
Looptijd	2021-2030
Actualisatie	2030
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Bedragen t.l.v. exploitatie	532	562

Uitvoering in 2021
Afgelopen jaar is ingezet om het aandeel biodiverse en insectenvriendelijke beplantingen te vergroten en het natuurlijk beheer verder voor te zetten.

Toelichting:
In 2021 is de campagne ‘Alle tuinen groen’ in samenwerking met de IVN en De Groene Uitdaging voortgezet. In 2021 is de focus gelegd op bewustwording en het vergroenen van je eigen tuin, door onder andere de actie 'Fiets zoekt Groen'. In 2021 zijn we gestart met de inzet van wijkambassadeurs: vrijwilligers die inwoners helpen bij het vergroenen van hun tuin.
Actie Steenbreek is voortgezet en de gemeente heeft meegedaan aan de competitie ‘NK Tegelwippen’.

Bij groenrenovaties/herinrichting van plantvakken wordt de plantkeuze afgestemd op meer biodiversiteit. Zo worden er vruchtdragende bomen en heesters aangeplant. Maar ook waar mogelijk prikkelstruiken, zodat bijvoorbeeld egels er kunnen schuilen en overwinteren of een nest kunnen maken. Ook zijn er in 2021 nectar- en stuifmeel gevende bloembollen mengsels geplant, zoals bijvoorbeeld aan de Patrijsstraat.

Vanaf 2022 is door het nieuwe groenbeheerplan voldoende budget beschikbaar om de komende jaren de uitgestelde vervanging in te lopen en structureel vervanging uit te voeren.

Bomen	
Naam Beleidsplan	Bomenbeleidsplan
Vastgesteld	2014
Looptijd	15 jaar
Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	N.v.t.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2021-2030
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening Herplantplicht bomen

Voorziening Herplantplicht Bomen		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Stand per 1 januari	16	16
Storting	0	0
Uitname	0	0
Stand per 31 december	16	16

Uitvoering in 2021
Onderhoud: Jaarlijks wordt 1/3 deel van de bomen beoordeeld, waar nodig worden maatregelen genomen zoals het snoeien en incidenteel vervangen van bomen. Het gebied dat in 2021 is beoordeeld is Rayon 1 (centrumgebied).
Vervanging bomen: In 2021 zijn er 40 bomen preventief verwijderd in verband met gevaarzetting. In plantseizoen 2021/2022 worden er 128 nieuwe bomen geplant. Hiermee wordt invulling gegeven aan het inlopen van de uitgestelde investeringen.
Ziekte en plagen: Het aantal bomen met eikenprocessierups is in 2021 stabiel gebleven. De verwachte toename is niet opgetreden. Het creëren van meer leefruimte en voedsel voor natuurlijke vijanden (meer biodiversiteit) door veranderingen in beheer en inrichting, begint zijn vruchten af te werpen.

Toelichting:
De komende jaren worden de uitgestelde investeringen verder ingelopen en wordt het bomenbestand in Lisse uitgebreid. Bij de soortkeuze wordt uitgegaan van inheemse soorten en wordt gelet op diversiteit, zo min mogelijk overlast in de toekomst (juiste boom op de juiste plek) en klimaatbestendigheid.

Bomenziektes zoals kastanjebloedingsziekte en essentaksterfte blijven zorgwekkend en bevestigingen nogmaals het belang van een divers bomenbestand.

Wegen	
Naam Beleidsplan	Beleidsplan Wegen
Vastgesteld	2018
Looptijd	2017-2021
Actualisatie	2021
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheer- en onderhoudplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	n.v.t.
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening Wegen

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Bedragen t.l.v. exploitatie	104	266

Voorziening Wegen		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Stand per 1 januari	851	978
Storting	620	620
Uitname	620	1.598
Stand per 31 december	851	0

Uitvoering in 2021
Klein onderhoud elementen- en asfaltverhardingen
Groot onderhoud elementenverhardingen op diverse locaties
Onderhoud belijningen en markeringen
Groot onderhoud asfaltverhardingen Loosterweg Noord en Heereweg
Ophoging Witte de Withstraat en Evertsenstraat

Toelichting:
Het beheer en onderhoud van de wegen is uitgevoerd op basis van het Wegenbeleidsplan 2017-2021. Het wegenbeleidsplan omvat het gemeentelijk wegenbeleid. In het plan worden de te hanteren kwaliteitsniveaus voor de wegen aangegeven. In het plan is vastgesteld om voor alle weg-types te kiezen voor het kwaliteitsniveau basis. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met een basisniveau van verantwoord wegbeheer waarbij de kosten van onderhoud worden geminimaliseerd. In de zettingsgevoelige gebieden van Lisse worden alleen de ernstige zettingen aangepakt. In 2022 is het nieuwe beleidsplan Wegen aan de raad voorgelegd voor de periode 2022 t/m 2026.

Afgelopen jaar is in diverse straten het straatwerk aangepakt. Ook is er onderhoud uitgevoerd aan de asfaltverhardingen in de Loosterweg Noord en Heereweg. Daarnaast is er op diverse locaties klein onderhoud uitgevoerd aan de asfaltverhardingen. De belijningen en markeringen zijn daar waar nodig onderhouden. De bestratingen in de Witte de Withstraat en de Evertsenstraat zijn opgehoogd waardoor de toegankelijkheid van de woningen is gewaarborgd en de kans op wateroverlast is verkleind.

In 2021 is de voorziening wegen vrijgevallen, vanwege van het ontbreken van een goede onderbouwing van de voorziening. In 2022 wordt gewerkt aan een goed onderbouwd beheerplan. Het vrijvallen van de voorziening heeft geen gevolgen voor het kwaliteitsniveau.

Spelen	
Naam Beleidsplan	Uitvoeringsprogramma spelen en sporten buitenruimte Lisse 2020
Vastgesteld	2020
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Vervangingsplan spelen
Looptijd	Geen eind datum
Actualisatie	Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Investeringsbedrag Frans Halsstraat	31	72
Investeringsbedrag Van Ostadestraat	41	29
Investeringsbedrag Voerman 200	31	24
Investeringsbedrag Voerman 99	31	16
Exploitatiebedrag Kosten onderhoud	58	32

Uitvoering in 2021
Er zijn 4 speelplekken in participatie heringericht.
De jaarlijks hoofdinspectie is uitgevoerd.
Het vervangingsplan is geactualiseerd. Ouderdom en slijtage bepalen welke plek wanneer heringericht wordt. Als er integraal gewerkt kan worden, dan doen we dat.
De kaart met speelplekken is geactualiseerd. Deze is te vinden via www.lisse.nl/spelen
Onderhoud aan kunstgras is uitgevoerd. Dit is grotendeels elektrisch uitgevoerd.
Er zijn 3 speelplekken verwijderd. Dit is een onderdeel van het "uitvoeringsplan spelen en bewegen".
Alle speelplekken zijn gecontroleerd op toegankelijkheid voor kinderwagens, rolstoelen en rollators. Waar het nodig was zijn toegangen verbreed, hekken verwijderd en/of stoepranden en straatwerk aangepast.

Overschrijding en onderschrijding op de budgetten

In de exploitatie zien we een onderschrijding van ongeveer €26.000,-. In 2021 zijn minder speelplekken verwijderd dan vooraf is aangegeven. Deze speelplekken zullen in 2022 verwijderd worden.

Straatmeubilair, bebording en bewegwijzering	
Naam Beleidsplan	Niet aanwezig
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	2022
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Niet aanwezig
Looptijd	-
Actualisatie	2022
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Exploitatiebedrag kosten onderhoud	3	19
Exploitatie Uriliften onderhoud	7	7

Uitvoering in 2021
Verschillende werkzaamheden m.b.t. straatmeubilair. Hekken herstellen en plaatsen, afvalbakken en bankjes plaatsen etc.
Groot onderhoud verkeersborden.
Onderhoud Urilift.

Openbare verlichting	
Naam Beleidsplan	Beleidsplan Openbare verlichting
Vastgesteld	2018
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2022
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Alle armaturen in 2030 vervangen door LED
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerplan Openbare Verlichting 2018-2022
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2022
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Investeringsbedragen	177	200
Bedragen t.l.v. exploitatie	78	78

Uitvoering in 2021
In 2018 is het beleids/beheerplan Openbare Verlichting 2018-2022 vastgesteld. Hierin is een programma opgenomen voor de vervanging van lichtmasten door LED-verlichting opgenomen voor 2018-2022 met de financiële gevolgen daarvan.
Op basis van het beleidsplan wordt ieder jaar een deel van de verlichting vervangen door LED-verlichting met als doel om in 2030 t.o.v. 2013 50% energie te besparen. In 2030 is dan alles LED-verlichting.
Door leverings- en capaciteitsproblemen bij de aannemer is het niet gelukt het programma van 2021 volledig uit te voeren. Dit wordt in 2022 ingehaald. Het onderhoud loopt volgens planning.

Civiele kunstwerken	
Naam Beleidsplan	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2018-2022
Vastgesteld	2018
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2022
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2018-2022
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2022
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening M.O.P. Bruggen

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Investeringen		
- Veenenburger Brug (2020)	541	330

Voorziening M.O.P. Bruggen		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Stand per 1 januari	63	71
Storting	56	56
Uitname	37	0
Stand per 31 december	82	127

Uitvoering in 2021
In het beleids/beheerplan civiele kunstwerken 2018-2022 is een programma opgenomen voor onderhoud en de vervanging van de civiele kunstwerken opgenomen met de financiële gevolgen daarvan.
De Veenenburgerbrug is vervangen. De onderhoudswerkzaamheden zijn volgens planning uitgevoerd. Alleen het groot onderhoudswerkzaamheden aan de Ruishornlaanviaduct zijn wegens ziekte doorgeschoven naar 2022.

Baggeren	
Naam Beleidsplan	Baggerbeleids- en beheerplan Lisse
Vastgesteld	2018
Looptijd	2013-2022
Actualisatie	2023
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Baggerbeleids- en beheerplan Lisse
Looptijd	2013-2022
Actualisatie	2023
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening Baggeren

Voorziening baggeren		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Stand per 1 januari	291	551
Storting	70	70
Uitname	58	621
Stand per 31 december	303	0

Uitvoering in 2021
In HLT-verband is een nieuwe baggerbestek voor de uitvoeringsperiode 2020 -2021 aanbesteed en in opdracht gegeven. De werkzaamheden in Lisse zijn eind 2021 afgerond.
Baggeren is tevens een pijler in het Programma Water en Klimaatadaptatie (Integraal Waterbeheerplan) die in het tweede kwartaal van 2022 aan het bestuur wordt aangeboden.
In 2021 is de voorziening baggeren vrijgevallen, vanwege van het ontbreken van een goede onderbouwing van de voorziening. Het baggerbeleids- en beheerplan staat voor 2023 op de planning om geactualiseerd te worden. Het vrijvallen van de voorziening heeft geen gevolgen voor het kwaliteitsniveau.

Oevers	
Naam Beleidsplan	Beleidsplan Oevers 2019-2028
Vastgesteld	2018
Looptijd	2019-2028
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening Beschoeiingen

Voorziening beschoeiingen		
(x € 1.000)	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Stand per 1 januari	370	117
Storting	149	149
Uitname	149	252
Stand per 31 december	370	14

Uitvoering in 2021

De beschoeiing bij de Johan Bachstraat en Klipperdijk is vervangen. In 2021 hebben we de beschoeiing opnieuw geïnspecteerd. De resultaten hebben we vertaald naar het Programma Water en Klimaatadaptatie (Integraal Waterbeheerplan) dat in het tweede kwartaal van 2022 aan het bestuur wordt aangeboden.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beleid valt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Transparantie en risicobeheersing staan centraal in deze wet. Om inzicht te geven in de manier waarop de gemeente dit doet en een beeld te geven van de stand van zaken, gaan we in deze paragraaf in op de ontwikkelingen rond de gemeentelijke financiering, het te voeren beleid op dit gebied en de risico's die we daarbij lopen.

Algemeen

De door de raad in 2014 vastgestelde Nota Financiering vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Hierbij wordt benadrukt dat de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid wordt gevoerd binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).

Welke ontwikkelingen speelden er?

Rente-ontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in maart 2016 de herfinancieringsrente verlaagd naar 0,00% en deze rente is sindsdien onveranderd. Momenteel (januari 2022) bedraagt de geldmarktrente voor aan te trekken driemaands kasgeldleningen -0,35% (0,35% te ontvangen). De vergoedingen bij het schatkistbankieren staan op 0%.
De kapitaalmarktrente voor aan te trekken leningen voor looptijden van 5 en 10 jaar zonder renteherziening bedraagt momenteel resp. 0,21% en 0,48%. De verwachting is dat deze rentetarieven iets zullen stijgen.

Gemeentelijke ontwikkelingen

In 2021 is er een langlopende lening afgesloten met een hoofdsom van € 7.500.000 , een looptijd van 40 jaar en een percentage van 0,445%. De lening is aangetrokken mede in het kader van de kapitaalverstrekking aan Alliander en uitbreiding van het belang in Meerlanden.

Liquiditeitsprognoses

Wekelijks stellen we liquiditeitsprognoses voor de korte termijn op om tijdig te kunnen inspelen op schommelingen in de liquiditeit.

Garantiestelling leningen en verstrekken van leningen

Ons beleid is leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarbij winnen we vooraf informatie in over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij. Indien een andere voorziening beschikbaar is, verstrekt de gemeente uitsluitend aanvullend een lening of garantie.

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Financieringsstatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Ons beleid is uitsluitend gebruik te maken van veilige en inzichtelijke financiële instrumenten.
De Wet Fido geeft normen voor het beperken van risico's. De belangrijkste risicocategorie is het renterisico, waarvan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm belangrijke richtlijnen zijn ter beperking van renterisico's.
De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd tot één jaar. Het totaal van deze leningen mag niet meer bedragen dan 8,5% van de totale lasten op de begroting.
De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar.

De verplichte aflossingen en renteherzieningen op deze leningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten op de begroting. Het doel van deze normen is om financiële problemen te beperken wanneer bij herfinanciering van leningen een rentestijging optreedt.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet staat toe om in 2021 de financieringsbehoefte tot een bedrag van € 4.764.000,- te dekken met kortlopende leningen. Zodra wij deze limiet voor een langere periode (meer dan een half jaar) dreigen te overschrijden, trekken wij een langlopende lening aan of vragen wij (onderbouwd) toestemming aan de provincie om gedurende een bepaalde periode de limiet te mogen overschrijden.

Gelet op de te verwachte relatief lage rente voor kort krediet maken we zoveel mogelijk gebruik van de toegestane norm, tenzij we sterke rentestijgingen verwachten op de kapitaalmarkt.

in € 1.000

	Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	**2021**
1	Begrotingstotaal lasten	56.043
2	Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	4.764
3	Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	1.718
4	Ruimte onder kasgeldlimiet	3.046

Renterisiconorm

	Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	**2021**
1	Renteherziening op langlopende schuld o/g	0
2	Te betalen aflossingen	3.310
3	Renterisico (1 en 2)	3.310
4	Renterisiconorm	11.209
5a	Ruimte onder risiconorm	7.899
5b	Overschrijding risiconorm	

4a	Begrotingstotaal lasten	56.043
4	Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	11.209

De verwachting is dat we voor de komende jaren onder de renterisiconorm blijven.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2021 bedroeg het financieringsoverschot € 8.149.000,-. Dit is een globale berekening van het verschil tussen het totaal van de vaste activa en voorraden grond enerzijds en de vaste financieringsmiddelen anderzijds (reserves, voorzieningen, langlopende leningen). Het werkelijke liquiditeitsoverschot per 1 januari 2021 kan afwijken ten gevolge van debiteuren- en crediteurensaldi en vooruit ontvangen en vooruitbetaalde bedragen.

Financieringsbehoefte (x € 1.000)	**Begroting 1-1-2021**	**Rekening 1-1-2021**
1 Reserves en voorzieningen	25.620	29.935
2 Langlopende leningen	88.821	78.896
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	114.441	108.831
4 Boekw. investeringen, incl. voorraden grond	116.504	100.682
Financieringstekort/overschot (3 – 4)	-2.063	8.149

Schuldpositie en solvabiliteit

Het BBV schrijft een aantal kengetallen voor ter opname in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Omdat een aantal van deze kengetallen verband houdt met de financiering, zijn deze ook hier opgenomen.

Recapitulatie kengetallen	rek. 2020	Begr. 2021	rek. 2021
Netto schuldquote	116,9%	175,9%	121,5%
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	104,2%	158,2%	106,4%
Solvabiliteitsratio	18,8%	14,2%	19,2%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. Lisse heeft dus een hoge schuld. Dit heeft de nodige aandacht van college, raad en provincie. Hetzelfde geldt voor de solvabiliteit.

Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)		rek. 2020	rek. 2021
Vaste schulden	+	78.896	83.336
Netto vlottende schuld	+	1.873	5.221
Overlopende passiva	+	6.365	4.327
Fin. activa (uitsluitend art. 36, d,e,f)*	-	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-	10.775	14.845
Liquide middelen	-	434	224
Overlopende activa	-	5.178	3.229
Totaal		70.747	74.586
Totale baten, excl. mutaties reserves		60.508	61.370
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		116,9%	121,5%

* Betreft art. 36 BBV

d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;

f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote, gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)		rek. 2020	rek. 2021
Vaste schulden	+	78.896	83.336
Netto vlottende schuld	+	1.873	5.221

Overlopende passiva	+	6.365	4.327
Fin. activa (uitsluitend art. 36, b,c,d,e,f)*	-	7.709	9.303
Uitzettingen < 1 jaar	-	10.775	18.845
Liquide middelen	-	434	224
Overlopende activa	-	5.178	3.229
Totaal		63.038	65.283
Totale baten, excl. mutaties reserves		60.508	61.370
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		104,2%	106,4%

* Betreft art. 36 BBV
b. leningen aan:
1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, a, van de Wet fido;
2. woningbouwcorporaties;
3. deelnemingen;
4. overige verbonden partijen;
c. overige langlopende leningen;
d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;
f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Solvabiliteitratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.
De gemiddelde gemeente heeft een solvabiliteitsratio van 32%. De solvabiliteit heeft de nodige aandacht van college, raad en provincie.

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	**rek. 2020**	**rek. 2021**
Eigen vermogen	21.995	23.577
Balanstotaal	117.069	122.855
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal)	18,8%	19,2%

Verstrekte leningen
Ons beleid is leningen en garanties alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd uit hoofde van de 'publieke taak'. Wij gaan hier terughoudend mee om, waarbij garantieverlening de voorkeur heeft.

verstrekte leningen per einde dienstjaar	rek. 2020	rek. 2021
Leningen aan woningbouwcorporaties		
STEK	740.408	713.344
	740.408	713.344
Overige verstrekte langlopende leningen		
Verstrekte startersleningen SVn	861.927	1.111.618
Verstrekte duurzaamheidsleningen SVn	498.720	399.923
Verstrekte funderingsleningen SVn	98.540	62.729
Rekening-courant SVn	1.606.701	1.507.920
Hypothecaire leningen (voormalig) personeel	3.490.852	2.729.347
Geldlening Duimelijntje	15.958	11.170
Geldlening FC Lisse (2012)	150.000	135.000
Geldlening St.Beheer Cluster Meer&Duin	886	-
Lening St. Jenaplanscholen (renteloos)	7.796	6.435
Geldlening St. Jenaplanschool 2012	4.000	-
Geldlening Speelkwartier	232.503	232.503
	6.967.883	6.196.645
Totaal verstrekte leningen	7.708.291	6.909.989

Rentemethodiek

In het vernieuwde BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook verplicht inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering
- het renteresultaat
- de wijze van rentetoerekening.

Door onderstaand overzicht en toelichting in de paragraaf financiering op te nemen wordt invulling gegeven aan deze verplichting.

Renteomslag		1-1-2021
Restant korte financiering		0
Restant lange financiering		78.896.409
Totaal externe financiering		78.896.409
Gewogen gemiddeld rentepercentage externe financiering		2,29%
a1. De externe rentelasten over de korte financiering	+	-4.886
a2. De externe rentelasten over de lange financiering	+	1.856.825
b. De externe rentebaten	-	43.061
Totaal door te rekenen externe rente		1.808.878
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-	34.799
c3. De rentebaten van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	+	
Saldo door te rekenen externe rente		1.774.079
d1. Rente over eigen vermogen	+	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	+	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente		1.774.079
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-	1.888.330
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		-114.251

Alle rente wordt verantwoord op het taakveld 0.5 Treasury. Alle rentelasten en -baten worden direct op dit taakveld geboekt. Voor de inzet van immateriële, materiële en financiële activa (exclusief verstrekte leningen) wordt de rente voor de financiering van deze activa omgeslagen over de betreffende taakvelden (lasten). De reserves worden aangewend als intern financieringsmiddel. Hierdoor hoeft er minder geld geleend te worden op de kapitaalmarkt. Vanaf 2019 wordt conform het advies van de commissie BBV geen rente over de reserves berekend. De afschrijvingen worden direct ten laste gebracht van de diverse taakvelden, waarop de af te schrijven activa betrekking hebben.

EMU-saldo en de Wet HOF

De Wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën) bevat een richtlijn over de tekortnorm voor de decentrale overheden. Dit houdt in dat aan de kasstroom van de lagere overheden gezamenlijk (EMU-saldo) een maximum is gesteld. EMU stat voor Economische en Monetaire Unie.
Hiervan afgeleid heeft iedere gemeente een zogenaamde referentiewaarde (fictief aandeel). Voor Lisse bedraagt deze ± € 1,9 miljoen.

Overzicht EMU-saldo

Sinds 2006 zijn gemeenten verplicht een raming van de eigen 'bijdrage' aan het EMU-saldo op te nemen. Aanleiding hiervoor was de overschrijding van de norm van het EMU-tekort van 3% waar Nederland in het verleden mee werd geconfronteerd. Om de cijfers tussen verschillende landen goed te vergelijken zijn in de Europese Unie afspraken gemaakt over de wijze van berekening van het EMU-saldo.
Het EMU-saldo wordt berekend op kasbasis, dus de feitelijke geldstromen die in een jaar plaatsvinden. Een negatief EMU-saldo wil niet zeggen dat de gemeente onmiddellijk een probleem heeft, omdat de gemeente werkt met het baten- en lastenstelsel. De prognose van het EMU-saldo van de gemeente Lisse ziet er als volgt uit:

	EMU saldo Jaarrekening (x € 1.000)		2021
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan of onttrekking uit reserves	+	1.582
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	3.370
3	Bruto dotaties aan de voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	-715
4	Uitgaven aan investeringen in (im) materiële vast activa die op de balans worden geactieerd	-	5.577
5	De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte bijdragen van Rijk, Pro vinc ie, EU en overigen	+	-18
6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im) materiële vast activa	-	0
6b	Boekwinst op desinvesteringen in (im) materiële vast activa	-	0
7	Uitgaven aankoop van grond en uitgaven van bouwrijp maken	+	0
8a	Verkoopopbrengsten van grond	-	0
8b	Boekwinst op grondverkopen		0
9	Betalingen ten laste van voorzieningen	-	977
10	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	0
	Saldo		-2.335

Paragraaf Bedrijfsvoering

Gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie HLTsamen

De bedrijfsvoering van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling HLTsamen. HLTsamen is een ambtelijke werkorganisatie, de gemeenten zijn bestuurlijk zelfstandig. In de organisatievisie HLTsamen is opgenomen dat:
'de werkorganisatie - in opdracht van de gemeentebesturen – een krachtige, inventieve partner en dienstverlener voor inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties is.'

De werkorganisatie HLTsamen ondersteunt de zelfstandige gemeentebesturen bij de strategische denkkracht en de uitvoering van hun taken. De aandacht van HLTsamen richt zich daarbij op de realisatie van de visie en de ambities op het gebied van kwaliteit, kostenreductie, kwetsbaarheid en een verbeterde strategische positie (3K's en S).

Voor de bedrijfsvoeringsorganisatie HLTsamen was in het Concernplan 2021 een aantal belangrijke thema's en speerpunten benoemd dat een relatie heeft met de 3K's en S.

- versterken strategische positie;
- informatieveiligheid;
- ontwikkeling van een integraal werkconcept gericht op de toekomst;
- verbetering kwaliteit voorstellen bestuurlijke besluitvorming;
- doorontwikkeling van datagedreven sturen;
- professionalisering communicatie aan de hand van bestuurlijke speerpunten;
- grip op inzet van middelen;
- sturen op competenties en gedrag;
- aandacht voor de toenemende werkdruk en verhouding werk en beschikbare capaciteit.

De verwachting was echter dat corona een ondergeschikte rol zou gaan spelen. Helaas was de werkelijkheid anders. Daardoor hebben we niet alleen geacteerd op de bestaande taken en rollen maar ook een crisisorganisatie operationeel gehouden op een kwalitatief hoog niveau om de verbinding met de samenleving te behouden. Dit heeft wel zijn effect gehad op de voorgenomen uitvoering van de speerpunten. Ondanks corona is HLTsamen doorgegaan met het verder verbeteren en ontwikkelen van de organisatie. Belangrijkste focus is en blijft de realisatie van de visie en daarmee de ambities op het gebied van kwaliteit, kostenreductie, kwetsbaarheid en de verbeterde strategische positie.

Onderstaand gaan we kort in op de speerpunten. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de jaarrekening 2021 van HLTsamen.

Strategische positie
De als gevolg van corona beperkte mogelijkheden om fysieke bijeenkomsten te beleggen, hebben een negatieve invloed gehad op versterking van de strategische kracht van organisatie en bestuur. Juist de dynamiek van het gesprek en de betrokkenheid op elkaar is een investering in de ambtelijke en bestuurlijke (strategische) kracht. Toch zijn er in 2021 stevige stappen gezet. Als we bijvoorbeeld kijken naar de ambtelijke en bestuurlijke rol en positie die we innemen in regionale samenwerking op het gebied van de regionale strategische ruimtelijke agenda, de regionale energietransitie, het regionale mobiliteitsbeleid en de invloed vanuit HLT op de (sub)regionale dossiers in de sociale agenda, zien we dat we ambtelijk en bestuurlijk nog steeds aan invloed winnen.

Kosten
De in deze Programmarekening opgenomen kosten van de bedrijfsvoeringsorganisatie HLTsamen zijn gebaseerd op de uitvoering van de bestuurlijke programma's van de drie deelnemende gemeenten.
De basis is hiervoor gelegd in het bedrijfsplan van HLTsamen. De drie K's (kwaliteit, kostenreductie en kwetsbaarheid) zijn voor HLTsamen leidend in de realisatie van de gestelde doelen.
De bijdrage aan HLTsamen is voor 2021 uitgekomen op € 13.582.000.

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid
Op 17 oktober 2019 heeft uw raad de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Lisse 2019 vastgesteld. Hierin is bepaald dat het college de doelmatigheid onderzoekt en de doeltreffendheid toetst. Jaarlijks voor 1 april zenden wij u een onderzoeksplan toe. In de bestuursrapportages en de jaarrekeningen geven wij de voortgang aan van de onderzoeken, de rapportages en de ontwikkelplannen.

2021
De werkdruk in de organisatie was fors in 2021 en de lopende onderzoeken 2020 en 2021 hebben daardoor vertraging opgelopen. We ronden het 213a onderzoek *Sturen op Gemeenschappelijke regelingen* in 2022 af. Daarnaast starten we in 2022 met het 213a onderzoek *Afhandelen klantvragen* uit 2021 en wijzen we de geplande *Financiële evaluatie inbrengpercentages HLTsamen* aan voor een 213a onderzoek in 2022.

Het onderzoek *Anterieure overeenkomsten* uit het Onderzoeksplan 2020 is afgerond. Op 22 maart 2022 is de rapportage Anterieure overeenkomsten door ons vastgesteld. De belangrijkste ontwikkelpunten zijn samengevat:
- geef in de college- en raadsvoorstellen *Bestemmingsplanwijziging* aan welke beleidsdoelen in de onderhandelingen zijn overeengekomen en die door middel van de Anterieure overeenkomst worden gerealiseerd;
- breng de Leges Omgevingsvergunning in overeenstemming met de kosten en hanteer de meest recente plankostenscan;
- stuur op en monitor de uitvoering van de Anterieure overeenkomsten;
- verwerk afgesloten Anterieure overeenkomsten in de begroting via een wijziging of in een Planning & control rapportage.

Domein Ruimtelijke ontwikkeling heeft het Ontwikkelplan Anterieure overeenkomsten samengesteld en het management heeft daar mee ingestemd.

2020
De rapportage *Succesvol inkopen* (Onderzoeksplan 2020) is door ons op 23 maart 2021 vastgesteld. In het proces van waarderend onderzoek is naar voren gekomen dat onderzoek naar alleen het inkoopbeleid te beperkt is. Het onderzoek is dan ook uitgebreid van het *Inkoopbeleid* naar het *Succesvol inkopen* door werkorganisatie HLTsamen. In de rapportage *Succesvol inkopen* is een ontwikkelplan opgenomen met een acht ontwikkelpunten en daarbij behorende acties. Eind 2021 zijn de belangrijkste ontwikkelpunten opgepakt. Het inkoopbeleid is in concept gereed. In 2022 wordt het inkoopproces geactualiseerd en binnen HLTsamen geïmplementeerd. In 2022 worden trainingen georganiseerd om het inkoopproces binnen HLTsamen te professionaliseren. Daarna kan met name het inrichten van de rol en positionering van de contactpersoon inkopen en het opdrachtgeverschap naar Stichting RIJK worden uitgewerkt.

Informatieveiligheid en ENSIA
In 2020 zijn een aantal verbeterpunten geformuleerd om naar een voldoende niveau van informatiebeveiliging te groeien. De noodzaak van deze verbeterpunten kwam ook naar voren in de ENSIA uitslagen van 2020. Hier zijn sterke bevindingen gedaan gepaard met een dringend advies

om de benodigde maatregelen te implementeren om verder onderzoek van het ministerie te voorkomen.

Om hier invulling aan te geven zijn in 2021 zijn de eerste stappen gezet richting de professionalisering en structurering van informatiebeveiliging binnen HLTsamen en hiermee invulling te geven aan de adviezen van 2020. In het tweede kwartaal van 2021 is het strategisch informatiebeveiligingsbeleid 2021-2023 vastgesteld. Het informatiebeveiligingsbeleid draagt onder meer bij aan de vormgeving van de beveiliging van persoonsgegevens en andere (vertrouwelijke) informatie binnen de processen van de organisatie, en de verantwoordelijkheid daaromtrent.

In het derde kwartaal van 2021 heeft er een personele wisseling plaatsgevonden en is er een nieuwe Chief Information Security Officer (CISO) aangesteld. Voor de resterende periode van 2021 is er hard gewerkt met de organisatie aan de verbetermaatregelen die vanuit de ENSIA geadviseerd zijn. In samenwerking met Burgerzaken, I&A en Facilitaire Zaken zijn de maatregelen uitgevoerd. Dit heeft er in geresulteerd dat de ENSIA-score voor 2021 beduidend beter is. Dit betekent dat we in 2021 een voldoende hebben behaald in het kader van de ENSIA, maar dat er nog genoeg opgaves liggen om te groeien naar een ruime voldoende en in control te blijven als organisatie.

In het vierde kwartaal van 2021 is gewerkt aan het structuren van de organisatie en de betrokkenheid van de CISO bij verschillende onderwerpen en vraagstukken. Zo is de CISO een vast onderdeel geworden van het Strapp, het gremium waarin ideeën worden besproken met een i-component, zoals de aanschaf van een applicatie. Hierdoor wordt informatiebeveiliging vanaf het eerste idee geborgd en getoetst.

Daarbij is de rol van Technical Information Security Officer (TISO) aan het eind van 2021 geïntroduceerd, voorlopend op de officiële aanstelling in januari 2022. Met deze rol wordt een sterk duo gevormd met de CISO en de TISO binnen HLTsamen, waarbij techniek en organisatie samenkomen.

In de laatste weken van 2021 heeft een informatiebeveiligingsincident voorgedaan. Dit incident, bekend onder de naam Log4J, betrof een internationale kwetsbaarheid van software. Complicerende factor in deze crisis was de grote potentiële scope van de kwetsbaarheid, aangezien deze mogelijk ook aanwezig was bij onze leveranciers. De adequate inzet van het crisisteam heeft er toe geleid dat de kwetsbaarheid niet is uitgebuit bij HLTsamen en dat onze dienstverlening weinig tot geen hinder heeft ondervonden van het handelen van het crisisteam. Daarbij was de betrokkenheid van het crisisteam, medewerkers, directie en bestuur benoemingswaardig hoog. Dit toont dan ook op zijn minst aan dat bewustwording binnen de organisatie groeit.

De lessen uit de ENSIA 2021, de Log4J-crisis en de groei van het afgelopen jaar vormen dan ook een goede basis voor de opgaven in 2022.

Integraal werkconcept
In 2021 heeft de projectgroep Integraal werkconcept hard gewerkt om samen met de directie, concern- en teammanagers, de OR, en met de input vanuit de organisatie en ervaringen van vele gemeentes een nieuw werkconcept ontwikkeld: werk waar het werkt. HLTsamen zet hiermee een stap in een nieuwe manier van werken waar de standaard werkplek op kantoor niet meer leidend is en meerdere varianten mogelijk zijn, passend bij de werkzaamheden. De motivatie voor dit concept komt vooral voort uit de behoefte aan en de noodzaak van innovatie en ontwikkeling. Als organisatie wil HLTsamen mee blijven doen met de wereld om haar heen en dat vraagt hetzelfde van de mensen die er werken. Corona heeft hierin voor een stroomversnelling gezorgd: thuiswerken als onderdeel van de Corona maatregelen heeft de ogen geopend voor wat er allemaal kan buiten de standaard kantoorwerkplek.

Vanuit P&O is er aandacht voor het monitoren van de vitaliteit van onze medewerkers te monitoren, inclusief arbo en preventie. Het verhogen van digitale vaardigheden van onze medewerkers, veilig omgaan met onze werkomgeving buiten en op kantoor en support waar dat nodig is, zijn ook onderdelen van het werkconcept. In 2022 zal nog geïnvesteerd worden in het online vergaderen. Tevens zal er een evaluatie plaatsvinden van het nieuwe werkconcept. De organisatie gaat onder meer samen leren hoe het is om op deze manier te werken, waar we gaan bijschaven en welke nieuwe behoeftes er ontstaan, om zo uiteindelijk te komen tot een huisvestingsvisie voor de langere termijn, waarbij ook de besturen nauw bij betrokken zullen worden.

Verbetering kwaliteit voorstellen bestuurlijke besluitvorming
In mei 2021 is een nieuw teamonderdeel ingericht binnen Team Bestuurs- en Managementondersteuning: bureau BBV (Bestuurlijke BesluitVorming). Doel van de oprichting van bureau BBV is het verhogen van de kwaliteit van de Bestuurlijke Besluitvorming binnen HLTsamen. Bureau BBV is het centrale punt binnen de organisatie waar medewerkers terecht kunnen met al hun vragen over het proces rond bestuurlijke besluitvorming en voor advies bij het schrijven en in de routing brengen van voorstellen. Het voordeel van de samenwerking komt hierin ook naar voren. Dus een gezamenlijke aanpak met waar nodig couleur locale.

De doelstelling dat 70% van de voorstellen voldoet aan de kwaliteitsnormen van de organisatie, willen we onder meer bereiken door meer vanaf het begin betrokken te zijn bij opstellers. Hiervoor organiseren we per domein intaketafels waar opstellers voordat ze gaan schrijven al terecht kunnen voor advies. Hierbij kijken we ook naar de Raadsplanningen. Door opstellers vanaf het begin te koppelen aan vaste adviseurs ontstaan er korte lijnen die de kwaliteit van het voorstel uiteindelijk ten goede komen. Door vanaf het begin actief te adviseren en communiceren worden er kwalitatief betere voorstellen ingediend. De wekelijkse regiegroep zorgt ervoor dat er alleen voorstellen op de collegetafels komen, die getoetst zijn op de belangrijkste punten.

Datagedreven Sturen
In 2021 is het Programma Datagedreven Sturing (hierna: DgS) verder tot volwassenheid gebracht. Er is geïnvesteerd in het programmateam, maar ook in techniek, zoals een datawarehouse. Het team heeft werkwijzen en vaardigheden ontwikkeld om DgS-producten te ontwerpen en te bouwen. Er is vooral veel aandacht besteed aan afstemming op behoeften vanuit de vakafdelingen, maar ook aan privacy-kwesties. Er is een speciale voorziening geïmplementeerd om persoonsgegevens ‘aan de bron’ te anonimiseren of pseudonimiseren.

De DgS-producten die nu worden opgeleverd, zijn meestal nog ‘beschrijvend’ van aard. Er is nog weinig ervaring met verklarende of zelfs voorspellende analyses. Om op dat niveau te komen, is meer kennis en tooling nodig op het gebied van onder meer kunstmatige intelligentie. Dat is niet haalbaar binnen de bestaande formatie, maar wel een ontwikkelmogelijkheid voor de toekomst. Er zijn in 2021 diverse toepassingen op het gebied van geo-informatie ontwikkeld, om te verkennen hoe we geo-producten kunnen integreren met andere informatieproducten.

De ontwikkelde producten zijn nog niet altijd goed zichtbaar voor managers en bestuurders. Ze zijn nog niet altijd verankerd in overlegstructuren, beleidscycli, communicatie met besturen en externe communicatie. Dit heeft te maken met de data-volwassenheid van de organisatie: de informatieproducten die nu worden ontwikkeld, worden vooral gebruikt door bv. beleidsmedewerkers en programmamanagers. Zij verwerken de informatie uit de DgS-producten in beleidsdocumenten, presentaties, evaluaties en dergelijke. Er is in 2021 op diverse manieren gewerkt aan het verhogen van de data-volwassenheid van de organisatie: uiteindelijk moeten informatieproducten direct beschikbaar komen aan meer collega’s, maar ook aan bestuurders, ketenpartners, bedrijven en burgers. Hiermee gaan we in 2022 uiteraard door.

Eind 2021 zijn voorbereidingen getroffen voor het verankeren van de DgS-activiteiten in de lijn. Per 1 januari 2022 wordt het ontwikkelen van informatieproducten niet langer aangestuurd vanuit een tijdelijke programmastructuur, maar is DgS onderdeel is van de reguliere dienstverlening door Team Informatisering & Automatisering. Hiermee worden belangrijke onderdelen van het DgS-programma opgeleverd. Het programma richt zich nu met name op het verder uitwerken van de benodigde randvoorwaarden (o.a. techniek) maar ook op het opzetten van regionale samenwerking (met name met gemeenten Katwijk en Noordwijk). Die samenwerking is van belang omdat verdere professionalisering op DgS-gebied kennis vereist die op grotere schaal beter kan worden opgebouwd en vastgehouden.

Focus op communicatie
In 2021 is vanuit bedrijfsvoering een belangrijke stap gezet in de verdere professionalisering. Als gemeenten willen we echt in contact zijn met inwoners, ondernemers en organisaties. We geven prioriteit aan onderwerpen waaraan bestuurders de meeste waarde hechten én die de samenleving het eest bezighouden. Vakambtenaren, management en Team Communicatie geven advies, het uiteindelijke besluit voor de prioriteiten ligt bij het college. Met deze werkwijze zijn we klaar voor de toekomst. We maken helder inzichtelijk waar de prioriteiten van bestuurders en samenleving liggen. En op die onderwerpen laten we zien dat we ambitie en kwaliteit leveren.

Met deze werkwijze levert Team Communicatie proactieve ondersteuning. Zo helpen we bij het ontwikkelen van de communicatiestrategie en de bijbehorende kernboodschappen. We zoeken actief contact met de omgeving (omgevingsanalyses) en met de media (perswoordvoering). We helpen lange radiostiltes te voorkomen, onderzoeken gericht wat onze acties opleveren en zoeken actief naar kansen (bijvoorbeeld project- en praktijkvoorbeelden).
De samenwerking tussen Hillegom, Lisse en Teylingen maakt het mogelijk om te komen tot één gezamenlijke communicatiestrategie die we dan per gemeente kunnen vertalen. Waar nodig werken we met accentverschillen in de kernboodschap en (in beperkte mate) de communicatieactiviteiten. Dus een gezamenlijke, strategische aanpak met waar nodig couleur locale.

Grip op inzet van middelen
In 2021 is een managementrapportage voor sturing van de HLT-werkorganisatie ontwikkeld die meer inzicht geeft in het kostenverloop gedurende het jaar. Hierdoor kunnen we steeds meer sturen en anticiperen op ontwikkelingen. Tevens is een werkgroep bestaande uit een vertegenwoordiging van de raden van de drie gemeenten en de griffies actief bezig met de doorontwikkeling en verbetering van de P&C-cyclus. Dit loopt in 2022 door.

Van P&O naar HRM
P&O is niet alleen een stuwende kracht achter de organisatie-ontwikkeling, maar richt zich ook op de voorbereidingen voor strategisch personeelsmanagement. De visie is om de mens te verbinden met de organisatie en de omgeving, zodat de talenten van de medewerkers optimaal kunnen worden ingezet, de organisatie de juiste talenten heeft, en een ontwikkeling doormaakt die past bij de continue veranderende omgeving, nu en in de toekomst. Competenties en gedrag spelen hierin een belangrijke rol. Aandacht voor de hoge werkdruk en verhouding werk en beschikbare capaciteit zijn belangrijke onderwerpen voor behoud van werkplezier en vitaliteit van onze organisatie, in een steeds krappere arbeidsmarkt en met de effecten van de coronacrisis.
Binnen P&O is hard gewerkt om de basis op de orde te krijgen en de voordelen van automatisering verder te benutten. Arbeidsmarktcommunicatie sluit nu beter aan op de visie HLTsamen en de voorbereidingen voor HR zijn getroffen.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft en medeverantwoordelijkheid draagt(mede-eigenaarschap). Van een financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is wanneer de verbonden partij failliet gaat en/of in de financiële problemen komt, en waarbij de daaraan verbonden kosten verhaald kunnen worden op de gemeente.
Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente (in de persoon van een wethouder, raadslid of ambtenaar) zeggenschap kan uitoefenen via een zetel in het bestuur of stemrecht.

Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, nv's en bv's) organisaties zijn. Vanwege de risico's die de gemeente met dit mede-eigenaarschap loopt, geldt voor deze partijen een bijzonder sturings- en beheersingssysteem (*governance*). Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 15 uit het BBV, de algemene visie op het inschakelen van een verbonden partij, de ontwikkelingen die er spelen en de voorgeschreven lijst van verbonden partijen.

Uitgangspunt is dat de gemeente uitsluitend overgaat tot samenwerking met een verbonden partij als dat bijdraagt aan de behartiging van het openbaar belang en het bevorderen van de doelmatigheid daarvan.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Als gevolg op de nota Verbonden partijen, die de raad op 22 februari 2018 vaststelde, is er een governance-regime voor prioritaire gemeenschappelijke regelingen vastgesteld. De vier grote gemeenschappelijke regelingen worden periodiek besproken in de expertteams. Dat zijn: Holland Rijnland, werkorganisatie HLTsamen, Provalu en de Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek. Recent is een evaluatierapport verschenen.

<u>Stand van zaken wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)</u>
Op 14 december 2021 heeft de Eerste Kamer ingestemd met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Hiermee wordt de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerking versterkt. Volksvertegenwoordigers krijgen zo meer mogelijkheden om hun controlerende rol in dit soort samenwerkingen in te vullen en te versterken. De gewijzigde wet treedt op 1 juli 2022 in werking.

Met deze wijziging wordt de betrokkenheid van volksvertegenwoordigers bij het bestuur van een samenwerkingsverband verbeterd. Zo krijgen de volksvertegenwoordigers meer invloed op besluiten van een gemeenschappelijke regeling, bijvoorbeeld via zienswijzen of door het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden bij zware regelingen. Ook krijgen volksvertegenwoordigers meer mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het functioneren van een regeling, bijvoorbeeld via verplichte afspraken over evaluatie van de regeling en de verplichting om scherpere afspraken te maken over (financiële) gevolgen van uittreding van deelnemers. Daarnaast komen er extra controlebevoegdheden, zoals de mogelijkheid om een enquête in te stellen over het functioneren van de gemeenschappelijke regeling. Wel dienen alle betrokken volksvertegenwoordigers met deze enquête in te stemmen.

De nieuwe Wgr treedt op 1 juli 2022 in werking. Het deel van de wet dat rechten geeft aan volksvertegenwoordigers gaat dan direct in. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande

gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bijvoorbeeld uittreding of evaluatie) geeft de wet een implementatieperiode van 2 jaar.

Overzicht met verbonden partijen

De lijst van verbonden partijen bevat de informatie zoals is aangegeven in artikel 15 van het BBV. Hierbij onderscheiden we de vier categorieën:

- gemeenschappelijke regelingen
- vennootschappen en coöperaties
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen

Per verbonden partij maken we duidelijk wat het belang van de gemeente is, maar ook welk openbaar belang daarmee wordt gediend en hoe groot dat belang is. Daarbij vermeldt deze lijst de financiële informatie over de verbonden partijen en eventuele risico's voor de gemeente.

De paragraaf is niet gericht op het gemeentelijk mede-opdrachtgeverschap dat zich richt op de prestaties van de verbonden partij, als bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Die rol komt terug in de reguliere begrotingsprogramma's, net zoals dat gebeurt voor de andere samenwerkingspartners, niet zijnde verbonden partijen.

Totaal overzicht bijdragen aan verbonden partijen

Naam	Begroot 2021	Realisatie 2021
1. Gemeenschappelijke regelingen		
HLTsamen	€ 13.780.000	€ 13.546.000
Holland Rijnland	€ 784.374	€ 784.374
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	€ 12.166.220	€ 11.250.918
Werkvoorzieningenschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu	€ 208.000	€ 208.000
Regionale dienst openbare gezondheidszorg HECHT Hollands Midden	€ 1.385.000	€ 1.385.000
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	€ 1.460.559	€ 1.460.560
Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	€ 678.000	€ 616.182
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)	€ 107.479	€ 147.441
Samenwerking Belastingen Bollenstreek	€ 493.605	€ 527.139
2. Vennootschappen en coöperaties		
De Meerlanden N.V.	€ 3.508.816	€ 2.017.593
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ n.v.t.	€ n.v.t.
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)	€ n.v.t.	€ n.v.t.
Alliander N.V.	€ n.v.t.	€ n.v.t.
3. Stichtingen en verenigingen		
Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)	€ 142.244	€ 142.244
4. Overige verbonden partijen		
Totaal	€ 34.714.297	€ 32.085.451

1. Gemeenschappelijke regelingen

HLTsamen			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De werkorganisatie biedt een kwalitatief, hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de 'klanten' van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit zes leden van de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen: van elke gemeente de burgemeester en een wethouder.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens in het bedrijfsplan opgenomen verdeelsleutel.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van deze verdeelsleutel.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 230	€ 923
	Vreemd vermogen	€ 10.932	€ 9.974
	Resultaat		€ -
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Uitvoering geven aan het bedrijfsplan vastgesteld in de raden van de aangesloten gemeenten. Focus ligt op het gebied van kwaliteit, kostenreductie, kwetsbaarheid en de verbeterde strategische positie.		

Holland Rijnland	
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 33 leden waarvan drie leden afkomstig uit de gemeente Lisse. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit acht leden waarvan één lid afkomstig uit de gemeente Lisse.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.

Kerncijfers	*(Bedragen x € 1.000)*	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 3.120	€ 1.667
	Vreemd vermogen	€ 51.949	€ 58.809
	Resultaat		€ 992
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De Regionale Omgevingsagenda Holland Rijnland 2040 (ROA) en de Regionale Strategie Mobiliteit (RSM) zijn op 30 juni j.l. door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De ROA en RSM zijn een belangrijke eerste stap voor het realiseren van een aantal grote maatschappelijke opgaven die integrale ruimtelijke afwegingen op regionaal niveau vragen. Scherpere integrale ruimtelijke keuzes zijn nu nodig, evenals concretisering van gezamenlijk op te pakken activiteiten om gezamenlijke ambities waar te maken. Hierbij valt te denken aan gerichte versterking van ambtelijke en bestuurlijk netwerken, beïnvloeding van beleidsagenda's van andere overheden en creëren van de investeringsbereidheid van gemeenten, provincies en Rijk voor gezamenlijk geprioriteerde regionale projecten. Daarbij wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte programmatische aanpak langs de volgende lijnen: • verstedelijkingsas Katwijk-Leiden-Alphen aan den Rijn met aanhaking van Noordwijk (NL-Space) voor de versterking van de kennisas; • toekomstbestendig landelijk gebied (veenweide en droogmakerijen); • integrale gebiedsontwikkeling noordelijke Duin- en Bollenstreek in wisselwerking met Noord Holland Zuid. En in aansluiting daarop wordt gewerkt aan de aanpassing van de governance en vergaderstructuur. Voorts wordt nagedacht over een vervolg op de Regionale Energie Strategie 1.0 en wordt gewerkt aan een bestuursopdracht wonen die moet leiden tot een actualisatie van de Regionale Woonagenda.		

Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	
Vestigingsplaats	Lisse
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur telt twee wethouders per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur heeft één wethouder per deelnemende gemeente.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.

Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ -	€ -
	Vreemd vermogen	€ 7.495	€ 6.784
	Resultaat		
Risico's	Het aantal bijstandsklanten stijgt naar verwachting in 2022 als een economisch gevolg van de coronacrisis.		
Ontwikkelingen	De verwachte stijging van de uitgaven voor de Wmo, vooral bij de post Begeleiding. De invoering van het abonnementstarief voor de eigen bijdrage. De verwachte stijging van Participatiewet uitgaven, vooral door de loonkostensubsidies. Voor 2020 wordt gewerkt met een kadernota. De voorbereiding van de nieuwe Wet inburgering voor een grotendeel is afgerond. De Verordening Wet Inburgering is vastgesteld. Het beleidsplan Schulddienstverlening 2022-2025 is vastgesteld. Startpunt geldzaken is uitgebreid met geldplan 'Werkloosheid'. De regeling TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) is uitgevoerd. Het besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) is tijdelijk verruimd geweest tot 1 januari 2022.		

Werkvoorzieningenschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Provalu begeleidt de plaatsing van mensen met een arbeidsbeperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt naar passend werk en/of dagbesteding en is het re-integratie en ontwikkelingsbedrijf van de regio Kust-, Duin, en Bollenstreek.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit één wethouder per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur bestaat uit één wethouder.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	**(Bedragen x € 1.000)**	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 6.181	€ 4.450
	Vreemd vermogen	€ 4.424	€ 3.080
	Resultaat		€ -145
Risico's	Provalu heeft kenbaar gemaakt dat beschut werken een negatieve businesscase oplevert. De financiële onderbouwing hiervoor volgt in 2022.		
Ontwikkelingen	Op 23 september 2021 zijn de MareGroep en Servicepunt Werk (SPW) geïntegreerd: ze gaan verder onder de naam Provalu. Een nieuwe organisatie met een nieuwe naam en gestroomlijnd proces voor het best mogelijke resultaat en de beste uitstroom. Slimmer, beter en goed herkenbaar voor medewerker, klant en werkgever.		

Regionale dienst openbare gezondheidszorg HECHT Hollands Midden			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden heet sinds oktober 2021 Hecht. De uitvoerende eenheden zijn de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden. Doel is de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de achttien deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 7 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	De kosten van HECHT Hollands Midden worden gedragen door de deelnemende gemeenten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 7.714	€ 9.681
	Vreemd vermogen	€ 41.089	€ 46.615
	Resultaat		€ 1.828
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Het proces om de rollen van opdrachtgever en opdrachtnemer uit te splitsen, het vastleggen van een helder (en haalbaar) takenpakket en het introduceren van een solide financieringssystematiek wordt in 2020 afgerond. De belangrijkste thema’s voor 2020 zijn: Preventie, waarbij vooral aandacht is voor roken, overmatig alcoholgebruik, (ernstig) overgewicht, depressie en diabetes. Daarnaast gezondheidsbescherming (infectiezieken bestrijding, antibiotica resistentie) en het stabiliseren van het terugbrengen van gezondheidsverschillen tussen laag- en hoogopgeleiden. De veranderende rol van de centrumgemeente met taken op het gebied van de Maatschappelijke Zorg, de Wvggz en daaraan gerelateerd de ontwikkeling van een Zorg en Veiligheidshuis, heeft consequenties voor taken binnen de organisatie van HECHT HM. Tot slot neemt de Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) een belangrijke plaats in, met name wat betreft de doorontwikkeling van Veilig Thuis.		

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)			
Vestigingsplaats			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De achttien burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het Dagelijks Bestuur is samengesteld uit zes burgemeesters onder wie de burgemeester van Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 7.519	€ 6.134
	Vreemd vermogen	€ 34.497	€ 42.381
	Resultaat		€ 589
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Nieuw Regionaal Risicoprofiel VRHM, Beleidsplan 2020-2023 en Crisisplan: Eind 2019 wordt het nieuwe beleidsplan vastgesteld door het bestuur van de veiligheidsregio. Dit strategisch beleidsplan geeft richting aan de inspanningen door de veiligheidsregio en beschrijft de te behalen prestaties. Het beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel. Het risicoprofiel geeft niet alleen inzicht in waarschijnlijkheid en impact van risico’s, maar ook de rol in het bijbehorende netwerk en inzicht in (risico- en crisis) beheersmaatregelen. Het risicoprofiel vormt de basis en de twee plannen dienen ter input voor het op te stellen crisisplan (crisisbeheersingsorganisatie). In het crisisplan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten vastgelegd voor de bestrijding van rampen en crisis.		

Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	
Vestigingsplaats	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Uitvoering van de VTH-A taken (Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving en Advies) volgens de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het AB en is afhankelijk van de gemeentebijdrage in versus totale begroting. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden waarvan één uit de gemeente Lisse. Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan twee bestuursleden afkomstig uit de gemeente Lisse.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren.
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.

Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 594	€ 1.384
	Vreemd vermogen	€ 11.788	€ 11.269
	Resultaat		€ 567
Risico's	Er hebben zich geen risico's voorgedaan.		
Ontwikkelingen	Ondanks het uitstel van de Omgevingswet zijn er in 2021 wel voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor de overdracht van de Bodemtaken. Zo hebben we gewerkt aan het opstellen van een regionale bodemkwaliteitskaart en de regionale nota bodembeheer.		

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De VAB verzorgt voor de vijf deelnemende gemeenten de overslag en afvoer van verbrandbaar en composteerbaar/vergistbaar afval.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit vijf leden: één wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	**(Bedragen x € 1.000)**	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 31	€ 206
	Vreemd vermogen	€ 486	€ 272
	Resultaat		
Risico's	Het is nog niet duidelijk wat de resultaten zijn of worden van het aan- of inbestedingstraject, en wat daarvan de mogelijke financiële consequenties zijn.		
Ontwikkelingen	De huidige contracten (restafval,GFT en stationsexploitatie) lopen 2023 af. Daarnaast is het overslagstation sterk verouderd. Een projectgroep onderzoekt en verzorgt de contractsituatie na het aflopen van de huidige contracten. Daarbij wordt, naast aanbesteden, ook onderzoek gedaan naar inbesteden (samenwerking met publieke- en private marktpartijen).		

Samenwerking Belastingen Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Noordwijk		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Belastingen Bollenstreek verricht voor een aantal gemeenten de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen: wet WOZ, aanslagoplegging, invordering, kwijtschelding en bezwaarschriften.		
Bestuurlijk belang			
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
	Resultaat		
Risico's	Geen bijzondere risico's		
Ontwikkelingen	In 2021 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar samenwerking met het samenwerkingsverband belastingen GBKZ (gemeente Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort). Het onderzoek naar samenwerking is on hold gezet. De reden daarvan is niet bekend. De extra kosten zijn opgenomen in de jaarrekening 2021.		

2. Vennootschappen en coöperaties

De Meerlanden N.V.			
Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Overheidsbedrijf Meerlanden zorgt voor een duurzame inzameling van het huishoudelijk afval, gebaseerd op het landelijke VANG-beleid: Van Afval Naar Grondstof. Doel is maximaal 100 kilogram restafval per jaar per inwoner.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang			
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 29.004	€ nnb
	Vreemd vermogen	€ 26.440	€ nnb
	Resultaat		€ nnb
Risico's	De (uniforme) tarieven zijn gebaseerd op (werkelijke) kostenallocatie. Dat betekent dat meer-/minderkosten doorberekend worden naar de aangesloten gemeenten. Eerdere gunstige tarieven, verkregen uit individuele onderhandelingen, zouden kunnen vervallen. Andersom kan ook het geval zijn.		

Ontwikkelingen	Meerlanden, als gezamenlijk overheidsbedrijf, verzorgt zijn diensten steeds meer op basis van uniforme tarieven. Dit betekent dat de aangesloten gemeenten evenredig belast worden met de kosten. Daarnaast investeert en innoveert Meerlanden (in afvalbeleid en openbare ruimte) in een verdere ontwikkeling naar een duurzame, circulaire economie. Bijvoorbeeld in niet-chemische onkruidbestrijding. In 2021 heeft ook gemeente Noordwijk zijn afvalbeheertaken ondergebracht bij Meerlanden.

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	GOM is een uitvoeringsorganisatie zonder publiekrechtelijke taken. Bij GOM zijn vijf gemeenten in de Duin- en Bollenstreek betrokken. De regio Holland Rijnland en meer in het bijzonder het gebied van de Duin- en Bollenstreek heeft een sterke internationale concurrentiepositie in de tuinbouwsector waar het gaat om bloemen, bollen en vaste planten. Partijen willen deze internationale concurrentiepositie behouden, uitbouwen en versterken door een integrale gebiedsontwikkeling waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan een integrale ruimtelijke herstructurering van het gebied van de Duin- en Bollenstreek. De herstructurering van de Greenport vraagt een integrale en bovenlokale aanpak.		
Bestuurlijk belang	Lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: 1 wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Er is geen sprake van een jaarlijks bijdrage.		
Financieel belang	De gemeente heeft zich (evenals de andere vier deelnemende gemeenten) garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 390	€ 325
	Vreemd vermogen	€ 19.180	€ 18.155
	Resultaat		
Risico's	Uitgangspunt van de GOM is een budgettair neutraal eindresultaat. Dit met inachtneming van de kapitaalinbreng van de gemeenten (€ 325.000), de bijdrage van € 10 miljoen van Holland Rijnland uit het regionale investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de € 20 miljoen uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale- en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden en woningbouwtitels. De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben zich - ieder afzonderlijk evenals de andere twee deelnemende gemeenten - garant gesteld voor een bedrag van € 7 miljoen. Door het uitgevoerde onderzoek van de Rekenkamercommissie Teylingen en het daarop volgende onderzoek van de raadswerkgroep Teylingen ISG/GOM en de discussie over het financieringsmodel van de ISG (Greenporttitels) komen de werkzaamheden van de uitvoeringsorganisatie GOM in gevaar, en daarmee ook de herstructureringsopgave van de Greenport Duin- en Bollenstreek.		
Ontwikkelingen	In 2022 wordt uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma 2021-2025.		

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 5.100.000	€ 4.991.000
	Vreemd vermogen	€ 135.041.000	€ 132.518.000
	Resultaat		€ Nog niet bekend
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar excellente kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang. Met een balans van EUR 140 miljard is BNG Bank de vierde bank van Nederland.		
Overige informatie			

Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)			
Vestigingsplaats	Zoetermeer		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Dunea produceert en levert aan circa 1,2 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	De gemeente heeft 377.188 aandelen tegen een nominale waarde van € 5. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de NV. Dunea keert geen dividend uit.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 236.753	€ 220.923
	Vreemd vermogen	€ 359.540	€ 358.551
	Resultaat		€ Nog niet bekend
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		

Ontwikkelingen	Dunea voert vaak innovatieve projecten uit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en eisen, of om processen verder te optimaliseren zoals schone maaswaterketen, uitbreiding waterzuivering, samenwerking waterketen en verbinding aan greenport.

Alliander N.V.			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de N.V.		
Kerncijfers	***(Bedragen x € 1.000)***	**1-1-2021**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 4.328.000	€ 4.346.000
	Vreemd vermogen	€ 4.575.000	€ 4.575.000
	Resultaat		€ Nog niet bekend
Risico's	Er zijn geen materiële risico’s waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De economische groei is een uitdaging en de overgang naar een duurzaam energiesysteem komt steeds meer opstoom. Alliander bevindt zich in een uitdagende periode om dit met alle stakeholders te realiseren. Samen slimme oplossingen bedenken zodat de energievoorziening betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.		

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)	
Vestigingsplaats	Heemstede
Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen
Doelstelling/publiek belang	Stichting RIJK is een samenwerkingsorganisatie tussen gemeenten om financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te halen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Gemeentesecretaris in het algemeen bestuur.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.

Kerncijfers	*(Bedragen x € 1.000)*	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 1308	€ 516
	Vreemd vermogen	€ 179	€ 240
	Resultaat		€ Nog niet bekend
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Het maatschappelijk verantwoord inkopen is toegenomen in de werkzaamheden van Stichting RIJK.		

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid vormt een belangrijk middel om sturend op te kunnen treden in de ruimtelijke planvorming en ontwikkeling. Het bevindt zich op het snijvlak van ruimtelijk ordeningsbeleid en financiën, en moet passen binnen de financiële mogelijkheden en ruimtelijke doelstellingen van de gemeente. De grote financiële belangen en risico's die gepaard gaan met ruimtelijke projecten vragen om voldoende sturingsmogelijkheden voor college en raad. In juni 2016 heeft de gemeenteraad de Nota Grondbeleid vastgesteld en in 2019 is de nota aangevuld. In deze en andere beleidsstukken (zoals het Handboek Projectmatig Werken en de Financiële verordening), maar ook in wet- en regelgeving zijn de taken en bevoegdheden van gemeenteraad, college en ambtelijk apparaat omtrent grondbeleid verwoord.

De nadruk van het huidige grondbeleid van de gemeente Lisse ligt op het faciliteren van projectontwikkelaars, waardoor de risico's voor de gemeente kleiner worden. Onze rol hierbij is hoofdzakelijk kaderstellend en toetsend. Het voornemen van het college, zoals verwoord in het coalitieprogramma 2018-2022, is om meer in te zetten op actiever grondbeleid in plaats van faciliterend grondbeleid. Er zal worden bekeken waar gronden aangekocht kunnen worden om de bouwopgave te versnellen.

Ontwikkelingen

In de Integrale Structuurvisie (2011) worden de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen, volgend vanuit verschillende beleidsterreinen, afgewogen. Om de hierin genoemde doelstellingen te realiseren wordt actief naar marktpartijen gezocht die de ontwikkelingen voor eigen risico willen realiseren. In de Woonvisie 2021 zijn kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen voor de woningvoorraad geformuleerd. Deze doelstellingen zijn mede bepalend voor de uitgangspunten van (nieuw vast te stellen) projecten.

In het coalitieprogramma 2018-2022 wordt meer ingezet op actiever grondbeleid om te bekijken waar gronden kunnen worden aangekocht om de bouwopgave te kunnen versnellen. In het kader van de Omgevingsvisie zal een integrale ruimtelijke vertaalslag worden gemaakt van de woningbouwopgave waarbij op hoofdlijnen zal worden verkend of actief grondbeleid bijdraagt aan het realiseren van de doelen.

Sinds de vaststelling van de jaarrekening 2016 heeft de gemeente geen projecten met een BIE-status (Bouwgronden in Exploitatie) meer in haar portefeuille. Er lopen nu vier facilitaire projecten. Dit zijn projecten waarbij de gemeente het project van een marktpartij begeleidt binnen de door de raad gestelde kaders. Voor de begeleiding van de projecten worden de kosten door de gemeente op de marktpartijen verhaald. Naast de facilitaire projecten zijn er projecten in de initiatieffase.

VISIE OP GRONDBELEID

Grondbeleid is dienend beleid ter ondersteuning en verwezenlijking van hogere beleidsdoelstellingen zoals huisvesting, economie en openbare ruimte (verwoord in onder andere de Woonvisie en de Detailhandelsvisie). In de Nota Grondbeleid uit 2016 (aangevuld in 2019) worden de volgende doelstellingen ten aanzien van grondbeleid geformuleerd:

1. Bevorderen van gewenst ruimtegebruik
2. Bevorderen van de gewenste ruimtelijke kwaliteit
3. Bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten
4. Beheersen van risico's van ruimtelijke ontwikkelingen voor de gemeente

Om de doelstellingen te verwezenlijken kan de gemeente verschillende grondbeleidsinstrumenten inzetten, zoals onteigening of kostenverhaal. De keuze welk instrument wordt ingezet is maatwerk en hangt in hoge mate af van de specifieke hogere doelstelling en van de

grondeigendomsverhoudingen. In de Nota Grondbeleid wordt de werkwijze voor het uitvoeren van grondbeleid beschreven.

UITGANGSPUNTEN EN KADERS (de belangrijkste)

- Besluit Begroting Verantwoording (BBV)/Renteomslag
- Vennootschapsbelasting
- Notitie Grondbeleid (commissie BBV)
- Nota grondbeleid
- Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
- Grondbeleid en risico's

Besluit Begroting Verantwoording (BBV)/Renteomslag

Om de transparantie en de vergelijkbaarheid te verbeteren en de administratieve lasten terug te dringen is in het BBV met ingang van het begrotingsjaar 2017 een aantal wijzigingen doorgevoerd. Wijzigingen die effect hebben op de voorraad gronden zijn:

- de rentetoerekening wordt gebaseerd op werkelijke rente over het vreemd vermogen.
- richttermijn voor een grondexploitatie wordt tien jaar. Voor eventueel langer durende grondexploitaties moeten aanvullende beheersmaatregelen getroffen worden.
- afschaffing van de categorie 'Niet in exploitatie genomen gronden'. De gronden vallen voortaan onder de materiële vaste activa.

Vennootschapsbelasting (vpb)

Sinds 1 januari 2016 geldt de vpb-plicht, indien handelingen beschouwd worden als ondernemersactiviteit, ook voor gemeenten. De winst die wordt gemaakt met het uitvoeren van (actief) grondbeleid (Bouwgrond in exploitatie) is in beginsel belastbaar voor de vpb. Op basis van de aangifte 2016 heeft de belastingdienst het standpunt ingenomen dat er in Lisse geen actief grondbeleid wordt gevoerd en dat er geen sprake is van vpb-plicht. Tot op heden hanteren we dit standpunt bij de jaarlijkse aangifte ppb. Het enige resterende risico is dat de belastingdienst bij latere aangiftes, op basis van verandering van de gewijzigde feitelijke omstandigheden, hierover een ander standpunt kan innemen.

Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (commissie BBV)

Sinds de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) in 2016 heeft de commissie BBV diverse stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan en een veelheid aan vragen beantwoord over grondexploitatie en grondbeleid en daarmee samenhangende problematiek. Teneinde dit complexe vraagstuk voor de gebruiker overzichtelijk te houden is besloten de verschillende uitingen samen te voegen in één document. Met deze nieuwe notitie is daaraan invulling gegeven. Daarbij zijn niet alleen de bestaande notities over grondexploitatie en faciliterend grondbeleid aangevuld en geactualiseerd, maar zijn ook hoofdstukken toegevoegd over het belang van het grondbeleid voor raadsleden en over de paragaaf grondbeleid en de overige paragrafen. Hiermee wordt specifiek ingegaan op de informatiebehoefte voor de raad.

Financiële uitgangspunten

In het geval van een particuliere (facilitaire) ontwikkeling waaraan de gemeente medewerking verleent, worden de te verhalen kosten in beeld gebracht. Het betreft de kosten van interne uren van het ambtelijk apparaat en de inhuur. De kosten zijn gebaseerd op de zogenaamde plankostenscan en worden op de ontwikkelaar verhaald middels een anterieure overeenkomst.

Nota grondbeleid

In juni 2016 heeft de gemeenteraad de Nota Grondbeleid vastgesteld. Hierin is omschreven dat de gemeente kiest voor gereserveerd grondbeleid. De beleidskeuze voor een gereserveerd grondbeleid komt voor een groot deel voort uit financiële overwegingen. De gemeente wil zich richten op haar kerntaken en (financiële) risico's zoveel mogelijk uit de weg gaan. Om dat mogelijk te maken richt de gemeente zich actief op risicomanagement en projectmatig werken. De wijze waarop dat

gebeurt, is vastgelegd in de Nota Risicomanagement en het Handboek Projectmatig Werken. De projectmatige werkwijze is gedetailleerder uitgewerkt in het Plan- en Besluitvormingsinstrument.
Het grondbeleid is in 2019 bijgesteld via een addendum / aanvulling op de bestaande Nota. In lijn met het coalitieakkoord zijn daarmee de mogelijkheden tot het voeren van een actiever grondbeleid verruimd.

In de tweede helft van 2021 is gestart met de herziening van de nota Grondbeleid. De nieuwe nota Grondbeleid wordt in 2022 ter vaststelling aan de Raad voorgelegd.

Grondbeleid en risico's

Ruimtelijke projecten zijn altijd omgeven met risico's. Het betreft risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Risico's die optreden kunnen het financiële beeld van de gemeente beïnvloeden. Daarom worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en daar waar nodig beheersmaatregelen te treffen.

Categorieën projecten Grondbeleid

In het BBV wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten gronden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gronden die in bezit zijn van de gemeente en gronden die in bezit zijn van derden. Ook is van belang of de gronden een vaste of te veranderen bestemming hebben en met welk doel deze gronden zijn verworven. In lijn met het BBV wordt in Lisse onderscheid gemaakt in de volgende soorten gronden en projecten:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE) (niet van toepassing in Lisse)
- Faciliterende projecten
- Warme gronden
- Materiële Vaste Activa (MVA)

Bouwgrond In Exploitatie (BIE)

Definitie: gronden die in eigendom van de gemeente zijn en waarvoor de gemeenteraad een grondexploitatie-complex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans.
Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal 10 jaar bedraagt.

Faciliterend Grondbeleid

Definitie: Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert zij niet zelf de grondexploitatie, maar gebeurt dit door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. Feitelijk schiet de gemeente kosten voor die op basis van een overeenkomst worden teruggevorderd bij een derde partij, dan wel op basis van het exploitatieplan mogelijk in de toekomst kunnen worden teruggevorderd van een derde partij.

<u>Relevante onderwerpen</u>

Ook al is de gemeente bij de projecten niet risicodragend betrokken, er kan toch sprake zijn van risico's en verliezen zoals:

- Risico's en verliezen
  1. op basis van de wetgeving zijn niet alle te maken kosten via de plankostenscan verhaalbaar;

2. er worden kosten gemaakt diee bij het opstellen van de plankostenscan niet voorzien waren;
3. uiteindelijk wordt er geen overeenkomst gesloten en/of gaat het project niet door;
4. door de verkoop van gemeentelijke grond kan er winst gemaakt worden op het faciliterende project. Dit is naar de letter van de wet niet toegestaan;
5. op de verkoop van gemeentelijke grond kan het vpb-regime van toepassing zijn.

Naast de Facilitaire projecten, waarbij gewerkt wordt aan het opstellen en uiteindelijk ondertekenen van een overeenkomst kan er sprake zijn van Faciliterende projecten in de initiatief- of onderzoeksfase. Hierbij worden verkennende gesprekken gevoerd en mogelijkheden onderzocht.

Voor activiteiten die uiteindelijk leiden tot de totstandkoming van een te ondertekenen overeenkomst wordt geen budget meer bij de Raad aangevraagd. Het verhalen van deze door de gemeente gemaakte en voorgeschoten kosten is verzekerd en afdwingbaar door het kostenverhaal, door een anterieure overeenkomst of door een posterieure overeenkomst.

Facilitaire projecten; grote gebiedsontwikkelingsprojecten

Elka

Exploitatiebijdrage	284.568	
In rekening gebracht	170.741	
In rekening te brengen	113.827	
Boekwaarde 1-1-2021	450.525	N
- Kosten	30.130	N
- Opbrengsten plankosten	0	N
- Opbrengsten bovenwijks	0	N
Boekwaarde 31-12-2021	**480.655**	**N**
Nog te maken kosten	40.000	N
Nog te realiseren opbrengst plankosten	-65.952	V
Nog te realiseren opbrengst bovenwijks	-47.875	V
Eindwaarde saldo 31-12-2022	**406.828**	**N**
Getroffen voorziening (in 2019)	406.828	

Op 26 maart 2013 is een Anterieure overeenkomst gesloten met Adriaan van Erk om het bouwplan Elka te realiseren. Op 21 december 2016 heeft het college een Allonge afgesloten. In de jaren daarna is hard gewerkt om het bestemmingsplan gereed te maken en onherroepelijk vastgesteld te krijgen. In april 2020 is het bestemmingsplan door een uitspraak van de Raad van State onherroepelijk geworden. Daarna is direct gestart met de bouw van het project. De appartementen en woningen zijn gebouwd, de haven is aangelegd en het woonrijp maken is in volle gang. De verwachting is dat het project voor de zomer van 2022 wordt opgeleverd. Op basis van de laatste inzichten is de in 2019 getroffen voorziening ultimo 2021 met € 16.010 verlaagd.

Sportlaan

Boekwaarde 1-1-2021	1.755.680	N

- Kosten	39.210	N
- Winstneming	165.000	N
- Opbrengsten grondverkoop	-2.003.527	V
Boekwaarde 31-12-2021	**-43.637**	**V**
Nog te maken kosten	506.539	N
Nog te realiseren opbrengst plankosten	0	N
Nog te realiseren opbrengst	-1.359.374	V
Eindwaarde saldo 31-12-2024	**-896.472**	**V**

De gemeenteraad van Lisse heeft met het raadsbesluit op 31 januari 2013 de grondexploitatie Sportlaan vastgesteld. Op 3 juli 2012 is de Gebiedsontwikkelingsovereenkomst Herontwikkeling Sportlaan-Van Speykstraat gesloten tussen de gemeente, woningcorporatie Stek en ontwikkelaar VOF De Waterkanten (ABC Vastgoed en Vorm Bouw). Daarna zijn diverse andere overeenkomsten en allonges tussen partijen gesloten. Deze rapportage is op die overeenkomsten gebaseerd.

In 2017 is de status van een aantal projecten gewijzigd als gevolg van wijzigingen van het Besluit Begroting Vereisten (BBV) en de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb). Sindsdien geldt de Sportlaan als een faciliterend project. Hoewel qua werkwijze de systematiek van een grondexploitatie wordt gevolgd, is dit project daarmee formeel gezien geen grondexploitatie meer. De uitkomst van de berekening betreft het verwachte verkoopresultaat van de grondpositie van de gemeente.

De boekwaarde bedraagt per 1-1-2022 € 43.637 voordelig (meer opbrengsten dan kosten gerealiseerd). Het resultaat op einddatum 31-12-2024 bedraagt € 896.472 voordelig. Opgeteld bij de tussentijdse winstnemingen van € 725.000 (jaarrekening 2018), € 1.002.000 (jaarrekening 2019), € 761.000 (jaarrekening 2020) en winstneming van € 165.000 (jaarrekening 2021) komt het totale verwachte verkoopresultaat daarmee uit op € 3.549.000. Per 01-01-2021 lag deze prognose op € 3.303.000. Dat is een verbetering van € 246.000.

Ondanks de verbetering van het eindresultaat is de winstneming van € 165.000,- lager dan gerapporteerd in de 2e tussentijdse rapportage 2021. Dit komt omdat het moment van winst nemen in belangrijke mate gekoppeld is aan de levering van veld 4. Omdat de levering uiteindelijk niet in 2021 heeft plaatsgevonden, maar dit veld naar verwachting in 2022 wordt geleverd, kan het grootste deel van de winst pas worden genomen op het moment dat de levering van veld 4 een feit is.

Vanaf 2022 is alleen nog sprake van plankosten en kwaliteitsimpuls als uitgaven. Qua opbrengsten zijn de gronden van de 3e tranche begin 2021 overgedragen aan de ontwikkelaar. Stek neemt naar verwachting in 2022 veld 4 over voor de realisatie van sociale huurwoningen. Na realisatie van de woningen in deze laatste fase door zowel ontwikkelaar als door Stek zal het project naar verwachting in 2024 worden afgerond.

Een mogelijk risico is dat een deel van de door de provincie uitbetaalde HOV-nadeelcompensatie nog niet helemaal zeker is. In de Allonge III van november 2019 op de Gebiedsontwikkelings-overeenkomst hebben gemeente, Stek en de ontwikkelaar afgesproken dat het risico op het terugbetalen van dit deel à € 1.372.500 een gezamenlijk risico is en iedere partij 1/3 van dit risico voor zijn rekening neemt. Het risico voor de gemeente in de HOV-nadeelcompensatie betreft daarmee een bedrag van € 457.500. De eindwaarde van € 896.472 biedt voldoende ruimte om dit mogelijke risico op te kunnen vangen.

Ruigrok/Den Dekker

Exploitatiebijdrage	295.311	
In rekening gebracht	295.311	
In rekening te brengen	0	
Bijdrage bovenwijks	144.066	
In rekening gebracht	107.693	
In rekening te brengen	36.373	
Boekwaarde 1-1-2021	20.144	N
- Kosten	1.274	N
- Opbrengsten plankosten index	0	N
- Opbrengsten bovenwijks	0	N
- Opbrengsten grondverkoop	0	N
Boekwaarde 31-12-2021	**21.418**	**N**
Nog te maken kosten	55.000	N
Nog te realiseren opbrengst aovk	0	N
Nog te realiseren opbrengst bovenwijks	-36.373	V
Nog te realiseren opbrengst	-32.743	V
Eindwaarde saldo 31-12-2022	**7.302**	**N**
Getroffen voorziening (in 2019)	7.277	

Het kostenverhaal van het project Ruigrok – Den Dekker is verzekerd door de anterieure overeenkomst die in 7 juni 2017 is afgesloten. Het totale plan is opgeknipt in 2 fasen. Fase I bevat 25 woningen, waarvan 12 twee-onder-een-kap woningen, 2 vrijstaande woningen, 4 seniorenwoningen en 7 eengezinswoningen. Deze woningen hebben een hoog ambitieniveau op het gebied van duurzaamheid. Deze woningen zijn geheel zelfvoorzienend in hun eigen energievoorziening en zijn "smart homes" in een "smart grid". Het bestemmingsplan voor fase I is in maart 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. De start verkoop is uitgesteld omdat er onzekerheid is over het realiseren van steigers en het aanmeren van boten voor de 10 woningen aan de Greveling. Het onderzoek naar de vaarveiligheid op de Greveling is in 2021 uitgevoerd. Het College heeft besloten dat er, onder voorwaarden, ruimte is voor een smalle steiger waar een boot kan worden aangemeerd.

De plannen voor fase 2 omvatten 16 woningen; 4 seniorenwoningen, 5 sociale koopappartementen en 7 eengezinswoningen. De ontwikkelaar van fase 1 is nog in gesprek met de eigenaar van de gronden in fase 2 om deze te verwerven. Indien fase 2 in ontwikkeling wordt genomen zal een afspraak gemaakt worden over een extra exploitatiebijdrage aan de plankosten van de gemeente. De onderhandelingen zijn opgeschort om dezelfde reden als hierboven bij fase I omschreven. Nog niets bekend over fase 2
De huidige boekwaarde bedraagt per 31-12-2021 € 21.418 negatief (meer kosten dan opbrengsten). Voor fase 1 zal de ontwikkelaar in 2022 een stuk grond van de gemeente kopen tegen een grondwaarde van € 32.743.

De overige nog te realiseren opbrengst bedraagt € 36.373, dit betreft de bijdrage voor fase 2 aan de bovenwijkse voorzieningen. De nog te maken plankosten voor de komende jaren zijn ingeschat op ruim € 40.000. Het financiële resultaat zal naar verwachting uitkomen op ruim € 7.000 negatief (meer kosten dan opbrengsten). Voor dit negatieve resultaat is (in 2019) een voorziening getroffen.

Nieuw Meerzicht

Exploitatiebijdrage	223.225	
In rekening gebracht	168.735	
In rekening te brengen	54.490	
Boekwaarde 1-1-2021	-13.026	V
- Kosten	47.972	N
- Resultaat	91.996	N
- Opbrengsten plankosten	-54.490	V
- Opbrengsten overig	-7.178	V
- Opbrengsten grondverkoop	-65.274	V
Boekwaarde 31-12-2021	**0**	**N**

De eerste woningen zijn in het vierde kwartaal van 2021 opgeleverd. Na oplevering van de woningen zal het gebied woonrijp gemaakt worden en wordt de openbare ruimte weer terug geleverd aan de gemeente. Het resultaat van het project bedraagt per 31-12-2021 € 91.996 positief (meer opbrengsten dan kosten gerealiseerd). Dit resultaat is ultimo 2021 aan de algemene reserve toegevoegd.

Don Bosco

Boekwaarde 1-1-2020	-9.568	V
- Kosten	2.321	N
- Resultaat	0	N
- Opbrengsten aovk	0	N
- Opbrengsten grondverkoop	0	N
Boekwaarde 31-12-2020	**-7.247**	**V**
Nog te maken kosten	0	N
Nog te realiseren opbrengst plankosten	0	N
Nog te realiseren opbrengst	0	N
Eindwaarde saldo 31-12-2021	**-7.247**	**V**

De totaal gerealiseerde investering in de locatieontwikkeling Don Bosco is per 31-12-2020 € 3.437.478, inclusief een winstneming van € 3.000.000 bij de jaarrekening 2016. Qua opbrengsten is € 3.447.046 gerealiseerd (grondwaarde incl. indexatie). Er is daarmee per 31-12-2021 sprake van een positieve cashflow (meer opbrengsten gerealiseerd dan kosten) van € 7.247. In 2022 zal het project administratief afgerond worden.

Samenvatting grote gebiedsontwikkelingsprojecten

Project	Exploitatie	In rekening		Boek		Kosten	Resultaagt	Resultaat		Boek	
	bijdrage	gebracht	brengen	waarde			neming	aovk	verkoop	waarde	
				1-1-2021						31-12-2021	
Elka	284.568	170.741	113.827	450.525	N	30.130	0	0	0	480.655	N
Don Bosco	nvt	nvt	nvt	-9.568	V	2.321	0	0	0	-7.247	V
Sportlaan	nvt	nvt	nvt	1.755.680	N	39.210	165.000	0	-2.003.527	-43.637	V
Ruigrok/Dekker	439.377	403.004	36.373	20.144	N	1.274	0	0	0	21.418	N
Nieuw Meerzicht	223.225	168.735	54.490	-13.026	V	47.972	91.996	-54.490	-72.452	0	N
Totaal	**947.170**	**742.480**	**204.690**	**2.203.755**	**N**	**120.907**	**256.996**	**-54.490**	**-2.075.979**	**451.189**	**N**

Voorziening

Definitie voorziening: er is een bedrag apart gezet voor toekomstige uitgaven die onvermijdelijk zijn, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend is.

Zoals in het BBV is bepaald, mogen verwachte positieve en negatieve resultaten niet worden gesaldeerd en dient er voor verwachte tekorten direct een voorziening te worden getroffen. De voorziening Stadsvernieuwing is eind 2021 vastgesteld op € 414.105. Ten opzichte van de voorziening ultimo 2020 een verlaging van € 16.010.

Elka	406.828
Ruigrok/Den Dekker	7.277
	414.105

Facilitaire projecten; kleine gebiedsontwikkelingsprojecten in uitvoering

Project	Boekwaarde 1-1-2021	2021 kosten	2021 opbrengsten	2021 afsluiting	Boekwaarde 31-12-2021
Josephschool Lindenlaan / Villa's Achterweg	0	17.243	-20.000	0	-2.757
Hoek Oranjelaan / Heereweg 33	5.370	12.717	-20.500	0	-2.413
ITS gebouw	-25.292	5.420	-26.800	0	-46.672
Heereweg 331 Microformat	7.540	9.350	0	0	16.890
Stationsweg 1 (bollenschuur)	3.770	12.696	-26.987	0	-10.521
Grachtweg 69-71	8.049	4.860	-21.127	0	-8.218
3e Poellaan 89	3.520	3.640	-36.868	0	-29.708
Heereweg 347b (van Erk)	3.895	26.804	0	0	30.699
Kanaalstraat 11	0	0	-16.831	0	-16.831
Heereweg 26	0	635	0	0	635
Broekweg 112 (Cardea school)	0	7.292	-8.000	0	-708
Vivaldistraat 2	0	9.089	-2.163	0	6.926
Heereweg 423	0	5.743	-21.726	0	-15.983
Haven 1 Flynth	-26.573	2.252	0	0	-24.321
Trompenburg fase II	32.989	75.658	-21.799	0	86.848
Totaal	**13.268**	**193.399**	**-222.800**	**0**	**-16.134**

Project	Exploitatie bijdrage	In rekening gebracht	In rekening te brengen
Josephschool Lindenlaan / Villa's Achterweg	20.000	20.000	0
Hoek Oranjelaan / Heereweg 33	41.000	0	41.000
ITS gebouw	53.600	53.600	0
Heereweg 331 Microformat	pm	0	pm
Stationsweg 1 (bollenschuur)	26.987	26.987	0
Grachtweg 69-71	21.127	21.127	0
3e Poellaan 89	30.588	36.868	-6.280
Heereweg 347b (van Erk)	pm	0	pm
Kanaalstraat 11	17.928	16.831	1.097
Heereweg 26	pm	0	pm
Broekweg 112 (Cardea school)	8.000	8.000	0
Vivaldistraat 2	8.650	2.163	6.488
Heereweg 423	21.726	21.726	0
Haven 1 Flynth	27.200	27.200	0
Trompenburg fase II	87.195	0	87.195
Totaal	**344.001**	**214.502**	**129.500**

Josephschool Lindenlaan / Villa's Achterweg
Via een aanbesteding is Van Breda geselecteerd als ontwikkelaar en koper van de grond. Met de ontwikkelaar is een koopovereenkomst en een anterieure overeenkomst afgesloten. Op de locatie van de oude Josephschool komen 6 vrijstaande, duurzame woningen.
Het bestemmingsplan, gecoördineerd met de omgevingsvergunning, is op 27 januari 2022 vastgesteld door de raad. Het plan ligt t/m 22 maart ter inzage voor beroep.

Hoek Oranjelaan / Heereweg 33
In 2019 heeft het college positief besloten op het principeverzoek voor de realisatie van 6 vrijstaande woningen en de wijziging van het bestemmingsplan van Bedrijven naar Wonen. Het bestemmingsplan Heereweg 31a-33a voorziet in een woonbestemming voor 6 vrijstaande woningen. De nieuwe kopers kunnen zelf een aanvraag om een omgevingsvergunning indienen voor de bouw van hun woning. Met de initiatiefnemer is een anterieure overeenkomst afgesloten. Ondertekening heeft in 2021 plaatsgevonden. Het bestemmingsplan is 23 december 2021 vastgesteld door de raad en inmiddels onherroepelijk.

ITS gebouw, hoek Heereweg 177-179, Kanaalstraat 1 – 7
Voor de locatie Heereweg 177-179 hoek Kanaalstraat 1 t/m 7 te Lisse is een uitgebreide procedure doorlopen. Een 'verklaring van geen bedenkingen' van de Raad was nodig. Tussen de gemeente en de ontwikkelaar is een anterieure overeenkomst gesloten.

In 2019 is de omgevingsvergunning voor het bouwen van de 24 appartementen en de commerciële ruimte verleend. Tegen de vastgestelde besluiten zijn 2 beroepsschriften bij de Rechtbank Den Haag ingediend. Er is een beroep is ongegrond verklaard en het andere beroep is deels gegrond verklaard. Het besluit van de gemeente werd vernietigd. De rechtsgevolgen van het verlenen van de omgevingsvergunning zijn wel in stand gebleven.

Lopende de procedure is door initiatiefnemer een verzoek ingediend voor een wijziging van de verleende omgevingsvergunning. De commerciële oppervlakte op de begane grond is gehalveerd.

De helft van deze oppervlakte wordt benut als parkeergarage voor de bewoners. Op 17 november 2021 is de vergunning onherroepelijk geworden.

De sloop van het pand is gestart in het derde kwartaal van 2021. De nieuwbouw staat gepland maart 2022.

Stationsweg 1 (bollenschuur)
In 2021 is het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning van kracht geworden. Op dit moment is het plan in uitvoering. Voor deze ontwikkeling is een anterieure overeenkomst gesloten, de financiële bijdrage van de initiatiefnemer zijn inmiddels ontvangen. Daarmee kan dit project vanuit gemeentezijde worden afgesloten.

Grachtweg 69-71
De herontwikkeling van een kantoorpand naar een appartementencomplex met 20 appartementen. In het complex worden zes sociale koopwoningen gerealiseerd. Op de begane grond is ruimte vrijgemaakt voor een parkeergarage met 16 parkeerplaatsen. In 2021 is de anterieure overeenkomst gesloten en is de omgevingsvergunning voor de bouw van het appartementencomplex verleend. De ontwikkelaar verwacht het huidige pand in 2022 te slopen en te starten met de bouw.

3e Poellaan 89
In 2019 is positief besloten op het principe verzoek om 4 vrijstaande woningen en de bestaande bedrijfswoning als reguliere woning in gebruik te nemen. De initiatiefnemers hebben de locatie verlaten en zich elders gevestigd. De locatie stond leeg. Het ingekomen bouwplan was strijdig met het geldende bestemmingsplan en de Provinciale verordening Ruimte. Het plangebied is gelegen binnen de 20 Ke-contour van Schiphol. De provincie en de GOM waren bereid tot medewerking van het amoveren van de huidige bebouwing en de realisatie van maximaal 4 "greenport Woningen". Het realiseren van kassen/bedrijfsgebouwen is tegelijk weg bestemd. Als bedrijfsgebouwen eenmaal zijn gesloopt dan kunnen deze niet meer terugkomen. Een anterieure overeenkomst is door gemeente en initiatiefnemers ondertekend.

Het college heeft in 2020 ingestemd met het voorontwerpbestemmingsplan en in 2021 heeft het college het ontwerpbestemmingsplan vrijgegeven voor het inbrengen van zienswijzen. Het bestemmingsplan is in 2021 door de raad vastgesteld. Er is geen beroep ingediend en het bestemmingsplan is onherroepelijk. Met de sloop van de bedrijfsgebouwen is in oktober 2021 gestart.

Heereweg 347b (van Erk)
In maart 2020 is door de eigenaar van het pand een verzoek ingediend tot het wijzigen van de bestemming bedrijven naar wonen. Het doel is om woningen met een oppervlakte van 40m2 tot 125m2 te realiseren. Er wordt gedacht ca. 350 eenheden. Enkele knelpunten: de milieueisen m.b.t. het achtergelegen bedrijventerrein, de erfgoedbiotoop Huys Dever en de provinciale eis dat compensatie van het bedrijventerrein benodigd is. Het college neemt nu zelf de regie door stedenbouwkundige randvoorwaarden op te stellen.

Kanaalstraat 11
In een deel van het pand Kanaalstraat 11 hoek Wagenstraat worden 4 appartementen gerealiseerd. In het achterste gedeelte van het pand wordt de commerciële ruimte onttrokken. Het winkelgedeelte blijft aan de Kanaalstraat. In 2021 is de anterieure overeenkomst door initiatiefnemer getekend en is de omgevings-vergunning verleend. Er is geen bezwaar tegen de omgevingsvergunning ontvangen. Met de bouw van de woningen is inmiddels gestart.

Heereweg 26

De planning is om begin 2022 een voorontwerpbestemmingsplan in te brengen. Initiatiefnemer wil 60 woningen realiseren: 18 sociale huur, 18 betaalbare koop en 24 vrije sector woningen. Enkele onderzoeken alsmede het stedenbouwkundig plan dienen nog nader te worden onderbouwd. Een anterieure overeenkomst moet nog worden ondertekend.

Broekweg 112
De voormalige Cardeaschool is in 2019 verkocht. De akte van levering zal gepasseerd worden binnen twee weken na datum wijziging passende woonbestemming of zoveel eerder of later als partijen tezamen overeenkomen. De reguliere omgevingsvergunning (met passende woonbestemming) is in 2021 verleend. Er worden 11 appartementen gerealiseerd waarvan 6 voor senioren met een zorgvraag. Voor het project is in 2021 ook een anterieure overeenkomst afgesloten. De leveringsakte is gepasseerd.

Vivaldistraat 2
Na het positieve besluit op het principeverzoek in 2019 is er in 2020 een uitgebreide omgevingsvergunning aangevraagd voor de realisering van 6 huur appartementen. Hiervoor is een anterieure overeenkomst afgesloten. De omgevingsvergunning is verleend en onherroepelijk.

Heereweg 423
Het voorontwerp bestemmingsplan heeft in 2021 ter inzage gelegen, daar zijn geen inspraakreacties op gekomen. In oktober 2021 is de anterieure overeenkomst getekend. Het ontwerpbestemmingsplan is opgesteld en zal naar verwachting eind Q1/begin Q2 2022 ter inzage komen te liggen. Tegelijkertijd komt het hogere waarde besluit ter inzage.

Haven 1 (vml kantoor Flynth)
In 2018 is een omgevingsvergunning verleend voor het afwijken van het bestemmingsplan Centrum Lisse 2011. Het ging om het wijzigen van een kantoorfunctie naar een woonfunctie. Het tegen dit besluit ingediende beroep is door de Rechtbank d.d. 22 oktober 2020 ongegrond verklaard. Er is geen hoger beroep door bezwaarmaker ingediend waardoor het mogelijk werd om 9 appartementen in het complex te realiseren.

De locatie Haven 1-3 heeft een grondoppervlak van ca. 3.153 m2. De nieuwe eigenaar heeft eind 2020 aangeven te willen onderzoeken of het mogelijk is om binnen de bestaande stedenbouwkundige massa een plan te maken tot het realiseren van 45-50 startersappartementen. In een overleg in het 2^{e} kw 2021 is het verzoek ingediend tot het realiseren van 50 appartementen 28 appartementen in het sociale segment, 16 appartementen in het middel dure segment en 6 appartementen in het dure segment. Een anterieure overeenkomst, waarin de planschade is geregeld, maakt onderdeel uit van een eventuele planologische procedure. Naar verwachting wordt begin 2022 de omgevingsvergunning voor de uitgebreide procedure aangevraagd.

Trompenburg fase II
In 2016 is er tussen de gemeente Lisse en Woningstichting Eigen Haard een intentieovereenkomst getekend voor het woningbouwproject Trompenburg Lisse. Dit woningbouwproject maakte onderdeel uit van een exploitatieovereenkomst die in 2011 gesloten is en waar ook het vernieuwde en inmiddels gerealiseerde Woonzorgcomplex Rustoord onderdeel van was. In de intentieovereenkomst is overeengekomen dat Eigen Haard de woningbouwlocatie mag overdragen aan een projectontwikkelaar ten behoeve van de realisatie van woningbouw. Wilma Wonen heeft de woningbouwlocatie aangekocht en is van plan om maximaal 65 woningen te ontwikkelen op het braakliggende terrein "Trompenburg". De ontwikkeling betreft een divers woningbouwprogramma bestaande uit een vrijstaande woningen, twee-onder-een kapwoningen, appartementen en rijwoningen. In 2021 heeft het voorontwerp bestemmingsplan Nieuw Trompenburg terinzage gelegen. Er zijn meerdere inspraakreacties ingediend. Daarop is een verkeersonderzoek uitgevoerd

ook in relatie tot de aankomende ontwikkeling Vuursteeglaan-Zuid. In juli 2021 is de anterieure exploitatieovereenkomst ondertekend. Het ontwerpbestemmingsplan ligt ter inzage van 2 februari t/m 15 maart 2022.

Facilitaire projecten; initiatief- of onderzoeksfase

Project	Boekwaarde 1-1-2021	2021 kosten	2021 opbrengsten	2021 afsluiting	Boekwaarde 31-12-2021
Zwarte Tulp	471	0	0	0	471
Kanaalstraat 33 De Zon	3.770	880	0	0	4.650
Grevelingstraat 81	3.770	905	0	0	4.675
Hoogvliet	11.311	8.137	0	0	19.448
vml Rembrandtschool	41.737	52.754	0	0	94.491
Totaal	**61.059**	**62.676**	**0**	**0**	**123.735**

De bovenstaande bedragen betreffen de voorbereidingskosten in de initiatief- of onderzoeksfase. Ook voor deze kosten geldt dat de kosten vanaf 2020 in beeld zijn gebracht. Naar verwachting worden deze kosten bij het afsluiten van de anterieure overeenkomst verrekend met de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden afgeboekt t.l.v. het rekeningresultaat. Vooralsnog worden deze kosten als risico aangemerkt.

Warme gronden

Definitie: de door de gemeente verworven gronden met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie door de Raad is vastgesteld.

Op basis van de wijziging van het BBV in 2016 worden deze warme gronden verantwoord onder materiele vaste activa en wel tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is niet toegestaan.

Ingeval van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats naar de waarde volgens de geldende bestemming. Voor gronden die zijn verworven en waarvoor nog geen bestemmingswijziging is doorgevoerd kan dit betekenen dat er (tijdelijk) een forse afwaardering moet plaatsvinden, die grotendeels kan worden teruggedraaid zodra tot de bestemming van bouwgrond wordt besloten. Dit leidt met name bij de gebiedsontwikkeling tot ongewenste effecten, zoals grote fluctuaties in de waardering van deze gronden, en als gevolg daarvan het resultaat en de financiële positie van de gemeente.

Materiële Vaste Activa (MVA) – inclusief overlopende passiva

Definitie: over grond als materiële vaste activa wordt gesteld, dat deze grond een vaste bestemming heeft en niet in een transformatieproces zit. Dit geldt ook voor gronden die anticiperend en strategisch zijn aangekocht maar waarbij geen sprake is van gebiedsontwikkeling. Bij grond als materiële vaste activa gaat het veelal om ondergrond van gebouwen, wegen, parken, pleinen of van land-/bosbouwgronden.

In relatie tot het Grondbeleid is deze categorie niet relevant. In deze paragraaf Grondbeleid wordt daarom niet ingegaan op grond als materiële vaste activa .

Dever-Zuid en Geestwater

Boekwaarde 1-1-2021		
gronden	476.432	N
Boekwaarde 1-1-2021 overig	499.531	N
Boekwaarde 1-1-2021 totaal	975.963	N
Gerealiseerde kosten	190.279	N
Gerealiseerde opbrengsten	0	N
Boekwaarde 31-12-2021	**1.166.242**	**N**

Gemeente, woningstichting Stek en Amvest hebben een samenwerkingsovereenkomst gesloten met als doel eind 2021/begin 2022 te komen tot:

- een voorlopig ontwerp voor de nieuwe woonwijk
- medewerking van publieke stakeholders
- overeenkomsten tussen partijen voor de ontwikkeling en realisatie van de nieuwe woonwijk

Heemskerkplein (voorheen De Factorij)

Boekwaarde 1-1-2021		
gronden	650.000	N
Boekwaarde 1-1-2021 overig	0	N
Boekwaarde 1-1-2021 totaal	650.000	N
Gerealiseerde kosten	24.286	N
Afboeking immateriele kosten	-24.286	V
Gerealiseerde opbrengsten	0	N
Boekwaarde 31-12-2021	**650.000**	**N**

De resterende boekwaarde per 31 december 2021 heeft betrekking op de kavels aan de Schoolstraat. Naar verwachting wordt deze boekwaarde ruimschoots gecompenseerd door de verkoop van deze kavels. Jaarlijks worden de voorbereidingskosten afgeboekt t.l.v. het rekeningresultaat.

Josephschool Lindenlaan (bouwkavels Achterweg ook bekend als Villa's Achterweg)

Boekwaarde 1-1-2021		
gronden	0	N
Boekwaarde 1-1-2021 overig	118.007	N
Boekwaarde 1-1-2021 totaal	118.007	N
Gerealiseerde kosten	12.407	N
Afboeking immaterieel	-12.407	V
Gerealiseerde opbrengsten	0	N
Boekwaarde 31-12-2021	**118.007**	**N**

De raad heeft in september 2018 het haalbaarheidsonderzoek vastgesteld voor de herontwikkeling van de oude St. Josephschool naar 6 vrijstaande woningen en een budget verstrekt om deze herontwikkeling te realiseren. De gemeenteraad heeft tevens in september 2018 per amendement besloten dat de ontwikkeling meervoudig onderhands aanbesteed dient te worden. De aanbesteding is in 2020 afgerond. Met de nieuwe partij wordt een koop- en anterieure overeenkomst afgesloten voor de realisatie van 6 duurzame villa's.
18 december 2020 zijn deze overeenkomsten afgesloten. Begin 2022 is het bestemmingsplan vastgesteld en de omgevingsvergunning verleend. Tot 22 maart 2022 ligt dit ter inzage. Indien geen beroep wordt ingediend is het bestemmingsplan onherroepelijk. De akte van levering zal gepasseerd worden binnen twee weken na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Start sloop en vervolgens aanvang bouwwerkzaamheden staat gepland in het voorjaar van 2022.

Don Bosco

Boekwaarde 1-1-2021		
gronden	0	N
Boekwaarde 1-1-2021 overig	0	N
Boekwaarde 1-1-2021 totaal	0	N
Gerealiseerde kosten	20.523	N
Gerealiseerde opbrengsten	0	N
Boekwaarde 31-12-2021	**20.523**	**N**

Het project is afgerond. De in 2021 verantwoorde kosten hebben betrekking op gemaakte uren. Deze kosten worden in 2022 afgeboekt.

Samenvatting Materiële Vaste Activa (MVA) – inclusief overlopende passiva

Project	Boekwaarde 1-1-2021			Gerealiseerde				Boekwaarde	
	gronden	overig	**totaal**	kosten	afboeking	resultaat	opbrengsten	31-12-2021	
Don Bosco	0	0	**0**	20.523			0	**20.523**	N
Dever-Zuid en Geestwater	476.432	499.531	**975.963**				0	**975.963**	N
Dever-Zuid en Geestwater			**0**	190.279				**190.279**	N
Heemskerkplein (vh Factorij)	650.000	0	**650.000**	24.286	-24.286		0	**650.000**	N
Josephschool Lindenlaan	0	118.007	**118.007**	12.407	-12.407		0	**118.007**	N
Totaal	**1.126.432**	**617.538**	**1.743.970**	**247.495**	**-36.693**	**0**	**0**	**1.954.772**	**N**

Reserves en voorzieningen

Definitie reserves: deze worden aangehouden als buffer voor risico's, om lasten te egaliseren en om te sparen voor toekomstige uitgaven.
Definitie voorziening: er is een bedrag apart gezet voor toekomstige uitgaven die onvermijdelijk zijn, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend is.

Het meest essentiële verschil tussen een reserve en een voorziening is dat bij een reserve de Raad de bestemming ervan kan wijzigen. Er is sprake van vrije besteedbaarheid. Bij een voorziening kan dat niet, er is sprake van verplichte bestedingsrichting.

Reserve grondexploitatie

Voor de risico's die de gemeente loopt met betrekking tot het grondbeleid wordt geen aparte reserve grondexploitatie gevormd. Conform beleid (Nota reserve Weerstandsvermogen) wordt de risicoreservering meegenomen bij de bepaling van de hoogte van het algemene weerstandsvermogen.

Voorziening Stadsvernieuwing

Zoals in het BBV is bepaald, mogen verwachte positieve en negatieve resultaten niet worden gesaldeerd en dient er voor verwachte tekorten direct een voorziening te worden getroffen.

Elka	406.828
Ruigrok/Den Dekker	7.277
	414.105

Paragraaf Corona

Sinds het uitbreken van de Covid-19 pandemie in maart 2020 is er veel veranderd in de wereld. De ingrijpende maatregelen om de verspreiding van het virus zoveel mogelijk te beperken, hebben het dagelijks leven sterk ontwricht. Deze crisis dwingt ons om actie te nemen. We hebben steunmaatregelen genomen, maar de maatschappelijke en economische gevolgen van de crisis zijn groot. We hebben u regelmatig op de hoogte gehouden door periodieke brieven. In deze paragraaf wordt u nader geïnformeerd over de financiële effecten van corona.

Totaal van de financiële effecten:
De basis voor de financiële effecten is de corona monitor, die per kwartaal wordt opgesteld en gedeeld met de raad. In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de middelen die beschikbaar zijn gesteld door het Rijk en de gemeente (steunfonds). In de kolom ernaast zijn de uitgaven opgenomen in 2021 door Lisse. De uitgaven en lagere inkomsten aan corona zijn dus binnen de beschikbare middelen gebleven. Het overzicht voor Lisse ziet er als volgt uit:

bedragen x € 1.000-

Categorie corona kosten	Beschikbare middelen	Werkelijke uitgaven	Saldo
Lokale culturele voorzieningen	247	45	203
Gemeentelijk schuldenbeleid	28	-	28
Bijzondere bijstand	10	-	10
Diverse pakketten sociaal domein	119	2	117
Ouderen en kwetsbare groepen	100	-	100
TONK	233	24	210
TOZO	1.050	834	216
Re integratie en Participatie	19	-	19
Veiligheid en handhaving	94	246	-152
Buurt en dorpshuizen	10	-	10
Resterend coronacompensatie 2020	82	-	82
Sport en bewegen (buiten)	20	-	20
Afrekening afval	36	12	24
Verkiezingen	63	41	22
Diverse kleine uitgaven	-	15	-15
Doorbelasting kosten HLT	330	141	189
Derving inkomsten (toeristenbelasting, evenementen)	77	54	23
COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	88	-	88
SPUK IJZ, huur ijsbanen en zwembaden	618	618	-
Totaal	**3.225**	**2.031**	**1.195**

Voor de verschillende kosten die de gemeente maakt voor de uitvoering van verschillende steunmaatregelen, wordt de gemeente gecompenseerd door het Rijk. Enerzijds via de algemene uitkering, maar ook door subsidies die bij het Rijk aangevraagd kunnen worden voor de uitvoering van specifiek beleid (SISA). Voor de ontvangen middelen die verantwoord moeten worden volgens de SISA, geldt dat de overgebeleven middelen zijn opgenomen op de balans.

Financiële jaarrekening

Wettelijk kader
De Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten scheppen het wettelijk kader voor de financiën van gemeenten.
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële jaarrekening. De bedoeling hiervan is om de transparantie van de gemeentelijke jaarrekening te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn de uitgangspunten voor de structuur van de jaarrekening.

- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.
- Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Provinciaal toezicht
De provincie heeft de taak toezicht te houden op de gemeenten. Om in aanmerking te komen voor de meest lichte vorm van toezicht (repressief toezicht) hebben Gedeputeerde Staten de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De begroting 2023 moet in evenwicht zijn of, als dat niet het geval is, moet de gehele meerjarenraming in evenwicht zijn.
- De jaarrekening 2021 moet in evenwicht zijn; als de jaarrekening niet in evenwicht is, kan dat, afhankelijk van de aard en/of omvang van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregime.
- De vastgestelde jaarrekening 2021 en de begroting 2023 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli 2022 en 15 november 2022, aan de provincie zijn toegezonden.

Met het hiervoor genoemde evenwicht wordt 'materieel evenwicht' bedoeld. Dit houdt in dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

Door vaststelling van de jaarrekening in de vergadering van 7 juli 2022, tijdige inzending en het materiële evenwicht van de jaarrekening wordt aan de eisen voldaan.

Balans

x € 1.000

ACTIVA	31 december 2020	31 december 2021
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa		
a. Investeringen met een economisch nut	71.829	72.638
a. Investeringen met een economisch nut waar heffingen tegenover staan	16.198	16.040
c. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	3.624	4.649
Totaal materiële vaste activa	91.651	93.327
Financiële vaste activa		
Leningen aan woningbouwcorporaties	741	714
Leningen aan overige verbonden partijen	0	2.393
Kapitaalverstrekkingen: deelnemingen en effecten	1.322	1.960
Overige langlopende leningen u/g	6.968	6.196
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
	9.031	11.263
Totaal vaste activa	**100.682**	**104.590**
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
a. Vorderingen op openbare lichamen	4.660	5.863
b. Overige vorderingen	6.115	8.949
	10.775	14.812
Liquide middelen		
a. Kassaldi		
b. Banksaldi	434	224
	434	224
Overlopende activa		
a. Overige nog te ontvangen bedragen	5.178	3.229
b. Vooruitbetaalde bedragen		
c. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.		
	5.178	3.229
Totaal vlottende activa	**16.387**	**18.265**
TOTAAL ACTIVA	**117.069**	**122.855**

x € 1.000

PASSIVA	31 december 2020	31 december 2021
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
a. Algemene reserve	2.125	1.724
b. Bestemmingsreserves	18.544	16.551
c. Gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	1.326	5.302
	21.995	**23.577**
Vreemd vermogen		
Voorzieningen	7.940	6.427
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
a. Onderhandse leningen:		
van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	78.150	82.367
b. Waarborgsommen	746	969
	78.896	83.336
Totaal vreemd vermogen	86.836	89.763
Totaal vaste passiva	**108.831**	**113.340**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
a. Overige kasgeldleningen	0	3.000
b. Banksaldo BNG		
c. Overige schulden	1.873	2.029
	1.873	5.029
Overlopende passiva		
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	3.618	3.385
b. Van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2.475	770
c. Overige vooruitontvangen inkomsten	272	331
	6.365	4.486
Totaal vlottende passiva	**8.238**	**9.515**
TOTAAL PASSIVA	**117.069**	**122.855**
Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen	70.471	65.994

Totaaloverzicht resultaat per programma

In onderstaand overzicht treft u voor de programmarekening 2021, in één totaaloverzicht, de baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, aan.

		Rekening	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
		2020	2021	2021	2021
Programma 1. Vitaliteit	Lasten	-29.112	-27.273	-31.985	-28.800
	Baten	7.553	4.455	5.787	6.210
Saldo		-21.559	-22.816	-26.196	-22.588
Programma 2. Leefomgeving	Lasten	-15.991	-12.528	-15.503	-17.957
	Baten	11.154	7.073	8.357	12.064
Saldo		-4.837	-5.455	-7.147	-5.895
Programma 3. Bedrijvigheid	Lasten	-2.691	-2.329	-2.490	-2.717
	Baten	290	393	393	300
Saldo		-2.401	-1.936	-2.097	-2.418
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	-2.556	-2.114	-2.733	-2.490
	Baten	1.023	468	465	1.425
Saldo		-1.537	-1.646	-2.269	-1.063
Saldo programma's		**-30.334**	**-31.853**	**-37.709**	**-31.964**
Algemene dekkingsmiddelen:					
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Saldo	31.078	30.995	32.349	33.437
Belastingen overig	Saldo	1.856	1.849	1.874	1.945
Overhead	Saldo	-9.833	-9.935	-7.570	-7.293
Overige baten en lasten	Saldo	-32	103	0	-10
OZB niet-woningen	Saldo	2.327	2.169	2.334	2.305
OZB woningen	Saldo	2.672	2.862	2.647	2.641
Treasury	Saldo	564	1.289	543	516
Saldo algemene dekkingsmiddelen		**28.632**	**29.332**	**32.177**	**33.541**
Saldo voor resultaatbestemming		**-1.699**	**-2.520**	**-5.532**	**1.583**
Stortingen in reserves					
1. Vitaliteit	Lasten	-2.000	-2.000	-2.018	-2.018
2. Leefomgeving	Lasten	0	0	0	0

3. Bedrijvigheid	Lasten	0	0	0	0
4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	0	0	0	0
Totaal stortingen in reserves		**-2.000**	**-2.000**	**-2.018**	**-2.018**

Onttrekkingen reserves					
1. Vitaliteit	Baten	3.856	4.141	5.096	4.832
2. Leefomgeving	Baten	569	410	594	593
3. Bedrijvigheid	Baten	299	0	119	119
4. Bestuur en ondersteuning	Baten	301	40	219	195
Totaal onttrekkingen uit reserves		**5.025**	**4.591**	**6.028**	**5.739**

Resultaat na bestemming	**1.326**	**71**	**-1.522**	**5.303**

Waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De baten en lasten m.b.t. grondbeleid worden met ingang van boekjaar 2020 in de exploitatie verwerkt volgens de notitie Grondbeleid. Het saldo van de baten en lasten wordt verwerkt in de balans in de post Overlopende passiva of Overlopende activa.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Personele kosten worden niet geactiveerd. Dus voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen.

Vaste activa

Waardering en afschrijving vaste activa

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden lineair in maximaal 5 jaar afgeschreven.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
3. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,- worden in beginsel niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.
4. Bij de waardering van de vaste activa worden bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
6. Investeringen worden lineair afgeschreven.
7. Afschrijven van een investering beginnen in het jaar volgend op het jaar waarin het actief wordt opgeleverd.
8. Aan een investering wordt rente toegerekend over de boekwaarde op de eerste dag van het jaar. De rente wordt berekend met het omslagpercentage. Voor 2020 is dit 2%.
9. Bij het bepalen van de afschrijvingen wordt de componentenbenadering gehanteerd. De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen. Per samenstellend deel kunnen de economische gebruiksduren namelijk verschillen.
10. Afschrijvingsbeleid materiële vaste activa met economisch nut:
    - max. 80 jaar: rioleringen en duikers
    - 40 jaar: (ver)nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
    - 10 jaar: Tijdelijke gebouwen/ noodlokalen/ loodsen/ opslagplaatsen
    - 25 jaar: Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
    - 15 jaar: Technische installaties in schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen
    - 10 jaar: Inventaris schoolmeubilair en veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen
    - 20 jaar: motorvaartuigen

- 40 jaar: begraafplaats
- 25 jaar: uitbreiding begraafplaats
- 5 jaar: Hardware
- 3 – 5 jaar: Software en randapparatuur
- 7 jaar: Tractie

Het college kan in bijzondere gevallen beargumenteerd afwijken van de bovenstaande afschrijvingstermijnen. Overige niet genoemde investeringen worden zo veel mogelijk volgens bovenstaande richtlijnen geactiveerd.

Warme gronden
Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiele vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.
In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De belangen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en effecten worden gewaardeerd
tegen kostprijs. De posten worden in waarde verminderd, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. De lening aan de woningcorporatie en de overige uitgegeven leningen
worden gewaardeerd tegen nominale waarden.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende posten
De liquide middelen en overlopende posten worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Onderscheid tussen reserves en voorzieningen
In het Besluit Begroting en Verantwoording is een onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen. De reserves worden weer onderscheiden in algemene reserve en bestemmingsreserves.

Algemene reserve: alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve.
Bestemmingsreserve: een reserve waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.
Voorziening: een voorziening is een deel van het vermogen dat afgezonderd is wegens
1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs ingeschat kunnen

worden;
2. op de balansdatum bestaande risico's m.b.t. bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs ingeschat kan worden;
3. kosten die in een volgend jaar zullen worden gemaakt mits het maken van de kosten zijn oorsprong mede vindt in het (lopende) jaar of in een voorafgaand jaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren.

Van een voorziening is dus sprake als het gaat om te kwantificeren financiële verplichtingen of risico's. Elke voorziening moet de omvang hebben van de betreffende verplichting of het betreffende risico. Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden, zoals bijvoorbeeld wachtgeld- en belastingverplichtingen, pensioenverplichtingen, garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals bijvoorbeeld groot onderhoud. Indien de financiële verplichtingen of risico's niet te kwantificeren zijn dan dienen deze zaken vermeld te worden in de risicoparagraaf.

Pensioenen en andere lange termijn-personeelsbeloningen
De pensioenverplichtingen ten behoeve van de wethouders zijn verzekerd bij Loyalis. Het niet
afgedekte deel is tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Hierbij is de rekenrente op basis van de APPA-rente gehanteerd.

Gebruik van schattingen
Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur, in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen.

Rentetoerekening aan reserves en voorzieningen
Aan reserves en voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met betaalde aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Immateriële en Materiële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn vaste activa, die niet tastbaar zijn.
De materiële vaste activa zijn als volgt onderverdeeld:

- Gronden en terreinen: alle terreinen en gronden in gebruik gegeven of verhuurd aan anderen;
- Woonruimten: alle huizen in gebruik gegeven en in gebruik gegeven als dienstwoning;
- Bedrijfsgebouwen: gemeentehuis, brandweerkazerne, scholen e.d.;
- Grondbouwkundige werken: drainages, keerwanden, overstorten e.d.;
- Waterbouwkundige werken: sloten, bruggen, beschoeiingen, rioleringen, duikers, gemalen e.d.;
- Wegbouwkundige werken: straten, pleinen, verlichting, straatmeubilair, groenvoorzieningen e.d.;
- Vervoermiddelen: auto's;
- Machines, apparaten en installaties: machines, computers e.d.;

Deze indeling is gebaseerd op het BBV. De kolommen worden alleen getoond als er daadwerkelijk ook bedragen in voorkomen.

<u>a Investeringen met een economisch nut</u>
De specificatie is als volgt:

	Economisch nut						
Investeringen	Gronden en terreinen	Woon-ruim-ten	Bedrijfs gebou-wen	Grond-weg-en waterb-werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde 1 jan. 2021	1.754	486	2.354	535	420	66.280	71.829
Vermeerderingen	0		3.182	727	201	27	4.137
Verminderingen	-108		-317	-96		-100	-621
Afschrijvingen		-35	-197	-8	-53	-2.414	-2.707
Boekwaarde 31 dec. 2021	**1.646**	**451**	**5.022**	**1.158**	**568**	**63.793**	**72.638**

De vermindering op gronden en terreinen heeft te maken met een correctie van de geactiveerde kosten naar vooruitbetaalde kosten.

b Investeringen met een economisch nut waar tegenover heffingen e.d. staan
De specificatie is als volgt:

Materiële vaste activa (x € 1.000)

Investeringen met een economisch nut HEFFINGEN	Riolen	Reiniging	Totaal
Boekwaarde 1 jan. 2021	15.494	704	16.198
Vermeerderingen	332		332
Verminderingen			0
Afschrijvingen	-444	-46	-490
Bijdragen van derden			0
Boekwaarde 31 dec. 2021	**15.382**	**658**	**16.040**

c. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
De specificatie is als volgt:

Materiële vaste activa (x € 1.000)

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	grond-, weg- en waterbouw-kundige werken	Totaal
Boekwaarde 1 jan. 2021	3.624	3.624
Vermeerderingen	1.274	1.274
Verminderingen	18	18
Bijdragen van derden	-94	-94
Afschrijvingen	-173	-173
Boekwaarde 31 dec. 2021	**4.649**	**4.649**

De investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte worden afgeschreven binnen een periode van 15 à 20 jaar (zie Nota Investeren en afschrijven 2017).

Financiële vaste activa
De specificatie is als volgt:

Financiële vaste activa (x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1 jan. 2021	Verstrekte leningen	Aflossingen	Overige	Boekwaarde 31 dec. 2021
Leningen aan woningbouwcorporaties	741		-27		714
Leningen aan overige verbonden partijen		2.393			2.393
Deelnemingen en effecten	1.322	638			1.960
Geldleningen derden	6.968	1.054	-1.250	-576	6.196
Totaal	**9.031**	**4.085**	**-1.277**	**-576**	**11.263**

Leningen aan woningbouwcorporaties
Er loopt nog één lening van het rijk via de gemeente. De gemeente functioneert als doorgeefluik. Zie ook onder Langlopende schulden.

Kapitaalverstrekkingen: Deelnemingen en effecten
De specificatie is als volgt:

Deelnemingen en effecten (x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1 jan. 2021	Boekwaarde 31 dec. 2021
Aandelen Dunea (70.521 aandelen)	32	32
Aandelen netwerkbedrijf Alliander (541.261 aandelen)	243	243
Aandelen De Meerlanden (8.951 aandelen)	940	940
Aandelen De Meerlanden 2021 (3.205 aandelen		638
Aandelen B.N.G. (18.252 aandelen)	42	42
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij	65	65
Totaal	**1.322**	**1.960**

Deelnemingen en effecten
Het aantal aandelen Dunea bedraagt 70.521 aandelen per 31-12-2021. De aandelen Dunea zijn tegen € 0,45 per stuk opgenomen op de balans.

De aandelen in het netwerkbedrijf Alliander zijn voor € 243.567 opgenomen op de balans tegen € 0,45 per stuk. Het aantal aandelen bedraagt 541.260 stuks.

Per 1 juli 2009 is de inrichting en het beheer van de openbare ruimte uitbesteed aan De Meerlanden en heeft Lisse 8.951 aandelen in deze overheid gedomineerde vennootschap. De aandelen kostten € 105 per stuk, in totaal € 939.855.

In 2021 is er de kapitaalstructuur van de Meerlanden aangepast. Er heeft een herschikking van de aandelen afgestemd op het aantal huisaansluitingen plaatsgevonden. In 2021 zijn er 3.205 aandelen aangekocht. De aandelen kostten € 199 per stuk, in totaal € 638.334.

Het aantal aandelen BNG bedraagt 18.252 (van € 2,50). De boekwaarde van deze aandelen BNG bedraagt € 41.411,98. Lisse ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit in de BNG.

Bij de oprichting van Greenport heeft de gemeente bijgedragen in de stichting daarvan. Dit bedrag is vermeld.

Overige langlopende geldleningen u/g
De specificatie is als volgt:

Overige langlopende geldleningen u/g (x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1 jan. 2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-sing	Boekwaarde 31 dec. 2021
Diverse:					
Geldlening Duimelijntje	16			-5	11
Geldlening FC Lisse aflossing schuld 2012 en boeterente	150			-15	135
Geldlening St.Beheer Cluster Meer&Duin	1			-1	0
Lening St. Jenaplanscholen (renteloos)	8			-2	6
Geldlening St. Jenaplanschool 2012	4			-4	0
Geldlening Speelkwartier	232				232
SVN:					
Rekening-courant	1.606	487	-576		1.508
Duurzaamheidsleningen	499			-99	400
Leningen funderingen	99			-36	63
SVN Startersleningen	862	576		-326	1.112
Totaal	**3.477**	**1.054**	**-576**	**-488**	**3.467**

In januari 2012 is besloten om de openstaande vorderingen van FC Lisse om te zetten in een renteloze lening van € 360.000, waarvan in 2020 € 15.000 is afgelost.
In januari 2012 is besloten om activa over te nemen van FC Lisse. Met de verkoopopbrengst heeft FC Lisse lopende leningen bij de bank afgelost. De hieruit voortvloeiende boeterente is ook omgezet in een renteloze lening. Voor beide leningen is een overeenkomst van schuld gesloten.

Overige langlopende leningen personeel
De specificatie is als volgt:
Overige langlopende geldleningen personeel (x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1 jan. 2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Aflossing	Boekwaarde 31 dec. 2021
Personeel	3.491			-762	2.729
Totaal	**3.491**	**0**	**0**	**-762**	**2.729**

Ingevolge de wet FIDO mogen geen leningen meer verstrekt worden aan het personeel.

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (x € 1.000)
De specificatie is als volgt:

Omschrijving	Stand per 1 jan. 2021	Stand per 31 dec. 2021
Debiteuren	917	1.043
Belasting debiteuren	2.566	2.519
vorderingen op openbare lichamen	4.660	5.863
Voorziening dubieuze debiteuren	-140	0
Schatkistbankieren	2.772	5.387
Uitzettingen met rentetypische looptijd > dan 1 jaar	**10.775**	**14.812**

De openstaande vorderingen worden regelmatig nagelopen en periodiek worden de nodige maatregelen getroffen om invordering te bereiken.
In 2020 is er een voorziening dubieuze debiteuren gevormd op basis van een ingeschat risico, in 2021 is dit risico vervallen.

In 2013 is het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren in werking getreden. Gemeenten, provincies en waterschappen moeten vanaf 16 december 2013 het overgrote deel van hun overtollige liquide middelen en beleggingen onderbrengen bij het ministerie van Financiën. Deze maatregel levert een significante bijdrage aan de EMU schuldverlaging en vermindert daarnaast het financieel risico voor decentrale overheden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**420**		**1.121**	
		1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**357**	**296**	**266**	**301**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	64	124	855	820
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	56.044			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	56.044			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			

Tot 1 juli 2021 (1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000 **Vanaf 1 juli 2021** (1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	420		1.121	

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	32.099	26.933	24.500	27.717
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	357	296	266	301

Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

Liquide middelen (x € 1.000)

Omschrijving	Stand per 1 jan. 2021	Stand per 31 dec. 2021
Bank saldi	422	222
Kas	12	2
Liquide middelen	**434**	**224**

Overlopende activa
De overlopende activa zijn verdeeld in:

Overige nog te ontvangen bedragen (x € 1.000)

Omschrijving	Stand per 1 jan. 2021	Stand per 31 dec. 2021
Vooruitbetaalde bedragen	2.116	586
Nog te ontvangen bedragen	253	1.175
Nog te verrekenen kosten	508	847
facilitaire projecten	2.301	621
overige nog te ontvangen bedragen	**5.178**	**3.229**

Overige nog te ontvangen bedragen
Dit zijn de bedragen die betrekking hebben op 2021 of voorgaande jaren, maar nog niet zijn ontvangen op 31-12-2021.

PASSIVA

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen :

Verloopoverzicht Reserves (x € 1000)

Omschrijving	Boek waarde 1 jan. 2021	Toevoegingen	Onttrekkingen	Boek waarde 31 dec. 2021
01. Algemene reserve	2.125		-401	1.724
Bestemmingsreserves:				
02. Reserve Weerstandsvermogen	2.145	264		2.409
05. Reserve Overhevelen budgetten	1	1.448	-1.449	0
08. Reserve IHP/ Accommodatiebeleid	14.700	2.018	-3.808	12.911
09. Reserve Regionaal Investeringfonds	1.698		-467	1.231
Totaal	**20.669**	**3.730**	**-6.510**	**18.275**

De Notitie Vernieuwd BBV heeft grote gevolgen gehad voor de samenstelling van de verschillende reserves. Het saldo van de reserve Nader te bestemmen middelen is bijvoorbeeld verdeeld. De risico's die samenhingen met opbrengsten die in de reserves zouden worden gestort, zijn ondergebracht bij de reserve Weerstandsvermogen.

Algemene reserve
De **Algemene Reserve** is bestemd voor de egalisatie van positieve en negatieve exploitatiesaldi. De Algemene Reserve is "vrij besteedbaar" om risico's af te dekken.
Bij de Kadernota 2016 is bepaald dat de stand van de reserve 2% van het begrotingstotaal bedraagt.

Bestemmingsreserves

- De Reserve **Weerstandsvermogen** is ingesteld om calamiteiten uit het risicoprofiel op te vangen.
- De bestemmingsreserve **Overhevelen budgetten** is alleen van belang voor de overheveling van budgetten van het ene jaar naar het andere jaar.
- De bestemmingsreserve **IHP/ Accommodatiebeleid** is een egalisatiereserve en dient voor over- of onderschrijdingen, zodat de kosten van de uitvoering van de onderwijshuisvesting en het accommodatiebeleid overeenkomstig het bestaande beleid budgettair neutraal verlopen.
- De bestemmingsreserve **Regionaal Investeringsfonds Holland Rijnland** is een reserve ter dekking van de bijdragen aan het Regionaal Investeringsfonds.

Vreemd vermogen

Onder het vreemde vermogen vallen voorzieningen en Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Verloopoverzicht voorzieningen (x € 1.000)

Omschrijving	Boek-waarde 1 jan. 2021	Stortingen	Onttrek-kingen	Boek-waarde 31 dec. 2021
Voorzieningen onderhoudsegalisatie				
Voorziening Stadsvernieuwing	476		-62	414
Voorziening Baggeren	551	0	-551	0
Voorziening M.O.P. Gebouwen	822	174	-48	948
Voorziening M.O.P. Accommodaties	125	0	-125	0
Voorziening Herplantplicht bomen	16			16
Voorziening Beschoeiingen	117	149	-253	13
Voorziening Bruggen	71	56		127
Voorziening Wegen	978	620	-1.598	0
Voorz. midd derden bestemming gebonden				
Voorziening Riolering	1.903	228		2.131
Voorz. voor verpl., verliezen en risico`s				
Voorziening Pensioenen wethouders	2.881	181	-284	2.778
Totaal	**7.940**	**1.408**	**-2.921**	**6.427**

Voorzieningen

- In 2013 is besloten tot het instellen van de voorziening **Baggeren.** In 2021 komt deze voorziening te vervallen.
- De voorziening **M.O.P. Gebouwen** is opnieuw ingesteld per 2015.
- Bij de Jaarstukken 2017 is de voorziening **M.O.P. Accommodaties** gevormd. In 2021 komt deze voorziening te vervallen.
- In 2015 is besloten tot het instellen van de voorziening **Herplantplicht bomen**.
- In 2016 is besloten tot het instellen van de voorziening **beschoeiingen**.
- De voorziening **Wegen** is op 22 februari 2018 gevormd bij de vaststelling van de beleids- en beheerplannen. In de raad van 24 februari 2022 is bij de vaststelling van het nieuwe beleidsplan Wegen besloten dat het restantsaldo van € 1,3 miljoen van de voorziening Wegen vrijvalt ten gunste van de algemene reserve.

- De voorziening **Riolering** is een voorziening voor de egalisatie van de lasten en baten betreffende de riolering. De voorziening Riolering is opnieuw ingesteld per 2015.
- De voorziening **pensioenen voormalige wethouders** is gevormd in 2016 en gevoed met het noodzakelijke bedrag om aan de pensioenverplichting te kunnen voldoen, zoals dat is bepaald naar de meest actuele berekening. Aan de voorziening is in 2021 een bedrag van € 181.000 ontvangen aan pensioen overdracht. Er is een bedrag van € 94.000 onttrokken aan pensioenskosten. Er is € 190.000 ontrokken om het saldo te laten aansluiten met het berekende minimale volume.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer
Onder vaste schulden zijn begrepen:
a. onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen
b. waarborgsommen

De specificatie is als volgt:
Vreemd vermogen (x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 1 jan. 2021 schuld	rentelast	Boekwaarde 31 dec. 2021 schuld	rentelast
Woningbouwvereniging Gezinsbelang	740	36	713	35
Onderhandse leningen: BNG 24-04-2008	5.250	256	4.950	242
Onderhandse leningen: BNG 28-12-2010	4.667	223	4.433	212
Onderhandse leningen: BNG 22-12-2011	7.000	287	6.667	274
Onderhandse leningen: NWB Bank 31-12-2012	6.967	225	6.650	216
Onderhandse leningen: NWB Bank 31-12-2013	15.333	511	14.667	490
Onderhandse leningen: BNG 31-03-2015	12.500	126	12.000	121
Onderhandse leningen: NWB 29-12-2017	8.100	108	7.800	104
Onderhandse leningen: BNG 6-12-2018	6.533	101	6.300	97
Onderhandse leningen: BNG 4-5-2020	11.800	43	11.400	64
			7.500	2
Totaal	**78.890**	**1.916**	**83.080**	**1.857**

De lening aan de woningbouwvereniging en de onderhandse leningen zijn verstrekt door de BNG en de Nederlandse Waterschapsbank.
Naast deze schulden staat er nog een bedrag aan waarborgsommen uit van € 256.000, waarvan € 250.000 voor zekerheidstelling FC Lisse in verband met verkrijgen garantie SWS.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1 jaar (x € 1.000)

Omschrijving	Stand per 1 jan. 2021	Stand per 31 dec. 2021
Crediteuren	1.754	1.959
Overige schulden	119	70
Kasgeldleningen	0	3.000
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd > dan 1 jaar	**1.873**	**5.029**

Overlopende passiva (x € 1.000)

Omschrijving	Stand per 1 jan. 2021	Stand per 31 dec. 2021
Nog te betalen bedragen	3.618	3.385
Overige transitorische posten	249	287
facilitaire projecten	23	44
specifieke uitkeringen	180	234
specifieke uitkeringen sociaal domein	2.295	536
Overlopende passiva	**6.365**	**4.486**

Specifieke uitkeringen	1-1-2021	Toevoeging	Onttrekkingen	31-12-2021
Grondsanering voormalige gasfabriek	180.000			180.000
Verkeersmaatregelen Ter Specke	0	18.450		18.450
Tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving	0	35.468		35.468
	180.000	**53.918**	**-**	**233.918**
Sociaal domein				
Spuk	116.000			116.000
Investerings fonds Maatschappelijke zorg	255.000	60.780	-112.000	203.780
Rijksbijdrage Regeling Reductie Energieverbruik RRE	141.654		-141.654	0
Subsidie OAB	142.741	224.343	-277.157	89.927
TOZO	1.474.458	219.105	-1.474.458	219.105
Noodsteun culturele sector	42.727		-42.727	0
Gedupeerde toeslagenprobelmatiek	5.149		-5.149	0
Spuk Sport	117.662		-117.662	-0
Spuk sportpreventieakkoord 2021	0	20.000		20.000
Spuk sportakkoord		85.142	-15.209	69.934
NPO		88.155		88.155
	2.295.393	**700.176**	**- 2.460.272**	**535.297**

Facilitaire projecten	1-1-2020	Toevoeging	Onttrekkkingen	wijz. activa /passiva	31-12-2020
Sportlaan	0	2.003.527	-204.210	-1.755.680	43.637
Don Bosco	9.568		-9.568		0
Meerzicht	13.026	126.942	-139.968		0
	22.594	**2.130.469**	**-353.747**	**-1.755.680**	**43.637**

Niet in de balans opgenomen verplichtingen:

Overzicht gewaarborgde geldleningen 2021 (x € 1.000)

	Restantbedrag geldlening per 01-01-2021		Bedrag nieuw gewaarborgde geldleningen 2021	Bedrag aflossingen 2021	Restantbedrag geldlening per 31-12-2021	
	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Totaal	Totaal	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd
Direct gegarandeerde leningen	15.000	15.000	1.700	-1.071	15.629	15.629
Gemeente garantie	909	373		-171	738	273
Deelname Waarborgfonds Soc. Woningbouw	102.301	51.150	8.000	-10.116	100.184	50.092
Totaal gewaarborgde geldleningen	**118.210**	**66.524**	**9.700**	**-11.359**	**116.551**	**65.994**

Toelichting

Leningen
Het leningbedrag van € 15 miljoen betreft de garantstelling op de lening verstrekt aan DSV in het kader van de aankoop van de onroerende zaken Rustoord door DSV.
GOM (greenport Ontw.mij) Oorspronkelijk mocht GOM 42 miljoen lenen bij de BNG. 6 Gemeenten stonden garant voor elk 7 miljoen. Sinds de fusie Noordwijk/Noordwijkerhout, staan 5 gemeenten voor elk 7 miljoen garant, totaal 35 miljoen.Op dit moment heeft de GOM geen geldleningen waar Lisse voor garant staat.

Vennootschapsbelasting
Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn onder de nieuwe wet in principe vennootschapsbelasting-belastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie, ondersteund door PWC, wijst er op dat Lisse geen onder de vennootschapsbelasting vallende activiteiten heeft. We hebben de definitieve aanslag vennootschapsbelasting 2019 van de Belastingdienst ontvangen. Die kwam uit op nihil. Naar verwachting zal de aanslag voor 2020 en 2021 ook nihil zijn.

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

Naam leverancier	Aard dienstverlening	Jaarlijkse contractwaarde	Vrijgevallen bedragen	Looptijd contract t/m
Holland Rijnland	Regionaal investeringsfonds	410	1.230	30-dec-24

Toelichting op de programma's

Programma 1 Vitaliteit

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Onderwijs			
Onderwijshuisvesting	-2.814	-2.530	284
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-682	-732	-50
Openbaar basisonderwijs	-141	-194	-53
Sociaal domein			
Inkomensregelingen	-6.216	-5.630	586
Wijkteams	-1.785	-1.516	269
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.364	-1.717	647
Arbeidsparticipatie	-224	-222	2
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-438	-345	93
Geëscaleerde zorg 18-	-339	-353	-14
Geëscaleerde zorg 18+	-17	-17	
Maatwerkdienstverlening 18-	-4.410	-4.321	89
Begeleide participatie	-1.954	-1.623	331
Maatwerkdienstverlening 18+	-5.542	-5.119	423
Gezondheid & Vitaliteit			
Sportaccommodaties	-2.299	-1.751	548
Sportbeleid en activering	-1.126	-1.088	38
Volksgezondheid	-1.632	-1.641	-9
Totaal lasten	**-31.983**	**-28.799**	**3.184**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Onderwijs			
Onderwijshuisvesting	320	448	128
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	99	345	246
Sociaal domein			
Inkomensregelingen	4.826	4.601	-225
Wijkteams	0	1	1
Samenkracht en burgerparticipatie	61	104	43
Maatwerkdienstverlening 18-	0	17	17
Begeleide participatie	-72	0	72
Gezondheid & Vitaliteit			
Sportaccommodaties	459	599	140
Sportbeleid en activering	0	9	9
Volksgezondheid	94	86	-8
Totaal baten	**5.787**	**6.210**	**423**
Saldo voor resultaatbestemming	**-26.195**	**-22.587**	**3.608**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Toevoegingen reserves	-2.018	-2.018	
Onttrekkingen reserves	5.096	4.832	-264
Totaal reserves	**3.078**	**2.813**	**-265**
Saldo na resultaatbestemming	**-23.117**	**-19.774**	**3.343**

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2021 na wijzigingen en de rekening 2021:

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema Onderwijs				
Onderwijshuisvesting	€ 284		Voor de nieuwbouw/renovatie van de Lisbloem was een bedrag opgenomen voor de afboeking van de boekwaarde. Dit project is nog niet gestart. De dekking van deze kosten was voorzien vanuit de reserve IHP. De onttrekking aan de reserves valt hierdoor ook lager uit. Zie ook de toelichting op de reserves.	€ 303
			Overige verschillen.	-€ 19
			subtotaal	**€ 284**
Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-€ 50	Leerlingenvervoer is een open einde regeling. Dit jaar zijn er minder kosten gemaakt dan vorig jaar.	€ 51
			Van het rijk ontvangen gelden Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) mogen in 4 jaar vanaf 2018 besteed worden. Van de ontvangen middelen is nog niet alles uitgegeven en is daarom naar volgend jaar doorgeschoven. Tegenover deze extra lasten, staan ook extra baten. Zie ook de baten.	-€ 135
			Er zijn twee groepen kinderen die gebruik maken van de peuteropvangsubsidie: de kinderen met een indicatie voor voorschoolse educatie (VE) en de kinderen zonder een indicatie voor VE. De kosten voor de VE-kinderen worden geboekt op de posten OAB. De kosten voor de kinderen zonder VE worden geboekt op de post peuteropvang/subsidies. De gemeente Lisse krijgt 43.000 euro in het gemeentefonds voor peuteropvang voor kinderen zonder VE. Dit bedrag werd in het verleden in Lisse aangehouden als subsidieplafond. Dit plafond werd elk jaar bereikt en daardoor ontstonden wachtlijsten. Sinds 2019 krijgt Lisse OAB-middelen, sindsdien zijn de wachtlijsten niet meer voorgekomen, omdat veel van de Lissese peuters die een peuterspeelzaal bezoeken een VE-indicatie hebben. Inmiddels is er geen subsidieplafond meer (openeinderegeling) en kan het grootste gedeelte van de kosten geboekt worden	€ 35

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
			onder de OAB-middelen.	
			Overige verschillen.	-€ 1
			subtotaal	**-€ 50**
Openbaar basisonderwijs		-€ 53	De overschrijding komt grotendeels door kosten voor gymnastiek onderwijs van 2020 die pas in het voorjaar 2021 aan de gemeente zijn doorbelast. Daarnaast zijn de kosten voor hogere OZB gemaakt.	-€ 53
			subtotaal	**-€ 53**
Totaal thema	**€ 181**		**Totaal thema**	**€ 181**
Thema Sociaal domein				
Inkomensregelingen	€ 586		In de beleidsnotitie "Iedereen doet mee Lisse 2019-2022", die is vastgesteld door de raad in 2020, is besloten dat de resterende armoedegelden (beschikbaar vanaf 2019) jaarlijks meegenomen wordt naar de volgende jaren om alle maatregelen van het beleid uit te voeren. Het restant van het budget 2021 bedraagt € 261.000.	€ 261
			De uitgaven voor bijstand en de bijzondere bijstand via de ISD Bollenstreek vallen lager uit dan begroot.	€ 283
			Het Project Meedoen! wordt binnen de ISD opgepakt en is ook in de bijdrage aan de ISD opgenomen. Het budget is incidenteel dubbel opgenomen.	€ 59
			De uitgaven voor de TOZO via de ISD Bollenstreek vallen lager uit dan begroot. Het teveel ontvangen bedrag vanuit het Rijk moeten we terugbetalen. Per saldo is de regeling budgetneutraal.	€ 99
			De doorschuif BTW van de ISD Bollenstreek is als negatieve last begroot, maar de realisatie is onder baten opgenomen. Per saldo is er sprake van een nadeel van € 20.000.	-€ 95
			Er zijn dit jaar meer kwijtscheldingen voor de afvalstoffenheffing geweest dan begroot.	-€ 27
			Overige verschillen.	€ 6
			subtotaal	**€ 586**
Wijkteams	€ 269		In 2021 zijn minder uitgaven gedaan voor het onderdeel Preventie Jeugd en gezin.	€ 114
			In de begroting is rekening gehouden met verbouwingskosten Voor Ieder 1 in de exploitatie. De kosten die we hiervoor maken worden geactiveerd. Dit zorgt voor een onderschrijding op het budget van de toegang Wijkteams.	€ 158
			Overige	-€ 3
			subtotaal	**€ 269**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Samenkracht en burgerparticipatie	€ 647		In 2021 is € 68.000 ontvangen van centrumgemeente Leiden i.v.m. niet benutte bedragen Beschermd Wonen. Er is een projectplan opgesteld om een aantal (zwerf)jongeren die tussen wal en schip vallen bij elkaar te huisvesten met passende begeleiding. Een wooncomponent is een belangrijk onderdeel en vergt enige tijd om tot een uiteindelijk resultaat te komen. het resterende deel kan dit jaar vrijvallen. Daarnaast is een project Dak- en thuislozen gestart, het resterende deel wordt in 2022 benut. Hiervoor is een overheveling van het restantbedrag 2021 (€ 49.679) aangevraagd. Aan preventie is minder uitgeven dan vooraf verwacht.	€ 130
			In 2020 is € 400.000 beschikbaar gesteld voor een steunfonds maatschappelijke organisaties. Dit bedrag is volledig naar 2021 overgeheveld. In 2021 is € 250.000 vrijgevallen. Tegen de verwachting in hebben organisaties deze regeling slechts beperkt nodig gehad (€ 45.000). Voor het restant (€ 105.000) is overheveling aangevraagd.	€ 105
			In 2021 zijn extra gelden beschikbaar gesteld door het Rijk voor de ondertussengroep en voor de invoering van de Wet Inburgering. Een groot deel van de uitgaven vindt plaats in 2022. Er is hiervoor een overheveling gevraagd van € 83.718.	€ 103
			Door de komst van Voor Ieder 1 is er niet meer een subsidiestroom naar Kwadraad maar naar Kwadraad en Voor Ieder 1. Het deel dat naar Voor Ieder 1 gaat is grotendeels op een andere kostenplaats geboekt waardoor hier een onderschrijding is.	€ 103
			Door de coronamaatregelen hebben diverse activiteiten niet kunnen plaatsvinden en hebben er geen netwerkbijeenkomsten plaatsgevonden. In het budget was ook rekening gehouden met verbouwingskosten Voor Ieder 1, deze zijn nu deels afschrijving geworden waardoor deze niet drukken op begroting van een jaar.	€ 187
			Overige verschillen.	€ 19
			subtotaal	**€ 647**
Arbeidsparticipatie	€ 2		Overige verschillen.	€ 2
			subtotaal	**€ 2**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Maatwerk voorzieningen (WMO)	€ 93		De kosten voor WMO woonvoorzieningen vallen lager uit dan begroot. Deze regeling wordt door de ISD Bollenstreek uitgevoerd.	€ 89
			Overige verschillen.	€ 4
			subtotaal	**€ 93**
Geëscaleerde zorg 18-		-€ 14	Overige verschillen.	-€ 14
			subtotaal	**-€ 14**
Geëscaleerde zorg 18+	€ 0		Geen verschillen.	€ 0
			subtotaal	**€ 0**
Maatwerk dienstverlening 18-	€ 89		Betreft kosten programmamanager Jeugd en kosten voor de herijking governance Jeugd.	-€ 28
			De kosten voor jeugdhulp in natura zijn lager uitgevallen dan begroot.	€ 150
			Jeugdhulp - zorgvervoer deze lasten worden op basis van verdeling Holland-Rijnland in rekening gebracht.	-€ 55
			Het geld voor het transformatiefonds 2021 bij TWO is niet volledig uitgegeven. Dit is in 2021 terugontvangen.	€ 17
			Overige verschillen.	€ 5
			subtotaal	**€ 89**
Begeleide participatie	€ 331		Provalu (voorheen: de GR KDB) brengt de kosten voor de begeleide participatie in rekeningconform de vastgestelde bedragen in de circulaires van het gemeentefonds. De aanpassing uit de septembercirculaire is niet meer verwerkt in de begroting, maar wel verwerkt door Provalu in de facturering over 2021.	€ 331
			subtotaal	**€ 331**
Maatwerk dienstverlening 18+	€ 423		De kosten voor hulp bij huishouden zijn lager uitgevallen dan begroot. Deze regeling wordt door de ISD Bollenstreek uitgevoerd.	€ 207
			De kosten voor begeleiding zijn lager uitgevallen dan begroot. Deze regeling wordt door de ISD Bollenstreek uitgevoerd.	€ 189
			De kosten voor vervoersvoorziening zijn lager uitgevallen dan begroot. Deze regeling wordt door de ISD Bollenstreek uitgevoerd.	€ 25
			Overige verschillen.	€ 2
			subtotaal	**€ 423**
Totaal thema	**€ 2.426**		**Totaal thema**	**€ 2.426**
Thema Gezondheid & Vitaliteit				

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Sportaccommodaties	€ 548		Binnensportaccommodaties de Waterkanten betreft een ontvangst voor gederfde inkomsten. Deze is als negatieve last verantwoord.	€ 185
			Binnensportaccommodaties ter Specke De eigenaarskosten zijn berekend en worden gesubsidieerd aan de exploitant, waartegen een kostpijsdekkende huur tegenover staat van de periode dat de sporthal ter Specke in gebruik is. Het bedrag is voor 2021 te hoog ingeschat.	€ 63
			De voorziening accommodaties is vrijgevallen ten gunste van het resultaat.	€ 303
			Overige verschillen.	-€ 3
			subtotaal	**€ 548**
Sportbeleid en activering	€ 38		Voor Sportbeleid is bij de Kadernota 2020 € 97.000 vrijgemaakt voor bevordering van Spelen en sport. Dit budget is in 2021 slechts deels benut.	€ 47
			Overige verschillen.	-€ 9
			subtotaal	**€ 38**
Volksgezondheid		-€ 9	Overige verschillen.	-€ 9
			subtotaal	**-€ 9**
Totaal thema	**€ 577**		**Totaal thema**	**€ 577**
Totaal lasten	**€ 3.184**		**Totaal lasten**	**€ 3.184**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Baten				
Thema Onderwijs				
Onderwijshuisvesting	€ 128		Dit betreft inkomsten voor de huisvesting van de ISK die wij voor de regio verzorgen. Deze inkomsten waren niet begroot.	€ 103
			Overige verschillen.	€ 25
			subtotaal	**€ 128**
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 246		Van het rijk ontvangen middelen Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) mogen in 4 jaar per 2018 besteedt worden. Nog niet alles is uitgegeven en wordt daarom naar volgend jaar doorgeschoven. Tegenover de hogere inkomsten staan ook hogere uitgaven.	€ 179
			De bijdrage aan de internationele schakelklas is niet begroot.	€ 66
			Overige verschillen.	€ 1
			subtotaal	**€ 246**
Totaal thema	**€ 374**		**Totaal thema**	**€ 374**
Thema Sociaal domein				
Inkomensregelingen		-€ 225	Betreft de afrekening TOZO 2020. Voor 2021 is per saldo is deze regeling budgettair neutraal.	-€ 237
			De realisatie van de doorschuif BTW van de ISD Bollenstreek is opgenomen onder de baten, maar als negatieve last begroot. Per saldo is er sprake van een nadeel van € 20.000.	€ 76
			Vanuit de rijksbijdrage BUIG is in 2021 € 74.559 meer ontvangen dan begroot.	-€ 75
			Overige verschillen.	€ 11
			subtotaal	**-€ 225**
Wijkteams	€ 1		Overige verschillen.	€ 1
			subtotaal	**€ 1**
Samenkracht en burgerparticipatie	€ 43		Vanuit de provincie Zuid-Holland en het Rijk zijn middelen aangevraagd en ontvangen voor de ondersteuning van organisaties in verband met Corona in 2021.	€ 43
			subtotaal	**€ 43**
Maatwerk-dienstverlening 18-	€ 17		Overige verschillen.	€ 17
			subtotaal	**€ 17**
Begeleide participatie	€ 72		Vanuit de meicirculaire van 2020 zijn extra inkomsten geraamd voor begeleide participatie. Deze hebben in 2021 niet geleid tot extra lasten voor beschut werken door Provalu (GR KDB).	€ 72
			subtotaal	**€ 72**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Baten				
Totaal thema		**-€ 92**	**Totaal thema**	**-€ 92**
Thema Gezondheid & Vitaliteit				
Sportaccommodaties	€ 140		Overige verschillen.	€ 15
			De voorziening accommodaties is vrijgevallen ten gunste van het resultaat.	€ 125
			subtotaal	**€ 140**
Sportbeleid en activering	€ 9		Overige verschillen.	€ 9
			subtotaal	**€ 9**
Volksgezondheid	-€ 8		Overige verschillen.	-€ 8
			subtotaal	**-€ 8**
Totaal thema	**€ 141**		**Totaal thema**	**€ 141**
Totaal baten	**€ 423**		**Totaal baten**	**€ 423**
Reserves				
Toevoegingen reserves	€ 0		Geen verschillen.	€ 0
			subtotaal	**€ 0**
Onttrekkingen reserves		-€ 264	Voor de nieuwbouw/renovatie van de Lisbloem was een bedrag opgenomen voor de afboeking van de boekwaarde en de dekking zou plaatsvinden vanuit de reserve Accommodaties/huisvesting onderwijs. Het project is nog niet gestart.	-€ 283
			Overige verschillen.	€ 19
			subtotaal	**-€ 264**
Totaal reserves		**-€ 264**	**Totaal reserves**	**-€ 264**
Eindtotaal	**€ 3.343**			**€ 3.343**

Programma 2 Leefomgeving

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Veiligheid			
Openbare orde en veiligheid	-729	-750	-21
Crisisbeheersing en brandweer	-1.655	-1.498	157
Mobiliteit			
Verkeer en vervoer	-2.824	-3.185	-361
Parkeren	-128	-132	-4
Wonen			
Wonen en bouwen	-1.572	-1.076	496
Ruimtelijke ordening	-875	-3.448	-2.573
Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.294	-2.530	-236
Afval	-2.715	-2.507	208
Riolering	-1.555	-1.692	-137
Milieubeheer	-1.154	-1.137	17
Begraafplaatsen en crematoria	-3		3
Totaal lasten	**-15.504**	**-17.955**	**-2.451**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Veiligheid			
Openbare orde en veiligheid	20	7	-13
Crisisbeheersing en brandweer	110	167	57
Mobiliteit			
Verkeer en vervoer	184	1.438	1.254
Parkeren	7	5	-2
Wonen			
Wonen en bouwen	1.070	1.009	-61
Ruimtelijke ordening	815	2.836	2.021
Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	53	370	317
Afval	3.498	3.497	-1
Riolering	2.601	2.593	-8
Milieubeheer	0	142	142
Totaal baten	**8.358**	**12.064**	**3.706**
Saldo voor resultaatbestemming	**-7.148**	**-5.891**	**1.257**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Toevoegingen reserves	0	0	
Onttrekkingen reserves	594	593	-1
Totaal reserves	**594**	**593**	**-1**
Saldo na resultaatbestemming	**-6.554**	**-5.298**	**1.256**

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2021 na wijzigingen en de rekening 2021:

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema Veiligheid				
Openbare orde en veiligheid		-€ 21	Overige verschillen.	-€ 21
			subtotaal	**-€ 21**
Crisisbeheersing en brandweer	€ 157		In 2021 hebben we minder nieuwe brandkranen aangelegd dan begroot (€13K) en viel het onderhoud van de brandkranen €20k lager uit door de lagere prijs voor onderhoud.	€ 34
			In 2021 hebben we een schade uitkering vanwege grootschalige brand ontvangen.	€ 49
			Van de Veiligheidsregio Hollands Midden is in 2021 de eindafrekening over 2020 ontvangen. Dit resulteerde een lagere bijdrage in 2021.	€ 50
			Overige verschillen.	€ 24
			subtotaal	**€ 157**
Totaal thema	**€ 136**		**Totaal thema**	**€ 136**
Thema Mobiliteit				
Verkeer en vervoer		-€ 361	Voor de civiele kunstwerken zijn lagere kosten voor klein onderhoud gemaakt.	€ 68
			Als gevolg van de aanleg van LED was een besparing verwacht op de kosten voor de openbare verlichting. De vervanging heeft vertraging opgelopen, waardoor de kosten hoger zijn uitgevallen.	-€ 66
			In de kosten voor straatreiniging zijn de kosten van de gladheidsbestrijding opgenomen. Deze zijn hoger uitgevallen als het koude weer in het voorjaar van 2021.	-€ 95
			De hogere kosten van de buitendienst in eigen beheer door HLT Samen zijn hoger uitgevallen dan begroot.	-€ 61
			De kosten voor onderhoud zijn hoger uitgevallen dan begroot. Deze worden gedekt uit de voorziening vrijval wegen.	-€ 180
			De kosten van de publieke heffingen voor de wegen zijn hoger uitgevallen dan begroot. Deze worden gedekt uit de voorziening wegen.	-€ 37
			Overige verschillen.	€ 10
			subtotaal	**-€ 361**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Parkeren		-€ 4	Overige verschillen.	-€ 4
			subtotaal	**-€ 4**
Totaal thema		**-€ 365**	**Totaal thema**	**-€ 365**
Thema Wonen				
Wonen en bouwen	€ 496		In 2021 zijn er projectsubsidies ontvangen voor woningbouwprojecten in Lisse (Rembrandt en Waterkanten fase 3). In 2021 zijn hiervoor voorschotten ontvangen. De uitgaven en definitieve afrekening vinden later plaats. Zie ook de baten.	€ 523
			De uitgaven voor het uitvoeringsprogramma Wonen zijn in 2021 minder geweest dan begroot. Deels te verklaren omdat er vanwege corona geen participatieve bijeenkomsten georganiseerd zijn en deels omdat we nauwelijks beroep hebben gedaan op externe expertise voor de uitvoering van uitvoeringsprogramma. Verder lag de focus van de beleidsontwikkeling dit jaar op de regio Holland Rijnland. De uitgaven die daarmee gemoeid zijn komen niet ten laste van dit budget. In 2022 wordt het woonprogramma geactualiseerd.	€ 41
			De bijdrage aan HLTsamen voor dit taakveld kwam hoger uit.	-€ 43
			Overige verschillen.	-€ 25
			subtotaal	**€ 496**
Ruimtelijke ordening		-€ 2.573	HLTsamen berekent de kosten van extern personeel door aan de gemeenten. Het merendeel van deze kosten komt ten laste van de projecten binnen de gemeente. Een ander deel betreft echter algemene uren. Deze blijven achter op planvorming algemeen. Deze kosten waren niet eerder bekend, omdat het tijdschrijfsysteem in 2021 nog niet geoptimaliseerd was. Voor een deel worden deze kosten gecompenseerd door lagere kosten voor adviezen van derden.	-€ 159
			De kosten voor adviezen van derden komen lager uit. Dit compenseert een deel van de kosten van inhuur van extern personeel.	€ 31

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
			Het BBV bevat bepalingen en maximale termijnen voor het activeren van kosten voor ontwikkelgebieden. Een gevolg hiervan is dat (een deel van de) kosten voor het Heemkerkplein moeten worden afgeboekt ten laste van het resultaat.	-€ 28
			Een extern bureau heeft begin 2022 de laatste werkzaamheden uitgevoerd voor de omgevingsvisie. Verder is nog budget nodig voor het opstellen van een gebiedsvisie voor de Rooversbroekpolder, voortkomend uit de omgevingsvisie Samen werken aan een levendig Lisse. Het voorstel is daarom om een deel van het restantbudget 2021 (€ 42.000) over te hevelen naar 2022. Het overige valt vrij.	€ 107
			De lasten voor anterieure overeenkomsten, bijvoorbeeld ook de toerekening van uren, verlopen op basis van het BBV via de exploitatie. Het saldo van baten en lasten brengen we over naar de Balans. De rechtmatigheid voor de afwijkingen binnen dit taakveld volgt uit de verplichting in het BBV om directe uren toe te schrijven aan investeringen en projecten, voor de overhead geldt de kan-bepaling. Verder geldt de bepaling uit het BBV om lasten en baten via de exploitatie te laten verlopen. Zie ook de baten. Het verschil tussen baten en lasten (€ 107.000 voordeel) betreft een afboeking van anterieure overeenkomsten die afgesloten zijn.	-€ 2.515
			Overige verschillen.	-€ 9
			subtotaal	**-€ 2.573**
Totaal thema		**-€ 2.077**	**Totaal thema**	**-€ 2.077**
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-€ 236	De afrekening van de buitendienst vanuit HLTsamen is hoger uitgevallen dan begroot.	-€ 173
			De kosten voor klein onderhoud ten aan zien van openbaar groen - water is hoger uitgevallen dan begroot.	-€ 46
			Overige verschillen.	-€ 17

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
			subtotaal	**-€ 236**
Afval	€ 208		In 2021 zijn meer opbrengsten ontvangen voor de afvalstroom papier. Deze worden in mindering gebracht op de kosten voor de inzameling van afval. Dit zorgt voor een voordeel van € 208K.	€ 208
			subtotaal	**€ 208**
Riolering		-€ 137	De kosten voor riolering zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit zorgt voor een hogere dotatie aan de voorziening riolering.	-€ 130
			Overige verschillen.	-€ 7
			subtotaal	**-€ 137**
Milieubeheer	€ 17		In 2021 is het budget voor het uitvoeringsbudget Duurzaamheid (€ 190.000) enigszins onbenut gebleven door afwezigheid in verband met zwangerschapsverlof.	€ 87
			Vanuit de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH) is een afrekening over 2021 ontvangen van € 94.227. Dit bedrag ontvangen we terug van de ODWH.	€ 94
			De Regeling reductie energiegebruik valt onder de SISA. In 2021 is het restant van de vorig jaar ontvangen subsidie volledig benut. Zie ook de baten. Daar zijn de in 2021 nog beschikbare middelen van € 142.000 voor de RRE-regeling opgenomen.	-€ 149
			Overige verschillen.	-€ 15
			subtotaal	**€ 17**
Begraafplaatsen en crematoria	€ 3		Overige verschillen.	€ 3
			subtotaal	**€ 3**
Totaal thema		**-€ 145**	**Totaal thema**	**-€ 145**
Totaal lasten	**-€ 2.451**		**Totaal lasten**	**-€ 2.451**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Baten				
Thema Veiligheid				
Openbare orde en veiligheid		-€ 13	Overige verschillen.	-€ 13
			subtotaal	**-€ 13**
Crisisbeheersing en brandweer	€ 57		Vanuit het rijk is subsidie ontvangen voor de controle van de toegangsbewijzen als gevolg van de coronamaatregelen.	€ 55
			Overige verschillen.	€ 2
			subtotaal	**€ 57**
Totaal thema		**€ 44**	**Totaal thema**	**€ 44**
Thema Mobiliteit				
Verkeer en vervoer	€ 1.254		Vrijval voorziening onderhoud wegen per 2022 door nieuw beleidsplan wegen.	€ 1.273
			Meer opbrengst degeneratiekosten door aanvragen voor het legen van kabels en leidingen.	€ 43
			Recht van opstal betreft geen opbrengsten door onderhandeling over verlenging contract voorwaarden	-€ 50
			Overige verschillen.	-€ 12
			subtotaal	**€ 1.254**
Parkeren		-€ 2	Overige verschillen.	-€ 2
			subtotaal	**-€ 2**
Totaal thema	**€ 1.252**		**Totaal thema**	**€ 1.252**
Thema Wonen				
Wonen en bouwen		-€ 61	In 2021 zijn er projectsubsidies ontvangen voor woningbouwprojecten in Lisse (Rembrandt en Waterkanten fase 3). In 2021 zijn hiervoor voorschotten ontvangen. De uitgaven en definitieve afrekening vinden later plaats. Zie ook de lasten.	-€ 523
			Vanwege corona zijn er meer bouwaanvragen ingediend waardoor meer legesopbrengsten	€ 64
			Verkoopopbrengst van Broekweg 122, voormalig Cardeaschool.	€ 403
			Overige verschillen.	-€ 5
			subtotaal	**-€ 61**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Baten				
Ruimtelijke ordening	€ 2.021		De baten uit anterieure overeenkomsten verlopen op basis van het BBV via de exploitatie. Het saldo van baten en lasten brengen we over naar de Balans. De rechtmatigheid voor de afwijkingen binnen dit taakveld volgt uit de verplichting in het BBV om directe uren toe te schrijven aan investeringen en projecten, voor de overhead geldt de kan-bepaling. Verder geldt de bepaling uit het BBV om lasten en baten via de exploitatie te laten verlopen. Zie ook de lasten. Het verschil tussen baten en lasten (€ 107.000 voordeel) betreft een afboeking van anterieure overeenkomsten die afgesloten zijn.	€ 2.021
			subtotaal	**€ 2.021**
Totaal thema	**€ 1.960**		**Totaal thema**	**€ 1.960**
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid				
Openbaar groen en (openlucht)	€ 317		In 2021 is subsidie ontvangen voor het Wandelnetwerk Duinen.	€ 22
			De vrijval van de voorziening Baggeren leidt tot een opbrengst van € 291.718.	€ 292
recreatie			Overige verschillen.	€ 3
			subtotaal	**€ 317**
Afval		-€ 1	Overige verschillen.	-€ 1
			subtotaal	**-€ 1**
Riolering		-€ 8	Overige verschillen.	-€ 8
			subtotaal	**-€ 8**
Milieubeheer	€ 142		De Regeling reductie energiegebruik valt onder de SISA. In 2021 is het restant van de vorig jaar ontvangen subsidie volledig benut. Zie ook de lasten.	€ 142
			subtotaal	**€ 142**
Totaal thema	**€ 450**		**Totaal thema**	**€ 450**
Totaal baten		**€ 3.706**	**Totaal baten**	**€ 3.706**
Reserves				
Toevoegingen reserves	€ 0		Geen verschillen.	€ 0
			subtotaal	**€ 0**
Onttrekkingen reserves	€ 1		Afrondingsverschil.	€ 1
			subtotaal	**€ 1**
Totaal reserves		**€ 1**	**Totaal reserves**	**€ 1**
Eindtotaal	**€ 1.256**		**Eindtotaal**	**€ 1.256**

Programma 3 Bedrijvigheid

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Regionale economie			
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-64	-52	12
Economische promotie	-222	-201	21
Economische ontwikkeling	-1.100	-890	210
Kunst & Cultuur			
Media	-684	-697	-13
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-262	-745	-483
Cultureel erfgoed	-81	-55	26
Musea	-77	-77	
Totaal lasten	**-2.490**	**-2.717**	**-227**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Regionale economie			
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	8	-5
Economische promotie	124	83	-41
Kunst & Cultuur			
Media	233	201	-32
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	23	8	-15
Totaal baten	**393**	**300**	**-93**
Saldo voor resultaatbestemming	**-2.097**	**-2.418**	**-321**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Toevoegingen reserves	0	0	
Onttrekkingen reserves	119	119	
Totaal reserves	**119**	**119**	
Saldo na resultaatbestemming	**-1.978**	**-2.299**	**-321**

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2021 na wijzigingen en de rekening 2021:

Bedragen x € 1.000

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema Regionale economie				
Economische promotie	€ 21		De bloemencorso vond in 2021 niet plaats. De lasten voor het alternatief kwamen lager uit.	€ 26
			Overige verschillen.	-€ 5
			subtotaal	**€ 21**
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	€ 12		Overige verschillen.	€ 12
			subtotaal	**€ 12**
Economische ontwikkeling	€ 210		Met stakeholders is hard gewerkt aan een gezamenlijke opgave voor het Dorpshart Lisse. De kosten vinden plaats in 2022. Het voorstel is om hiervoor een budget van € 50.000 over te hevelen naar 2022, het restant valt eenmalig vrij.	€ 95
			De samenwerking met de Stichting Economic Board in de oorspronkelijke vorm eindigde per 31 december 2021. Een gevolg daarvan is dat de Economic Board een bedrag heeft terugbetaald.	€ 55
			Bestuurlijk zijn er in 2021 meerdere toezeggingen gedaan over bijdragen regionale economie (o.a. wandelfestijn en uitvoeringsprogramma HUP). Echter die activiteiten hebben o.a. door Corona vertraging opgelopen. Daardoor is maar een beperkt deel van het bijgenaamde budget gebruikt. Die kosten komen nu in 2022. Voorstel is om een budget van € 20.000 over te hevelen.	€ 20
			Het project N207/208 loopt nog en de financiële afwikkeling heeft nog niet plaatsgevonden. Het voorstel is om het restantbudget over te hevelen naar 2022.	€ 39
			Overige verschillen.	€ 1
			subtotaal	**€ 210**
Totaal thema	**€ 243**		**Totaal thema**	**€ 243**
Cultureel erfgoed	€ 26		Diverse oorzaken binnen Erfgoed en Monumenten overig. De cultuurhistorische waardenkaart bijvoorbeeld heeft minder gekost	€ 26

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
			(€ 9.000 voordelig) dan waarmee in de raming rekening was gehouden.	
			subtotaal	**€ 26**
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie		-€ 483	Het deel van de gerealiseerde bezuiniging op het Accommodatiebeleid (€ 360K) is niet verantwoord, omdat verzuimd is om de onttrekking aan de reserve accommodatiebeleid te begroten. Resteert een taakstelling van € 140K die nog gerealiseerd moet worden conform het plan "Stenen voor stenen".	-€ 500
			Overige verschillen.	€ 17
			subtotaal	**-€ 483**
Media		-€ 13	Overige	-€ 13
			subtotaal	**-€ 13**
Totaal thema		**-€ 470**	**Totaal Thema**	**-€ 470**
Totaal lasten		**-€ 227**	**Totaal lasten**	**-€ 227**
Baten				
Thema Kunst en cultuur				
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie		-€ 15	Overige verschillen.	-€ 15
			subtotaal	**-€ 15**
Media		-€ 32	Per ongeluk is de huuropbrengst in de begroting inclusief BTW opgenomen, waardoor de opbrengst te hoog is verantwoord.	-€ 32
			subtotaal	**-€ 32**
Totaal thema		**-€ 47**	**Totaal**	**-€ 47**
Thema Regionale economie				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-€ 5	Overige verschillen.	-€ 5
			subtotaal	**-€ 5**
Economische ontwikkelingen		-€ 41	Als gevolg van corona zijn toeristen minder nachten in Lisse geweest, waardoor er minder toeristenbelasting is ontvangen.	-€ 41
			Overige verschillen.	
			subtotaal	**-€ 41**
Fysieke bedrijfsinfrastructuur			Geen verschillen.	€ 0
			subtotaal	**€ 0**
Totaal thema		**-€ 46**	**Totaal**	**-€ 46**
Totaal baten		**-€ 93**		**-€ 93**
Reserves				
Toevoegingen reserves	€ 0		Geen verschillen.	€ 0

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
			subtotaal	**€ 0**
Onttrekkingen reserves	€ 0		Geen verschillen.	€ 0
			subtotaal	**€ 0**
Totaal reserves		**€ 0**		**€ 0**
Eindtotaal	**-€ 321**			**-€ 321**

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Dienstverlening			
Beheer overige gebouwen en gronden	-296	-232	64
Burgerzaken	-719	-611	108
Regionale samenwerking			
Bestuur	-1.720	-1.647	73
Totaal lasten	**-2.735**	**-2.490**	**245**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Dienstverlening			
Beheer overige gebouwen en gronden	138	884	746
Burgerzaken	293	285	-8
Regionale samenwerking			
Bestuur	34	258	224
Totaal baten	**465**	**1.427**	**962**
Saldo voor resultaatbestemming	**-2.270**	**-1.063**	**1.207**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Toevoegingen reserves	0	0	
Onttrekkingen reserves	219	195	-24
Totaal reserves	**219**	**195**	**-24**
Saldo na resultaatbestemming	**-2.051**	**-868**	**1.183**

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2021 na wijzigingen en de rekening 2021:

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema Dienstverlening				
Beheer overige gebouwen en gronden	€ 64		Minder gebruik hoeven te maken van de overheveling vanuit 2021 voor het opstellen van de MOP Gebouwen.	€ 21
			Minder kosten gemaakt aan strategisch/leegstaand vastgoed.	€ 40
			Overige verschillen.	€ 3
			subtotaal	**€ 64**
Burgerzaken	€ 108		Vanwege vertraging door Corona zijn de activiteiten die ten laste komen voor dit budget nog niet geheel uitgevoerd. Vandaar dat wij hebben verzocht om € 50.000 om over te hevelen. De activiteiten in fase 1 van het actieprogramma Arbeidsmigranten dragen bij aan het doel: Zicht krijgen op de omvang van de opgave. De activiteiten zijn opgenomen in de werkplannen voor 2022 en worden dan uitgevoerd. Het betreffen activiteiten rondom registratie en het creëren van randvoorwaarden voor afspraken omtrent inzicht in huisvestingsituaties arbeidsmigranten.	€ 89
			Overige verschillen.	€ 19
			subtotaal	**€ 108**
Totaal thema	**€ 172**		**Totaal thema**	**€ 172**
Thema Regionale samenwerking				
Bestuur	€ 73		De kosten voor voormalig wethouders vallen lager uit dan begroot. In plaats van een dotatie aan de voorziening kan per 31 december 2021 een bedrag vrijvallen. Zie ook toelichting bij de baten.	€ 51
			Overige verschillen.	€ 22
			subtotaal	**€ 73**
Totaal thema	**€ 73**		**Totaal thema**	**€ 73**
Totaal lasten	**€ 245**		**Totaal lasten**	**€ 245**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Baten				
Thema Dienstverlening				
Beheer overige gebouwen en gronden	€ 746		Verkoop Broekweg 112	€ 765
			Overige verschillen.	-€ 19
			subtotaal	**€ 746**
Burgerzaken		-€ 8	Overige verschillen.	-€ 8
			subtotaal	**-€ 8**
Totaal thema	**€ 738**		**Totaal thema**	**€ 738**
Thema Regionale samenwerking				
Bestuur	€ 224		Een bedrag van € 190K kan per 31 december 2021 vrijvallen uit de voorziening voormalig wethouders als gevolg van actualisatie van de rente.	€ 190
			De bijdrage van de gemeente Hillegom in de kosten van de Rekenkamercommissie is niet begroot. Dit zorgt voor een voordeel van € 28K.	€ 28
			Overige verschillen.	€ 6
			subtotaal	**€ 224**
Totaal thema	**€ 224**		**Totaal thema**	**€ 224**
Totaal baten	**€ 962**		**Totaal baten**	**€ 962**
Reserves				
Toevoegingen reserves	€ 0		Geen verschillen.	
			Subtotaal	**€ 0**
Onttrekkingen reserves		€ 24	Voor duurzaamheid zijn minder kosten gemaakt dan begroot. Hierdoor valt de onttrekking aan de algemene reserve ook lager uit.	€ 24
			Subtotaal	**€ 24**
Totaal reserves		**€ 24**	**Totaal reserves**	**€ 24**
Totaal		**€ 1.231**	**Totaal**	**€ 1.231**

Algemene dekkingsmiddelen

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead	-7.645	-7.368	277
Overige baten en lasten		-5	-5
Treasury	6	-4	-10
Belastingen overig	-419	-450	-31
Totaal lasten	**-8.058**	**-7.827**	**231**

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead	75	75	
Overige baten en lasten	0	-5	-5
Treasury	538	521	-17
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	32.349	33.437	1.088
OZB niet-woningen	2.334	2.305	-29
OZB woningen	2.647	2.641	-6
Belastingen overig	2.293	2.395	102
Totaal baten	**40.236**	**41.369**	**1.133**
Saldo voor resultaatbestemming	**32.177**	**33.542**	**1.365**

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2021 na wijziging	2021	2021
Toevoegingen reserves	0	0	
Onttrekkingen reserves	0	0	
Totaal reserves	**0**	**0**	
Saldo na resultaatbestemming	**32.177**	**33.542**	**1.365**

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2021 na wijzigingen en de rekening 2021:

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Lasten				
Thema Algemene dekkingsmiddelen				
Belastingen overig		-€ 31	De bijdrage aan Belastingen Bollenstreek valt hoger uit dan begroot.	-€ 31
			subtotaal	**-€ 31**
Overhead	€ 277		De bijdrage aan HLTsamen valt lager uit dan begroot.	€ 277
			subtotaal	**€ 277**
Treasury		-€ 10	Overige verschillen.	-€ 10
			subtotaal	**-€ 10**
Overige baten en lasten		-€ 5	Overige verschillen.	-€ 5
			subtotaal	**-€ 5**
Totaal thema	**€ 231**		**Totaal thema**	**€ 231**
Totaal lasten	**€ 231**		**Totaal lasten**	**€ 231**

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Baten				
Thema Algemene dekkingsmiddelen				
Algemene uitkering en overige	€ 1.088		Als gevolg van de septembercirculaire 2021 ontvangt Lisse € 392.000 extra in 2021.	€ 669
uitkeringen gemeentefonds			Als gevolg van de decembercirculaire 2021 ontvangt Lisse € 223.000 extra in 2021.	€ 394
			In 2021 heeft Lisse nog afrekening van de algemene uitkering uit oude jaren ontvangen.	€ 25
			subtotaal	**€ 1.088**
Belastingen overig	€ 102		In 2021 zijn diverse bedragen ontvangen als gevolg van dwangsommen. Dit zorgt voor € 66.000 meer opbrengst in 2021.	€ 66
			In 2021 is voor € 22.700 meer aan precariobelasting ontvangen. 2021 is het laatste jaar dat Lisse precariobelasting mag heffen.	€ 23
			Overige verschillen.	€ 13
			subtotaal	**€ 102**
Overhead	€ 0		Geen verschillen.	€ 0
			subtotaal	**€ 0**
Overige baten en lasten		-€ 5	Overige verschillen.	-€ 5
			subtotaal	**-€ 5**
OZB niet-woningen		-€ 29	Minder opbrengsten OZB-niet woningen dan begroot.	-€ 19

Thema/ Taakveld	Voordeel	Nadeel	Toelichting	Bedrag
Baten				
			Overige verschillen.	-€ 10
			subtotaal	**-€ 29**
OZB woningen		-€ 6	Overige verschillen.	-€ 6
			subtotaal	**-€ 6**
Treasury		-€ 17	Overige verschillen.	-€ 17
			subtotaal	**-€ 17**
Totaal thema	**€ 1.133**		**Totaal thema**	**€ 1.133**
Totaal baten	**€ 1.133**		**Totaal baten**	**€ 1.133**
Reserves				
Toevoegingen reserves	€ 0		Geen verschillen.	
			subtotaal	**€ 0**
Onttrekkingen reserves	€ 0		Geen verschillen.	
			subtotaal	**€ 0**
Totaal reserves		**€ 0**	**Totaal reserves**	**€ 0**
Totaal		**€ 1.365**	**Totaal**	€ 1.365

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten		Begroting		Wijzigingen		Begroting na wijzigingen		Rekening	
(- = nadeel)		2021		2021		2021		2021	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	**Programma Vitaliteit**								
1.1	Onderzoek alternatieve locatie voor de Greef	-		-15		-15	-	-5	
1.2	Noodsteun corona organisaties	-		-150		-150	-	-45	
1.3	TOZO via ISD Bollenstreek	-	-	-834	1.068	-834	1.068	-735	831
1.4	Inkomsten rijk Toezicht en handhaving corona		-	-	94	-	94	-	94
1.5	Extra bijdrage HLT- Handhaving corona	-		-234		-234	-	-234	
1.6	Mutaties reserves			-1.039	1.039	-1.039	1.039	-1.039	1.029
1.7	Vrijval voorziening accommodaties					-		-	430
	Subtotaal programma 1	**-**	**-**	***-2.272***	***2.201***	***-2.272***	***2.201***	***-2.058***	***2.384***
2	**Programma Leefomgeving**								
	Mobiliteit								
2.1	Ontsluiting noordelijke duin- en bollenstreek			-70		-70	-	-71	
2.2	Vrijval voorziening wegen		-		-	-	-		1.273
	Wonen								
2.3	Extra capaciteit afhandelen bouwaanvragen			-50		-50	-	-50	
2.4	Ambtelijke capaciteit Duinpolderweg			-31		-31	-	-31	
2.5	Onderzoek Veiligheid Grevelingen			-30		-30	-	-30	
2.6	Winstneming De Waterkanten				815		815		165
	Openbare ruimte en duurzaamheid								
2.7	Duurzaamheid uitvoeringsbudget	-40		-		-40	-	-15	
2.8	Dekking duurzaamheid algemene reserve		40		-	-	40		15

Incidentele baten en lasten		Begroting		Wijzigingen		Begroting na wijzigingen		Rekening	
(- = nadeel)		2021		2021		2021		2021	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.9	Regionaal investeringsfonds dekking reserve		410	-		-	410	-	410
2.10	Verkoopopbrengst woning		-		-	-	-		403
2.11	Mutaties reserves			-184	184	-184	184	-184	184
2.12	Vrijval reserve Regionaal Investeringsfonds				468	-	468	-	468
2.13	Vrijval voorziening baggeren					-		-	362
	Subtotaal programma 2	***-40***	***450***	***-365***	***1.467***	***-405***	***1.917***	***-381***	***3.280***
3	**Programma Bedrijvigheid**								
3.1	Revitalisering Dorpshart	-50		-50		-100	-	-5	
3.2	Regionaal investeringsfonds lasten	-410		-		-410	-	-410	
3.3	Advies rubbergranulaat Ter Specke			-15		-15	-	-	
3.4	Vroegtijdige beëindiging dansschool Welkom			-20		-20	-	-20	
3.5	Gebiedsprogramma B(l)oeiend Bollenstreek			-44		-44	-	-5	
3.6	Mutaties reserves			-119	119	-119	119	-119	119
	Subtotaal programma 3	***-460***	***-***	***-248***	***119***	***-708***	***119***	***-559***	***119***
4	**Programma Bestuur en ondersteuning**								
4.1	Arbeidsmigranten			-98		-98	-	-9	-
4.2	Verkiezingen en Covid-19			-32		-32	-	-41	-
4.3	Diverse grondverkopen		-		-	-	-		763
4.4.	Mutaties reserves			-219	219	-219	219	-219	179
	Subtotaal programma 4	***-***	***-***	***-349***	***219***	***-349***	***219***	***-269***	***942***
5	**Algemene dekkingsmiddelen**								
5.1	Tijdelijke inhuur/ opbrengst detachering			-75	75	-75	75		
5.2	Extra bijdrage HLT: overige corona-uitgaven			-191		-191	-	-191	
5.3	Coronacompensatie Rijk 2021				177	-	177	-	746
	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	***-***	***-***	***-266***	***252***	***-266***	***252***	***-191***	***746***
Totaal incidentele baten en lasten		**-500**	**450**	**-3.500**	**4.258**	**-4.000**	**4.708**	**-3.458**	**7.471**

Toelichting per onderdeel uit bovenstaande tabel:

Nr.	Omschrijving
1	**Programma 1: Vitaliteit**
1.1	Eenmalige onderzoekskosten voor een alternatieve locatie voor het jongerenwerk in plaats van in de Greef.
1.2	In verband met corona is door de gemeente een steunfonds voor organisaties opgezet in 2020, die in 2021 is verlengd.
1.3	TOZO is incidenteel als gevolg van corona.
1.4	Vanuit het rijk zijn incidentele middelen ontvangen ter compensatie van de extra kosten voor toezicht en handhaving als gevolg van corona.
1.5	Vanuit HLTsamen zijn incidenteel extra middelen ingezet op toezicht en handhaving als gevolg van corona.
1.6	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2020 zijn overgeheveld naar 2021. Dit loopt via de reserve Overhevelingen.
1.7	De voorziening accommodaties is in 2021 vrijgevallen.
2	**Programma 2: Leefomgeving**
2.1	Vanuit HLTsamen is dit budget aangemerkt als incidenteel. Deze tijdelijke extra inzet is nodig geweest om snel te kunnen anticiperen op de gewijzigde plannen voor de noordelijke ontsluiting van de bollenstreek.
2.2	Met het vaststellen van het nieuwe beleidsplan Wegen in februari 2022 is besloten om de voorziening Wegen vrij te laten vallen.
2.3	Voor de afhandeling van bouwaanvragen was in 2021 extra capaciteit nodig bij HLTsamen. Dit heeft geleid tot een extra incidenteel budget voor HLTsamen.
2.4	Vanuit HLTsamen is dit budget aangemerkt als incidenteel. Betreft de tijdelijke extra capaciteit voor het project Duinpolderweg, die in 2020 al voorzien was.
2.5	Eenmalige onderzoekskosten naar de veiligheid op het water van de Grevelingen.
2.6	Vanuit HLTsamen is dit budget aangemerkt als incidenteel. De gemeente heeft dit overgeomen in de begroting. Deze tijdelijke extra inzet loopt door in 2022.
2.7	Winstneming op het project de Waterkanten.
2.8	Eenmalige onderzoekskosten, die gedekt worden uit de algemene reserve.
2.9	Voor de brede economische agenda zijn tot en met 2024 regionale afspraken gemaakt en is daarvoor ook budget geregeld voor die jaren. De lasten zijn verantwoord in programma 3 en worden gedekt vanuit de reserve Regionaal Investeringsfonds. Er is nog geen besluitvorming over mogelijke verlenging van het fonds.

Nr.	Omschrijving
2.10	In 2021 is een woning verkocht.
2.11	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2020 zijn overgeheveld naar 2021. Dit loopt via de reserve Overhevelingen.
2.12	In de reserve Regionaal Investeringsfonds zat nog een restantsaldo, die in 2021 is vrijgevallen.
2.13	De voorziening baggeren is in 2021 vrijgevallen.
3	**Programma 3: Bedrijvigheid**
3.1	Voor de revitalisering van het Dorpshart in Lisse is voor de jaren 2020 t/m 2023 geld ter beschikking gesteld. Een deel van het resterende budget wordt overgeheveld naar 2022.
3.2	Voor de brede economische agenda zijn tot en met 2024 regionale afspraken gemaakt en is daarvoor ook budget geregeld voor die jaren. De lasten worden gedekt vanuit de reserve Regionaal Investeringsfonds, die begroot staat in programma 2. Er is nog geen besluitvorming over mogelijke verlenging van het fonds.
3.3	Voor sportpark Ter Specke is onderzoek gedaan naar de toepassing van rubbergranulaat. Dit is een eenmalig onderzoek.
3.4	Als gevolg van de verkoop van het pand waar de dansschool in opgenomen was, is eenmalig een vergoeding toegekend aan de dansschool.
3.5	Dit betreft het budget voor het gebiedsprogramma B(l)oeiend Bollenstreek is toegekend. Het budget is overgeheveld vanuit 2021 en zal ook deels nog overgeheveld worden naar 2022 voor de afronding van het gebiedsprograma.
3.6	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2020 zijn overgeheveld naar 2021. Dit loopt via de reserve Overhevelingen.
4	**Programma 4: Bestuur en Ondersteuning**
4.1	Voor de implementatie van Landelijke Aanpak Adreskwaliteit is incidenteel een budget aan HLTsamen ter beschikking gesteld voor de uitvoering daarvan. Het resterende budget wordt overgeheveld naar 2022.
4.2	Betreft de uitgaven voor de verkiezingen als gevolg van corona, hiervoor is incidenteel budget toegekend door het Rijk voor de extra maatregelen en extra stemdagen.
4.3	Betreft grondverkopen van kleine stukjes restgrond en de grond van de voormalige Cardeaschool.
4.4	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2020 zijn overgeheveld naar 2021. Dit loopt via de reserve Overhevelingen.
5	**Algemene Dekkingmiddelen**
5.1	Betreft de kosten voor de inhuur van een tijdelijke gemeentesecretaris en detacheringsopbrengsten voor de voormalig gemeentesecretaris.
5.2	Incidentele lasten voor Covid-19 vanuit HLTsamen.
5.3	Van het rijk ontvangen middelen voor corona ter compensatie van extra incidentele kosten.

Structureel evenwicht

Kengetal structureel evenwicht verplichting BBV
Eén van de verplichte kengetallen van het BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) is het aantonen van het structurele evenwicht. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Indien dit niet het geval zou zijn, zou de kans aanwezig zijn dat er op termijn een (begrotings)tekort ontstaat. Op basis van onderstaande overzicht wordt aangetoond dat de jaarrekening 2020, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is.

Berekening structureel evenwicht
Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welk deel structureel.
Onder incidenteel wordt beschouwd 3 jaar of korter. Voor structureel geldt een looptijd langer dan 3 jaar achtereenvolgens. In het onderstaande overzicht wordt de berekening van het structureel evenwicht gepresenteerd. Voor de specificatie van de incidentele baten en lasten verwijzen wij naar de hoofdstuk 3.6.

Uitkomst structureel evenwicht is positief
De uitkomst van het structureel evenwicht is € 1.521.000 positief (2,48%). Dit is positief en betekent dat de gemeente Lisse haar structurele lasten door de structurele baten heeft kunnen dekken.

Materieel in evenwicht

bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2021	Realisatie 2021	Realisatie 2021
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
1. Vitaliteit	-28.798	6.210	-22.588
2. Leefomgeving	-17.956	12.065	-5.891
3. Bedrijvigheid	-2.717	299	-2.418
4. Bestuur en ondersteuning	-2.490	1.426	-1.064
Algemene dekkingsmiddelen	-7.827	41.369	33.543
	-59.788	**61.370**	**1.582**
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	-2.018	5.739	3.721
	-61.806	**67.109**	**5.303**
Correctie incidentele baten en lasten	-3.238	5.083	1.845
Correctie incidentele mutaties reserves	0	1.936	1.936
Structureel resultaat	**-65.044**	**74.128**	**1.521**

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves
Met ingang van 2021 worden alleen nog de kapitaallasten uit de reserve Accommodatiebeleid/Huisvesting onderwijs gebracht en eventuele incidentele uitgaven voor onderzoeken e.d. In onderstaande tabel zijn de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan deze reserve inzichtelijk gemaakt.

bedragen x € 1.000

Progr.	Lasten	Begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Werkelijk 2021	Saldo
1	Reserve Accommodatiebeleid / Huisvesting Onderwijs	2.000	2.018	2.018	0
	Totaal stortingen in reserves	**2.000**	**2.018**	**2.018**	**0**
1	Reserve Accommodatiebeleid / Huisvesting Onderwijs	-4.141	-4.057	-3.803	-254
	Totaal onttrekkingen uit reserves	**-4.141**	**-4.057**	**-3.803**	**-254**
	Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**-2.141**	**-2.039**	**-1.785**	**-254**

Bijlagen

Bijlage 1: SISA-verantwoording

Single information, single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. SiSa is de manier waarop mede overheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.

Het CBS vervult hierbij namens het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de intermediaire rol tussen mede overheden en vakdepartementen. Gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen dienen hun verantwoordingsinformatie met een rapport van bevindingen opgesteld door de accountant hierover, vóór 15 juli 2022 digitaal aan het CBS te verstrekken.

ie van Binnenlandse Zaken en
jksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A7**	**Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving** Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020) *Aard controle R* *Indicator: A7/01*	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021) *Aard controle R* *Indicator: A7/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/04*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/05*	
			€ 5.813	€ 52.955	Ja	Ja		
JenV	**A12B**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A12B/02*	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/05*	
			Hollands Midden	€ 55.498	Ja	€ 55.498	Ja	

FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020 *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/02*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/03*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B2/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			€ 0	19	19	€ 0	€ 0	
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*			
			Ja	Ja	Nee			
			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) **Keuze werkelijke kosten**	**Reeks 1** Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) **Keuze werkelijke kosten**	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**		

			Aard controle D2 *Indicator: B2/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*	*Aard controle R* *Indicator: B2/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/12*		
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/14*				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/20*
			€ 7.220	€ 7.220	€ 3.468	€ 3.468	€ 2.244	€ 2.244
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T)				

			Keuze normbedragen *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t* *Indicator: B2/22*			
			€ 12.000	€ 12.000			
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/01*	Aantal woningen dat bereikt is met het project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*	Aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*		
			Ja	4.036	1.455		
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/04*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/05*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/06*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen Alleen invullen bij akkoord ministerie *Aard controle R* *Indicator: C1/07*	
		1	Uitvoeringsprogramma RRE Lisse	€ 141.654	Ja		
			Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T)	Toelichting op afwijkingen	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	

				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C1/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/11*	
		1	*Uitvoeringsprogramma RRE Lisse*	€ 270.935		Ja	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R *Indicator: C62/01*	*Aard controle R* *Indicator: C62/02*	*Aard controle R* *Indicator: C62/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*	
			16	€ 2.400	€ 1.359	Nee	
OCW	**D8**	**Onderwijsachters tandenbeleid 2019-2022 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen,	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	

			166, eerste lid WPO)		houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)		
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	
			€ 277.157	€ 0	€ 0	€ 142.742	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	
		1	060553 Gemeente Lisse	€ 0	060553 Gemeente Lisse	€ 0	

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/08*	
		1	060553 Gemeente Lisse	€ 0	060553 Gemeente Lisse	€ 0	
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	

		Provincies en Gemeenten		*Aard controle R* *Indicator: E20/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	*Aard controle R* *Indicator: E20/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*	
				€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*	
			1					
EZK	**F9**	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**		Projectnaam/nummer *Aard controle R* *Indicator: F9/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F9/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*
			1	Transitievisie Warmte	€ 51.108	€ 114.403	Ja	

			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/06*					
			Ja					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde

								uitkering Participatiewet in (jaar T)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				

SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2020**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) **IOAW**	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) **IOAZ**
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
				I.1 Participatiewet (**PW**)	I.1 Participatiewet (**PW**)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
		1	060553 Gemeente Lisse	€ 2.828.757	€ 158.992	€ 315.904	€ 1.329	€ 17.612

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
		1	060553 Gemeente Lisse	€ 0	€ 17.792	€ 0	€ 0	€ 123.381
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*				

		1	060553 Gemeente Lisse	€ 2.272				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoeksko sten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Aard controle R *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
		1	060553 Gemeente Lisse	€ 15.966	€ 0	€ 1.503	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*				
		1	060553 Gemeente	€ 0				

SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Lisse					
			Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	Nee
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	Nee
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	Nee
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	Nee
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	Nee

Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/11*	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo *Aard controle D2* *Indicator: G4/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*
€ 0	€ 0	0

			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/14*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing 4 *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/18*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
SZW	**G4A**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _Totalen 2020**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/06*
		1	060553 Gemeente Lisse	Tozo1	€ 1.300.885	€ 190.157	€ 25.864	€ 0
		2	060553 Gemeente Lisse	Tozo2	€ 337.363	€ 61.188	€ 3.343	€ 0
		3	060553 Gemeente Lisse	Tozo3	€ 248.798	€ 20.157	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G4A/01	Hieronder verschijnt de keuze regeling (Tozo 1,2, en 3) conform de keuzes gemaakt bij G4B/02	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1)	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T-1) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)

			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/08*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/09*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/10*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	*Aard controle R* *Indicator: G4A/12*
		1	060553 Gemeente Lisse	Tozo1	€ 0	417	33	€ 0
		2	060553 Gemeente Lisse	Tozo2	€ 0	114	8	€ 0
		3	060553 Gemeente Lisse	Tozo3	€ 0	90	5	€ 0
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel**	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)			

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G12/01*	*Aard controle R* *Indicator: G12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	16			
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 430.204	€ 468.766				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten**	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/03*	*Aard controle R* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle R* *Indicator: H4/06*	*Aard controle R* *Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	1.1 Onroerende zaken Nieuwbouw Ter Specke	€ 345.619	€ 345.619	€ 0	€ 0	Dit bedrag is het volledige bedrag, zonder rekening te houden met een eventuele korting vanwege het plafond
		2	1.2 Onroerende zaken renovatie	€ 104.652	€ 104.652	€ 0	€ 0	Dit bedrag is het volledige bedrag, zonder rekening te houden met een eventuele korting vanwege het plafond
		3	1.3 onroerende zaken Onderhoud	€ 8.765	€ 8.765	€ 0	€ 0	Dit bedrag is het volledige bedrag, zonder rekening te houden met een eventuele korting vanwege het plafond
		4	BTW belaste overige kosten BTW nadeel gemengde kosten	€ 9.730	€ 0	€ 0	€ 9.730	Dit bedrag is het volledige bedrag, zonder rekening te

								houden met een eventuele korting vanwege het plafond
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1038587	€ 85.142	€ 0	€ 14.099	€ 0	€ 14.099
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1038587	Nee				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			

			€ 0	Nee	Nee		
VWS	**H16**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden**	Betreft jaar *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/01*	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/02*	Totale besteding *Aard controle R* *Indicator: H16/03*		
		1	2020	SPUKIJZ21253	€ 477.310		
		2	2021	SPUKIJZ21R2274	€ 140.970		
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/04*	Totale toezegging per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/05*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/06*	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H16/07*	Betreft jaar? *Aard controle R* *Indicator: H16/08*
		1	de waterkanten	€ 140.970	€ 140.970	€ 0	2021
		2	de waterkanten	€ 477.310	€ 477.310	€ 0	2020

Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten

Kredietnaam	Uit jaar	Totaal krediet	Restant krediet per 1-1-2021	Geraamd in 2021	Uitgegeven 2021	Restant per 31-12-2021	Afgesloten per 31-12-2021	Stand van zaken jaarrekening
Programma 1 Vitaliteit								
Trainingshal ter Specke verkeersmaatregelen en parkeren		875.000	850.488		20.507,12	829.980,88	nee	Het project is nog niet afgerond
Vervangen kunstgrasveld Hisalis	2020	285.000	-73.395		-14.606,88	-58.788,12	ja	Gerealiseerd. Overschrijding komt door het realiseren van een ander type veld dan er lag. Afgesproken is dat Hisalis totaal € 49.850 hieraan zal bijdrage. Dit zal gebeuren via een tijdelijke huursverhoging waarbij dit in 10 jaar tijd wordt terugbetaald.
Vervangen kunstgrasvelden FC Lisse 2021	2021	759.000		759.000	501.967,43	257.032,57	nee	Project loopt
Vernieuwbouw Lisbloemschool 2021	2021	150.000		150.000	10.800,00	139.200,00	nee	Project is in voorbereidende fase.
Gebiedsprogramma 2021	2021	50.000		50.000	281.831,00	-231.831,00	nee	Project loopt nog en verschillende bijdragen derden moeten nog worden ontvangen voor dit programma. Per saldo worden de werkzaamheden uitgevoerd binnen het geautoriseerde krediet.
2013 Brede School Don Bosco stichting	2013		226.183		104.613,33	121.569,67	ja	Project is afgerond.
2011 Sportlaan Sportcomplex	2011		433.209		-75.198,82	508.407,82	nee	Sportcomplex, restpunten nog niet gereed
2016 Gymzaal Frans Halsstraat			870.000		-	870.000,00	nee	De uitvoering moet nog plaatsvinden en maakt onderdeel uit van het project Stenen voor stenen.

Sportpark herindeling	(<)2018	55.168	55.168		2.025,68	53.142,32	nee	Project loopt
Trainingshal ter Specke bouwkundig			2.804.835		2.105.300,42	699.534,58	nee	Project loopt
Trainingshal ter Specke installaties	(<)2018	492.120	439.655		574.494,81	-134.839,81	nee	Het project inzake trainingshal ter Specke loopt nog. Het totale restant krediet van € 726.800 moet overgeheveld worden naar 2022.
Trainingshal ter Specke vaste inrichtingen	(<)2018	64.000	64.000		100.647,02	-36.647,02	nee	
Trainingshal ter Specke bijkomende kosten	(<)2018	683.000	273.318		-583,26	273.901,26	nee	
Trainingshal ter Specke aanhelingskosten	(<)2018	650.000	624.385		-	624.385,00	nee	
Kunstwerk Waterkanten	2019	37.123	8.925	7.800	16.459,41	265,59	ja	Het beeldend kunstwerk is in juli 2021 geleverd en geplaatst aan de sportlaan tegenover het sportcomplex De Waterkanten. Project is afgerond.
Speelplaats Jozef Israelsstraat 48	2020	30.000	23.298		368,00	22.930,00	ja	Per saldo resteert er € 42.350 voor de verschillende speelplaatsen in Lisse. Daarvan is € 11.158 nog noodzakelijk voor het krediet "Speelplaats Ostadestraat 72" en € 5.000 voor het krediet Speelplaats Frans Halsstraat 95. De overige kredieten kunnen worden afgesloten.
Speelplaats Bizetstraat 9	2020	45.000	20.000		1.186,04	18.813,96	ja	
Speelplaats Fazantstraat 112	2020	30.000	9.374		-	9.374,00	ja	
Speelplaats Van Ostadestraat 72	2021	41.000		41.000	29.841,56	11.158,44	nee	
Speelplaats Frans Halsstraat 95	2021	30.750		30.750	71.690,39	-40.940,39	nee	
Speelplaats Voerman 200	2021	30.750		30.750	24.468,43	6.281,57	ja	
Speelplaats Voerman 99	2021	30.750		30.750	16.015,98	14.734,02	ja	
Fitplein			30.257		26.829,36	3.427,64	nee	Project loopt
VoorIeder1 balie verbouwing	2021		-	-	26.974,00	-26.974,00	nee	Deze uitgaven maken onderdeel uit van de projectkosten integrale toegang. Per abuis waren deze uitgaven in het exploitatiebudget WMO meegenomen, bij de eerste turap 2022 zal dit omgezet worden in een investeringskrediet.

Programma 2 Leefomgeving								
Brandwerende voorzieningen gemeentehuis Lisse	2019	40.000	36.750	5.000	47.590,00	-5.840,00	ja	Voorzieningen zijn aangebracht. Lichte overschrijding i.v.m. een iets hogere aanneemsom dan eerder ingeschat.
2019 Uitvoering baggerplan	2019	353.000	130.397		-	130.397,00	ja	Project is afgerond.
Groenstructuur	(<)2018	409.248	2.434		2.710,03	-276,03	ja	Gerealiseerd.
2019 Beheerplan duikers	2019	20.000	20.000		6.262,08	13.737,92	nee	In uitvoering, wordt in 2022 afgerond.
2016 GRP Hemelwaterafvoer aanleg	2016		173.000		-	173.000,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
2016 GRP Vrijverval Schoolstraat	2016		153.852			153.852,00	nee	Onderzoek naar noodzaak drainagestelsel nog niet afgerond.
2016 Vrijverval G.Flinck/V.v.Goghstraat	2016		44.928		24.926,00	20.002,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
2018 Meer- en Duinpolder waterstructuur	2018	553.000	396.156		135.128,21	261.027,79	nee	Project is nagenoeg afgerond, begin 2022 ontvangen we de laatste rekeningen.
GRP vrijverval	(<)2018	1.077.000	598.165		2.185,00	595.980,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
2016 GRP Drainageaanleg	2016	34.000	34.000			34.000,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
GRP, vervanging vrijvervalriolering 2019	2019	435.000	415.072			415.072,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
GRP, verbetering vrijvervalriolering 2019	2019	174.000	124.000		12.372,00	111.628,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
GRP, vervanging vrijvervalriolering 2020	2020	474.000	474.000			474.000,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
GRP, verbetering vrijvervalriolering 2020	2020	252.000	227.166	-50.000	7.822,91	169.343,09	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023
GRP verbetering vrijvervalriolering 2021	2021	1.157.000		1.157.000		1.157.000,00	nee	Rioolrenovatie 2022 350.000; Rioolvervanging Schilderswijk 2022-2023. De overige 731.500 kan vervallen.

Afkoppelen Schilderswijk	(<)2018	73.000	73.000			73.000,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
Drainageaanleg Schilderswijk	(<)2018	74.000	74.000			74.000,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
Afkoppelen Schilderswijk	(<)2018	73.000	55.000			55.000,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
Rioolvervanging v.Ostade/J.Vermeer/J.Steenstr	(<)2018		213.905		24.345,00	189.560,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
2013 Greveling aanleg HWA riolering	2013	18.200	4.897			4.897,00	ja	Laten vervallen, in nieuw vast te stellen IWKP is hiervoor een nieuw investering opgenomen
2015 GRP Paulus Potterstraat	(<)2018	205.130	173.870			173.870,00	nee	Rioolvervanging Schilderswijk, uitvoering 2022-2023.
Afkoppelplan Zeeheldenwijk 2019	2019	150.000	125.710		125.710,00	-	ja	Project is afgerond 2021.
Afkoppelen Zeeheldenwijk 2020	2021	100.000	-	100.000	-	100.000,00	nee	Project in voorbereiding. Uitvoering eind 2022/begin 2023.
Riolering De Ruijterstraat Lisse	2021	50.000	-	50.000	-	50.000,00	nee	Project in voorbereiding. Uitvoering eind 2022/begin 2023.
2011 Sportlaan WKO bouwkosten	2011		5.894		432,58	5.461,42	ja	project is afgerond
Reconstructies wegen 2021	2021	455.000		455.000		455.000,00	nee	Conform besluitvorming van de raad wordt dit restantkrediet als dekking ingezet voor de Ter Speckelaan.
2016 Duurzaam veilig	2016		52.692			52.692,00	nee	Conform besluitvorming van de raad wordt dit restantkrediet als dekking ingezet voor de Ter Speckelaan.
2016 Duurzaam veilig (2019)	2019	75.000	75.000			75.000,00	nee	Conform besluitvorming van de raad wordt dit restantkrediet als dekking ingezet voor de Ter Speckelaan.
Duurzaam veilig 2020	2020	38.000	56.450		18.450,00	38.000,00	nee	Conform besluitvorming van de raad wordt dit restantkrediet als dekking ingezet voor de Ter Speckelaan.

Duurzaam veilig 2021	2021	37.500		37.500	1.010,65	36.489,35	nee	Conform besluitvorming van de raad wordt dit restantkrediet als dekking ingezet voor de Ter Speckelaan.
2015 HOV Noordwijk-Schiphol	2015		-49.661		1.800,00	-51.461,00	nee	Project loopt. De kosten die de gemeente maakt worden gedekt door een subsidie van de provincie. Deze wordt begin 2022 aangevraagd en het krediet zal op basis van de beschikking worden aangepast.
2016 Uitv. Mobiliteitsplan	2016		153.463			153.463,00	nee	Dit krediet is noorzakelijk voor de uitvoering van het vastgestelde mobiliteitsplan 2022. Restantkrediet dient overgeboekt te worden naar het nieuwe jaar.
2017 Mobiliteitsplan/duurzaam veilig	2017		190.395			190.395,00	nee	Conform besluitvorming van de raad wordt dit restantkrediet als dekking ingezet voor de Ter Speckelaan.
vervangen Veenenburger brug	2020	541.000	476.793		330.568,81	146.224,19	nee	De brug is opgeleverd, echter de laatste afwikkeling van het project vindt plaats in 2022.
Herinrichting Grevelingstraat			590.900		-	590.900,00	nee	De herinrichting van de Grevelingstraat kan pas opgepakt worden nadat het project Nieuw Meerzicht is afgerond.
Revitaliseren Bondstraat			200.000		-	200.000,00	nee	De werkzaamheden van het riool worden afgestemd met een eventueel project van de herinrichting van de Bondstraat. In 2022 wordt onderzocht of deze herinrichting plaats vindt. Het krediet moet worden overgeheveld naar 2022.
2011 Hobaho herinrichting			-10.152		-	-10.152,00	ja	Project is afgerond.

Bushalte Oranjelaan/Kanaalstraat fietsparkeren	2019	60.000	48.382		27.941,58	20.440,42	nee	Conform besluitvorming van de raad wordt dit restantkrediet als dekking ingezet voor de Ter Speckelaan.
2019 Verlichtingsplan, armaturen	2019	162.000	45.496		45.495,96	0,04	ja	Project is afgerond.
2020 Verlichtingsplan, armaturen	2020	193.000	190.440		155.306,87	35.133,13	nee	Werkzaamheden lopen nog door in 2022
Openbare verlichting 2021	2021	177.000		177.000		177.000,00	nee	Opdracht is gegeven werkzaamheden vinden in 2022 plaats
Herinrichting Zeeheldenwijk fase 3			125.856		-	125.856,00	nee	In 2022 wordt dit restantkrediet ingezet voor de herinrichting van Zeeheldenwijk en dient deels als dekking voor de overschrijding op de Witte de Witstraat en Evertsenstraat.
Herinr. Zeeheldenwijk W.deWstr/Evertsenstr 2019	2019	387.990	212.100		232.394,99	-20.294,99	ja	Project is afgerond. Er is sprake van een kleine overschrijding door een grotere personele inzet dan verwacht. Dit krediet is onderdeel van de totale herinrichting Zeeheldenwijk en deze overschrijding wordt gedekt door het krediet Zeeheldenwijk fase 3.
Ophoging Zeeheldenwijk Van Speyckstraat 2021	2021	248.000	-	248.000	-	248.000,00	nee	De voorbereiding van het project start in 2023
Ophoging Zeeheldenwijk 2018	2018	200.000	200.000		59.262,83	140.737,17	nee	Project loopt nog.
Ophoging Zeeheldenwijk De Ruijterstraat	2020	356.000	356.000		9.720,00	346.280,00	nee	Project is in voorbereiding. Uitvoering vindt eind 2022/begin 2023 plaats.
Uitritconstructie Broekweg 2021	2021	55.000	-	55.000	-	55.000,00	nee	In 2022 wordt bij de definitieve uitvoering van de project beoordeeld bij het opstellen van de werkplannen.
Uitritconstructie Heereweg 2021	2021	40.000	-	40.000	-	40.000,00	nee	In 2022 wordt bij de definitieve uitvoering van de project beoordeeld bij het opstellen van de werkplannen.
Parkeren algemeen	(<)2018	64.596	47.646		20.748,70	26.897,30	nee	Project loopt nog.
Vervangen bomen Voerman	2021	130.000	-	130.000	76.076,53	53.923,47	ja	Project is afgerond.

2021								
Omgevingsvisie	2018/2019	120.000	120.000	-120.000		-	ja	Krediet is opgeheven. Uitgaven hebben betrekking op de exploitatie.
Trompenburg rentelasten 2020			5.841		-	5.841,00	ja	Project is afgerond.
Don Bosco - grondverkoop			-		-	-	ja	Project is afgerond
Havenkwartier - grondverkoop			-		-	-	ja	Project is afgerond.
Heemskerkplein - vh Factorij		295.947	295.947		-	295.947,00	ja	Krediet kan worden afgesloten.
Jospehschool Lindenlaan / Villa's Achterweg		177.664	147.117		-	147.117,00	nee	Project loopt nog.
Vb-krediet Tiny houses bloemenbuurt	2020	45.000	-	-	-	-	ja	Krediet is vervallen.
Vb-krediet Tiny houses bloemenbuurt	2020		-	45.000	41.538,03	3.461,97	nee	Project loopt nog.
Beukenhof			1.197		-	1.197,00	ja	Project is afgerond.
Programma 3 Bedrijvigheid								
Renovatie openb. Ruimte Blokhuis	2020	100.000	100.000	170.000	-39.113,86	309.113,86	nee	Het project wordt in 2022 verder voorbereid, de uitvoering vindt plaats in 2023.

Bijlage 3: Wet normering topinkomens

In deze bijlage staan de topfunctionarissen van de gemeente Lisse opgenomen. Op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) moeten inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak openbaar gemaakt worden. Het voor de gemeente Lisse toepasselijke bezoldigingsmaximum is het algemeen bezoldigingsmaximum en is in 2021 gesteld op € 209.000.

Voor gemeenten geeft de wet specifiek aan wie als topfunctionaris wordt aangemerkt. Dit zijn:

- de gemeentesecretaris
- de griffier

Het is goed denkbaar dat de gemeentesecretaris en de griffier niet boven de WNT-norm verdienen. Toch worden ze aangemerkt als topfunctionaris en geldt voor hen de verplichting tot openbaarmaking en melding van de WNT-gegevens.

De leden van het college van B&W en de gemeenteraad zijn op grond van de WNT géén topfunctionarissen.

Dit verantwoordingsdocument bestaat uit de volgende twee modellen:

1. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2021	**M.G.J. Veeger**	**B. Marinussen**	**E. Prins**
Functiegegevens	**Griffier**	**Gemeente-secretaris**	**Gemeente-secretaris**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01–31/12	01/01–30/04	01/05–31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,96	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Nee	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 93.008	€ 62.126	€ 71.981
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.427	€ 0	€ 13.583
Subtotaal	*€ 109.435*	*€ 62.126*	*€ 85.564*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 73.446	€ 139.715
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2021	**€ 109.435**	**€ 62.126**	**€ 85.564**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2020	M.G.J. Veeger	B. Marinussen
Functiegegevens	**Griffier**	**Gemeente-secretaris**
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01–31/12	01/10–31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,88
Dienstbetrekking?	Ja	Nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 88.511	€ 43.720
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.529	€ 0
Subtotaal	*€ 104.040*	*€ 43.720*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000	€ 44.462
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2020	**€ 104.040**	**€ 43.720**

2. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2020	B. Marinussen
Functiegegevens	**Gemeente-secretaris**
Periode functievervulling in het kalenderjaar	01/01–30/09
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	9
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 193
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 202.200
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 279.900
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 115.629
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 166.494
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ 0
Bezoldiging	**€ 166.494**
Reden waarom de overschrijving al dan niet is toegestaan	n.v.t.

De topfunctionarissen B. Marinussen was en E. Prins is ook topfunctionaris in HLTsamen. In HLTsamen vindt er geen bezoldiging plaats.

Inhuur
In 2021 zijn geen topfunctionarissen conform WNT-wetgeving ingehuurd.

Bijlage 4: Overzicht mutaties van de reserves

Stortingen reserves 2021

bedragen x € 1.000

Programma	Lasten	Begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Werkelijk 2021	Saldo	Omschrijving	Incidenteel (I) of Structureel (S)
1	Reserve IHP/ accommodatiebeleid	2.000	2.000	2.018	-18	Storting vanuit exploitatie.	Structureel
2		0	0	0	0		
3		0	0	0	0		
4	Reserve overhevelingen	0	0	1.449	-1.449	Storting Resultaat 2020	Incidenteel
	Totaal stortingen reserves	**2.000**	**2.000**	**3.467**	**-1.467**		

Onttrekkingen reserves 2021

bedragen x € 1.000

Programma	Lasten	Begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Werkelijk 2021	Saldo	Omschrijving	Incidenteel (I) of Structureel (S)
1	Reserve IHP/ accommodatiebeleid	4.141	4.057	3.803	254	Bijdrage aan de exploitatie.	Structureel
1	Reserve IHP/ accommodatiebeleid	0	15	5	10	Bijdrage aan de exploitatie onderzoek herhuisvesting jongerenwerk	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	18	18	0	Overheveling 2020 Actieprogramma dakloosheid	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	45	45	0	Overheveling 2020 Invoeringsbudget wet Inburgering	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	26	26	0	Overheveling 2020 Ondersteuning tussengroep	Incidenteel

						inburgeraars	
1	Reserve Overhevelingen	0	4	4	0	Overheveling 2020 Ontschottingsbudget	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	68	68	0	Overheveling 2020 Pilot beschermd wonen	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	15	15	0	Overheveling 2020 Pilot praktijk ondersteuner Jeugd	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	59	59	0	Overheveling 2020 Project Meedoen	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	297	297	0	Overheveling 2020 Steunfonds maatschappelijke organisaties	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	115	115	0	Overheveling 2020 Uitvoering armoedebeleid	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	95	95	0	Overheveling 2020 Vernieuwingsprogramma WMO	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	200	200	0	Overheveling 2020 Projectbudget integrale toegang	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	5	5	0	Overheveling 2020 Budget REA	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	20	20	0	Overheveling 2020 Incidenteel budget onderwijs-arbeidsmarkt	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	12	12	0	Overheveling 2020 Pilot kansrijke start/vroegsignalering	Incidenteel
1	Reserve Overhevelingen	0	45	45	0	Overheveling 2020 Project Eenzaamheid	Incidenteel
	Totaal programma 1	**4.141**	**5.096**	**4.832**	**265**		
2	Reserve Regionaal Investeringsfonds	410	410	410	0	Bijdrage regionaal investeringsfonds	Incidenteel
2	Reserve Regionaal Investeringsfonds	0	58	58	0	Vrijval restant reserve RIV	Incidenteel
2	Reserve Overhevelingen	0	21	21	0	Overheveling 2020 EAW subsidie	Incidenteel
2	Reserve Overhevelingen	0	75	75	0	Overheveling 2020 Mobiliteitsplan en parkeerbeleid	Incidenteel
2	Reserve Overhevelingen	0	10	10	0	Overheveling 2020	Incidenteel

						Verblijfsrecreatie	
2	Reserve Overhevelingen	0	20	20	0	Overheveling 2020 Woonprogramma	Incidenteel
	Totaal programma 2	**410**	**594**	**593**	**0**		
3	Reserve Overhevelingen	0	25	25	0	Overheveling 2020 Cultuurhistorische waardenkaart	Incidenteel
3	Reserve Overhevelingen	0	44	44	0	Overheveling 2020 Gebiedsprogramma	Incidenteel
3	Reserve Overhevelingen	0	50	50	0	Overheveling 2020 Revitalisering Dorpshart	Incidenteel
	Totaal programma 3	**0**	**119**	**119**	**0**		
4	Reserve Overhevelingen	0	82	82	0	Overheveling 2020 Coronacompensatie	Incidenteel
4	Reserve Overhevelingen	0	64	64	0	Overheveling 2020 Arbeidsmigranten	Incidenteel
4	Reserve Overhevelingen	0	33	33	0	Overheveling 2020 Opstellen MJOP gebouwen	Incidenteel
4	Reserve Overhevelingen	0	0	1	-1	Vrijval restant reserve Overhevelingen	Incidenteel
4	Algemene reserve	40	40	15	25	Bijdrage HLTsamen duurzaamheid	Incidenteel
	Totaal programma 4	**40**	**219**	**316**	**24**		
	Totaal onttrekkingen reserves	**4.591**	**6.028**	**5.859**	**229**		
	Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**2.591**	**4.028**	**2.392**	**1.696**		

Bijlage 5: Rapportage Interbestuurlijk toezicht

Het interbestuurlijk toezicht (IBT) is toezicht tussen de bestuurslagen gemeenten, provincie en rijk. En horizontale verantwoording door het college aan de gemeenteraad. Het vindt zijn basis in de Wet revitalisering generiek toezicht (2012). De provincie houdt systematisch toezicht op een zestal toezichtdomeinen op basis van het periodiek toetsen van data en signalen, zoals berichtgeving in de krant of meldingen van inwoners. De aandacht die de gemeente krijgt, is afhankelijk van het domein en de mate van uitvoering door de gemeente. De toezichtdomeinen 2021 zijn: Ruimtelijke ordening, Omgevingsrecht, Monumentenzorg en archeologie, Informatie- en archiefbeheer, Financiën en Huisvesting vergunninghouders.

Informatie- en archiefbeheer		**Toelichting**
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde		Ten opzichte van het archiefverslag van 2017-2018 zijn er a.d.h.v. de actiepuntenlijst 2019 verbeterpunten doorgevoerd, zoals de overbrenging van de historische archieven naar de archiefbewaarplaats van Leiden i.v.m. de aansluiting bij Erfgoed Leiden en Omstreken, de vaststelling van het vervangingsbesluit en het beheers- en calamiteitenplan. Er vinden regelmatig inspecties plaats van de archiefbewaarplaats. Prioritering van actiepunten was noodzakelijk waardoor nog niet alle verbeterpunten doorgevoerd. Door de lockdowns vanwege COVID-19 kon de geplande inspectie voor 2020 en 2021 niet doorgaan. Die staan bij Archieftoezicht voor februari/maart 2022 ingepland. In afwachting van het resultaat behouden we de status oranje.
Is er reden voor extra aandacht?	Ja	Aandachtspunten: archief werkgeverscommissie en wegwerken van achterstanden van voor de samenvoeging ambtelijke organisaties.
Financiën		**Toelichting**
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht in de begroting 2022 en/of het laatste jaar van de meerjarenraming 2023-2025		De begrotingen 2022 is structureel in evenwicht, de jaren 2023 tot en met 2025 sluiten met een tekort.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	N.v.t.
Monumentenzorg		**Toelichting**
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten		De erfgoedcommissie Lisse bestaat uit 6 leden die deskundig zijn op het gebied van erfgoed.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

Omgevingsrecht		**Toelichting**
Voor zowel de milieutaken als de bouw- en woningtoezichtstaken zijn tijdig een beleidsplan VHT (vóór 15 mei 2021), het uitvoeringsprogramma (vóór 1 februari 2021) en de evaluatie (vóór 1 mei 2021) vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.		Toezicht en handhaving: In januari 2020 is het VTH beleid 2020-2024 door het college vastgesteld. Direct na besluitvorming is dit aan de raad bekend gemaakt. Daarnaast is een handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) 2021 (16 februari 2021) en de evaluatie van het handhavingsuitvoeringsprogramma 2020 (20 april 2021) vastgesteld. Deze zijn beiden bekendgemaakt aan de gemeenteraad direct na collegebesluit. Conclusie: De evaluatie, VTH beleid en het HUP zijn tijdig vastgesteld en de gemeenteraad is tijdig hierover geïnformeerd. Vergunningen: In januari 2020 is het VTH beleid 2020-2024 door het college vastgesteld en direct daarna aan de raad kenbaar gemaakt. Daarnaast is een vergunningenuitvoeringsprogramma (VUP) 2021 (februari 2021) vastgesteld. Dit is bekendgemaakt aan de gemeenteraad, direct na collegebesluit. De evaluatie is niet van toepassing, want er is geen voorgaande versie van een VUP. Conclusie: Het VUP is vastgesteld en de gemeenteraad is hierover geïnformeerd.
Is er reden voor extra aandacht?	ja	Wij onderzoeken de mogelijkheden om aan de provinciale criteria te voldoen.
Ruimtelijke ordening		**Toelichting**
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Omgevingsverordening Zuid-Holland.		De bestemmingsplannen zijn op hoofdlijnen beleidsinhoudelijk in overeenstemming met de verordening 2019. Voor de volgende locaties zijn de bestemmingsplannen niet actueel: 1. Kanaalstraat 33 is gelegen in het centrum van Lisse. Voor deze locatie is vigerend het bestemmingsplan Centrum Lisse 1996. In verband met ontwikkelingen op deze locatie is het perceel niet meegenomen bij de herziening van het bestemmingsplan in 2011. In 2020 is een principeverzoek voor een nieuwe ontwikkeling beoordeeld. In 2021 is een omgevingsvergunning uitgebreide procedure aangevraagd. Deze zal in naar verwachting in 2022 ter inzage worden gelegd. 2. Voor de locatie Geestwater/Dever Zuid is

		nu vigerend het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1981, bestemmingsplan Landelijk Gebied 2002 en bestemmingsplan Bedrijven 2007. Momenteel wordt voor deze locatie een ontwikkeling voorbereid voor woningbouw. In 2021 is gestart met het opstellen van een bestemmingsplan met het doel om het bestemmingsplan in 2022 in procedure te brengen. 3. Voor de locatie Trompenburg is vigerend het bestemmingsplan Lisse Dorp 1995 van kracht. Op 16 juni 2022 wordt het bestemmingsplan "Nieuw Trompenburg" vastgesteld.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

Huisvesting Vergunninghouders		**Toelichting**	
De gemeente heeft een wettelijke taak met betrekking tot de huisvesting van vergunninghouders.		Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	2
		Fase interventieladder op 1 januari	signaleren
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	18
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	27
		Voorsprong per 1 juli van het verantwoordingsjaar	7
		Fase interventieladder op 1 juli	gerealiseerd
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	15
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	9
		Voorsprong per 31 december van het verantwoordingsjaar	1
		Fase interventieladder op 31 december	gerealiseerd
		De gemeente heeft volledig en tijdig aan de gemeentelijke taakstelling voldaan en er is geen achterstand.	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		

Bijlage 6: Overhevelingen

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	Toelichting
1. Vitaliteit	Samenkracht en burgerparticipatie	Actieprogramma dakloosheid	€ 49.679	Elke gemeente heeft € 49.679,- ontvangen vanuit het Rijk i.v.m. Landelijk Actieprogramma Dakloosheid of wel LAD gelden. Gezamenlijk hebben de vijf duin- en bollengemeenten twee opdrachten opgesteld en hebben 2 projectleiders ingehuurd om de opdrachten uit te voeren. Zij worden betaald door de vijf duin en bollengemeenten. Administratief loopt dit via gemeente Teylingen.
1. Vitaliteit	Samenkracht en burgerparticipatie	Inburgering	€ 83.718	De budgetten van de inburgering zijn in 2021 niet geheel ingezet om de volgende redenen: -er is een bedrag beschikbaar gesteld voor de invoering van de nieuwe Wet. Dit bedrag is niet geheel ingezet omdat de nieuwe Wet zelf in 2021 in ontwikkeling was. -er is een budget beschikbaar gesteld voor de "ondertussengroep", groep die onder de oude Wet Inburgering valt. Deze groep zal zolang de oude Wet van kracht is (nog ongeveer 3 jaar), gebruik kunnen maken van de extra ondersteuning. Daarom is het belangrijk dat dit budget overgeheveld wordt. Inburgeraars kunnen in de verschillende periodes behoefte hebben aan de extra ondersteuning. Daarom is het belangrijk dat het budget in het heel 2022 beschikbaar blijft.
1. Vitaliteit	Samenkracht en burgerparticipatie	Statushouders	€ 18.981	In de Decembercirculaire Gemeentefonds (Algemene uitkering) zijn twee uitkeringen opgenomen voor de Inburgering. Een integratie-uitkering voor informatievoorziening in voorbereiding op het nieuwe inburgeringsstels en een decentralisatie-uitkering voor de Einde lening inburgeringsplichtigen. De gemeente heeft in 2021 een bedrag van € 18.981 ontvangen. Om het ontvangen bedrag in te kunnen zetten voor de inburgering

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	Toelichting
				is overheveling noodzakelijk.
1. Vitaliteit	Samenkracht en burgerparticipatie	Vernieuwings programma WMO	€ 22.000	We gaan een integrale verordening sociaal domein maken. Het college heeft een plan van aanpak vastgesteld (Z-21-195992). De uitvoering begint najaar van 2021 en duurt tot en met een groot deel van 2022. De kosten worden vooral in 2022 gemaakt. Daarom moet het budget worden meegenomen.
1. Vitaliteit	Wijkteams	Ontschottingsbudget	€ 10.000	De afgelopen jaren hebben we een ontschottingsbudget gehad voor maatwerkoplossingen voor ondersteuningsvragen van inwoners die op andere manieren niet beantwoord konden worden. Er is eenmalig geld beschikbaar gesteld, jaarlijks hebben we het resterende budget meegenomen. Nu Voorieder1 is gestart, krijgt elk team het beheer over een maatwerkbudget. Het resterende ontschottingsbudget wordt hiervoor beschikbaar gesteld. De hoogte van het resterende bedrag is nog niet duidelijk, immers dit hangt af van ontschottingscasussen die zich voordoen. Dat is vooraf niet te voorspellen.
1. Vitaliteit	Samenkracht en burgerparticipatie	Project eenzaamheid	€ 17.500	In het plan 'Lokale aanpak eenzaamheid Lisse 2020-2022' dat in 2020 door het college is vastgesteld, is opgenomen dat het incidentele budget dat beschikbaar is, gespreid over de jaren wordt uitgegeven aan o.a. de communicatiecampagne, inspiratiebijeenkomsten en trainingen. Het budget dat wordt overgeheveld, wordt in 2022 besteed. Voor hetzelfde doel is geen budget beschikbaar in 2022.

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	Toelichting
1. Vitaliteit	Samenkracht en burgerparticipatie	Steunfonds maatschappelijke organisaties	€ 105.357	In het voorjaar van 2020 heeft de raad een steunfonds in het leven geroepen om te voorkomen dat maatschappelijke organisaties vanwege de gevolgen van de coronacrisis in financiële problemen zouden raken en hun activiteiten moeten staken. Het college heeft de beleidsregel vastgesteld voor dit steunfonds. De regeling loopt eind 2021 af. Omdat de coronacrisis helaas ook nog in 2022 effect zal hebben, heeft het college besloten om de regeling voor het steunfonds en een aantal aanvullende maatregelen te verlengen. Daarom wordt voorgesteld om het resterende bedrag van € 105.357 over te hevelen naar 2022.
1. Vitaliteit	Inkomensregelingen	Uitvoering armoedebeleid	€ 260.957	In het Armoedebeleid (2019-2022) is vastgesteld door de raad dat resterende armoedegelden jaarlijks meegenomen wordt naar de volgende jaren om alle maatregelen van het beleid uit te voeren. In 2022 komt er een eindrapportage van het armoedebeleid, inclusief financiën. Indien we verwachten dat niet alle gelden nodig zijn voor de uitvoering van de maatregelen, zullen deze niet bestede gelden in 2023 aan de algemene middelen kunnen worden toegevoegd.
1. Vitaliteit	Maatwerkdienst verlening 18-	Transformatiefonds Holland Rijnland	€ 17.128	In 2021 hebben wij middelen ontvangen uit het transformatiefonds Holland Rijnland voor de uitvoering van de begrotingsmaatregelen. Hiervoor wordt een kwaliteitsmedewerker verwijzingen ingezet. In 2021 is wel gestart met de planvorming, maar nog niet met de uitvoering. In 2022 is geen budget beschikbaar voor de kwaliteitsmedewerker verwijzingen. Daarom hevelen we dit budget over naar 2022.

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	Toelichting
1. Vitaliteit	Wijkteams	POK Wijkteams	€ 105.077	In de Decembercirculaire Gemeentefonds (Algemene uitkering) zijn bedragen opgenomen naar aanleiding van het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag. Steekwoorden hierin zijn: robuust rechtsbeschermingssysteem, versterking ondersteuning wijkteams en impuls integraalwerken. Het versterken van de dienstverlening en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities bij de gemeente is onderdeel van het beleid van het kabinet. De gemeente heeft in 2021 een bedrag van € 105.077 ontvangen. Een bijdrage tot en met 2027 is voorzien. Om het ontvangen bedrag in te kunnen zetten bij de wijkteams zetten is overheveling noodzakelijk.
Totaal programma 1 Vitaliteit			**€ 690.397**	
2. Leefomgeving	Ruimtelijke ordening	Restant aanbesteding Omgevingsvisie	€ 16.000	KuiperCompagnons heeft begin 2022 de laatste werkzaamheden uitgevoerd voor de omgevingsvisie (opmaak van het boek en digitalisering voor publicatie op ruimtelijke plannen). Wij stellen in verband hiermee voor om een deel van het budget 2021 daarvoor over te hevelen naar 2022.
2. Leefomgeving	Ruimtelijke ordening	Restant Omgevingsvisie voor Gebiedsvisie Rooversbroekpolder	€ 26.000	Opstellen van een gebiedsvisie voor de Rooversbroekpolder, voortkomend uit de omgevingsvisie Samen werken aan een levendig Lisse. In dit gebied is de ambitie om een nieuwe oost-west verbinding en een vervangend bedrijventerrein te realiseren, daarnaast moeten er planologische beslissingen genomen worden over de bestaande noodwoningen.
2. Leefomgeving	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Overheveling naar 2021: Verblijfsrecreatie	€ 10.000	In verband met de brede participatie en zorgvuldigheid van het traject vindt de afronding van de visie begin 2022 plaats en wordt hierdoor het uitvoeringsprogramma van de visie verblijfsrecreatie in 2022 opgepakt.

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	Toelichting
2. Leefomgeving	Milieubeheer	Duurzaamheid	€ 30.000	Vanwege personele aangelegenheden is een aantal reguliere taken niet uitgevoerd in het vierde kwartaal van 2021. Deze activiteiten komen alsnog aan bod in 2022, eerste halfjaar.
Totaal programma 2 Leefomgeving			**€ 82.000**	
3. Bedrijvigheid	Economische ontwikkeling	Gebiedsprogramma B(l)oeinde Bollenstreek	€ 39.537	Het project loopt nog door tot in 2022. Het project heeft vertraging opgelopen door de werkzaamheden van de provincie aan de kruising N207/N208 waardoor nog afronden werkzaamheden in 2022 moeten plaatsvinden. Daarnaast moeten de kunstwerken binnen het project nog geplaatst worden.
3. Bedrijvigheid	Economische ontwikkeling	Overheveling naar 2021: Revitalisering Dorpshart	€ 50.000	Met stakeholders is hard gewerkt aan een gezamenlijke opgave voor het Dorpshart Lisse. De kosten hiervoor vinden plaats in 2022.
3. Bedrijvigheid	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Kroniek van Lisse jaren 1990	€ 5.000	De Kleine Kroniek van Lisse over de jaren 1990 wordt door persoonlijke omstandigheden van de auteur niet in 2021 maar in 2022 uitgegeven.
3. Bedrijvigheid	Economische ontwikkeling	Regionale economie	€ 20.000	Bestuurlijk zijn er in 2021 meerdere toezeggingen gedaan over bijdragen (o.a. wandelfestijn en uitvoeringsprogramma HUP). Echter die activiteiten hebben o.a. door Corona vertraging opgelopen. Daardoor is maar een beperkt deel van het bijgenaamde budget gebruikt. Die kosten komen nu in 2022.
Totaal programma 3 Bedrijvigheid			**€ 114.537**	

Programma	Taakveld	Onderwerp	Bedrag	Toelichting
4. Bestuur en ondersteuning	Burgerzaken	Arbeidsmigranten	€ 50.000	Vanwege vertraging door Corona zijn de activiteiten die ten laste komen voor dit budget nog niet geheel uitgevoerd. De activiteiten in fase 1 van het actieprogramma Arbeidsmigranten dragen bij aan het doel: Zicht krijgen op de omvang van de opgave. De activiteiten zijn opgenomen in de werkplannen voor 2022 en worden dan uitgevoerd. Het betreffen activiteiten rondom registratie en het creëren van randvoorwaarden voor afspraken omtrent inzicht in huisvestingsituaties arbeidsmigranten.
Totaal programma 4 Bestuur en ondersteuning			**€ 50.000**	

Totaal overhevelingen 2021 naar 2022

€ 936.934

Bijlage 7: Risico-inventarisatie

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Aandeel
Vitaliteit	Open einde regelingen	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen open-einde-regelingen.	Dit resulteert in een toename van niet-begrote kosten.	225.000
Vitaliteit	Bedrijfsrisico	Leerlingenvervoer wordt niet conform contract geleverd.	Dit resulteert in juridische stappen met als doel de dienstverlening weer op peil te brengen.	7.000
Vitaliteit	Bedrijfsrisico	De verwachte kostenreductie in de begroting van de gemeenschappelijke regelingen in het sociaal domein kan niet worden gerealiseerd.	Dit resulteert in een toename van niet-begrote kosten.	80.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bouwleges kunnen onvoldoende onderbouwd.	Dit kan resulteren in claims door burgers en bedrijven. Als de onderbouwing niet blijkt te kloppen mogen in 2022 geen leges worden gevorderd. Totale schade is dan de geraamde opbrengst voor omgevingsleges.	34.000
Leefomgeving	Grond-exploitatie	Het begrote volume aan bouwleges kan niet geïnd worden doordat projecten doorschuiven naar volgende boekjaren.	Dit kan resulteren in een dekkingstekort in de begroting.	34.000

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Aandeel
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Implementatie van de Omgevingswet en de wet kwaliteitsborging loopt vertraging op.	Dit kan veroorzaakt worden door mismatch in kennis, vaardigheden en cultuur. Dit resulteert in extra kosten voor inhuur en begeleiding.	56.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	De inventarisatie van kapitaalgoederen is onvolledig.	De oorzaak hiervan is uitbesteding en onvoldoende vastlegging van kennis, met als gevolg: kapitaalgoederen hebben onvoorzien onderhoud nodig. Kapitaalgoederen zijn kostbaar, herstel is vaak kostbaar.	7.000
Leefomgeving	Juridisch risico	Een bestuurlijke maatregel is gebaseerd op een foute beoordeling.	Als uit de juridische procedure blijkt dat een bestuurlijke maatregel ten onrechte is opgelegd kan dit leiden tot een schadeclaim.	7.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Schade door vandalisme is groter dan voorzien en is niet verzekerd.	De gemeente is verzekerd tegen brand,- storm-, vliegtuig- en inbraakschade voor gebouwen. Schades door vandalisme zijn voor rekening van de gemeente. Het risico bestaat dat bij onderverzekering een lager bedrag wordt uitgekeerd dan de werkelijke schade. De verzekerde waarden van de gebouwen zijn volgens de polissen geïndexeerd. Periodiek wordt de juistheid daarvan bezien door taxaties. De gemeente heeft budgetten voor vandalisme opgenomen. Tot op heden zijn deze budgetten toereikend.	7.000

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Aandeel
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Ziekten en plagen in de buitenruimte nemen toe door o.a. klimaatverandering.	We zien steeds meer ziekten en plagen in de buitenruimte ontstaan waartegen we maatregelen moeten nemen. Essentaksterfte, kastanjebloedingsziekte, eikenprocessierups. Om de negatieve gevolgen hiervan te bestrijden, moeten vaker onvoorziene kosten worden gemaakt.	28.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Versneld vervangen of groot onderhoud uitvoeren door wijzigingen in o.a. het klimaat	Klimaatverandering brengt het risico met zich mee dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	79.000
Leefomgeving	Grond-exploitatie		Zie voor een toelichting de paragraaf 'Grondbeleid'.	
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	De publieke opinie ten aanzien van HLTsamen of de gemeenten wordt negatief beïnvloed.	De oorzaken hiervoor zijn divers en onvoorspelbaar. Dit resulteert in imagoschade en additionele kosten voor communicatiemiddelen en woordvoering.	34.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Politieke agenda kan niet geheel worden uitgevoerd vanwege vroegtijdig vertrek bestuurder	Dit kan resulteren in vertraging van de politieke agenda en additionele kosten voor wachtgeld. Bij het financieel maken van dit risico is enkel rekening gehouden met het aspect wachtgeld. Het jaarsalaris van een wethouder exclusief werkgeverslasten is afhankelijk van het aantal resterende maanden in het jaar.	27.000

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Aandeel
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Participatietrajecten wekken vertrouwen dat onvoldoende kan worden waargemaakt.	Dit resulteert in imagoschade en additionele communicatie-inspanningen en -kosten voor verwachtingsmanagement en het herstellen/beperken van imagoschade.	6.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Tussenevaluatie van HLTsamen geeft aanleiding tot nader onderzoek.	Dit resulteert in additionele kosten voor onderzoek(sbureau) en communicatie.	16.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Risico als gevolg van operationele tegenvallers.		17.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Onvoldoende borging van projecten (projectmatig werken)	De oorzaak hiervan is tijd (afhankelijkheid van andere projecten), kennis en cultuur. Dit resulteert in kwaliteitsproblemen en herstelwerkzaamheden.	7.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Risico dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.	39.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Risico dat de herverdeling van het gemeentefonds negatief uitvalt en is gebaseerd op de berekeningen van december 2021.	260.000
Overkoepelend Risico	Juridisch risico	Procedurefouten bij aanbestedingen	Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente veroordeeld worden tot het betalen van de financieel schade. Tevens kan achteraf blijken dat de aanbesteding niet op rechtmatige wijze heeft plaats gevonden.	28.000

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Aandeel
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Hogere uitgaven en lagere inkomsten vanwege diverse coronamaatregelen.	Onzekerheid welke compensatie wij ontvangen in relatie tot de noodmaatregelen en of deze compensatie voldoende is om alle extra kosten te dekken.	100.000
Financiering & Garantie	Bedrijfsrisico	Risico dat directe tegenpartijen stoppen met betalen waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.	75.000
Financiering & Garantie	Bedrijfsrisico	Risico dat Alliander niet aan haar verplichtingen kan voldoen, waardoor de gemeente geen renteopbrengsten ontvangt.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.	7.000
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente.	1.229.000
				2.409.000

Bijlage 8: Overzicht baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2020	2021	2021 na wijziging	2021
Afval				
Lasten	-2.485	-2.857	-2.715	-2.507
Baten	3.461	3.860	3.498	3.497
Saldo	976	1.003	782	991
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Lasten				
Baten	31.078	30.995	32.349	33.437
Saldo	31.078	30.995	32.349	33.437
Arbeidsparticipatie				
Lasten	-223	-252	-224	-222
Baten				
Saldo	-223	-252	-224	-222
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	-27	-33	-64	-52
Baten	8	13	13	8
Saldo	-19	-20	-51	-44
Begeleide participatie				
Lasten	-1.968	-1.663	-1.954	-1.623
Baten		-72	-72	
Saldo	-1.968	-1.735	-2.026	-1.623
Begraafplaatsen en crematoria				
Lasten	-2	-3	-3	
Baten				
Saldo	-2	-3	-3	
Beheer overige gebouwen en gronden				
Lasten	-161	-110	-296	-232
Baten	730	138	138	884
Saldo	569	28	-158	652

Belastingen overig				
Lasten	-415	-414	-419	-450
Baten	2.271	2.263	2.293	2.395
Saldo	1.856	1.849	1.874	1.945
Bestuur				
Lasten	-1.928	-1.460	-1.720	-1.647
Baten	65		34	258
Saldo	-1.862	-1.460	-1.686	-1.389
Burgerzaken				
Lasten	-466	-543	-719	-611
Baten	226	330	293	285
Saldo	-240	-213	-426	-326
Crisisbeheersing en brandweer				
Lasten	-1.506	-1.615	-1.655	-1.498
Baten	111	110	110	167
Saldo	-1.395	-1.505	-1.545	-1.331
Cultureel erfgoed				
Lasten	-16	-20	-81	-55
Baten				
Saldo	-16	-20	-81	-55
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Lasten	-723	-311	-262	-745
Baten	25	23	23	8
Saldo	-699	-288	-239	-737
Economische ontwikkeling				
Lasten	-1.001	-1.047	-1.100	-890
Baten				
Saldo	-1.001	-1.047	-1.100	-890
Economische promotie				
Lasten	-136	-143	-222	-201
Baten	59	124	124	83
Saldo	-77	-19	-98	-119

Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Lasten	-9			
Baten				
Saldo	-9			
Geëscaleerde zorg 18-				
Lasten	-292	-547	-339	-353
Baten				
Saldo	-292	-547	-339	-353
Geëscaleerde zorg 18+				
Lasten			-17	-17
Baten				
Saldo			-17	-17
Inkomensregelingen				
Lasten	-6.618	-4.273	-6.216	-5.630
Baten	6.408	3.703	4.826	4.601
Saldo	-210	-569	-1.389	-1.028
Maatwerkdienstverlening 18-				
Lasten	-3.689	-3.579	-4.410	-4.321
Baten	-23			17
Saldo	-3.712	-3.579	-4.410	-4.304
Maatwerkdienstverlening 18+				
Lasten	-4.629	-4.295	-5.542	-5.119
Baten				
Saldo	-4.629	-4.295	-5.542	-5.119
Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Lasten	-943	-1.412	-438	-345
Baten				
Saldo	-943	-1.412	-438	-345
Media				
Lasten	-702	-697	-684	-697
Baten	198	233	233	201
Saldo	-504	-464	-451	-496
Milieubeheer				
Lasten	-1.046	-960	-1.154	-1.137
Baten	139			142
Saldo	-907	-960	-1.154	-996

Musea				
Lasten	-77	-77	-77	-77
Baten				
Saldo	-77	-77	-77	-77
Mutaties reserves				
Lasten	-2.000	-2.000	-2.018	-2.018
Baten	5.025	4.591	6.028	5.738
Saldo	3.025	2.591	4.009	3.720
Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
Lasten	-632	-738	-682	-732
Baten	79	108	99	345
Saldo	-552	-630	-583	-387
Onderwijshuisvesting				
Lasten	-2.467	-2.656	-2.814	-2.530
Baten	429	320	320	448
Saldo	-2.038	-2.336	-2.494	-2.082
Openbaar basisonderwijs				
Lasten	-190	-141	-141	-194
Baten				
Saldo	-190	-141	-141	-194
Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Lasten	-1.573	-1.281	-2.294	-2.530
Baten	61	53	53	370
Saldo	-1.511	-1.228	-2.241	-2.160
Openbare orde en veiligheid				
Lasten	-677	-633	-729	-750
Baten	10	40	20	7
Saldo	-667	-593	-709	-743
Overhead				
Lasten	-9.875	-9.934	-7.645	-7.368
Baten	42		75	75
Saldo	-9.833	-9.934	-7.570	-7.293
Overige baten en lasten				
Lasten	-32	103		-5
Baten				-5
Saldo	-32	103		-10

OZB niet-woningen				
Lasten				
Baten	2.327	2.169	2.334	2.305
Saldo	2.327	2.169	2.334	2.305
OZB woningen				
Lasten				
Baten	2.672	2.862	2.647	2.641
Saldo	2.672	2.862	2.647	2.641
Parkeren				
Lasten	-82	-105	-128	-132
Baten	5	4	7	5
Saldo	-77	-101	-121	-127
Riolering				
Lasten	-1.699	-1.518	-1.555	-1.692
Baten	2.557	2.401	2.601	2.593
Saldo	858	883	1.046	902
Ruimtelijke ordening				
Lasten	-3.740	-508	-875	-3.448
Baten	3.599		815	2.836
Saldo	-141	-508	-60	-612
Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten	-1.683	-1.616	-2.364	-1.717
Baten	220		61	104
Saldo	-1.463	-1.616	-2.303	-1.613
Sportaccommodaties				
Lasten	-2.152	-2.508	-2.299	-1.751
Baten	410	396	459	599
Saldo	-1.742	-2.112	-1.840	-1.152
Sportbeleid en activering				
Lasten	-1.040	-1.062	-1.126	-1.088
Baten	7			9
Saldo	-1.033	-1.062	-1.126	-1.079
Treasury				
Lasten	-62	442	6	-4
Baten	626	846	538	521
Saldo	565	1.289	543	517
Verkeer en vervoer				

Lasten	-2.373	-2.333	-2.824	-3.185
Baten	169	158	184	1.438
Saldo	-2.205	-2.175	-2.640	-1.747
Volksgezondheid				
Lasten	-1.348	-1.303	-1.632	-1.641
Baten	23		94	86
Saldo	-1.325	-1.303	-1.538	-1.555
Wijkteams				
Lasten	-1.240	-1.227	-1.785	-1.516
Baten				1
Saldo	-1.240	-1.227	-1.785	-1.514
Wonen en bouwen				
Lasten	-808	-715	-1.572	-1.076
Baten	1.042	447	1.070	1.009
Saldo	234	-268	-503	-68